RÉGI
MAGYAR KÖLTŐK TÁRA

KIADJA

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

XVII. SZÁZADBELI MAGYAR KÖLTŐK MŰVEI

GYÖNGYÖSI ISTVÁN
ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI

IV.

BUDAPEST, 1937.
A M. T. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA
AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.

RÉGI
MAGYAR KÖLTŐK TÁRA

KIADJA

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

XVII. SZÁZADBELI MAGYAR KÖLTŐK MŰVEI

GYÖNGYÖSI ISTVÁN
ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI

IV.

BUDAPEST, 1937.
A M. T. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA
AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.

GYÖNGYÖSI ISTVÁN ÖSSZES KÖLTEMÉNYEI

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

MEGBÍZÁSÁBÓL KÖZZÉTESZI

BADICS FERENC

TISZTELETI TAG.

NEGYEDIK KÖTET

BUDAPEST, 1937.

A M. T. AKADÉMIA KÖNYVKIADÓ-HIVATALA

AZ AKADÉMIA ÉPÜLETÉBEN.

CHARICLIA

ÚJ ÉLETRE HOZATOTT

CHARICLIA,

Avagy

A' CHARICLIA

ritka példájú, és az olvasásra
kedvet adó

HISTORIÁJÁNAK

némelly régi versek rongyából,
és azoknak sok fogyatkozásibúl
ujabb, és jobb rendben vétele.

A' Mellyet

A' verseket örömest olvasó némelly jó
Urai kévánságára, és kedvéért beteges
állapattyában nem kis munkával
vitt végben

GYÖNGYÖSI ISTVÁN.

LŐTSÉN,
Nyomtattatott Brewer Sámuel özv. betüivel
1700. Esztendőben.

KERTÉSZ JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA, KARCAG

Az
TEKINTETES és NAGYSÁGOS
Szentkirályi
ANDRÁSI PÉTER
URNAK,

Krasznahorka vára szabados, és örökös Urának,
SZENTELTT VITÉZNEK, és NEMES
GÖMÖR VÁRMEGYE
FŐ ISPÁNNYÁNAK, etc.

nagy jó Uramnak Ő Nagyságának.

NAGYSÁGOS URAM!

Az új Saeculumbéli új esztendőben, az új életre hozatott *Charicliával*, avagy a' *Chariclia Historiájának* újabb, és jobb rendben vételével köszönök-bé a' Nagyságod Méltóságos személlye eleiben, és azzal újítom-meg szolgálattyára való régi kötelességemet. Eleget gondolkodtam ugyan, mi mellett lehessen Ngodat azon új esztendőben illendő-képen idvezlenem, és vóltam azon: hogy nem mások leleménnyét tóldozva, 's fóldozva, hanem tsupán a' magam elméjétől származott valamelly újságot írva, tegyek eleget az aránt lévő szándékomnak, és kötelességemnek, tudván hogy

Est quoque cunctarum novitas gratissima rerum,
Gratiaque officio, quod mora tardat abest.
Ovid. de Pont. Lib. 2.

Az újság a' régi dolgoknál kedvesebb szokott lenni: de ellenben szükségesnek tartottam arra-is vigyáznom, hogy olly dologban foglallyam magamat, a' mellybéli munkám kedves lehessen Ngod előtt, kétséges vólt pedig, találhattam vólna-é más újsággal abban úgy a' tárgyat, a' mint az én arányozásomnak tzéllya vólt vólna. De azt magam két szemeim után bizonyoson tudtam, hogy a' fellyebb említett historiabéli elmés leleményű dolgokban, más foglalatosságitól üressedve, idő-tsalásnak, avagy inkább azon foglalatosságinak unalmától el-vontt elméjének maga kényén, 's kedvén mulattatása kedvéért (a' mint hogy nem-is úgy egyébre, mint a' melancholiának, és a' komor kedvetlenségnek számkivetésére való azoknak olvasása) örömest foglalta még akkor-is Ngod magát, a' mikor azon Historia mind a' benne lévő dolgokra, mind a' versekre nézve merő rendetlenség vólt, és hallottam magam szájából ezeket a' szókat: Kár, hogy ollyan rendetlenül vagyon a' *Chariclia* historiája, és nem vészi valaki azt igazításban, az honnét kön(n)yű vólt által látnom: hogy ha a' kedvesebb, és jobb rendben lenne hozatva, annál nagyobb kedvét helyheztetné Ngod olvasásában: kire nézve inkább tetszett a' bizonyost, mint a' bizonytalant választa-

nom a' Ngod kedvéért írandó dologban: az-az, azon historiának nyúlnom jobb rendben vételéhez, hogy sem mint más valamelly olly újságot vennem elmémre, és pennámra, a' mellyel talám nem találhatnék kedvet Ngod előtt; az én az aránt fel-tött tzélom pedig nem egyéb a' kedves kedveskedésnél. Könnyebb vólt volna ugyan nékem, magam elméje geniusát követve írnom valamelly más újságot, hogy sem mint más vétkes munkáját fáradságoson igazgatnom, és ahoz kedvem-is nagyobb vólt volna.

Scilicet est cupidus studiorum quisque suorum,
Tempus, et asueta ponere in arte juvat.

Akar ki-is örömesb foglallya magát szokott tanúlmányában, mint más-féle dolgokban: de abban nem kívántam vigyázni a' magam könnyebbségét, hanem fordítottam elmém tzéllyát arra, a' mivel Ngodnak kedvet lehetett találnom, ámbár munkásabban esett-is ahoz jutnom. Abban pedig forog-fel leg-inkább az a' tökélletes, igaz, és meg-változást semmi veszedelemben nem szenvedő szeretet, a' mellyel *Chariclia*, és *Theogenes* egymáshoz viseltettek; és közbe-vetve fordúlnak elő: *Theogenesnek* Hertzegi neme, vitézi tselekedeti, és sok veszedelemben forgása; *Charicliának* hasonlóképen Királyi nemzete, szépsége, és idejét felül-múló okossága. A' mellyeket mikor szemem előtt viselek, jutton jutnak eszemben a' Ngod ditsőséges elei, azoknak uri vére, emlekezetes tselekedeti, és azok a' jeles dolgok-is, a' mellyekkel a' Ngod élete eleitől fogvást ékesíttetett, 's a' szerint kedves házastársának, a' Tekintetes és Nagyságos Orlai Borbála Aszszonynak, Ngodhoz való ritka példájú igaz szeretete, a' mellett szépsége, kegyes, és tiszta élete, szép esze, és értelme, a' mellyekről, hogy én-is *Theogenes*, és *Chariclia* dolgaihoz képest a' mennyire lehet, ne szóllyak, és azzal azoknak-is emlekezeteket meg-ne újítsam, Ngodhoz, és Tekintetes Familijához való igaz kötelességem nem engedi el-mulatnom. Hogy pedig elsőben-is ditsőséges eleiről, és azoktól származó régi nagy nemérűl emlekezzem, tudni-való dolog az, hogy a' mint *Theogenes* hertzegi vé-

rét, amaz nagy hírű görög *Helenának* szépsége, és szerelme miatt porrá, és hamuvá tétetett híres *Troja* alatt *Paris* keze által el-esett *Achillesre* viszi-fel ditsekedve; nem külömben Ngod-is amaz erős *Andorásra*, a' ki a' *Scitiából* ki-jött Magyar Kapitányoknak vérségéből való, és *Gyula* Hertzegnek Szent *István* Királytól el-pártolása, 's a' miatt az Erdélyi birodalomtól el-esése után, Erdélyben a' Királynak Hely-tartója, és az egész Székelységnek Fő Birája, avagy Fő Ispánnya vala; Erősnek pedig azért neveztetett, hogy azon Szent Király koronázattyakor egy negédes kérkedékeny, és maga-hitt idegen bajnokkal kelvén bajra, annak egy tsapással sisakos fejét pántzélos jobb vállával együtt le-szelte, úgy hogy ezek egyfelé esnének, azok nélkül maradt teste pedig másfelé omlana, és ezen nagy erőt mutató tselekedetre nézve, még akkor adatott a' Ngod Nemzetének tzimerül a' fegyver-derékban lévő kardos férjfi, és a' koronát tartó két oroszlán, azokkal példáztatván azon *Andorás* Urnak vitézi erőssége. A' mint hogy másképen-is az oroszlánon az erősség szokott jelentetni, és a' vasban-lévő férjfi-is azt jegyzi, ím ez vers szerint:

Roboris est magni signum, genus acre leonum,
Et catafracturae tessera signat idem.

Ennek pedig két fia *Josa*, és *Vida*, az első *András* Király hadakozásában, egyik az *Henrik* Tsászárral Esztergom táján, a másik *Béla* Hertzeggel a' Tisza mellett lévő hartzon végzette azon Királynak hűségében életét, az harmadik, *László*, az Attya tisztiben maradván annak halála után. És ezektől jőle egyenesen a' Tekintetes *Andrási* familia, *Andorásból* idővel elsőben *Andorásinak*, az után *Andrásinak* neveztetvén: mind attól fogva pedig sok jeles, és nagy állapatbéli emberek vóltanak Erdélyben azon Ngod ditséretes Nemzetségéből mind addig, valamíg végtére onnét Magyar Országban nem költözött által annak jobb része; a' kik közzül (hogy a' többit elhallgassam) *Andrási Simon*, a' Jerusálemi *András* Királynak a' Szent Földi hadakozásában, az Erdélyi Székely hadak Kapitánnya vala, a' melly midőn *Damiata* Városa

ostromára, a' Király népét maga előttök menésével szívesítené, és már a' bástyák teteje-felé közelítene, a' nyilaknak sűrő zápora között egynéhány sebet vévén, azok miatt annak utánna tsak hamar életét-is el-végezte. *Andrási Sigmond*, az első *Lajos* Király idejében Tömösvári Vice Bánságot viseltt, és mind Erdélyben, és Moldovában, mind Olasz Országban, nem tsak a' Királlyal magával, hanem az Erdélyi *István*, és *András* Vajdákkal-is sok szolgálatot tött pártosi ellen lévő hadakozásiban. *Andrási Bertha* a' nagy emlekezetű *Hunyadi Jánosnak* elsőben maga udvari seregének, az után a' mellette hadakozó vasas-hadak egy részének lévén Kapitánnya, azzal együtt mind Végh-Szendrő, és Nándor-fejérvár között azon Végh-Szendrei *Isách* Béggel: mind *Mezith* Passával Erdélyben: mind *Mustafa* Passával a' Vaskapunál: mind az *Hemus* hegyén alól Rátz Országban az Asiai *Charamb* Vezér Passával lévő hartzokon, nem tsak teste izzadásával, hanem vére szakadásával-is nagy dolgokat tselekedett: a' minthogy az említett Erdélyi diadalmas viadalmon-is ez vette vala fejét a' nevezett *Mezith* Passának, és azon hartzbéli nyereségből ugyan az által küldött vala *Hunyadi János* az akkori *László* Királynak Budára egy halmozott, és tiz erős barom-vonta szekér patyolatos török fejeket, azok mellett lévő sok drága portékával, zászlókkal, és egynéhány fő török rabbal együtt, hogy a' hartznak és a' nagy győzedelemnek mint létét vóltaképen elő-számlállya a' Királynak, ő lévén az egyik, a' ki által annak olly ditsőséges vége lött; annakutánna pedig a' *Rigó* mezején tötte-le vitézül életét, az akkor ott el-esett több uri magyar bajnokokkal együtt. *Andrási Bóldisár*, *Gróff Szent-Györgyi János* Erdélyi Vajdaságában a' Székelyek között ezeres Kapitányságot viselvén, *Mátyás* Király mellett a' Moldovai *István* Vajda ellen lévő hadakozásában egynéhány sebet vött vala azon az hartzon, a' mellyen a' Király-is hátba lövetelt vala egy nyillal: jóllehet pedig azon sebek miatt veszedelemben forgott élete, mindazáltal azokból idővel fel-gyógyúlván, annakutánna-is a' Tsehek, és Németek, mind a' Török, és Velentzések ellen sok hartzokon for-

gott a' Király hadaiban. A' Fia pedig *Imre* jeles ifjú-legény *Szilágyi Mihálynak*, azon Király attyafiának, és Gubernátorának vólt fegyver-hordozója, és a' mikor az, a' *Szkander*, és *Ali* Bégekkel *Posasinnál* lévő ütközeten rabbá esett, ez akkor két nyillal lövetett-meg, és azoknak a' vasát sebes testében Tömösvárra hozván, ott végzette azok mérge miatt életét. *Andrási Lázár*, és *Thamás Báthori István* alatt vitézkedtek, és azok közzül az első Erdélyben a' kenyér-mezején a' Törökökkel. a' másik Magyar Országban Saáros Vármegyében ugyan Saárosnál a' kóborló Tsehekkel lévő hartzokon estenek-el. *Andrási Márton* híres vitéz, és nagy tanátsú ember, *Zápolya János* mellett mind fejével, mind kezével nem tsak Erdélyi Vajdaságában mind az Urak, és Nemesek ellen támadott, és azokat üldöző sok ezer parasztságnak meg-győzésében, és elszéllyesztésében, mind a' Török ellen viseltt hadaiban: hanem Királysága idején-is, mind jobb, mind bal szerentséjében nagy dolgokat vitt végben, a' mellyeknek érdemére nézve sok jószággal-is ajándékoztatott-meg Erdélyben azon Királytól. Ennek pedig a' Fia *Péter Maximilián* Tsászár, és Király idejében, az ő Felsége hűségén lévő Erdélyi Magyar hadaknak vala Kapitánnya, és egynéhány Széknek Fő Király-Bírája, a' melly akkor-is, a' mikor az Erdélyi dolgok változásával az említett Tsászár, és Király hadainak ki kelletett jőni Erdélyből, és az Ország-is elállott annak hűségétől, hogy eleget tenne hites kötelessének, maga nagy kárával-is meg-maradott végig Ura hűségében, ugy hogy sok szép örökös javait el-hagyván Erdélyben, Magyar-Országban jött az említett Király hadaival, és illy ritka példájú hűségének érdemét Krasznahorka várával, annak jószágával, és az akkor ott-lévő *Praesidiumnak* Kapitányságával jutalmazta-meg azon Tsászári, és Királyi Felség. És e' vólt a' Ngod édes Attya, néhai jó emlekezetű *Andrási Miklós* édes Attyának, *Andrási Mátyásnak* öreg Attya, a' kinek-is a' fia a' *János* Eger-Várának a' Török kezében esésekor fogyatta, és kedves Hazája óltalma mellett ki-ontott vérével dicsőítette életét.

Ezek azért azok, (a' többirül most nem szólván) a'

Ngod nagy emlekezetű elei közzül való ditsőséges bajnokok; a' mellyekre Ngod-is, nem külömben mint *Theogenes* a' híres *Achillesre*, viheti-fel régi ditséretes nemzetét, és méltán ditsekedhetik azoknak nagy vérétül származásával: a' kik tudni-illik, nem tsak másképen fáradtak, izzadtak, és küszködtek édes hazájoknak óltalma mellett, hanem sokan közzülök testek szakadásával, vérek omlásával, és életeknek el-is fogyásával bizonyították-meg ahoz való igaz szerelmeket, ditsőítették Nemzetségeket, és örökössé tették jó híreket-neveket, ugy hogy méltán lehet felőlök mondani:

Dum juga montis aper, fluvios dum piscis amabit,
Dum Thymo pascentur apes, et rore cicadae,
Semper honos, nomenque horum, laudesque manebunt
Virg. Eccl. 5.

Valamig a' vadak lakni a' hegyekben
Szeretnek; a' halak úszni a' vizekben,
És a' méhek fognak a' fris virágokról
Élni, a' víg trücskök pedig harmatokról:
Mind addig fel-marad, 's el-nem vész ezeknek
Szép emlekezete jó hírek, 's neveknek.

A' mellyekrül szólhatnék ugyan többet-is, de minthogy

qui genus jactat suum
Aliena probat. (Seneca in Hercule Fur.)

A' ki nemzetével ditsekedik, a' mások tselekedetit ditséri. És *Nobilitas, et bonitas Avorum, et cognatorum non valet, nisi fuerimus nos ipsi boni. (Chrysost. Homil. 5.)* Őseinknek, és Rokoninknak az ő jósága semmire való reánk nézve, ha mi magunk-is jók nem vagyunk. Ezt bizonyítván ezen versek-is:

Tota licet veteres exornent undique cerae
Atria, nobilitas sola est, atque unica virtus.
Juven. Sat. 6.

Ha pitvarinknak minden falai bé-kárpitoztatnak-is ditséretes eleink régi képeivel, semmi az; mert nem azok, hanem egyedül magunk jeles tselekedeti nemesítenek, és ditsőítenek bennünket. A' kiben pedig együtt találtatik

mind régi jó nevének ditsősége, mind magának azzal egyező ditséretes tselekedete, a' kettős szárnyú érdem, és fellyebb mehet az azzal, mint a' ki tsak maga fűzi előmenetelének tollait; a Ngod dolga pedig illyen:

Cui genus a proavis ingens, et nomen avitae
Clarum virtutis, proprii quoque gloria facti.

Ovid. ad Pison.

A' kit mind nagy emlekezetű ősei, és régi híres Nemzete, mind maga tulajdon tselekedeti ditsőítenek. Kihez-képest fordúlok itt már magához a' Ngod érdemes személyéhez: a' ki még tsetsemő korában meg-mutattya vala ritka példájú elevenségével, és idejét felül-múló furtsaságával, 's maga-kelletésével jövendőbéli katona, és vitézi állapattyát; a' minthogy alig-is kelhete-ki az oskolák porából, *Apollónak*, és *Svadának* keze alól: hogy mindgyárt keményebb hivatalra *Marshoz*, és *Bellonához* kezde szegődni; hogy pedig azoknak-is oskoláját rend-szerint járná, 's ugy venne abban nagyobb tudományt, és előmenetelt, elsőben a' Felső Magyar Országnak Fő Generállya *Gróff Strasoldo Károly* mellé álla, a' ki mind olly gyenge és fiatal állapattyában-is sokszor nagy dolgokat bízott a' Ngod fejére, és kezére, az akkori újabb-újabb veszedelmeket tenyésző visszafordúlt rút időben; mert hol martalékban botsátotta táborozásának idején, hol nehéz követségekben foglalta Ngodat. Azon Generál mellől mint egy második rendű oskolában mene Generál *Leszle* mellé Ngod, a' ki-is minden mezei dolgaiban magával hordozván Ngodat, valamint a' fellyebb említett Generál, úgy ez-is sok dolgokat, és félelmes útozásokat vitetett végben Ngoddal, ugy hogy a' Magyar köz-mondás szerint, gyakran a' markában kelletett a' lelkét hordozni a' gyakor veszedelmek között. E' mellől pedig már harmadik rendiben a' Vitézi-oskolának, a' Méltóságos Generál *Gróff Caprara Aeneásnak* állott Udvari tiszti közzé, a' ki-is nem tsak Udvara díszes(s)égére, hanem kezén-forgó dolgainak segítségére-is tartotta maga mellett Ngodat; noha még akkor-is is igen gyenge vala idejére nézve, mindazáltal nem külömben, mint valamelly látott, hallott, tanúlt *Officzérrel*, úgy folytatta Ngod-

dal sok dolgait; által-látta tudni-illik a' nagy értelmű Generál már akkor-is Ngodban a' vitézi indúlatot, ahoz való készséget, és bátorságot: ennek pedig azzal-is nem kis jelét, és bizonyságát mutatta Ngod, hogy az hadakban már az előtt sokszor forgott egy előkelő tiszttel, gyermek az erős férjfival, tanítván a' régi látott, 's hallott soldáttal öszve mert puskázni, és minthogy az első lövés kedvezett mind a' kettőnek, kész vólt volna mászszor-is kotzkára bocsátani életét, ha azon Méltóságos Generál abban tilalmat nem tött volna; forrott tudni-illik már akkor-is Ngodban a' ditsőségre vágyódó vér, és inkább akarta életét szerentséltetni, hogy sem mint kissebbsége szenvedni, mind olly fiatal korában-is jó hírében-nevében, vigyázván *Ovidiusnak* amaz köz Versére:

Omnia si perdas, famam servare memento.

Ha mindenedet el-veszted-is, meg-tartsad jó híredet, nevedet. Midőn pedig már a' három Fő Német Generálok mellett nem tsak három esztendőt, mint a' tanuló Inasok, hanem szabados Officzér számban, sokkal több időt töltött vólna ditséretesen Ngod, hogy a' mit látott, hallott, és tanúlt a' vitézi dolgokban, azt munkában-is vegye, a' Magyar Generálnak *Gróff Barkóczi Ferencz* Urnak ezerében ment maga kényén ugyan, de az említett *Caprara* Generál tetszéséből százados Kapitányságra, és ott több vitézi próbái között az akkor bottya alatt lévő nem nagy számú katonasággal, majd három annyi ellenségen melly ditséretesen diadalmaskodott Göntznél, és maga személyében-is mint vitézkedett, bizonyságot tehetnek azok, a' kik vagy közösi vóltak azon nyereségben Ngodnak, vagy nézői akkori vitézi tselekedetinek. De kis mező, és szűk pállya-hely vala ez ahoz, hogy Ngod ditsőségre vágyó szivét édes hazája oltalmához való nagy szeretetit, azért vérének, 's életének sem kimélését elégségesen meg-mutathassa, és szép híre-neve szárnyának azzal sebessebben repülhető súgárt nevelhessen, 's azt halála után-is örökössé tehesse, tudván:

Corpora debentur maestis exangvia bustis,
Effugium structos nomen, honorque rogos.
Ovid. Lib. 3. de Pon.

Hogy a' gyarló test porrá, 's hamuvá lészen, de jó hír 's név nem szenved meg-rothadást. Onnét azért akkor Tsászár, és koronás Király Urunk ő Felsége táborán lévő *Bavariai* Hertzegnek hadaiban ment, és ott a' Magyar ezerben a' Vice-Colonellusságnak tisztét viselvén, a' midőn azon Hertzeg *Commandója* alatt, a' híres helynek *Nándor-fejérvárnak* ostroma állott, és Ngod mellől mind jobb, mind bal kézről a' Várat keménnyen őrízö pogányoknak szapora lövése, 's erős hartza miatt sokan elesnének, sőt maga-is azon Hertzeg részéről lévő Magyarokat az ostromlásban Commendérozó Fő Német Tiszt majd halálos sebet venne, mások ide 's tova széllyednének, Ngod a' maga rendit meg-tartván, és ott sem kardgyát, sem puskáját nem henyéltetvén, 's azzal másoknak-is példát, és szívet adván, örök ditséretet, és emlekezetet érdemlő vitézkedést tselekedett, a' mellyre menvén méltán mondhatta *Propertiusból* ezen verseket:

Magnum iter ascendo, sed dat mihi gloria vires,
Nec juvat ex facili recta corona jugo.

Lib. 2. Eleg.

Nehéz dologra megyek, de a' ditsőség erőt ád ahoz, a' könnyen szedett bokréta pedig nem-is bötsös. És a' veszedelem között így szólhatott maga magának:

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.

Virg. Lib. 10. Aeneid.

Audendum est, fortes adjuvat ipse Deus.

Tibul. Lib. 2.

Ne félly semmit, hanem bátran menny a' veszedelmek ellen. Bátornak, és erősnek kell lenni, a' ki az Istentől akar segíttetni. Más az, hogy

Pro patria pepigisse animam pulcherrima mors est.

Virgil.

Leg-szebb halál embernek a' lelkét ki-adni édes hazájáért. Az után más nyárra kelve a' Nagy-Győri Generalissághoz tartozó Magyar hadak adattak a' Nagyságod keze alá

mezei munkára; a' mellyekkel-is az ő Felsége *Armadája* mellett sok ditséretes dolgokat vitt végben. Utollyára ugyan azon Generálisságbéli Magyar vitézekkel, a' Dunán túl lévő Magyar hadak, és azok Generállya Gróff *Battyáni Ádám* Uram mellé küldetett, a' nevezetes véghelynek *Kanisának* meg-szállására. *Ascendebat scilicet de virtute ad virtutem, de gloria ad gloriam.* Gráditsonként mégyen vala tudni-illik egy nagy tselekedetről más nagy tselekedetre, egy ditsőségről más ditsőségre. Az hol-is nem tsak a' várbeliekkel lévő gyakor tsatákban viselte magát ditséretesen, de a' meg-szállást illető más derék dolgokban-is egyebek felett Ngodat foglalták az ott lévő Méltóságos Generálok, ugy hogy a' mikor azon híres erősséget nem kevés munka, és idő után, az éheztető kételenség által, a' Töröktül az Isten keresztyén kézhez juttatta-is, akkor sem akartak mást annak örvendetes újságával Tsászár, és koronás Urunkhoz ő Felségéhez Bétsben küldeni, hanem Ngodat, mint egyebeknél érdemesebbet választottak arra.

Ezek így lévén, meg-mutatta Ngod,

Et documenta dedit, de qua sit origine natus,

És bizonyságot tött nevezett tselekedetivel, minémű eredetbéli légyen, tudni-illik ditsőséges eleinek ditsőséges maradvánnya, mert ugyan-is

non imbelles
Generant Aquilam columbae.

Nintsen a' Bagolynak sólyom fia: hanem *Fortes creantur fortibus.* Az erőssektől származnak az erőssek. A' midőn pedig így a' vitézi dolgokban annyira el-okúltt vólna, hogy akarmelly hadi tisztet-is el-viselhetne mind érdemesen, mind elégségesen; és vólt vólna-is már kész úttya a' nagyobb-nagyobb előmenetelre, a' minthogy a' többi között a' Frantzia ellen akkor tájban menő Magyar hadakban-is adatott vala szép hivatallya; és minthogy a' vitézi-természet, 's ditsőségre vágyó vér majd ugyan véle született tulajdonság, ki sem állott vólna elő-menetelének illyen kész, és tágas úttyából, ha abban ama' nagy hatalmú tegzes kis

Isten, a' ki mind *Marsnál*, mind *Pallasnál* erőssebb lévén,

ille per coelos volans
Ignita tenera tela molitur manu,
Regnumque tantum minimus in superos habet.
Seneca in Hip.

az ő tüzes nyilait lüvöldözi a' szívekben, és a' mennyeieknek is parantsol; olly nagy láb-ütő követ nem gördít vala Ngod eleiben, a' mellyet nehéz vala, vagy nem-is lehetett onnét el-hengeríteni, tudni-illik a' midőn Kanisa alá menetele előtt valamelly idővel, történet szerint inkább, mint másképen, szemben lött vala Ngod, az előtt valaha alig látott mostani kedves házas-társával, és a' szíveket gyújtogató említett kis Isten a' szeretet, szokott furtsasága szerént olly tüzet vete akkor mindgyárt mind a' két fél szivében, a' melly napról napra nagyobbra gerjedvén, annyira ki-terjedett végtére, hogy Záblátról Kanisa alá, onnét viszont Záblátra tsapna annak sebes lángja, és végre abból olly *magnes* származott, a' ki a' hideg sátor alól meleg palotában, a' mezei kemény ágyról lágy párnákkal töltött nyoszolyában, a' Kanisai mezőrül a' Zábláti Kastélyban vonta Ngodat, és ott olly nyügöt vetett annak előtte a' *Mars* úttyán szabadon-járó lábaira: hogy tovább nem követhette, nem-is kévánta követni abban a' maga kedvét, hanem a' kihez a' véletlen, de igaz szeretet kötötte a' szent házasság által a' szívét, annak szabta magát akarattyához, és tetszéséhez, tudván, hogy a' mit az akar, azt mind a' Ngod javára akarja, és a' mi néki tetszik, az-is nem másra, hanem Ngodra nézve tetszik.

Lött vólna ugyan Ngodnak el-kezdett vitézkedése úttyán, a' mint mondám, tovább-is mind nagyobb-nagyobb előmenetele: de azon más olly nagy jót soha nem találtt vólna Ngod, a' minéműre abból ki-térve, az Isteneknek kiváltképen-való kedvezéséből nagy szerentséjére akadott; nintsen-is drágább kínts a' jó, és okos Feleségnél, a' minthogy az nem-is mástól, hanem az Istentől magától szokott adatni. *Domus, et divitiae dantur a parentibus, a Domino autem uxor prudens.* Az házak, és a' gazdagságok

az Atyáktól adatnak, de a' jó, és okos Feleség az Urtól magától. *Prov. 19.*

És noha vala másoknak-is Ngodra nem kevés vágyása, sőt azok mint az három Isten Aszszony *Juno, Pallas* és *Venus* az arany almán, ugy majd pörlöttek-is Uri személyén, de a' házasságnak *fatuma*, a' melly nem ugy a' szerentsétől, mint az Istennek kezétől igazgattatik, a' mint *Paris* az említett arany almát mások felett *Venusnak*, ugy a' Ngod személyét *Boriskájának* (a' mint maga szokta kedvesét kedvesen nevezni) rendelte, adta, és azzal meg-is áldotta Ngodat.

Hogy pedig *Charicliára* térjek viszsza, azt szépségéről, tiszta életéről, okosságáról, és *Theogeneshez* meg-változhatatlan szerelméről ditséri, a' mint fellyebb-is mondám, a' historia, a' mellyek olly jóságok, a' kik mind együtt ritkán találtatnak, ím' e' szerint a' vers szerint-is:

Pulchra, pia, et prudens, vitaeque nitore pudicae
Clara, potensque simul, rara puella datur.

De a' Ngod *Boriskájában*, avagy természetéhez képest inkább *bariskájában* tetézett mértékkel meg-vannak mind ezek: mert a' mi a' szépséget illeti, annak kiváltképen való vólta meg-bizonyíttatik tsak abból-is: hogy szép személye miatt első férjhez-menetele nem melhetett másképen végben a' sok kérők között, hanem a' mint a' már említett arany almán perlekedőknek, ez az irás vala eleikben gördítve: *Pulchriori detur*, a' ki szebb, annak adassék: ugy itt-is a' kérőknek mintha illyen meg-változhatatlan mondás adatott vólna ki: *Fortiori dabitur*, a' ki erősebb, azé lészen, azok közzül nem más, hanem a' tévé magáénak, a' ki el-bírja vala a' többit, nevezet szerint pedig azt-is, a' kinek már az előtt idétlenül oda-is igértetett vala ez a' nem ahoz illő akkori szép virágszál; a' mellynek méltán mondhatta mind az, a' ki első házasságában magához vötte vala, mind az után Ngod, a' midőn Isten attól az halál által el-vévén, Ngoddal helyheztette egy ágyban, te vagy az én

Gyöngyöm, gyöngyvirágom, rósám, narcissusom,
Aranyom, gyémántom, szép kárbunculusom,
Diánám, Minervám, Junom, és Venusom,
Minden ditsőségem, koronám, 's *Laurusom.*

Mert ugyan-is a' jó Feleség az ő férjének leg-drágább kíntse, leg-kedvesebb virága, leg-tisztelendőbb Isten Aszszonya, életének ditsősége, és koronája; a' Szent Irás-is azt mondván: *Gratia venecundiae sensatae mulieris, est super aurum, et lapides pretiosos. Eccl. 7.* Az okos aszszonynak szemérme az aranyon, és drága köveken felülvaló.

A' mi tökélletes, és tiszta életét nézi, azt mondom: hogy hajadonságbéli tiszta szemérmével, avagy szemérme tisztaságával, a' melly tudni-illik a' kiben egyszer megsértetik, annak utánna nem hozattathatik soha helyre elébbeni épsége:

nulla reparabilis arte
Laesa pudicitia est: deperit illa semel.
Ovid. ep. 5. Hero.

nem tsak *Charicliát*, hanem *Dianát*-is magát; házasságabéli tökélletes életével, avagy élete tökélletességével pedig akar *Juliát Pompejusnak*, akar *Artemisiát Mausoleusnak*, akar *Sulpitiát Lentulusnak*, akar *Corneliát Gracusnak* kedves házas-társait, nagy ditséretű, és férjekhez való igaz szeretetekről híres, és nevezetes aszszonyokat könnyen fel-éri, a' kinek tudni-illik egyedül Ngodhoz lántzoltatott a' szive, és minden esze, 's kedve azon jár: miképen Ngodnak kedvet tehessen. a' bús gondokat róla el-hárithassa, nyugodalmas életben tarthassa, egésségtelenségtől óhassa, kényére, 's kedvére éltethesse, és minden alkalmatlanságit el-távoztathassa, nem külömben igyekezvén maga mellett tartani, mint valamelly igen kedves, és ritka vendéget, a' melly szeretetre nézve bízvást mondhatom: ha úgy hozná a' szerentsétlenség (kit Isten távoztasson), hogy valamelly rabságban vagy más akarmelly veszedelemben találna esni Ngod, nem külömben követné azokban Ngodat, mint *Chariclia Theogenest*, ugyan-is:

Amor perennis conjugis castae manet.

Senec. in Octav.

A' jó Feleségnek igaz szeretete mind jó, mind gonosz szerentsében, mindenkor egyenlőképen marad.

Szép okosságáról, és dolgainak abból származó jó rendéről, e' mellett más jó tselekedetiről-is szóllyanak magok azoknak a' lakó helyeknek, dugva, 's teli lévő minden szegletei, a' mellyeket serény, és takarékos gazdaaszszonysága igazgat: azok a' rakott majorok, és tsűrös kertek, a' mellyekbéli jóknak tenyésztetője a' maga két szeme: a' mezőknek szép termési, a' kiknek leg-sírosabb trágyája az azok munkájára lévő elégséges vigyázás, a' kikhez-is maga szokott tekénteni: A' jobbágyok dolgozásának bizonyos sora, és ideje, a' mellyekben-is maga szab rendet: a' szolgák, és tseléd között a' szép egyesség, a' kit jó fenyítéke tselekszik: a' betsületes asztal-tartás, és ruházat, a' melly senkit nem éheztet, és rongyosan járni nem enged: az adakozó irgalmasság, a' ki egy szűkölködőt sem botsát el üressen: a' betsület-szeretés, a' mellyel jó hírét, 's nevét akarja virágoztatni: az Isten-félelem, és áhítatosság, a' kiket mindeneknél fellyebb betsül: végre a' fáradhatatlan szorgalmatosság, a' mellyel minden dolgait folytattya, tudván hogy

Provida sedulitas rebusque intenta gerendis
Multum agit. Statius 7. Theb.

A' gondos, és a' dolgokra fekvő szorgalmatosság sokat tselekszik, avagy inkább

Parere cuncta diligentiae solent. Ex Com. Grae.

A' szorgalmatosságnak mindenek engedni szoktak.

Ezeknek nagyobb része Ngodat illetné ugyan inkább, úgy mint a' Háznak első fejét, de örömestebb viseli maga, hogy sem mint Ngodra botsátaná ezeknek-is a' terhét, olly kintsének tartván Ngodat, a' kinek megőrzése, 's meg-kiméllése kedveért kész akarmelly fáradságot, és gondot fel-venni.

Hasonlót mondhatok pedig a' Ngod igaz szeretete felől-is, a' ki tudniillik olly tökéletességgel viseltetik azon

maga szerelmeséhez: hogy annak kedve ellen soha legkissebbet sem kiván tselekedni, sőt a' minden igyekezete és fel-tött tzéllya, hogy annak igaz szeretetit igaz szeretettel, kedv-keresését kedv-kereséssel, körülötte-való szíves fáradozásit hasonló szíveskedéssel adgya vissza: ugy hogy mind a' két részről a' Ngtok egymással való szép, és Istenes élete másoknak jó példája, magoknak szivbéli nyugodalma, az Isten lelkének pedig gyönyörűsége, a' ki azt mondgya: *In tribus placitum est spiritui meo, quae sunt probata coram DEO, et hominibus: concordia fratrum, amor proximorum, et vir, et mulier sibi bene consentiens. Eccl. 25.* Háromban tölt kedve az én lelkemnek, a' kik az Isten, és az emberek előtt javaltatnak: az atyafiak edgyezése, a' felebarátoknak szeretete, és az edgyet értő férjfi, és feleség. Azért

felices ter amplius
Quos irrupta tenet copula, nec malis
divisus querimoniis
Suprema citius solvet amor die.

Hor. Lib. 1. Od. 13.

Boldogok, a' kiknek halálok előtt meg nem szakad semminémű panaszok által egymáshoz való igaz szereteteknek kötele. És: *mulieris bonae beatus vir, nam numerus dierum ipsius complebitur, mulier fortis oblectat virum suum, et annos vitae ipsius in pace implebit, pars bona, mulier bona. Eccl. 9.* Boldog a' jó feleségnek a' férje, mert bételik az ő életének száma, az erős feleség gyönyörködteti az ő férjét, és annak élete esztendeit békességben tölti-bé, jó rész a' jó feleség. Tovább, boldogok, a' kikben

velle, et nolle idem, sociataque laeto,
Mens aevo, et cunctis dives concordia rebus.

Sil. Lib. 9. bel. pun.

egy az akarat, és a' nem akarat, az-az: a' mit egy akar, azt a' másik-is akarja, és a' mi annak nem kell, a' nem kell ennek-is, 's e' mellett örvendetes napokat élnek egymáshoz való igaz szeretetekben, és nagy gazdagságnak

tartyák szép egyességeket, a' mellyekhez igen illenek ezek a' Versek.

Ezekben egy elme vagyon, 's egy értelem,
Egy öröm, egy vígság, egy kedv, egy szerelem,
Egy gond, kedvetlenség, egy bánat, gyötrelem,
Egy kár, egy nyereség, egy bú, egy félelem.
A' mi egynek öröm, a' másnak-is vígság,
A' mi ottan bánat, itt-is szomorúság,
És ha annak munka, ennek-is fáradság,
Ha ottan nem játék, itten sem mulatság.
Illy egyenlőség van szivek szerelmében,
A' ki igen ritka mások életében,
Illy szentül, illy szépen egymásnak kedvében,
A' szent házasságnak élnek kötelében.

A' melly szép szeretet, és egyesség hogy tovább-is mind végig azon virágzásban maradgyon, a' mellyben most vagyon Ngtok között; úgy hogy annak

noceant nec bruma, nec aestas,
Nec sicci, pluviisque dies, uredo nec ulla.
Virg. in Eccl.

sem tél, sem nyár, sem száraz, sem esős napok, és semmi ragya ne ártson, az-az: soha semminémű ellenkező dolgokban ne vegyen meg-változást, adgya az, a' ki

Omnipotente sua vi dare cuncta potest.

a' maga mindenható erejével mindent meg-adhat, és hogy ez így legyen, én-is igaz szível kivánom!

Szólhatnék ugyan többet-is, de hogy unalmat ne hozzon hoszszas vóltom, légyen ez most elég ezekről: és minthogy *Charicltának*, és *Theogenesnek* egymáshoz való igaz szeretetekről, 's egyéb jeles dolgokról vettem ezekre alkalmatosságot; azoknak historiáját pedig régi rongyából, és rendetlenségéből, kiváltképen a' Ngod kedveért nem kis munkával vettem újabb és jobb rendben, és az által az abbéli már a' feledékenség terhe alatt haldokló dolgokat mint egy új elevenségre juttattam, a' honnét *Uj*

életre hozatott Charicliának-is neveztem azon tött munkámat, ugy hogy az új *Saeculumban* annak újságával újítanám-meg én-is (a' mint fellyebb-is említém) a' Ngod szolgálattyára-való régi kötelességemet, kérem alázatos bizodalommal Ngodat, az aránt tselekedett fáradságomat kedvesen venni, és az említett dolgoknak meg-elevenítése mellett, ezen írásom által a' Ngod ditsőséges eleinek már majd sírban szállott emlekezetit, mint egy új életre, és a' Ngod jeles dolgait-is a' feledékenség-alól ki-vévén újabb, és frissebb emlekezetben hoztam, ugy Ngod-is hozzámvaló régi uri jó akarattyát. mind magamra, mind gyermekimre nézve az új *Saeculumban* meg-újítani, és abban végig mind engemet, mind azokat meg-tartani méltóztasson, a' kiben ajánlom-is alázatosan vélek együtt magamat, és

donec lumen solare tenebo
Serviet officio Spiritus iste tuo. Ovid. 5. Fris.

mind addig, valamíg életemnek napja el nem enyészik, tellyes szível, lélekkel kivánok maradni, 's maradok-is

NAGYSÁGODNAK

Irtam Csetneki házamnál, 10. Jan. A. 1700.

Alázatos és köteles szolgája
GYÖNGYÖSI ISTVÁN.

ELSŐ RÉSZ.

1. A' Szép Nilus víze hét tág ágaival,
Aegyiptum tengerben dől sok habjaival,
Sok tartományokat bővít aranyival,
Gazdagít népeket marhás hajóival.

2. A' Paraditsomnak ered forrásából,
És bellyebb érkezvén vízek toldásából,
El-bővül, 's vastagól szaporodásából,
Hatalmas nagyra nő azok sok vóltából.

3. Ez a' több vízeket e' földön meg-dúlta,
Sőt természettel-is azokat fel-múlta,
Minthogy nyárban árad, a' mikor tágúlta
Van a' több vizeknek, és arja le-húlta.

4. Ezt nagy sok Országok, 's földek ékesítik,
Berkek, hegyek, erdők, ligetek szépítik,
Halak számos vólta élését bővítik,
Aranyas homoki népeit segítik.

5. Egynéhány Országok vannak le-mentében,
És számtalan Váras mellette fektében,
Azokban sok áros temérdek kintsében,
Sok-féle Országok kereskedésében.

6. Több szó-is lehetne ennek mivóltáról;
Egynéhány helyeken földben búvásáról,
És az alatt lévő titkos folyásáról.
De mások írjanak ezeknek dolgáról.

7. Hanem hol egy ága esik a' tengerben,
Ott van Heraclea híres épületben,
Benne temérdek nép gazdag keresetben,
Mert oda sok Nemzet jár gyülekezetben.

8. Nap-keletről falát a' Nilus áztattya,
Más-felől a' tenger éri, 's mosogattya,
E' széles világról sok áros járattya,
És terhes hajóit ott sokszor nyugtattya.

9. Vannak e' Városnak magas kerítési,
Sűrő sok bástyáknak rajtok épitési,
Négy szegletre rendelt falak intézési,
Tágas Piatzoknak szép helyheztetési.

10. Piros márvány-kőbül Egyházi rakások,
Játék-nézni való szép magas állások,
Minden-féle kedves, s' ékes mulatások,
Idegen népért-is bő, tágas szállások.

11. Hercules vólt ennek első épitője,
A' maga nevére várost nevezője,
Pius Antonius fel-ékesítője,
És Vespasianus kővel kerítője.

12. Valami a' szemet gyönyörködtetheti,
A' szomoru szivet örvendeztetheti,
A' gyenge szerelmet szívben gerjeztheti,
A' meg-únt életet kedvessé teheti:

13. Azok mind meg-vannak e' Heracleában,
A' kinek itt mi kell, ne agjon bújában,
Tsak pénze lehessen bővön tarsolyában,
Ezer módot lelhet itt vigasságában.

14. Világ nagy részéről fő kereskedések,
Rá forrnak, 's vannak sok adások, 's vévések,
Idegen népeknek oda érkezések,
És árújok mellett ott-való késések.

15. Mivelhogy kintseket tsak oltsón talállyák,
Tsuda melly kényessen élteket táplállyák,
De útokat gyakran tolvajok meg-állyák,
'S minden marhájokat rútól fel-prédállyák.

16. Midőn azért egyszer immár hajnalanna,
És az éji setét égről le-szállana,
A' reggeli szellő frissen fuvallana,
Látszik : hogy egy hegyen sok tolvaj állana.

17. A' kik a' kék tengert visgállyák szemekkel,
Ha valamelly gállyák azon mennének-el,
Kikről lenne hasznok kereskedésekkel,
'S telhetne erszények sok ezüst pénzekkel.

18. Mivelhogy a' sasok mikor meg-éheznek,
Fel 's alá kerengvén, hol dögöt éreznek,
Természetek szerint oda gyülekeznek,
És magoknak kévánt prédát ott szereznek :

19. De semmi szerentse nem akad szemekben,
Jóllehet serények arra lesésekben,
Mellyen nem kevéssé búsúlnak szivekben,
De végre illy dolgot vévének eszekben.

20. A' szomszéd rév-partnál tőlök nem meszszére,
Egy nagy gállya szállott a' tenger szélére,
A' vas-matskák vannak hányva fenekére,
De egy ember sintsen gondviselésére.

21. Nem-is látni senkit ott lenni lélekben,
Hanem a' mint akad a' gállya szemekben,
Rakva az sok kintsel, melly áll sok ezrekben,
A' ki ő nékiek akad itt kezekben.

22. 'S a' mint esmérhetik meszsze látásokkal,
A' part-is rakva van ott sok meg-hóltakkal,
De nem omlott vére azoknak kardokkal,
És más egyéb-féle hartzi-szerszámokkal.

23. Noha a' mint távúlb a' szemnek láttatott,
Hartzból lött dolognak ez mondattathatott,
De közelebb érvén másként találtatott,
Mert tsak reméntelen esetből adatott.

24. Sok szék, 's asztal vagyon itt, 's amott heverve,
Azokon sok étel, 's ital el-keverve,
Pohár-szék, és pohár ide, 's tova verve,
Abrosz, kendő, szőnyeg mind öszve tekerve.

25. Némellynek a' kés-is vala még markában,
És el nem nyelhette falattyát torkában,
Úgy fekütt ott illyen véletlen hóltában,
Okádván-ki lelkét vigan-lakásában.

26. Egynéhány kupát tart, és tsészét kezében,
Némellynek kalántól van seb a' fejében,
Más hantsártól hólt-meg, és fekszik sebében,
Ón tál ütött némellyt az ülő helyében.

27. Sőt öltek tengeri tsigák-is ezekben,
Mert azok akadtak hirtelen kezekben
A' meg-dühödt népnek, és verték fejekben
Egymásnak, 's így töltek véget életekben.

28. Azért a' tolvajok látván a' testeket,
És hogy meg sem fosztották vólna ezeket,
Álmélkodva nézik vala eseteket,
De örvendeztette a' préda sziveket.

29. Végre mikor lassan közelítenének
Az hólt testek közzé, széllyel tekintének,
Az után a' terhes gállyához menének,
És ottan illy nem vélt tsudát szemlélének.

30. Ott közel egy szép Szűz kisded kő-sziklán ül,
És édes fejére tsuda melly sok bú gyül,
Keserve tüzétől szivetskéje hol fül:
Hol nagy félelmében reszket, 's mint jég el-hül.

31. Mint a' fel-kelő nap fénlik köntösében,
Rosa szín egyvelültt gyenge személyében,
Tegez van oldalán, laurus a' fejében,
Mint más Diánának fel-vontt ij kezében.

32. És nem meszsze *tőle* a' földön le-verve,
Feküszik egy ifjú sok sebben heverve,
Lévén szép ortzája vérben bé-keverve,
Kit látván, szivének indúltt nagy keserve.

33. És erre szemeit könyvezve függeszti,
Nagy keserűséggel bús szivét epeszti,
Zokogva szemlélvén karját ki-terjeszti,
És méltó panaszra a' nyelvét ereszti.

34. Az, noha szemeit a' sebek mérgétül
Fel nem emelheti, és nagy keservétül,
De égvén a' szive még-is szeretmétül,
Orvosságot kéván az ő kedvesétül.

35. Végre midőn tágúltt valami kénnyából,
Fohászkodván illyen szó esik szájából:
Oh édesem, a' sors mostohaságából
Jaj mint menekedtél Isten jóvóltából?

36. Nintsen semmi ollyan. melly mi szerelmünket
Egymástól el-vonnya, 's öszve-szőtt szivünket;
Sem halál, sem eset nem bír-meg bennünket,
Mert egymással tartyuk hólt 's élő igyünket.

37. Erre az ifjúnak a' szűz így felele:
Nálam minden szódnak vagyon nagy hitele,
De engem sem vett-el semmi veszély szele
Tőled, 's hogy ez így lesz, ím ez a' kés jele.

38. Mellyel hogy éltemet eddig sem fogyattam,
Abból van: hogy mozgó testedet láthattam,
'S jobbra fordúlását sebednek várhattam,
Halálomtól kezem ezért tartóztattam.

39. Igy szólván, a' körül földre botsátkozik,
Édeséhez járúl, 's ottan siránkozik,
Meg-élesztésére tsókkal harmatozik,
'S ezek közt mint Biblis majd vízzé változik.

40. Azonban fegyvere óldalán tsördüle,
Mellyen a' tolvajok serege zendüle,
És annak villámán a' szivek el-hüle,
A' nem vélt újságon majd meg-is rémüle.

41. Őtet mondgya vala némelly Diánának,
A' szép vadászatnak Isten Aszszonyának,
És némelly Isisnek fő hely-tartójának,
Némelly Nereisnek, tengeri Nymphának.

42. És így meg-ijedvén a' földre esének,
Az ő módgyok szerint könyörgést tévének,
Azonban némellyek majd futni kezdének,
Nem állhatván a' fényt, a' kit szemlélének.

43. Ez alatt a' Kegyes kis vér-szemet vészen,
És magában szállván mérészebb-is lészen,
Bíztattya a' sebest, 's sok ohajtást tészen:
Hogy erejét Isten adgya-meg egészen.

44. Rá borúlván testét sűrőn tsókolgattya,
Evesültt sebeit törli, 's tisztogattya,
A' reá száradt vért könyvével áztattya,
Illy véletlen estét szaporán jajgattya.

45. Látván tolvajok ezt, tanátsot tartának;
És méllyebb elmével dologhoz szóllának,
Nem Isten Aszszony ez, magok közt mondának,
Mert azok hólt testet nem apolgatnának.

46. Azért a' Szűz háta megé kerülének,
Noha tsak tsellegve, és halkán menének,
De suhogásokról meg-esmértetének,
És a' Szűz-leánytól észre vételének.

47. Azért noha szemét reájok fordíttya,
De meg nem ijedvén magát bátoríttya,
Édese mellett áll, azt nem-is tágíttya,
Az halál árnyéka míg el nem boríttya.

48. Nem félti ő magát, ám veszélyben légyen,
Tsak edgyetlen-edgye szabadúlást végyen
Azért könyörgése egymást űzve mégyen,
Mennyben Apollóhoz: hogy véle jót tégyen.

49. Végre így szól nékik: ha azok lelkeknek
Vagytok árnyékai, a' kik életeknek
Itt vége lőn, 's illy nagy romlása testeknek,
Ne kövessen minket veszélye ezeknek.

50. Hanem ha meg-maradt azok közt életünk,
Ti se kivánnyátok: itt légyen esetünk.
Lehessen rólatok jó emlekezetünk,
Hogy a' veszélyben-is tőletek mentetünk.

51. Könyörgök-is, hogy a' gonosz szerentsétől,
'S itt reánk jöhető tolvajok kezétől,
Vagy más ellenségnek érkezhetésétől
Mentsenek-meg, 's azok kegyetlenségétől,

52. A' mig veszély nem ér, innét siessünk-el,
E' szegény sebest-is magunkkal vigyük-el,
A' melly minthogy vérem, kérlek, ne hadgyuk-el
Mert ő nála nélkül magam sem megyek-el.

53. Illy beszédet teve könyves siralmában,
De nints a' tolvajnak tulajdonságában,
Hogy valakit szánna meg-esett vóltában,
Minden esze, kedve lévén a' prédában.

54. Hanem némellyeket a' szűznél hagyának,
A' többi a' gállya-felé indúlának,
Az hol mivelhogy sok kintset találának,
Azokkal nagy bővön meg-is rakodának.

55. Nem sok bötsi vala ottan a' posztónak,
Hanem az ezüstből, 's selyemből állónak,
Gyöngyből, drága kőből, 's aranyból valónak,
Indiából hozott más sok drága jónak.

56. És a' miket singgel szoktak mérsékelni,
Annak dárda számra kellett itt el-kelni,
A' kinek az árrát böts szokta nevelni,
Tsak intézet szerént kezdték el-emelni.

57. De a' míg ezekkel egymással osztoznak,
És a' mellett időt töltnek, 's mulatoznak,
A' szűz kié légyen, azon tanátskoznak,
Azonban nem reméltt dolgok találkoznak.

58. Mert nem igen meszsze a' partnak mentében,
Nagy port sajdítanak az égre vertében,
Abban sereg tolvajt feléjek jöt(t)ében,
Kiket látván, ki-ki futni kezd féltében.

59. Mert láttyák, hogy feles, 's vélek nem birhatnak,
Hullattyák a' prédát, futnak, mint futhatnak,
A' szép leányzóval hogy nem osztozhatnak,
Bánnyák ugyan: de ott azzal sem mulatnak.

60. A' mint fel-kötözték vala prédájokat,
Ott kelletett hadni minden nyalábokat,
A' szűzet, és Ifjat: illy nemes rabokat,
És újabb harátsra botsáták azokat.

61. A' tolvajok azért hogy oda érének,
Szabados a' gállya, szállást nem kérének.
A' prédának esvén eleget nyerének,
És ott kire-kire sok kintset mérének.

62. Tsudálva nézik a' testek sűrőségét,
Nem tudván azoknak miképen let(t)ségét,
Annyival-is inkább a' szűznek szépségét,
Öltözete rendit, 's annak ékességét.

63. A' ki az ifjúra siránkozva borúlt,
Mondgya: ki vélte, hogy légyen illy nyomorúlt?
Ennyi szélveszekkel víg napja háborúlt?
'S kedvesével együtt illy veszélyre szorúlt?

64. A' tolvajok állnak végre ellenében,
Kinek-kinek bátran néz ő-is szemében,
Láttya, hogy fekete ki-ki személyében,
Minthogy a' sütő nap égette testében.

65. Nem gondol azoknak sok latorságával,
Sok kintsnek, marhának fel-prédálásával.
Magoknak keserves, 's kemény rabságával,
Mintha vólna az tsak álmodozásával.

66. Az hol a' sebest-is végre meg-sajdíták,
És látván: fő-rendnek lennie alíták,
Hogy ő-is készüllyön vélek, meg-szólíták,
És azzal keservét megint meg-újíták.

67. A' gazdag prédával azért meg-indúlnak.
Haza-felé menvén, úttyokban dúdolnak,
A' szűz, és az ifjú pediglen búsúlnak,
Szívekben sok jajok, meg jajok ujúlnak.

68. A' Hadnagy azonban a' leányhoz nyúla,
A' kin-is (noha az hamar el-fordúla
Akkor tőle) nem kis keserve indúla,
De sebes kedvesén leg-inkább búsúla.

69. Mert majd lehetetlen ennek útra menni;
Nála nélkül pedig nem akar el-lenni,
Mutattya-is késit: hogy készb véget tenni
Éltében, mint tőle el-szakadást venni.

70. Jóllehet a' Hadnagy nem érti ezeket,
Minthogy amazoknak nem tudgya nyelveket,
De a' mint léthattya szóbúl a' jeleket,
Által-érti végre igyekezeteket.

71. Hogy a' Rab-legényt-is el-vigye magával,
Kire ajánlya-is magát szép szavával:
Mert gondollya, lészen másként-is hasznával,
Fogván szabadúlni az gazdag sartzával.

72. Azonban le-szálla a' lova hátáról,
Leányt fel-ülteti, és a' több marháról
Visel osztán gondot 's a' gazdag prédáról,
Kiket rendben vévén, utánna ugy járól.

73. A' sebes legényt-is teszik ló hátára,
Hogy a' szűznek légyen vigasztalására,
Kinek a' Hadnagy jár kedv-találására,
Hogy könnyebben hajtsa ő kévánságára.

74. Az Istennek dolga tsuda, feneketlen,
Irgalmas jó-vólta nagy, és véghetetlen,
Jól-lehet nem hadgya a' bünt büntetetlen,
De ki benne bízik, véle van szünetlen.

75. Imé a' kegyetlen tolvaj kő-szive-is
Meg-lágyúl, 's kegyessé lesz fenesége-is,
Vigyáz a' sebesre a' maga szeme-is,
Jól vigyék: ne légyen kissebb sérelme is.

76. 'S midőn jól el-mentek vólt már a' gállyától,
A' réh-helynél-lévő tengernek partyától,
Más ösvényre térvén az Ország-úttyától,
Egy fertőhöz jutnak ennek járásától.

77. Mellynek az erdő közt sok a' kerületi,
Vizekkel, nádakkal nagy a' kerteleti,
A' Nilusból vagyon vize eredeti,
Szigetben latroknak háza épületi.

78. A' fertő közepe mély vala felette,
Ki-ki ő kunyhóját külön építette,
Koborlott prédáját ezekben ejtette,
Hallal élt, italát a' vizéből vette.

79. Illy hely vólt, a' hová a' bal sors ezeket
Jádzatva vetette vala szegényeket.
Estve vólt, a' mikor el-érték helyeket,
Tsolnakon vitték-bé oda mindeneket.

80. Tsudállyák lakosok a' nagy nyereséget,
Ezüstöt, aranyat, 's egyéb sok szépséget,
De inkább a' szűzben a' nagy ékességet,
Vélik, hogy templomból hozták e' szentséget.

81. Hadnagy mind házához hordattya ezeket,
Kunyhójokban küldi viszsza vitézeket,
Hadgya, most nyúgodni tegyék a' testeket,
Reggel meg-osz(t)attya a' nyereségeket.

82. Keveset maraszta vatsorán magával,
Egy Görög inasnak hadgya mord szavával:
A' két rabot tartsa ma jó vatsorával:
Közre mennek holnap ők-is a' prédával:

83. Azonban szükségek semmiből ne légyen,
A' sebes legénynek sebére írt tégyen,
Hogy holdára kelvén a' vérszemet végyen,
Mert ugy a' harátson jobb áron el-mégyen.

84. Egy külön kamara lőn azért szállások,
Ételből nékiek alkalmas tartások,
Szerentsétlenség közt sovány tréfálások,
Buskodó gondoktól roszszas aluvások.

85. De sebek az ifjat el-nyomák végtére,
Nagy erőtlenséget hozának testére,
Tépelődő álmok jutának szemére,
Tsak az egy szűz vigyáz azok közt szegényre.

86. Látván egykor, hogy tsak maga vólna fel már,
Nagyot sohajt, 's mondgya: óh Istenek, melly kár,
Hogy ennyi veszély ér, és sért mint hegyes ár,
Mint ezt értem, inkább meg-hóltam vólna bár.

87. Oh Apolló! kérlek nálad kedvetlenség
Ne légyen panaszom, a' melly kételenség:
Mert a' mint a' veszély forgat, szertelenség:
És hogy abban nem szánsz, könyörületlenség.

8. Ezt (mondhatom) tőled meg nem érdemlettem,
Fáj a' szivem rajta: hogy így el-vettettem,
Ennyi veszedelmek tárgyának tétettem,
És a' szerentsének illyen tsúfja lettem.

89. Nem elég-é vallyon: hogy lakó-földünket
El-hagytuk, és azzal édes nemzetünket,
Illy keserűségre juttattuk fejünket,
Tengerben vesztettük sok keresményünket.

90. És viseltük annak gyakor veszedelmét,
A' habzós szeleknek iszonyú félelmét,
A' tolvajok között szivünk ijedelmét,
És édes társomnak sebei sérelmét.

91. Ugy látom, ezeket semminek tartottad,
Meg nem elégedvén: lásd, mire juttattad,
Laktunkat tolvajok barlangjában attad,
Ezzel nyavalyánkat meg-szaporítottad.

92. De a' ki ezeknél nagyobb, tisztességünk
Gyalázatos lészen, 's el-vész szüzességünk,
Erre pedig nintsen minékünk vétségünk,
Súllyosb a' halálnál e' bötstelenségünk.

93. Nints már ollyan veszély, melly nem keserített,
A' szerentsétlenség belé nem merített,
Sok tsapása után erre kénszerített,
És illy mérges pohárt nékem egyelített.

94. De hidd-el Apolló, hogy senki engemet
Nem motskol, megőrzöm úgy betsületemet,
Hogy a' mint szeretem Theogenesemet,
Ugy tsak néki tartom én szüzességemet.

95. Inkább ez órában fojtom-meg torkomat,
És igy-is meg-őrzöm szűz leányságomat,
Hogy sem más motskollya én tisztaságomat:
Diánára bízván boszszú-állásomat.

96. Örökké maradgyon-fel emlekezeti:
Hogy a' tisztaságért életét meg-veti
Chariclia, 's társát igazán szereti,
És világon másnak nints nála kelleti.

97. Ezt mondván, övével magát fojtogattya,
Álmos Theogenes ezt alig hallhattya,
Fel-ugrik, tréfának szintén nem tarthattya,
Feddi Charicliát, és így szóllongattya:

98. Szunnyadásom közt-is értem keservedet,
Félly Istentől, el ne hadgyad betegedet,
Végy jó reménséget, erősítsd hitedet,
Tartsd-meg hozzám való kötelességedet.

99. Van ugyan nagy oka keserűségednek,
És a' miatt méltó sebe-is szivednek:
De könyörögni kell azért Istenednek,
Nem mérgével élni boszszús beszédednek.

100. Mert azzal nem hozzuk helyére dolgunkat,
Ha boszszúllás-képen mutattyuk magunkat,
Tudgyák ők-is a' mi nagy gyarlóságunkat,
Meg-szánnak, ha láttyák állandóságunkat.

101. E' tsalárd világnak illyen állapattya:
A jókat mindenkor sujtya, 's sanyargattya,
Szerelem-is mézét fáradva nyalattya:
Mert tunyának, restnek javát nem adhattya.

102. Tudod, a' földön-is a' kik hatalmasok,
Azokat kérni kell: mert méltóságosok,
Ki őket boszszantya, arra haragosok,
Mennyivel hát inkább kik égben lakosok.

103. Azért most vedd-elé te okosságodat,
Ne essél kétségben: de imádságodat
Ujítsd Apollóhoz, meg-szánnya dolgodat,
Nem nézvén eléhbi zúgolódásodat.

104. Efféle szép szóval a' szűzet biztattya,
Az-is azt kedvesen érti, és hallgattya,
Melléje közelít, 's gyengén apolgattya,
És kedves beszédét illy formán folytattya:

105. Oh egyetlen-egyem, lelke életemnek,
Mint vagy? Leve oka meg-búsúltt szivemnek
A' te bágyadságod, és nagy keservemnek,
'S végre halálomra fel-emeltt kezemnek.

106. Mivelhogy fetrengesz fájdalmas sebekben,
Nem véltem, meg-állyon életed ezekben,
Azért merültem vólt keservekben,
Kérlek, mond(d)-meg, vagy-é most immár könnyeb-
[ben?

107. Mert inkább kivánnám ezt, mint életemet.
Felel Theogenes: az estve sebemet
Bé-kötvén az inas, érzem könnyebbtemet,
'S biztat, meg-is gyógyít már hamar engemet.

108. Mert a' Tolvajok-is ő sebes tagokat
Ezzel orvosollyák, 's gyógyíttyák azokat.
Várok azért én-is tovább jobb napokat:
Mert érzem könyhülni már a' fájdalmakat.

109. Ezen azért nem kell így törnöd magadat,
Kérlek, mértékellyed bús állapatodat;
Meg-segít az Isten, arra hadd magadat:
Viseli mind nékem, mind néked gondodat.

110. Illy szók és jaj között olsódék végtére
A' Görög ifjú-is, 's illy szót vön nyelvére:
Tsudálom: kétségben mért estek ennyére,
Ámbár Tolvajoknak juttatok kezére.

111. Mert im engemet-is bűnért az Istenek,
Azoknak kezében véletlen vettenek;
De reménlem, a' mint erre rendeltenek,
Ugy idővel innét megént meg-mentenek.

112. Azonban mivelhogy én-is görög vagyok,
Nemzetemhez pedig indúlatim nagyok:
Veletek (jók lévén hozzám a' Hadnagyok)
A' mi jót tehetek, semmit el-nem hagyok.

113. Ezen Theogenes kezd jobb kedvet venni,
'S mond: akarom, hogy itt tanáltalak lenni;
Kérlek, ne neheztelly több szóra-is menni,
És honnét-való légy, arról vallást tenni.

114. Felel: Igy értsétek az én nemzetemet,
A' híres Athenás nevelt-fel engemet,
Ottan fő rendekhez tartom vérségemet,
Szüléim Cnemonnak mondották nevemet.

115. Azért innét vagyon nékem eredésem:
De miképen leve onnét el-jövésem,
Sok veszélyek által ide kerülésem.
Igen hoszszú vólna arról beszéllésem.

116. Felel Theogenes: Nem kell félben hadni,
Elég idő fog még ettől el-maradni,
Mellyet az álomnak lehet tovább adni,
Kérlek-is, ne sajnáld szómat meg-fogadni.

117. Talám könnyebbsége lészen bús fejünknek,
Ha társát lelhettyük itt-is esetünknek,
És múlik-is addig keserve szívünknek,
A' mig szód tart: azért adj helyt kérésünknek.

118. Monda Cnemon: Hallván ti kivánságtokat,
Teszem kedveteket, noha bánatokat
Indítok magamban, 's új busúlásokat,
De hadd járjon, im el-kezdem a' dolgokat.

119. Aristippus vala nékem édes Apám,
Florida pediglen én szerelmes Anyám,
El-hala idején, a' ki vala Bátyám,
Egyedül maradván, sok veszély jött reám.

120. A' városban Atyám vala nevezetes,
Pólgár-társai közt hires, s' tekintetes,
És mindenek előtt bötsös, s' kellemetes,
Én édes Anyámhoz igen szerelmetes.

121. De a' nem sokára el-hagya bennünket,
Adván halálával keserűségünket,
De Atyám baráti fel-vévén igyünket,
Mondák: nem szánnya-é sok gyüjteményünket.

122. Mert egyedül tsak én lévén a' magzattya,
Ha éltem fonalát Parca el-vágattya,
Mindenét idegen kezekre juttattya,
És egész nemzetét azzal el-fogyattya.

123. Efféle szép szókkal szegényt el-tsábíták,
Egy gazdag aszszonnyal öszve házasíták,
Dameneta vólt ez, a' mellyel fordíták
Búra életemet, és fel-háboríták.

124. Hogy házunkhoz jöve, mindent kezéhez vén,
Szegény Atyám körül nagy hízelkedést tén,
És forgolódása házánál kedves lén,
Ugyan meg-bájolta, erről azt tartom én.

125. A' több Aszszonyoknál mind tsalárdabb vala,
Valamint akarta, bennünket úgy tsala,
Színből engemet-is sokat nyala, 's fala,
De kigyó volt belől, ki-fitított hala.

126. Igy Atyám körül-is sokat hizelkedett,
Ölelte, tsókolta, jádszott, 's kedveskedett,
Az-is szomoru vólt, ha ez keseredett,
Vigadván vigadott: de tsak színeskedett.

127. Végre el-hiteti azt tellyességesen,
Mondgya: távozása esik keservesen,
Ha meg-jő, fogadgya, 's köszönti kedvesen,
Hol járt, 's miért késett, kérdezi könyvesen.

128. Kéri tovább, tőle meszszére ne menne:
Mert távozásával néki nagy bút tenne,
Esküszik, ha tudná, kivánva mit enne,
Azt a' testéből-is ki-szelni kész lenne.

129. El-ámúla Atyám az illy mondásokkal,
Nem gondolván amaz köz tanításokkal:
Ne hinnénk azoknak, kik álnok módokkal
Tsallyák a' férjeket, 's gonosz tanátsokkal.

130. E' mellett keresi nékem-is kedvemet,
Betsül, 's meg-is tsókol gyakorta engemet,
Mondgya: hogy ugy szeret, 's kévánnya éltemet,
Mint az édes Anyám, és előmentemet.

131. Atyámnak ezekkel épen el-hitetvén,
És a' mint akarta, azt ugy-is vezetvén,
Hozzám-is nagy kedvét, szerelmét tetetvén,
Véltem, jómra van ez, itt mást sem vélhetvén.

132. Sőt örvendezni-is ezeken kezdettem:
De végtére midőn bő tsókjait vettem,
Buja tekintetit, 's beszédét értettem,
Hol járjon elméje, könnyen esmérhettem.

133. Futom vala azért mindgyárt társaságát,
'S kerültem mindenben mérges nyájasságát,
Nem hozom itt elé buja kévánságát,
Mert most-is szégyenlem annak otsmánságát.

134. Végre midőn egykor nagy áldozattyában
Minervának sok nép vólna templomában,
Én-is az ifjaknak választott számában
Elő-állok ahoz készített ruhában.

135. Tiszta fejér köntöst magamon viseltem,
Laurus koszoróval fejemet tiszteltem,
Pálma vólt kezemben, verset énekléttem,
Dianának tiszta éltemet szenteltem.

136. Onnét haza jövén mikor lát engemet,
Nem birhattya magát, meg-kapja kezemet.
Tsókolni kezd, 's vonnya magához testemet,
S mondgya: úgy szeretlek, mint saját lelkemet.

137. Gondollyátok immár, akkor én mit véltem,
Ki édes Atyámat betsültem, és féltem,
Fogadásom szerint tisztán, szűzen éltem,
A' mikor ezeket irtózva szemléltem.

138. Ottan pedig ilyen szokással éltenek,
Hogy némelly nap estin egy helyben gyültenek
A' gazdák, 's onnét a' templomban mentenek,
És ott egész éjjel könyörgést töttenek.

139. Azért az Atyám-is oda el-sétála,
És a' mint szokás vólt, akkor ott-is hála;
Anyám pedig otthon, hallyad, mit csinála,
A' mig a' könyörgés a' templomban álla.

140. Tsak alig várhatta, hogy estve lehessen,
És ki-ki feküvő helyére mehessen,
Hogy fel-tött dolgában ő módot lelhessen,
'S fortéllyával engem magához vehessen.

141. Azért mikor vólnék már fekve ágyamban,
Rám nyittya az ajtót, és bé-jő házamban,
A' kit észre vévén, ijedek magamban,
Ő azonban rám dől, és borul nyakamban.

142. Szivének, lelkének kezd sűrőn nevezni,
Sok tsókjai között azon esedezni:
Hogy botsássam mellém, 's kivánnyak kedvezni
Az ő szerelmének, 's véle meg-edgyezni.

143. Ezek közt ágyambúl gyorsan fel-ugrottam,
A' mint rajtam tsüggött, férre taszítottam:
Menny-el hitván aszszony, szaporán mondottam:
Ez illetlen dolog: szidtam, 's pirongattam.

144. Ne adgya az Isten, hogy Atyám ágyának
Legyek motska, sőt eszküszöm Dianának
Nevére, hogy teste senki leányának
Nem kell nékem, azért maradgyon magának.

145. De ő vakmerőül kezd még-is remélni,
Meg-vakult, 's bolondúlt, nem tud semmit félni,
Szégyent-is nem esmér, mondgya: senki vélni
Nem tudgya azt, a' mint titkon kezdünk élni.

146. Kezdem újjonnan-is keményen dorgálni.
És végre az ajtón ki-is taszigálni,
Kit látván könnyezve tovább kezde, állni,
És reménlett kedve keserűvé válni.

147. Bé-méne Atyámnak ő háló-házában,
Egész éjjel kezdi forralni magában:
Mi módot lelhessen boszszú-állásában:
Hogy remélt kedve nem tölt kivánságában.

148. Fel nem kele azért addig az ágyából,
Mig meg nem tért Atyám imádkozásából,
Fekve látván kérdi szánakozásából:
Illyen változása lött mi nyavalyából?

149. Nyög, és mondgya magát nagy betegnek lenni.
Felel Atyám: ne félly, eleit kell venni.
Ez alatt nagy sírást kezd mostohám tenni,
És nyavalyájának okát reám kenni.

150. Mondván: A' fiadat tsuda mint szerettem,
De tőle fertelmes bűnre kérettettem,
Mellyben nem engedvén, im miként verettem,
Jó, hogy éltemet-is tőle meg-menthettem.

151. De a' mi leg-nagyobb, lévén már terhemben,
Addig küzdött velem nem engedésemben,
Hogy a' gyenge gyermek meg-indúltt méhemben,
'S el-ment tőlem, hozott illy veszedelemben.

152. És igy az árúló mint nem keserített,
Engem elevenen halni kénszerített,
Hiredben, nevedben téged kissebbített,
És maradékomtól el-idegenített.

153. Ezeken a' szegény Atyám el-busúla,
Változik magában, és színe sárgúla,
Kesereg, ortzáján könyve le-tsordúla,
És nagy haragjában ellenem indúla.

154. Nem gondolván-meg azt: hogy sok álnoksága
Van a' mostoháknak, 's tsaló-ravaszsága:
A' többi közt Phedra ennek bizonysága,
A' kinek hasonló vala bujasága.

155. Másként-is egy félnek nem jó törvényt tenni,
Két fülének szükség a' Birónak lenni.
Láttatik tisztétül itt Atyám el-menni,
Ő is tanáts lévén, és azért szót venni.

156. Mert engem meg nem hall, de keres mérgesen,
Az háló-házamban jövén egyenesen,
Az hol nyugszom vala akkoron tsendesen,
Rám rohan, 's kezd szidni nagy rövidségesen.

157. Fogat szolgáival lármás kiáltással,
Dühösködik rajtam sok-féle tsapással,
Ugyan lehell belé: végre könyhúllással
Ezt mondom ő néki panaszos szólással:

158. Mindenkor szokás vólt jó Atyám közöttünk,
Ha ki vádoltatott vétekkel előttünk,
Maga mentségére annak napot töttünk,
Meddig várakozva mind két részrül löttünk.

159. De Te én ellenem (bizony nem ditsérem)
Más törvényt kezdettél, 's vétkem nem esmérem,
Még-is ütsz, versz, kénzasz: ládd-é mint foly vérem:
Ezt miért tselekszed, okát-is add, kérem.

160. Monda: Rosz bestia, tsak egy nem tudommal
Akarod fedezni dolgodat haszonnal,
Ha rád hadnám, el-is eskünnéd azonnal,
De el nem mégy véle, el-hihedd bizonnyal.

161. Mostohámhoz menni azután sietett:
Meg-beszélli néki engem mint büntetett,
Mint szidott, mint rongált, mint vert, mint veretett,
És velem minémű fogadást tétetett:

162. Hogy többé hozzája már soha nem nyúlok,
Sőt az hol látom-is, onnét el-fordúlok;
Én pedig 'a nem várt szégyenen busúlok,
Fáj-is meg-vert testem, és azon jajdúlok.

163. De ez sem vólt elég az ő nagy mérgének,
Hanem mást-is forral titkában szivének,
A' kit gondolati ám fel-is lelének,
Engemet éltemtül miként menthetének.

164. Szolgálója Thisbe vólt Damenetának,
Ki gondgyát viselte az háza tájának,
Hires vala képe szép ábrázattyának,
'S böltsessége hártfán musikálásának.

165. Ezt ő el-tsábítván sok igéretekkel,
Magához oktatta nagy mesterségekkel,
Miképen engemet hitetne ezekkel,
És rontana végre nem várt veszéllyekkel.

166. Örömest leány-is ezt meg-tselekette,
Aszszonyának magát hitetni engette,
Utánnam sarkalván kedvét jelentette,
Szivemet sok gyújtó szókkal gerjesztette.

167. Tsudálom, honnét jött, és ezt ki szerezte,
Egy kevéssé félek: mert igen ijeszte
A' mostohám dolga: de Cupido veszte,
Mert tőriben ejtvén tovább nem ereszte.

168. Hanem a' leánnyal kezdék esmérkedni,
Magános beszédben sokszor ereszkedni,
Már ugy mint az előtt nem szemérmeskedni,
És kívánságának végtére engedni.

169. De minthogy gyakran kezd hozzám jőni, 's menni,
Intem vigyázással kell az aránt lenni,
Mert ha a' mostohám észre kezdi venni,
Ollyan ér, a' kirül nehéz lészen tenni.

170. Felel erre: attól semmit sem tarthatok,
Rab leány vagyok én, szabadon járhatok
Uram hozzád, és ott bizvást mulathatok,
Estve ha le-fekszem, ott-is virradhatok.

171. Sőt az Aszszony erről szólani sem merne,
Minthogy ő-is gyakran más mellett heverne,
A' nyelveskedéssel gyalázatot nyerne,
Bűzben elébb magát, mint minket keverne.

172. Nem kell azért ettül szép szerelmem félnünk,
A' mig kedvünk tartya, lehet itt beszélnünk,
Kezdett szerelmünkkel bátorságban élnünk,
A' mennyeiektől minden jót remélnünk.

173. Mondom: nem hiszem ezt, minthogy lehetetlen,
Hogy mostohám vólna ollyan istenetlen,
Felel: Látom, hozzám vagy Te hihetetlen,
Noha már nem vólnál velem esméretlen.

174. Meg-mutatom holnap: hogy merő igasság,
A' kiket beszéllek, és igaz valóság,
Szemeddel látandó dolog lesz bizonyság,
Hogy a' mostohádnak dolga nem jámborság.

175. Mit mondhatok. Hittem ilyen beszédének,
És hozzám mutatott álnok szerelmének,
Esküszöm: Hogy Atyám betstelenségének
Boszszúlója lészek, 's mostohám vétkének.

176. Más éjtszaka azért engem fel-ébreszte,
Mondván: Most végy szivet, imé bé-ereszte
Egy latrot az Aszszony, 's magához rekeszte,
Ha te emberkedel, lehet ott el-veszte.

177. Ezt hallván fel-ugrám, és kardot ragadék,
Thisbének kezében égő lámpást adék,
Az Atyám ajtaján lévén egy hasadék,
Azon bé-tekintvén, világra akadék.

178. És látom; hogy ketten fekszenek egymással
Az ágyon: kin valék mérges fel-forrással,
Fel-töröm az ajtót, és kard ki-rántással,
Rohanok az ágyra nagy szitkozódással.

179. Látván ezt az Atyám, le-ugrik ágyáról,
Könyörög, ne bántsam; esmérvén szaváról,
Irtózom magamban tettem mi-vóltáról,
És öreg Atyámnak háborításáról.

180. Alig állok vala lábamon féltemben,
Változott minden ér háborúltt testemben,
Mint hideg márvány-kő olly vóltam szivemben,
El-ejtem a' fegyvert, melly vala kezemben.

181. A' kit a' mostohám siete fel-venni,
Rejtek kamarában meg-tartásra tenni,
Látván engem Atyám fegyver nélkül lenni,
Meg-kap, és kezd velem küszködésre menni.

182. Azonban mostohám nagy jajját indíttya,
Atyám-is haragját ellenem ujíttya,
Végtére szolgáit mind öszve szólíttya,
És hogy meg-fogjanak, ellenem nódíttya.

183. Meg-is fognak. Anyám fent viszi dolgomat,
Mond Atyámnak: Imé látod gyilkosomat:
Ki nem régen veszté kedves magzatomat,
'S most tsak nem téged-is szerelmes Uramat.

184. Alig várák azért: hogy reggel virradgyon,
És törvényre Atyám engemet ki-adgyon,
Ki-is ada, és hogy dolgom ne haladgyon,
Sürgetteti: hanem vége most szakadgyon.

185. Mondván: Urak törvényt várok gyermekemre,
Ki nagy kissebbséget hozott vénségemre,
Éjtszaka reá ment én feleségemre,
'S magamat-is majd ölt véle jó-tétemre.

186. Isten óltalmazott tőle, hogy nem hóltam:
A' mikor rám ütött, mély álomban vóltam,
Környül vött vólt immár, mikor fel-otsódtam,
De végre meg-szána, hogy nékie szóltam.

187. Az után élete vala hatalmomban,
Mert ott ugyan tettén meg-fogtam házamban,
De nem bántám, hanem méltó panaszomban
Ide hoztam, bizván én igasságomban.

188. Nagyobb bizonyságúl im hol a' kardgya-is,
Vallást tehet erről egynéhány szolga-is,
Ezt nem tagadhattya pedig ő maga-is,
Büntetését várom, minthogy rosz példa-is.

189. Pityereg Anyám-is, de tsak szinlésképen,
Ördög ül a' szivén, ott pedig középen
Élete rút poklát palástollya szépen,
Jámborságát hánnya, noha kurva épen.

190. Kezd azonban ott egy velem feleselni,
Mondván: Te vagy-é az, ki kardot emelni
Mertél az Atyádra, és ellene kelni:
Majd meg-válik, azért mit tudhatsz felelni.

191. Nem tagadom, mondom: hogy házban nem mentem,
Fegyvert Atyám előtt kezemben nem vettem:
De tsak hallyátok-meg, azt mint tselekedtem,
El-hiszitek osztán, azzal bűnt nem tettem.

192. Ezt alig mondhatám, reám rohanának,
És hamar az őrzők kezében adának:
Amazok morogva reám támadának,
Ezek szánakozva mellettem szólának.

193. De minekelőtte törvényhez ülének,
Mondám az átkozott mostoha szülének:
Köszönhetem én azt az ő szerelmének,
És érettem égő rút buja szivének.

194. Tudom, nagy ok nélkül lészen én halálom,
De nem hajtok arra, tsak sengéjét kárlom
Én ifjúságomnak, 's a' szégyent sajnálom,
De minden dolgomat Istennek ajánlom.

195. Midőn sokan hallyák ezen beszédemet:
Voxokra botsáttyák azonban ügyemet,
'S a' szerint csinállyák ilyen törvényemet:
Alá a' kő-szálról vessenek engemet.

196. Tizenhat száz vala illyen voxon bennek,
Azok majd ezeren, kik erre nem mennek,
Kihezképest ezen megint fel-rezzennek,
'S mondgyák: hogy továbbra kell haladni ennek.

197. Mindazáltal megint helyekre ülének,
És sok zajgás után más törvényt tévének,
A' mellyel engemet ott számkivetének,
És kedves hazámtól meszszére küldének.

198. De ezeket néktek más úttal számlálom:
Mert imé meg-virrad, reám ért az álom,
Szunnyadoztok ti-is pedig, úgy találom,
'S nyughatlanságtokat eddig-is sajnálom.

199. Felel Theogenes: meg-győzzük szemünket,
Tsak te ne neheztelly tartani bennünket
Édes beszédeddel, 's könyhítni terhünket,
Mond(d)-el azért végig, és újítsd szivünket.

200. Hallyátok hát, monda. Hogy ki-űznek vala,
Keservesen mégyek, méreg el-foglala,
Minden remény bennem majd ugyan meg-hala,
Mondom: Álnok Thisbe melly rútúl meg-csala.

201. Ülök a' tengeren azért egy hajóban,
Nehéz, hogy kelletik mennem bújdosóban,
Jut eszemben, otthon vóltam mennyi jóban,
A' mellyen indúlnak szemeim siróban.

202. Agenornak jutok onnét városához,
Ott egy rokonomnak vezetnek házához,
A' ki kedvesen-is fogad ő magához,
De végtére pénzért ültet asztalához.

203. Ott azért meg únom hamar lakásomat,
Ohajtom házamhoz viszsza jutásomat;
Azonban, hogy még-is könyhítsem gondomat,
A' tenger partyához juttatom magamat.

204. A' hol midőn búson fel-s' alá sétálok,
A' nagy Apollóhoz könyörgést formálok:
Végre hol le-ülök, hol pedig fel-állok,
Imé egy jövevény hajóra találok.

205. A' mellyből egy ifjú ki-szökik sebessen,
'S a' hol állok, oda siet egyenessen,
Rám borúlván tsókol, 's apolgat kedvessen,
Nem veszem eszemben mindgyárt, ki lehessen.

206. Jobban meg-tekintvén, meg-esmérem végre:
Charim az én társam; fel-nézek az égre,
És Apollót áldom 's hivom segítségre:
Juttasson többször-is illy szerentseségre.

207. Mert ugyan-is vala a' nagy örömemre,
Hogy találtam ezen kedves emberemre,
A'ki véle első szemben lételemre,
Ilyen dolgot ada mindgyárt értelmemre.

208. Mondván nagy torokkal: Cnemon édes társom,
El-veszett mostohád; vólt nagy vágyódásom:
Mint lehessen hamar tudtodra adásom,
De most im magaddal adatik szólásom.

209. Felelek Charimnak: Istenek tégedet
Áldgyanak, és tartsák-meg egésségedet,
Hoszszabbítsák Párcák kedves életedet
E' hirért, és vigyék az égig nevedet.

210. De mond(d)-meg mint veszett: nem de nagy kinokkal,
Mert arra érdemes vala sok okokkal.
Mond Charim: noha vólt sok tsalárdságokkal,
De nem használhata magának azokkal.

211. Isten nem bocsátta elő ugy dolgában,
A' mint el-rendelte vala ő magában:
Addig mesterkedett mások romlásában;
Hogy ő maga veszett azoknak árkában.

212. Mert midőn házadból te számkivettettél:
Ment Atyád a' kertben (kit te építettél)
Lakójúl, és hogy te sohol nem lelettél,
Mostohádtól (tsuda) mint keseregtettél.

213. Futos ide 's tova, nyúgtát nem kaphattya,
Tőle el-mentedet lármásan jajgattya:
Hogy ő annak oka, 's haját-is szaggattya,
De a' meg-lött dolgot meg nem fordíthattya.

214. Nem hogy szűnne tüze bolond szerelmének:
Sőt gerjed, és mind több-több ként hoz szivének,
Gyakran nevez téged ő édes lelkének,
'S így szól özönében könyvező szemének:

215. Ah hová löttél-el én gyönyörűségem?
Meg-vallom: hogy vala az én mesterségem
A' te veszedelmed, de azon vétségem
Meg-bántam, és azért nagy keserűségem.

216. Térj-meg, és hogy Isten áldgya életedet,
Ne mutassad hozzám idegenségedet:
Lágyítsa sok kénom kővé vált szivedet;
Térj-meg, hadd láthassam kedves személyedet.

217. Sok Aszszony-baráti rajta szánakoznak,
Nyavalyája felől sűrűn tudakoznak,
És abban ki egy, ki más dolgot okoznak,
'S az ellen orvosló szereket-is hoznak.

218. A' látogatókkal ugyan szoros háza,
Nem tudván, hogy bántya szerelem hagymáza,
És szivében mérge ennek ugy be-áza:
Hogy attól elméje majd meg-is ádáza.

219. De más okát vélik rút nyavalyájának,
Azonban egyebek midőn el-oszlának,
És a' Thisbével tsak ketten maradának,
Illyen rendit kezdé mérges panaszának.

220. Oh Thisbe! im a' búk engem el-fogyatnak,
Te vagy pedig oka e' rút változatnak:
Hirtelen engedtél a' parantsolatnak,
Melly vólt tsak hevébül a' gyors indúlatnak,

221. Nem tudtál-é várni vallyon egy keveset?
Mig enyhődtem vólna: mert így ez az eset
Távol vólna, 's a' hol szerentsét keresett,
Nem vólna bús fejem ott ilyen meg-esett.

222. Mivel azt sem tudom, melly felé távozott
Az, a' kiért szivem annyira lángozott,
Engem pedig erre a' te tetted hozott,
Azért mit mivelsz már velem oh átkozott.

223. E' beszéd Thisbének nem kis gondgyát adta,
Noha ebben vétkét erősen tagadta,
Mivel a' mit mivelt, az aszszonya hadta:
Mindazáltal, hogy meg-segéti, fogadta.

224. De a' felel: Nintsen annak orvossága,
Viszsza nem hozhatván senki okossága:
Kivüle nem lehet pedig vigassága,
Ő lévén egyedül az ő bóldogsága.

225. Mond azért: Ha Thisbe meg-maradásomat
Kévánod: ne késsél, leld orvosságomat,
Mert bizony méreggel végzem világomat,
Nem állhatván tovább epesztő lángomat.

226. Felel erre Thisbe: Ne hadgyad magadat,
Vegyed bátorságos vigasztalásodat,
Bizom, találhatom jó orvosságodat,
Tsak adgy szabadságot, hogy fussam dolgodat.

227. Van nagy barátságban Cnemon Arsinával,
Magához szoktatván, azt hárfálásával,
Vigan tartya gyakran musikálásával,
'S hálattya-is ollykor (el-hihedd) magával.

228. Mert jóllehet innét számkivettetett már,
De itt lappang most-is, 's titkon ő hozzá jár;
Mindazonáltal csak némelly társokat vár,
El-mégyen azokkal, hogy itt ne érje kár.

229. A' pedig engem-is, tudod, hogy szeretett,
És nála mostan-is nem vagyok meg-vetett:
El-jő, tudom, hozzám, ha lészen kéretett,
A' kit az előtt-is gyakran el-követett.

230. Hogy én hálok véle, őtet el-hitetem.
És a' mikor immár ágyamhoz vehetem,
A' setétben könnyen meg-tselekedhetem,
Hogy te személyedet ott meg-tserélhetem.

231. Ugy hogy én helyettem véle te fekhessél,
Kedved töltésével ott gyönyörködhessél,
De hallgass, hogy szódról meg ne esmértessél,
És azzal tzélodtúl megént el ne essél.

232. Hallya ezt örömest 's enged beszédének,
Nevelvén reményét az által szivének,
Napot-is ad hamar az aránt Thisbének,
A' mellyen szándéki végben mehetnének.

233. Thisbe azért más nap mene Arsinához,
Kéri, éjtszakára bocsássa házához,
Légyen ottan helye kis mulatásához,
A' mellyre Termundust hivta ő magához.

234. Mondgya az: Kész abban néki kedvet tenni.
Valamikor azért oda tanál menni,
El-mehet, és szabad mind addig ott lenni,
Valamig nem akar onnét bútsút venni.

235. Meg-köszöni Thisbe illy szép ajánlását,
Arra veti mindgyárt ő gondolkodását,
Atyáddal a' dolog már miben állását
Mint közöllye, 's errül így kezdi szólását:

236. Én Uraságodnak kissebb szolgálója,
Im magamnak magam vagyok vádolója:
Hogy édes fiadnak veszélyre hozója
Én vóltam, és tőled el-távoztatója.

237. Jóllehet nem illik vala cselekednem:
De ah! nem lehetett attól menekednem,
Aszszonyom szavának kelletett engednem,
Szolgálója lévén, 's erre vetemednem.

238. Noha véltem, így-is segéllek tégedet,
És tehetem azzal, 's tölthetem kedvedet;
De esett vesztenem édes gyermekedet,
'S az által sebhetnem atyai szivedet.

239. Látván: hogy aszszonyom veled nem elégszik,
'S tőle másoknak-is oldala melegszik:
Mert néha e', néha ama' mellé fekszik,
És házasság-törést gyakorta tselekszik.

240. Meg-mondám fiadnak: mellyen meg-búsúla,
És fegyveres kézzel ellene indúla,
Azonban a' lator ajtón ki-rándúla,
És fiad kezétül azzal szabadúla.

241. A' miatt pediglen mint veszett, tudod már,
De minthogy nem vétett, esete bizony kár,
Aszszonyomhoz pedig latra mostan-is jár,
Ahoz időt, 's módot szüntelenül les, 's vár.

242. Hogy pedig ezt hidgyed, és ne vedd kétségben,
Meg-mutatom még ma, csak légy tsendességben
Addig, mig az idő nem jut setétségben:
Meg-ládd, akkor miként viszem én azt végben.

243. Monda Atyád erre: Ha meg-tselekeszed:
Ugy mindgyárt szabaddá rab fejedet teszed,
Az én kintsemből-is jó részedet veszed,
Mert szánom fiamat, vedd-elé hát eszed.

244. Ugy vagyon, hogy gyakor ízben kételkettem:
Mert gonoszt fiamban én észre nem vettem,
Az álnok aszszonytól még-is úgy győzettem:
Hogy veszedelmének oka magam lettem.

245. Efféle szók után Thisbe meg-tanítá
Atyádat, mit tegyen és rá bátorítá,
Arsina házában lesben-is szállítá,
És az ott haragját magában újjítá.

246. Thisbe pedig a' nap el-távozásában,
Arsina házánál egy ál-kamarában
Ágyat vetvén, oda titkos járásában
Bé-viszi az aszszonyt, 's fekteti ágyában.

247. Mondván: Hogy ott légyen, mig Cnemon érkezik:
Mert ez el-jő mindgyárt, és le-is vetkezik:
Bízik-is, hogy véle öszve-ölelkezik,
És szivének kivánt javához férkezik.

248. Thisbe pedig ottan futa az Atyádhoz,
Mondván: Uram, most láss tökéllett próbádhoz,
Ment már latra a' te jó Damenetádhoz:
Menny rajta, jutándasz ott kivánt prédádhoz,

249. Fel-indúl minden vér ezekkel testében,
Dúl-fúl, és harapja ajakát mérgében,
Fut a' kamarához, és oda értében
Bé-mégyen az ajtón illyen beszédében:

250. Istenek jöjjetek most segítségemre,
'S visellyetek gondot az én életemre,
És a' ki most-is jár betstelenségemre,
Azt latrával edgyütt adgyátok kezemre.

251. Ezenközben Thisbe ajtót tsikoríta,
'S mond: szalad a' lator, a' melly úgy taszíta:
Hogy a' lábaimról földre tántoríta,
Kit hallván az Atyád, valónak alíta.

252. Ő pedig az ágyra rohan egyenessen.
Kit látván az aszszony, vagyon félelmessen:
Mert mást várt ő oda, 's ez miként lehessen,
Nem tudgya, a' melyen sír is keservessen.

253. Mond azonban Atyád: No te ag latorság,
Itt vagy-é? vitt erre mitsoda bátorság?
El-hagyott, úgy látom, régen a' jámborság,
És az illyen dolog te nálad gyakorság.

254. Meg-ragadgya ezzel, 's ki-vonnya ágyából,
Rángattya, tsapdossa méltó haragjából,
Magáében viszi végre más házából:
Hiresül a' dolog annak lármájából.

255. Hogy törvényhez adgya, esküszik hitére,
'S a' melly sententzia menénd a' fejére:
A' szerint viseltet gondot életére,
Hogy ne hozzon több bút, 's gondot vénségére.

256. Más nap mikor vinnék a' város házához,
A' melly kő-szál vagyon közel udvarához,
Hol az Isteneknek szent áldozattyához
Sok bikákat ölnek, 's adnak oltárához:

257. Azon menvén által, a' helyt tekéngeti,
A' hol meredekebb, midőn azt érheti,
Ès a' szélhez közelb járását veheti,
A' tetőrül magát ott gyorsan le-veti.

258. A' kövön a' teste mind el-szakadozik,
Atyádtól dolgáról ki-ki tudakozik,
Minden latorsága így ki-nyilatkozik,
Te mint mehess haza, váras tanátskozik.

259. De mit végezének tovább, nem érthettem:
Mivelhogy hajómmal onnét el-siettem,
De mostohád dolga, a' mint beszéllettem,
Ugy vagyon: mert azt én bizonyosan vettem.

260. Ezeket szivemnek vigasztalására
Mondván Charim, tőlem méne hajójára:
Én pedig mint jöttem ide utollyára,
Annak számlálását hagyom más órára.

261. A' mikor beszéli így Cnemon ezeket,
Indít ő maga-is szives keserveket,
'S ejt Theogenessel a' szűz-is könyveket,
A' mig el-nem nyomja az álom szemeket.

262. Azonban Thiamus tolvajok Hadnadgya
Fel-serken, 's alvását akkor félben hadgya:
De tsak hamar magát megint annak adgya.
És az illy álomra elméjét ragadgya.

263. Hát mintha a' szűzzel Memphis városában
Vólna, és sétálna Isis templomában,
'S ott sok tüzet látna lobogó lángjában,
A' nagy Isteneknek bő áldozattyában.

264. Hogy pedig a' templom közepire ére,
A' templom Istene ő hozzája tére,
Mondván: Hogy a' leányt bizta személyére,
Birhattya azt, de nem birhattya kedvére.

265. Mert álnokul fogja ő aztat szeretni,
Sőt gonoszszal kéván a' jóért fizetni,
De el-szalad, és nem fogja el-érhetni:
Hogy lehessen kezét úgy el-kerülhetni.

266. Fel-otsódván kezde törődni magában,
Mi jelenés légyen az álom titkában,
Sok értelmet forral magyarázásában,
És mind jóra mondgya azt az ő dolgában.

267. Ezekről olly hamar el-sem feletkezik:
Meg-virrad azonban, 's nap-fény következik,
Mellyel fel-kél ő-is, Cnemon-is érkezik,
Mint vannak a' rabok, tőle értekezik.

268. Az után a' prédát mind elé hordattya,
És a' rabokat-is oda szólíttattya,
Azzal keserveket noha újíttattya,
Cnemon mindazáltal itten-is biztattya.

269. Mondván: nem gaz ember ezeknek Hadnadgyok,
Hanem fő rendbéli, mert rokoni nagyok,
A' mellyben bizonyság én magam-is vagyok,
A' kit erre nézve könnyen el-sem hagyok.

270. De érték őket-is sok nyomorúságok,
Gyakor kár, és veszély, 's szomorú fogságok,
Vannak másként benne sok-féle jóságok,
Főrendhez illendő alkalmatosságok.

271. E' biztatás alatt piatzra jutának,
A' Hadnagy magasb helyt választa magának,
Hogy a' mit mondana, jól rá hallgatnának,
És illyen beszéde indúla szájának:

272. Tudgyátok vitézek jól természetemet,
Köztetek nem szántam kedves életemet,
'S ki sem vontam soha az én személyemet,
Jó 's gonosz veletek edgyütt ért engemet.

273. Memphisben a' Fő Papnak ő vérségéből,
Fő Pap vagyok én-is; de bal szerentséből
Ötsém meg-előzött, mellynek így létéből
Jöttem közitekben magam jó kedvéből.

274. Azólta veletek űzvén vitézséget,
Viseltem köztetek ámbár elsőséget:
De közre botsáttam minden nyereséget,
Rabot, drága követ, és egyéb szépséget.

275. Hanem most kivánom, azt tselekedgyétek:
Hogy a' Charicliát nékem engedgyétek,
Hites-társom lészen pedig, el-hidgyétek,
A' több nyereséget bár mind el-vegyétek.

276. Mellyet meg-engednek, és vig kiáltással
Mondgyák: Az Istenek lássák bő-áldással,
'S adgyák a' szűznek-is ezt tolmátsolással
Tudtára, 's kérdik, lesz mi válasz-adással.

277. Kit hallván, szemeit a' földre fordíttya,
Szemérmes ortzáját rósa szín boríttya,
Foházkodván Cnemont magához szólíttya,
És ahoz beszédét illy formán indíttya:

278. Mit kivánnyon tőlem a' Hadnagy, értettem,
Mellyre a' bátyámnak kellene érettem
Felelni, de minthogy arra én kérdettem,
Azt én-is mondom meg, a' mit itt fel-tettem.

279. Mi bátyámmal edgyütt a' nagy Ásiából,
Hires Ephesumnak gazdag Városából,
Mind a' ketten pedig nagy rendek ágyából
Származtunk, és azok sok gazdagságából.

280. Még gyermekségünkben Istennek adának
A' szüléim, és Papságra áldozának,
Engemet szentelvén a' szűz Diánának,
Bátyámat pediglen Apolló papjának.

281. Az után a' mikor már meg-felelhettünk
Tisztünknek, mind ketten Delosban küldettünk,
A' Városból sok főrendtől késértettünk,
Nehéz szüléinknek, hogy meszsze vitettünk.

282. Gállyákat meg-rakák minden eszközökkel,
Temjénnel, arannyal, ezüstös kintsekkel,
Helyünkben érkezénk végtére ezekkel,
Más hajók-is lévén velünk sok rejtekkel.

283. Mikor a' tengerre kelünk már ekképen,
Három nap, és éjjel evezünk ott szépen,
Az után szerentsénk el-fordúla épen,
Forgat sok hab, 's szélvész a' tenger középen.

284. Bé-setétül az ég sűrő fellegekkel,
Ordítnak a' habok nagy zúgó szelekkel,
Ostromlyák a' gállyát minden erejekkel,
Vagyunk környül véve illyen veszélyekkel.

285. Kormányos-is helyét el-hadgya végtére,
Botsáttya a' gállyát a' szelek mentére,
Jutnak hajósok-is mind eszek vesztére,
Futkosván, nem állnak a' magok helyére.

286. Romol az árbutz-fa, kötél szakadozik,
A' vitorlák hul(l)nak, kormány hasadozik,
A' nagy hányatásban gállya romladozik,
A' benne-való nép jajgat, 's imádkozik.

287. Hat nap, s' éjjel valánk ilyen veszetségben,
A' miglen a' mondott szörnyű setétségben
Oda jutánk, újjabb szerentsétlenségben,
A' honnét hozátok minket ez inségben.

288. Ott azért a' tenger habjai meg-álván,
És mi-is gállyánkból a' partra ki-szálván,
A' nagy Istennek jóvóltát számlálván,
Áldást mondunk, kedves verseket formálván.

289. És egymás közt mindgyárt jó-lakást kezdettünk,
Mint kik a' veszélyből már szabadok lettünk:
Hat napja tölt vala, miólta nem ettünk,
Azért olly szép partra érvén, örvendettünk.

290. A' bort mint a' vizet, semmit se kiméltük,
Minden bóldogságra értünk, azt itéltük,
Mint győztük a' veszélyt, örömmel beszéltük,
Hogy mérget igyanak, ingyen sem reméltük.

291. Mint ki sok hartz után nem fél, haza megyen,
Győzvén ellenségét, bátor völgyen, 's hegyen,
Azonban hol nem-is vélheti, hogy legyen,
Ott van ellensége, hogy néki kárt tegyen.

292. Igy lőn dolgunk nékünk, mert im a' révészek,
Kiknek a' jó borban vala nem kis részek;
Ők pedig másként-is latrok és mérészek,
'S a' ragadományra éjjel 's nappal készek.

293. Némelly társainkban belé kötödének,
És ellenek kelvén, bennek meg-ölének;
A' kit a' Polgárok midőn meg-értének,
Azok-is mindgyárást tengerre kelének.

294. És közikben menvén, nagy hartzba fogának,
Ki egy, ki másképen szaporán hullának,
A' kit hol kaphattak, azzal hartzolának,
Annyira: hogy inkább ott mind el-fogyának.

295. Az az, hogy bátyámmal tsak ketten maradtunk.
A' kik ottan gyilkos kézben nem akadtunk,
De im ugy-is elég veszélyre szakadtunk,
És annak enyvéhez hozzá-is ragadtunk.

296. De ha ugy rendelték azt a' nagy Istenek,
A' kik' birtokában állanak mindenek,
Ezért-is örökké áldottak legyenek;
S' tovább-is mint tetszik, velünk ugy tegyenek.

297. Menyaszszonnyá kel(l) most, látom, hamar lennem,
Noha akaratom nem vólt arra mennem,
De ha ugy kell lenni, nints mit róla tennem,
A' Hadnagyot magam férjének kell vennem.

298. Minthogy fő Pap fia, uralni kész lészek,
Néki engedelmes szolgálatot tészek,
Szivemben helyette mást senkit nem vészek,
Minden gondolatim hűségére készek.

299. Édes Thiamuson, azért beszédemet
Már hozzád fordítom: ha szeretsz engemet,
Könyörgök, meg-ne vesd első kérésemet,
Meg-szolgálom, Isten meg-tartván éltemet.

300. Ez az: hogy elsőben egy Városban mennénk,
Hol Apollónak van temploma 's ott lennénk,
A' mig néki kellő áldozatot tennénk,
És tőle fejünkre mi-is áldást vennénk.

301. Az alatt le-tenném ott én-is tisztemet,
És fel-szabadítnám kötelességemet:
Mert másképen kell már szabnom életemet,
Mivelhogy tenéked vallottam testemet.

302. Bűn-is volna addig engemet illetned,
És kévánságodat rajtam el-követned,
Ugy velem-is illyen szörnyű bűnt tételned,
'S Apolló haragját reám gerjesztened.

303. Mert valaki magát ok nélkül gerjeszti,
'S a' miatt papsága szentségét el-veszti,
Azt az Isten Aszszony hamar el-sillyeszti,
De erre testemet elmém nem ereszti.

304. Hanem ott le-tészem elébb papságomat,
Jól tudgya Diána szűz tisztaságomat,
Azért el-végezvén én imádságomat,
Ő általa vallom tenéked magamat.

305. Ez pedig Memphisben leg-jobban mehetne
Végben, minthogy hazád az, 's téged illetne
Ott a' Fő papság-is, azért nem kellene
Ezt halasztani is: minthogy így lehetne.

306. Thiamusnak e' szó nehezen eshetik,
De a' körül álló néptől ditsértetik,
Méltó kivánságnak minthogy itéltetik,
Azért rá-állani néki-is kelletik.

307. A' leány szeméből itt bő könyv tsordúla,
Kit látván Thiamus, hozzája fordúla,
Rajta szánakozván, édes szóhoz nyúla,
A' kikkel keserve a' szűznek tágúla.

308. De Thiamus most-is ezt főzi magában,
Mint vehesse hamar ezt az ő ágyában,
És tölthesse kedvét menyaszszonyságában,
Mellyre ugyan lángol nagy kévánságában.

309. Mindazáltal ebben meg kell magát győzni.
És az Isteneknek haragját előzni,
Mert ha kedvek ellen találna fertőzni,
Tudgya, veszedelme kezdene kettőzni.

310. Azért, hogy Memphisben a' menyegző legyen,
A szűz tetszésére maga-is rá megyen:
Hogy ugy az annál jobb reménséget vegyen,
'S annak idejében néki kedvet tegyen.

311. Inassát a' Cnemont szólíttya végtére,
Mátkáját báttyával gondviselésére
Bízván, parantsollya tellyes életére,
Visellyen jó gondot azok szükségére.

312. Ezek igy meg-lévén, Tolvajok oszlának,
Rabok-is Cnemonnal helyekben szállának,
'S egymáshoz sok-féle beszédet nyújtának,
De Theogenesben kénok újjúlának.

313. Mellyet látván Cnemon, véli, sebtűl légyen:
Mondgya azért, hogy ő ollyan fűért mégyen,
A' kitől fájdalma könnyebbséget végyen:
El-is fut, szavának hogy eleget tégyen.

314. És igy ők mikor tsak ketten maradának,
Nem tarthatván tovább fedelét titkának.
Midőn már szemei sok könyvel ázának,
Igy szól Theogenes a' Charicliának:

315. Oh! Ti nagy Istenek, mindenek nézői,
A' hamis sziveknek igaz büntetői,
Jóknak szükségekben kész meg-segítői,
Legyetek szivemnek meg-keserülői.

316. Szánnyátok dolgomat, a' kit nem várhatott
Szegény Theogenes, 's illy kárt nem val(l)hatott?
Mert az ő mátkája im másnak adatott:
Ah én tőlem ahoz ez miként állhatott?

317. Engem el-felejtett, ki nagy igassággal
Vóltam, 's nem gondoltam sok háborúsággal,
És most-is miatta kénzatom rabsággal,
De imé mit nyertem ennyi fáradsággal.

318. Felele a' leány: Ne epezd lelkemet,
Látván másképen-is elég keservemet:
Hidgyed inkább magam vesztem életemet,
Mint másollyam hozzád lévő hűségemet.

319. Egynehány igétském sértette füledet,
De az olyan méllyen ne hassa szivedet,
Ne véld: hogy álnokul szeretlek tégedet,
Lelkem gyanánt tartván kedves személyedet.

320. Éretted viselem tisztán életemet,
És szűzen tartom meg hozzád szerelmemet,
Hogy sem mint meg-szegjem néked tött hitemet,
Inkább szörnyű halál kövessen engemet.

321. Gondold-meg, urat-é, vagy latrot szeretek?
Azt-é, kit gyülölök, vagy régen követek?
Vagy a' ki gyilkosom, vagy kivel élhetek?
Avagy kiért mind jót, mind gonoszt tűrhetek?

322. Hát miért nevezte (mond amaz) báttyának?
Felel ez: hogy rólok ne gyanakodnának,
De igy sem kell vala (mond az) mátkájának
Igérni magadat, és házas-társának.

323. Mellyet hallván a' szűz, tsak el nem ájúla,
Áradván szemei bő könyve tsordúla,
Kedvese nyakára zokogva borúla,
'S ott tsügvén, ajaka illy szókra indúla:

324. Ha én most ezeket nem míveltem vólna,
Theogenes többet én velem nem szólna,
Egymástól el-válván, tsak kénunk újjólna,
Végre mind kettőnkre rút veszély szorólna.

325. De ládd, el-hitettem a' szép beszédekkel
A' Hadnagyot, s' győztem elméjét ezekkel,
A' többit közöllyük már az Istenekkel,
A' kik mellénk jöttek, tudom, erejekkel.

326. Meg nem állom, a' mit féltemben szólottam:
De bé-töltöm, a' mit szabadon mondottam,
Midőn néked hittel magamat vallottam,
Ezt pedig eddig mind titokban tartottam.

327. Azért Cnemonnak-is, noha jó barátunk,
Nem kell erről szólni: mert a' szóval ártunk,
Tsak nálunk maradgyon az, a' mint mi jártunk,
Meg-adgya az Isten, a' mit régen vártunk.

328. Theogenest a' szűz ekképen biztattya:
Jut azonban Cnemon, az ajtót nyittattya,
Sűrő verítékkel tsorog artzúlattya,
Szavát fuladozván, tsak alig mondhattya.

329. Nesze a' fű, ezzel illessed sebedet,
És kössed-bé mindgyárt fájdalmas testedet:
Meg-válik ezennel, mint őrzik helyedet,
És magad-is miként mentheted fejedet.

330. Monda Theogenes: Miként értsem én ezt?
Mi dolog 's bennünket itt vallyon mi ijeszt?
Mond Cnemon: az idő most többre nem ereszt;
Fogj fegyvert, mert imé az ellenség el-veszt.

331. Ahol sisak és kard, ragadd azt magadra,
Végy erőt, ne vigyázz most bágyadságodra,
Indúlly-meg sietve, és menny-el útadra:
A' mig az ellenség nem rohan nyakadra.

332. Ládd-é, a' vitézek meg-is indúltak már:
Minthogy az ellenség tsak a' kert alatt jár,
A' kire eddig-is ki-tsaptak vólna bár,
Mert a' helyben várást, félő, követi kár.

333. De a' szűzet ezek közt sem felejtheti:
Kérdi, hol van? mellyre ez a' feleleti
A' báttyának: hogy a' fodrát egyengeti
A' kamarában, 's a' dob-szót fülelgeti.

334. Ez alatt Thiamus maga-is érkezik,
Cnemont meg-szólíttya, tőle értekezik,
'S noha az ellenség már-is ellenkezik,
De a' szép leányról még sem feletkezik.

335. Mondván: Nagyobb gondom a' Charicliára,
Hogy sem én magamra, 's más drága marhámra,
Vigyed a' rejteknek azért ajtajára,
Hadd abban, térj viszsza annak ál-úttyára.

336. Én addig áldozom a' nagy Isteneknek,
Neptunusnak, Marsnak, 's több égbelieknek,
Hogy segítségéből lehessünk ezeknek
Győzői, a' reánk jött ellenségeknek.

337. El-fut azért Cnemon, siet a' dolgokkal,
Viszi Charicliát, ki sir nagy jajokkal,
Meg-nyittya az ajtót, melly álnokságokkal
Vala tsináltatva, és tsalárd módokkal.

338. Ezt a' Theogenes, gondold, mint nézhette?
Tőle el-szakadta szivét mint metszhette?
De a' kételenség ezt el-viseltette,
Ámbár kesergett-is szivesen érette.

339. A' rejtek ajtaját ugy tudták tsinálni,
Hogy mesterség vala aztat fel-találni,
Szoros lyukon kellett kebelében szálni,
Ott pedig lehetett arra, 's erre válni.

340. Ugy hogy ott sok karban a' lyukak ásattak,
Tsuda mesterséggel föld alatt alkattak,
A' hova tolvajok sok kintset hordattak,
És ott mindenektül békével hagyattak.

341. Erre onnét felől szolgál világosság,
Itt marada azért a' nagy szép aszszonyság,
Vigasztallya Cnemon: de a' magánosság
Szomorittya szegényt, és a' nagy gyanóság.

342. Azonban a' derék hartz-is el-kezdetik:
Rá ér Thiamus-is, 's azt sokan követik,
Ujjúl a' viadal, egymást térengetik:
De még a' nyereség köz szárnyon vitetik.

343. Ez alatt Thiamus Termutist hivattya,
A' mely távol lévén, a' szót nem hallhattya,
De az ellenséget vitézül forgattya,
Melly már a' szigetet tűzzel háborgattya,

344. Az a' nádban kapván, hamar erőt vészen,
Gyorsan futó lángja szabad prédát tészen,
Mellytől a' sziget-is fel-lobban egészen,
A' benne valóknak szörnyű kára lészen.

345. Mert az a' szelektől sok felé vitetik,
Ès igy ki tűztül vész, ki sebesíttetik;
Minthogy a' hartz köztök többször-is kezdetik:
Hever a' sok hólt test, s' rútúl perseltetik.

346. Már a' fertő-is kezd vért egyelíteni,
Thiamus az alatt álmát említeni,
Mondgya a' gyertyákat, a' tüzet jedzeni,
Az áldozaton kell holtakat érteni.

347. És hogy birná, de nem birná a' szép leánt,
Azért hogy meg-öllye, ugy gondolt az aránt:
Ne lehessen másnak a' prédájára hánt,
A' kit ő már tartott tulajdona gyanánt.

348. Félti, hogy ne jusson ellenség kezében,
E' van a' hartzon-is leg-inkább eszében,
Siet azért onnét térni rejtekében,
Más színt tévén ilyen igyekezetében.

349. Hadgya vitézinek: bátran hartzolnának,
Tsak azt tekénti-meg, miként áldoznának,
Hogy fogyatkozások ebben ne vólnának,
Kiért az Istenek meg-haragudnának.

350. Meg-fordúl ő mindgyárt, és közöttök lészen,
A' ki azonközben vitézséget tészen,
Tőle betsületet, és jutalmat vészen,
A' kit az ollyanért tart-is régen készen.

351. Ezt mondván Thiamus siet busúltában,
Hamar a' lyukhoz ér szaporán jártában,
Meg-nyittya az ajtót, zajongván magában,
Aegyiptomi nyelven szól bé-jutásában.

352. Ugy fel-háborodott, hogy nem bir eszével,
Charicliát nézi, 's keresi szemével,
Görög szót hall végre, és arra tértével,
Egy aszszonyra talál ki-rántott tőrével.

353. A' pedig ki légyen, jól meg nem szemléli:
Hanem Chariclia vólna, úgy itéli,
Meg-ragadgya, által-veri tőre éli,
És a' belső részét rútúl el-metéli.

354. El-dűl mindgyárt, a' tőr hatván a' szivében,
És nagy véletlenül vég lesz életében.
Thiamus fegyverét, kit kevert vérében,
Ott hadgya, 's mást veszen a' hartzra kezében.

355. Mondgya: nem lesz gondgya már Charicliára,
Melly hogy sem mint másnak az ő boszszújára
Jutna jövendőben valaha ágyára:
Inkább maga akart járni halálára.

356. Ha ő nem fekhetett kedvére melléje,
Ne légyen másnak-is ahoz szerentséje,
Talám igy telik-bé az álom meséje,
Kinek titkán sokat fáradt az elméje.

357. De hogy ez igy esett, meg-bánta végtére,
Mondván: nem igy vágyott ő menyegzőjére,
Hogy illy veszélyt hozzon kedves életére:
A' boszszúság ült volt abban a' szivére.

358. Osztán Termutissal kezdének áldozni,
És az alatt néki szomorú hirt hozni:
Hogy az ő serege kezdett szakadozni,
Szörnyen veszni, 's ide 's tova szaladozni.

359. Fogván az ellenség erős ostromlással
Ellenek a' dolgot, és nagy vérontással:
Némelyek közzülök kemény hartzolással,
Apró csónakokban lettek bé-állással.

360. Indúl hanyat-homlok minden szaladóban:
Ki a' sárban akad, ki ugrik a' tóban,
Cnemon 's Theogenes kap egy kis hajóban
És van mind a' kettő sok panaszló szóban.

361. Végtére Thiamus tsak maga szorúla,
Minthogy Charicliát meg-ölte, busúla:
Hogy sem azt gyászolja, inkább kardhoz nyúla,
És az ellenségre ott artzal fordúla.

362. Nem kiméli éltét, bátran viaskodik,
Sokakat meg-ölvén, diadalmaskodik,
Ellenség vérével kardgya pirossodik,
De végre ellene sok nép szaporodik.

363. El-tökélli, éltét hogy kézen veszesse,
És pórázon rabúl senki ne vezesse,
Chariclia lelkét holtában kövesse,
És Acheronban-is ő azt fel-keresse.

364. De azonban sok seb gyülvén a' testére,
És bádgyad azokban, és omlik térdére:
A' nyakában szökvén, le-nyomják végtére,
És rab-szíjat vetnek hamar a' kezére.

365. A' többi visgállya széllyel a' tzellákat,
Keresi, és hordgya a' prédált marhákat:
Követvén a' terh(h)el költöző hangyákat,
Tsudállyák a' kintset, és a' szép ruhákat.

366. 'S mondgyák: el-vivétek minap mindenünket,
Hogy Heracleánál dúlátok bennünket,
És fel-prédálátok szép nyereségünket:
Most okádgyátok-ki sok el-vött pénzünket.

367. Az egész szigetet veszélyben keverik,
Mert valami tetszik, követni el-merik,
Minden rejtekeket meg-bújják, 's fel-verik,
És igy prédájokat duplán viszsza-nyerik.

368. Szükség itten tudni dolgát Thiamusnak,
A' ki testvér báttya volt Pentheseusnak.
De el-vévé attól ez a' papi jusnak
Tisztét, és ő maga lőn papja Phebusnak.

369. A' papság pediglen a' báttyát illette,
És hogy azt az öttse álnokul el-vette,
Azzal édes báttyát nem tsak meg-sértette,
Hanem hazájából azt ki-is kergette.

370. A' ki kezdett osztán élnie prédával,
Végre sok koborlót hordozni magával,
Nagy dolgokat tenni azok tsordájával,
Az úton-járóknak keserves kárával.

371. Nem sok idő alatt igen hiresedik,
Nő a' szerentséje, népe felesedik,
Fenyegeti öttsét: de az őrizkedik,
És kézre keritni báttyát mesterkedik.

372. Azért mindenfelé azt el-hirdetteti:
Hogy a' ki el-fogja, 's kézre kerítheti,
Annak a' jutalmát ezrekkel fizeti,
Mert igy félelmétől magát meg-mentheti.

373. És igy innét esett: hogy noha munkával,
És sok vitézeknek sebével, 's hóltával,
Magának-is pedig vére húllásával
Elevenen fogák, a' sereg hasznával.

MÁSODIK RÉSZ.

1. Midőn fel-prédálván minden szegleteket,
Oltalmától fosztván szép erősségeket,
A' láng meg-emésztvén az épületeket,
Pusztán hagyták vólna már a' szigeteket:

2. Theogenes 's Cnemon hartzról el-szaladván,
És annak helyétől már jól el-haladván,
Meleg vólt az idő, abban el-bádgyadván,
Egy bokoiban bújnak, estig ott maradván.

3. Hogy az éj el-jöjjön, várják nagy szivesen,
Hol mit hallhatnának, lesik figyelmesen;
Minthogy ott lappangva vannak félelmesen,
A' mig szólgál a' nap reájok fényesen.

4. Addig az égés-is tsak füstét forgattya,
A' prédáló tüzet a' szem nem láthattya,
De a' szörnyűséget akkor meg-mutattya,
A' mikor sátorát az éj fel-vonattya.

5. Láttyák, hogy a' sziget minden részével ég,
Szegény Theogenes rémül, 's hül mint a' jég,
Gondollya, éri ott szerelmesét-is vég,
A' kin busúltában nem tudgya, mi elég.

6. Meg-indúlnak végre bús gondolkodással,
Követik úttyokat vigyázó hágással,
Vannak mindenfelé nagy hallgatozással,
Hol arra, hol erre térvén sok bolygással.

7. Jajgat Theogenes, 's az haját szaggattya,
Ortzáján le-tsorgó könyveit húlattya,
Kévánnya halálát, magát fojtogattya,
És átkos szavait ekképen folyttattya.

8. Oh ti nagy Istenek, miért teremtettem?
Mi oka, hogy ennyi kinokra vettettem.
Jöjjön már hamarébb a' veszély érettem,
Engem rontson, és más ne veszszen helyettem.

9. Mert minden reményem már meg-fogyatkozott,
Látom szerentsétlen órám, és átkozott,
Anyám gonosz napon méhében hordozott,
Minden bóldogságom ha így tsalatkozott.

10. Szegény Theogenes. No mit kell már tenned?
Örök búcsút esik szerelmedtől venned:
Meg-emésztvén a' tűz, többet véle lenned
Nem adatik, még tsak torára-is menned.

11. El-veszett volt eszed, hogy hartzról távoztál,
'S érette véreddel ottan nem áldoztál,
El-futván magadnak kissebbséget hoztál,
'S a' halált kerülvén, több veszélyt okoztál,

12. De nem halál előtt vala szaladásom,
El-hidd Chariclia, én szerelmes társom,
Hanem kedvedért vólt életre vágyásom,
Remélvén, hogy lehet még hozzád jutásom.

13. Oh hogy annak karján nem végzéd éltedet,
A' ki ő lelkének tart vala tégedet,
Jaj melly örök kárra hagyád kedvesedet,
Chariclia, a' te Theogenesedet.

14. Oh te ditsőséges mennyei fényesség,
Nem vólt-é előtted bötsben e' kegyesség?
Egy tsomóban szedett angyali ékesség?
Oh gonosz szerentse, óh nagy kegyetlenség.

15. Ah nem lehete-é tsendes ki-múlása?
Szerelmes társához bútsúzó szólása,
A' minthogy mindenkor arra vólt vágyása:
Hanem tűz által lén keserves romlása.

16. A' ki el-borítván nagy sebességében,
Tudom, semmi épség nem maradt testében,
Porrá, 's hamuvá lött a' tűz közepében,
Sőt már á' hamva-is van szélre keltében.

17. Oh te irgalmatlan, utálatos halál!
Ki az ártatlanon illy kegyetlen valál,
Jó reménségemben engemet-is tsalál,
A' midőn ő néki illy ferdőt forralál.

18. Vallyon leszsz-é azért, a' ki boszszút állyon?
Vagy ollyan orvosság, melly ebben használlyon,
Jaj! hogy sem tovább-is ennyi bú talállyon,
Jobb inkább reám-is szörnyű halál szállyon.

19. Pluto te se késsél, könyörgök könyvesen,
Készítse Charon-is hajóját, siessen,
Hogy a' Lethe vizén majd által vihessen,
És Charicliához azontúl vezessen.

20. Ne-is félly szép rósám, mert majd el-követem,
A' mit kiván tőlem igaz szeretetem,
Theogenesedet te melléd fektetem,
Nézd, mint ölöm magam, 's mint fogy-el életem.

21. Ezt mondván, szablyáját, mellyének fordíttya,
De meg-kapja Cnemon, 's magához szoríttya,
El-veszi fegyverét, magát el-taszíttya,
És bolondgságáról illy formán szólíttya:

22. Mi lelt és mit akarsz magaddal mivelni?
Ha Charicliáért kivánsz arra kelni,
Erre én tenéked azt merem felelni:
Hogy él az, 's hittel-is szómat petsételni.

23. Tsudálkozom illyen hirtelenségeden,
Avagy mondgyam inkább esztelenségeden:
Hanem birj magaddal, kérlek, 's járj eszeden,
Ne itéllyenek-meg nagy gyermekségeden.

24. Felel Theogenes Cnemonnak ezekre:
Ne jádzál, hanem nézz a' lángló tüzekre,
És gondolly azokban porrá lött testekre,
Charicliára, és a' több ott vesztekre.

25. Hidd-el, én sem vagyok bolond, 's nem eresztem
Ok nélkül szivemre ezt; de ha terjesztem
Hugomra elmémet, a' súllyos keresztem,
Vagy ugyan halálom, hogy őtet igy vesztem.

26. Kezdi őtet Cnemon ezért-is feddeni,
És végre a' titok-lyukat említeni,
Mondván: Charicliát nem kell ott félteni,
Tsak annak a' dolgát akarja érteni.

27. Nagy hőség kezdi itt Theogenest érni,
És a' szive nehéz szorítással sérni,
El-is ájul: de kezd ő magához térni,
És frissülésére hideg vizet kérni.

28. Mond osztán: látod-é tőlem mint szalada
A' halál, kis hija, hogy el-nem ragada,
De minthogy a' nékem engedelmet ada,
Mennyünk haza: lássuk mi, mint 's hogy marada.

29. Mintha Charicliát látná ájúltában,
Ugy tetszett: azért olly gyors indúlásában,
Bízik, hogy jó véget ér hamar dolgában,
Noha több van hátra még nyavalyájában.

30. Mert a' bal sors tzéllyát killyebb terjesztette,
És kezdett pállyáját sok röggel hintette.
Nem elég, a' mivel eddig kesergette.
A' füles bagoly-is ezt meg-hühögette.

31. Fel-költözvén azért kisded hajójokra,
Indúltak a' fertőn el-rendeltt útokra,
Noha a' szél vala nagy akadályokra,
Mindazáltal juttak békével partyokra.

32. A' hol hajójokból hamar ki-kelének,
Izzadva, 's fáradva szigetben érének,
De mindent hamuvá változva lelének,
A' mellyet mind ketten tsudátva nézének.

33. Tsak kő-fala áll-fel a' Hadnagy házának,
A' többi füstben ment, 's prédára jutának
Ott, minden javai, kit-is tsudállának,
És onnét a' rejtek-helyhez ballagának.

34. 'S minthogy világ nélkül abban nem mehetnek,
Ha mi maradékot, nézik, hol szedhetnek,
A' mellyen szükséges tüzet gerjeszthetnek,
'S hogy ezt végbe vigyék, mind ketten sietnek.

35. Nádakat szereznek sok futásokkal,
A' kik meg-gyújtatván, égnek fris lángokkal,
Elől menvén Cnemon a' lyukban azokkal,
Követi baráttya szemes hágásokkal.

36. Bé-érvén, hirtelen Chemon el-jajdúla,
Egy hólt testet látván, 's illy szókra indúla:
Oh Istenek ide mi veszélly szorúla!
Hogy a' Chariclia világból ki-múla.

37. A' nád a' kezébül ki-húll ijettében,
Áradnak könyvei méltó keservében,
Theogenes el-hal ezen rémültében,
'S nints mint guta ütött érzékenységében.

38. Cnemon hogy a' dolgot, és keservet láttya,
Theogenes kardgyát nagy lassan ki-ránttya,
És magához vévén, ki-fut, 's el-dugántya,
Tudgya, hogy ugy azzal életét nem bántya.

39. És már Theogenes benn tsak maga lévén,
Zokogó könyvezést a' hólt testen tévén,
Szörnyű keservében magát majd meg-évén,
Sok jajt mond, nyelvére illyen panaszt vévén:

40. Oh el-türhetetlen iszonyú fájdalom!
Halálnál keservesb bú, és aggodalom!
Ezekben valaha leszsz-é tágadalom?
'S ennyi veszély után végre nyúgodalom?

41. Oh ti mélly pokolban lakozó Istenek!
Hogy sem ennyi kinok naponként öllyenek,
Jobb a' mérges Párcák mindgyárt itt legyenek
Éltem bordájából engem ki-messenek.

42. Jaj mert im nem elég hazám el-hagyása,
És szegény fejemnek tengerre jutása,
Ott sok veszélyekben rettegő forgása,
Ezer szerentse közt éltem maradása.

43. A' parthoz érkezvén, ott sebben esésem,
Tolvajok kezében szomorú kelésem;
Mátkámat el-vötték, ez-is én tűrésem,
Tömlötzben sok búval, s kénnal heverésem.

44. A' mellyeket még-is könnyebben türhettem,
De itt óh Istenek! kit nem reménlettem,
Charicliát látom halva, 's ugy ijettem
Ezen, hogy felette majd bálvánnyá lettem.

45. Istentelen latrok keze által hóltál,
Mellyre, Isten láttya, érdemetlen vóltál:
Hogy tisztaságodnak óltalmában szóltál,
Tudom, illy véletlen a' miatt romoltál.

46. Te tisztaságodat énnékem tartottad,
Azt másnak motskolni halálig tiltottad,
Hűségedet hozzám igy bizonyítottad,
És szép életedet ezzel tékozlottad.

47. Azért im le-tészem én-is életemet,
Testemből utánnad eresztem lelkemet,
Keressen-fel, hol légy, téged én edgyemet,
Nálad nélkül búval ne öllyem szivemet.

48. Oh Te én minden jóm, és gyönyörűségem,
Minden nádméz felett való édességem,
Tündöklő szép napom, tellyes reménségem,
Jaj! miként romlottál, én drága szépségem!

49. Lehetne hallanom bár tsak egy szótskádat,
Vehetném valamelly biztatásotskádat,
Vigasztalnád azzal a' te szolgátskádat,
Jaj de halál fogta minden tagotskádat.

50. 'S meg-merevítette szép gyenge testedet,
Szomorú hallgatás kötötte nyelvedet,
Dérlelő hidegség fagylalta szivedet,
Siketség dugta-bé te hangos füledet.

51. Engem bóldogító fényem hova lettél?
Illy keserves halált ki kezétül vettél?
Irgalmatlan tolvaj oh mit tselekettél!
Hogy az ártatlanon igy kegyetlenkettél.

52. De jaj én tégedet miként nevezzelek?
Mátkállyalak, avagy feleségellyelek?
Ez nem lehet, minthogy én nem esmértelek,
Ámbár sok sírással, 's tsókkal terheltelek.

53. Keserüllyön az ég a' sok tsillagokkal,
Szánnyon erdő, mező, a' szép virágokkal,
Hegyek, völgyek, berkek ki-folyó kútakkal,
Szellő, víz, tűz minden elementumokkal.

54. Oh! még-is én drága kintsem, 's ékességem,
Sok bús keservimben kedves reménségem,
Lelkemet újjító nagy gyönyörűségem,
De már el-húnt napom, és keserűségem.

55. Ám ugy légyen. Imé itt én-is testemet
Fel-áldozom, 's érted ki-ontom véremet,
Erővel ki-vonom testemből lelkemet,
'S e' rút helyben hagyom emlékezetemet.

56. Légyen az a' hire mindkettőnk esténck.
Nagy volt igassága ezek szerelmének,
A' kik együtt ketten hogy nem élhetének,
Együtt itt lett vége mind kettő éltének.

57. Illy keserves szókkal kedvesét jajgattya,
Mondván megént: éltét mindgyárt el-fogyattya:
Hogy ezt végbe vigye, kardgyát kapdosgattya,
De Cnemon el-lopván, azt ki-nem ránthattya.

58. Meg-isméri mindgyárt annak ravaszságát,
Noha ő mutattya azzal barátságát;
De nem győzheti-meg nagy szomorúságát,
Mondgya, vagy úgy, vagy így végezi világát.

59. Ha másként nem lehet, a' lyuk kő-falához
Töri fejét, 's ugy-is jut fel-tött tzéllyához,
Következőképen szép Charicliához,
Az ő szerelmének áldott aszszonyához.

60. Azonban ezek közt egy szózat adatik,
Kitül Theogenes nagy fennyen hivatik,
'S az ő fülében-is e' bővön hallatik,
És arra ő tőle illy válasz mondatik:

61. Im hol vagyok, mindgyárt te utánad megyek,
Látom, azt kivánod te-is, hogy ott legyek,
Nálad nélkül pedig itt én-is mit tegyek?
Ha te vesztél, jobb, hogy én-is veszélyt vegyek.

62. Ez alatt bellyebb lép, Cnemon a' fáklyával,
Siet oda menni: hol nem kis tsudával
Hallya Charicliát zengeni szavával,
Theogenes neve hármaztatásával.

63. A' kit meg-esmervén, mond Theogenesnek:
Nem hallád-é szavát nyilván a' kegyesnek?
Nem szükséges már itt lenned keservesnek,
Hadgy békét hát tovább ennek a' dög testnek.

64. Felel Theogenes: a' lelke kerengve
Hogy én reám kiált, hallom keseregve,
Bánnya, hogy még élek itten fenteregve,
'S nem sietek hozzá másutt tekeregve.

65. De im mindgyárt megyek, vagyok-is már készen,
Ugy hogy lelkem mindgyárt ő lelkénél lészen,
Velem a' szerentse több jádzást nem tészen,
Kezéből a' halál ezennel ki-vészen.

66. Cnemon erre felel: Hidd, nem a' lelke jár,
Hanem maga beszéll itten, és reád vár,
Ez nem az ő teste, jobban meg-nézzük bár,
Kétségünket ebből ki-is kell vetnünk már.

67. Azért ortzájához tartyák a' világot:
Hogy ugy esmérjenek rajta valóságot;
De nem látnak semmi hasonlatosságot,
És Charicliához illő boldogságot.

68. Nézi Theogenes, és azt meg-esméri,
Épül erejében, 's meg-jödögel véri,
Kezd távozni búja, melly régen késéri,
De nyavalyás Cnemont véletlen bú éri.

69. Fel-kiálta azért, nagy hangos torokkal,
Mondván: Imé Thisbe! ki hólt itt kénokkal.
Jutott erre vallyon mi bal fatumokkal,
És kellett itt veszni minémű okokkal?

70. Igy szólván, a' földre esék, 's el-ájula;
Theogenes pedig lábára javúla,
És fel-vévén magát, szivében ujjúla:
De baráttya dolgán felette búsúla.

71. Kéri, ne bádgyadgyon ollyan tsüggedéssel,
Véletlen keservét visellye tűréssel,
Kellyen-fel, 's hugához vigye nem késéssel,
Hogy úgy a' felől-is ne légyen kétléssel.

72. Bús Cnemon-is végre ő magában szálván.
Fel-kele, ideig tántorogva álván,
Thiamus fegyverét a' testnél találván,
Mond Theogenesnek ő magát ajálván:

73. El-megyek örömest; de tűnik szememben,
Itt egy tábla, a' kit majd veszek kezemben,
Meg-tekintem, lehet a' mi értelemben,
Az után indúllyunk bellyebb a' veremben.

74. Mond Theogenes: De ezzel ne mulassunk,
Hanem indúllyunk-meg: oda hogy juthassunk,
Hol Charicliáról bizonyost tudhassunk:
Lelke-é? maga-é, ne tétováztassunk.

75. A' táblát ragadá Cnemon, 's indúlának,
Mondván, idővel-is abból tanulnának.
És hogy a' rejtekben már bellyebb jutának,
Ott Charicliától illy szókat hallának:

76. Te vagy-é, kit látok, én Theogenesem?
Te vagy-é, örömem, és drága kedvesem?
Hogy veled lehessek, régen várom, 's lesem:
El-érkezvén, minden búmtól távol esem.

77. Rút homállya vala kétséges szivemnek,
Nem tudván hol létét edgyetlen edgyemnek,
De szép ortzád fénye fel-tetszvén szememnek,
Ime vége szakad minden keservemnek.

78. Ezek közt egymásra sirva borúlának,
Öszve-ölelkezve sok tsókot adának,
Örömökben végre tsaknem el-halának,
Mellyben Cnemon által orvosoltatának.

79. Mert kardgya hegyével hamar vermet ása,
Víz fakadván belé, lőn Isten áldása,
'S azzal Cnemon által homlokok mosása,
A' melly az illyenek szokott orvoslása.

80. Azért addig inti, 's éleszti ezeket,
Hogy meg-jő elméjek, 's fel-vetik szemeket,
'S mikor észrevennék ölelgetéseket,
Mindgyárt meg-szégyenlik tselekedeteket.

81. Mondván Chariclia: Cnemon mi barátunk,
Gonoszra ne véllyed, hogy mi most így jártunk,
Öszve-ölelkezve egymással találtunk,
Mert bizony nincs abban feslett akaratunk.

82. Hanem vérek lévén, az igaz szeretet
Mivelte azt, midőn öszve-férkeztetett,
A' mig távol valánk ezer, bú követett,
Áldott azaz óra, melly összve-vezetett.

83. Ezt hallgatván Cnemon, mondta nevetkezve,
Hát a' ki társáról hamar feletkeze,
Mással találtatnék öszve-ölelkezve,
Mit érdemlene az, néki nem kedvezve.

84. Magam szégyenlettem, a' mint apolgattad,
Esméretlen lévén, hozzád szorongattad,
És öledben vévén sűrő tsókolgattad,
Mikor mondtam: hadd-el, azt meg-sem hallgattad.

85. Felel Chariclia: azt nem érdemlettem,
Hogy idegen tsókolt, meg-sem engedhettem.
Monda Theogenes: igaz, tselekedtem,
Mert az én lelkemnek lelkének vélhettem.

86. Hogy pedig tsalattam, és sírtam hijában,
'S azzal nem jutottam a' halál torkában,
A' melly vólt szivemnek nagy kévánságában,
Áldott a' nagy Isten azért jóvóltában.

87. De inkább hová lött a' te barátságod?
Hogy egy hóltat látván, rút változóságod
Leve mindgyárt, és nem illő bágyadságod,
Vesze eszed, 's fogya egész okosságod.

88. Fegyveredben lévén, az hólttúl ijedtél,
Vér sem látszott benned, ugy el-fejéredtél,
Tsak szörnyen nem holtál, a' mint szédeledtél,
Nem de nem szégyen-é, a' mit tselekedtél?

89. Efféle tréfákkal egymásnak szólának.
Hogy valamennyire a' búk tágúlának,
Noha elég sovány helyen jádzodának,
Végre a' leánytól illy szók származának:

90. Boldog az az ember ő állapattyában,
Ki Theogenesnek részesült tsókjában,
Akarnám bizonnyal tudni egy summában,
Kin kesereg vala szive búsúltában.

91. Mindgyárt Theogenes maga mentségéért
Monda: Thisbe vala, kinek szerelméért
Tsalatkozott Cnemon, 's hizelkedéséért:
De im ládd, hol veszett az ő sok vétkéért.

92. Chariclia ezen meg-retten magában,
Mond végre, könyvének ortzáján folytában:
Vallyon ki vólt eszköz fel-mészárlásában,
És meg-hólt testének ide hozásában?

93. Mond Cnemon, ki hozta ide, nem tudhatom:
De hogy itten veszett, azt méltán bánhatom,
Mert nékem felőle más vólt akaratom,
A' mint tudom, dolgát most már meg-mondhatom.

94. Mikor Anticlessel Aegyiptusban mennénk,
Gállyán véle edgyütt a' tengeren lennénk,
Sok-féle dolgokat ottan elé vennénk,
Esik, Thisbérül-is hogy végre szót tennénk.

95. Ugymint az aszszonyát miképen rontotta,
Ki magas kő-szálról magát le-hajtotta,
Az után apámot arra sarkallotta,
Hogy engemet viszsza vigyen 's unszollotta.

96. Ő pedig az alatt kortsmáról kortsmára
Nyargal Arsinával, nagy gyalázattyára,
Szerelmeket űzvén, nem nézvén magára,
Arsina mátkáját fordítván hasznára.

97. A' mellyben Arsina magában aggódik,
Mint hajó szél között elméje hányódik,
Hogy tréfállya Thisbét, sokat forgolódik,
Egyhez, 's máshoz futván, az utszán szágodik.

98. Az én mostohámat menti mindenekben,
Vádollya apámat, 's keveri vétekben,
Mondgya: Thisbét vegyék szoros kérdésekben,
Mert ő hozott engem minden veszélyekben.

99. Sem nékem nints vétkem, sem a' mostohának,
Őtet mondgya lenni mind ezek okának,
Maga meg-vallója szertelen dolgának:
Elég ez, 's több sem kell vétke próbájának.

100. Ezt az atyafiak örömest hallották,
Apámat törvényben mindgyárt szólították,
Thisbét-is a' szerint elő-állították,
'S hogy dolgára gondgya légyen, tanították.

101. De nints ahoz kedve, hogy ő törvényt állyon,
Hanem azon vagyon, hogy módot találljon,
Miként mennyen félre, és attól meg-vállyon,
Hogy a' törvény terhe fejére ne szállyon.

102. Azért egy idegen kalmárral végeze,
Nansicles embere vólt az, és kedveze
Thisbének, mert nála sokat esedeze,
És Navarra felé véle el-eveze.

103. De nem vala elég annak elmenése,
Vesződnek apámmal, mondván: ő szerzése,
Hogy el-ment, 's praktika titkos elszökése,
Azért ő nékie légyen büntetése.

104. Menti apám magát: hogy el-menésében
Thisbének nem részes, sem meg-ölésében
Mostohámnak, hanem maga kerestében
Lött az, a' kőszálról le-szökéllésében.

105. Igazíttya dolgát apám e' mentséggel,
Kit Anticlestül-is értvén ezenséggel,
Keresni ugy mentem vala serénységgel,
De im hol veszett nagy szerentsétlenséggel.

106. Itt fekszik, fizetett igazán bűnéért,
Büntelen Cnemonnak ártatlan vesztéért,
A' szegény apámnak nagy sok keservéért,
Megérdemlette ezt sok gonosz tétéért.

107. Továbbra hagyom, mint jártam én azonban,
Thisbe ide mint jött, nints a' tudásomban,
Hanem egy tábláját im tartom markomban,
Hogy meg-nézzem, mit tart, van akaratomban.

108. Örömest e' dolgot ki-ki jóvá hadgya,
Kérik, olvassa-el, ezt meg-is fogadgya,
A' mi abban lészen, azt el sem tagadgya,
Azért a' táblának illy értelmét adgya:

109. Az én árva fejem egy reménségének,
A' Cnemon vitéznek, életem éltének,
Kisded szolgálója, kit hinak Thisbének,
Annyi jókat kiván, mint maga lelkének.

110. Azért értésedre elsőben a' legyen:
Hogy meg-hólt mostohád, 's nints már, a' ki tegyen
Rajtad annyi boszszút, és veszélyre vegyen,
E' pedig igy végben én általam megyen.

111. Mert jóllehet nem én öltem-meg kezemmel,
De én vesztettem-el azt mesterségemmel,
Azon lévén minden igyekezetemmel,
Hogy néked kedvezzek ezt tselekedtemmel.

112. Ennek több okait tőlem mászszor hallyad,
Kérlek, azon közben édesem azt vallyad:
Hogy meg-botsátottál nékem; de ne tsallyad
Ezzel szolgálódat, hanem vigasztallyad.

113. Táplál-is a' remény, hogy tőled kegyelem
Adatik vétkemnek, és jót tészesz velem,
Meg-értvén, vött körül most melly veszedelem,
Hatható lesz nálad a' szives kérelem.

114. Tiz napja van immár, hogy itten fetrengek,
Hol nem kedvem szerint szolgálnak az egek,
Kerülnek mindennap vitézlő seregek,
Mert fogva tartatom, kin sokat kesergek.

115. E' hires szigetnek Fő Kapitányának,
Mondgya magát lenni a' komornyikjának,
A' ki engemet tart ő maga foglyának,
Vagyok őrizője szüntelen ágyának.

116. Azt mondgya: lappangtat ő nagy szerelméből,
Fél, ki ne lopjanak engemet kezéből.
De minden latorság néz-ki a' szeméből
Végy-ki hát, ha lehet, annak veszélyéből.

117. Minap egy lyuk által tsak múló látással,
Vévén észre, hogy ott vólnál sétálással,
Fáradtam azólta sok gondolkodással,
Mint találnálak-meg tégedet irással.

118. Azért e' kis táblát annak vivőjétől
Küldöm mostan, kérlek, vegyed-el kezétől,
Ért az görögül-is, ne fuss személyétől:
Esmérd-meg mászszor-is, hogy ő jön Thisbétől.

119. Kérem az Istenért régi kedvesemet,
Meg-botsátván, szánnya veszett életemet,
Ne nézze bolondúl índitott vétkemet:
Tolvajok kezéből mentsen-meg engemet.

120. Gondold-meg, hogy vétkem hagyásból tétetett,
A' kire mostohád erővel késztetett,
Én rab leány lévén, mivelnem kelletett,
A' mit az parantsolt, és tselekedtetett.

121. Más az, hogy néki-is szörnyű romlására
Én vóltam segítség, és gyászos torára,
Érted jártam pedig az ő halálára,
Atyádnak-is ezzel vigyázván hasznára.

122. Ha pedig haragod ollyan nagy ellenem,
Hogy kegyelmedet nem lehet érdemlenem
'S azzal szabadúlást magamnak szerzenem,
Ah nem tudom veszett, mit kellyen kezdenem.

123. Ha vesznem kell, kedvem arra inkább megyen,
Hogy éltemben véget a' te kardod tegyen,
Hajójában Charon te általad vegyen,
Hogy sem tolvajok közt éltem tovább legyen.

124. A' táblából Cnemon olvasván ezeket,
Kezde mindgyárt tenni illyen beszédeket:
Jó helyre akadtál, töltél sok vétkeket,
Érdemedből vötted ez undok sebeket.

125. Ellenem vétettél, vagy halva előttem,
Én mindazonáltal gyilkosod nem löttem,
Más keze mészárlott, sebet nem én töttem,
Érdemlett veszteden de örömet vöttem.

126. Azt tudtam, ide-is anyámtól küldettél,
'S annak ördögével megént közös lettél,
Szoktad szemfény-vesztést, 's varázslást kezdettél,
De mesterségedből most már ki-rekettél.

127. Monda Theogenes: hallgass, mit vesződöl,
Egy meg-hólt, 's hült testtel ennyire feddődöl;
Avagy félsz-é tőle, hogy igy tépelődöl,
És ide hogy, 's miként jött, nem kérdeződöl.

128. Felel erre Cnemon: Ezt igy vélem lenni,
Thiamustól kellett annak halált venni,
Mellyben a' kardgya fog bizonyságot tenni,
Ennek motskát nem-is kell egyébre kenni.

129. De a' halált tőle miért érdemlette:
'S arra szivét mi ok, s' boszszúság vihette,
Nem tudom; de elég, hogy ezt ő vesztette,
A' mint a' kardgyával ezt ki-jelentette.

130. Midőn Chariclia ezeket hallgattya,
Gyakran ohajt, 's könyvét szaporán húllattya,
Thisbének esetét szánnya, és sirattya.
Oh Pitho! oh Daphne! ez szókat forgattya.

131. De ezen neveket Cnemon nem értheti,
Soha nem hallotta, 's meg sem kérdezheti:
Mert fél, Charicliát hogy azzal sebheti,
Azért meg-tudását más időre veti.

132. Thermutis, a' kinek hartzról el-futása
Véres fővel vala, s a' vízbe ugrása,
És abban sokáig bujkáló úszása.
Oda jut azonban, a' hol volt szállása.

133. De semmit nem talál ott, mindent meg-évén
A' telhetetlen tűz, azért nádat vévén,
Tüzet gerjeszt azzal, minthogy vizes lévén,
Fázik-is, és annál kis fűtözést tévén.

134. Égő nádat foga osztán a' kezében
'S közelít a' lyukhoz, Thisbe jut eszében,
Tsak alig várja, hogy juthasson helyében,
'S láthassa mint maradt ott egészségében.

135. Ezt minap magának erővel szerzette,
Nansiclesé vala, de tőle el-vette,
A' vivó nép előtt oda helyheztette:
Mert minden kintsénél azt inkább féltette.

136. De hirtelen lévén tőle el-menése,
Tsak az első részben vólt helyheztetése,
Holott Thiamustól esék meg-ölése,
Chariclia helyett, és rút el-veszése.

137. Hogy azért Thermutis bé-jut a' világgal
A' setét rejtekben, ottan hamarsággal
Akad Thisbéjére. kit nagy kévánsággal
Ohajtott, és remélt látni vigasággal.

138. Azonban véletlen azt halva tanállya,
Kit látván, a' szivét nagy fájdalom szállya,
Hozzája nyúl, él-é, jajgattya, visgállya,
Honnét lött el-este nem tudván, tsudállya.

139. Le-omol végtére, szava-is el-állván,
Alig piheg mellye, ollyá lött mint bálvány,
Midőn eszére jő, magát meg-találván,
Jajgat, várt öröme illy nagy búvá válván.

140. Forgattya a' testét, nézi a' sebeket,
Nem tudgva, mi okból, 's ki tötte ezeket,
Morog és tészen nagy fenyegetéseket,
'S azon közben hall ott szólni némellyeket.

141. Vélvén azok, a' kik Thisbét életében
Fogyatták, felfortyant ellenek mérgében,
De rajtok nem megyen, az jutván eszében:
Hogy egyedül vagyon, 's fegyver sincs kezében.

142. Azért kezde illyen gondolattal lenni:
Nehéz fegyver nélkül azok ellen menni,
Hanem más praktikát kell itt elő-venni,
A' mellyel lehessen rajtok boszszút tenni.

143. De azonban lépvén a' belső részében
A' rejteknek nagy tűz villog a' szemében,
A' mellyből meg-tetszik, mit visel szivében,
És hogy farkas lappang a' bárány bőrében.

144. Mikor látná ezért bé-jönni sebessen,
Feje, 's ábrázattya lévén rút véressen,
Kezde Chariclia lenni félelmessen,
'S alig várja, félre miképen mehessen.

145. Meg-esmervén Cnemon, hogy Thermutis légyen,
Ő-is a' setétben hamar félre mégyen,
Ámbár az ott semmi ártalmat ne tégyen,
De fél, hogy gonosz hirt általa ne v

146. Nem tetszik e' dolog a' Theogenesnek,
Fél, hogy ott mindenek majd másképen esnek,
Az ő veszélyekre új módot keresnek,
Fegyvert kap, és magát mutattya mérgesnek.

147. 'S mond: álly-meg, és tovább tsak egy lépést se tégy,
És ha élni akarsz, ennek engedő légy:
Mert mihelt meg-indúlsz, és ennél bellyebb mégy,
E' világból mindgyárt utolsó bútsút végy.

148. Thermutis ezt hallván, húll mindgyárt térdére,
Hogy ne bántsa, kéri menny, 's föld Istenére.
Nintsen semmi oka neheztellésére,
Cnemont emlegeti maga mentségére.

149. Juthat jól eszében régi pajtássága,
Tudgya, vólt hozzája melly nagy igassága,
És hogy most sem volna semmi álnoksága,
Ha erre hozta-is szerentse balsága.

150. Cnemon elő álla 's földrül fel-emelé,
Biztattya, ne féllyen, tsak beszéllye elé,
Hol hagyta Thiamust, 's magát mint viselé:
Él-é, vagy elesett, 's dolga vált melly felé.

151. Thermutis a' dolgot el-kezdi számlálni,
Mond: nagy vitézségét méltó vólt tsudálni,
A' búsúlt oroszlán szokott úgy prédálni,
A' mint e' tött, a' mig lehetett fent állni.

152. De sok sebek gyülvén hartzolva testére,
Bádgyasztani kezdi azokból folyt vére,
Noha úgy is soknak hoz halált éltére,
De el-nyomják, és meg-kötözik végtére.

153. Hová tették aztán (mondgya) nem láthatta.
Miként mehessen-el, inkább azt forgatta,
'S hogy a' lyukat érje, tsak alig várhatta,
A' hová az előtt a' Thisbét bújtatta.

154. Kérdék tőle, azt ő hol, s miként szerzette,
Hogy tudgya a' nevét, 's azt kitől értette,
Felel: minap mások kezébül ki-vette,
'S hogy néki szolgállyon, éltét meg-mentette.

155. Valami árosok, 's kalmárok valának,
Kikre ők egy szoros úton akadának,
És reájok ütvén, mind el-szaladának,
Marha helyett akkor vötte ezt magának.

156. Egynéhány nap alatt magánál tartotta,
De hogy a' sok népet érkezni hallotta,
A' lyukban küldeni jobbnak alította,
De azáltal szegényt im miként rontotta.

157. Nagy örömest tudná, azt ki tselekette,
Mit vétett ellene, 's mivel érdemlette,
Mitől indíttatott, 's mi ok viselhette,
Hogy azt szegényt ilyen mód nélkül vesztette.

158. Cnemon, hogy a' dolgot le-vetné magáról,
Mond mindgyárt: imé meg-ismered kardgyáról,
Hogy Urad ölte meg, kész bizonyságáról,
Mert azt le nem vette más ő oldaláról.

159. Mi pediglen itt a' test mellett találtuk,
Hol vette ő magát, elsőben tsudáltuk,
De midőn a' dolgot jobban meg-visgáltuk,
Hogy ő volt a' gyilkos, onnét által-láttuk.

160. Látván Thermutis ott az Ura szablyáját,
El-hiszi a' dolgot, tsudálván példáját,
Nézi mint hatotta tüdejét, és májját
A' kard éli, s' végre le-tészi fáklyáját.

161. És hirtelen borúl Thisbének testéhez,
Botsáttya ortzáját hideg személyéhez,
Sok keserves jajt ád le-tsorgó könyvéhez,
A' mig végre álom nem ére seméhez.

162. Amazok-is búsan ott hárman ülének,
Arról gondolkodván, mit tselekednének,
Hogy a' meg-únt lyukból már ki-mehetnének,
És újabb veszélyben megént ne esnének.

163. Hánnyák ide, 's tova ezen elméjeket,
Sokszor fel-forgattyák gyakor eseteket,
Nem láttyák módgyával el-mehetéseket,
Hol száraztyák, és hol áztattyák szemeket.

164. Mind addig mig Cnemon földre ereszkedik,
Theogenesnek-is szeme nehezedik,
És Chariclia-is ott el-szenderedik,
Végre mind hármoknak álma felesedik.

165. A' mellyben ideig kedven nyúgovának,
Minthogy a' mult napon sokat fáradának,
De mikor leg-kedvesb alvásban vólnának,
A' Charicliára illy álmok jutának.

166. Hát egy hoszszú hajú vén ember érkezik,
Kinek a' kezéből mind vér serkedezik,
A' Charicliához hirtelen férkezik,
'S el-vinni az egyik szemét igyekezik.

167. Kiált Chariclia, ezt ő meg-érezvén,
Theogenest hivja, 's kéri esedezvén,
Ne hadgya; a' kire a' fel-fegyverkezvén,
Kap két felé, kit kell meg-ölni, kérdezvén.

168. Ez alatt a' szeme veszett-el, jajgattya,
De hellyben találllya, midőn tapogattya,
Theogenes jár, 's kél fegyverét forgattya,
De kin kellyen boszszút állni, nem láthattya.

169. Chariclia magát midőn észre vette:
Hogy az álom rajta e' játékot tette,
Theogenes előtt magát szégyenlette,
'S könyörgött: hogy meg ne itéllye érette.

170. Mondgya mindazáltal, álmát nem szereti:
Hogy gonoszt ne hozzon, nehezen hiheti,
És attól mind őtet, mind magát féltheti,
Mert az álmot gyakran valóság követi.

171. Mond Cnemon közikben, hallván beszédeket:
Megént álmot fejtve látlak benneteket,
Gyakorlottam én-is némelykor ezeket,
De ritkán találtam bizonyos léteket.

172. Cornelius Ruffust hallottam Rómában,
Mikor egykor vólna nyúgodva ágyában,
Hogy mind két szemére vak vala álmában,
És maradt reggel-is az valóságában.

173. És vak vala osztán tellyes életében,
Lévén álma néki fejére teltében;
De a' te szemedet látom épségében,
'S nintsen semmi hiba ragyogó fényében.

174. De hogy én-is szóllyak (ha arra költünk már)
Az álomhoz, (noha az idő járton jár
Az ő folyásában, és senkire nem vár,
'S igy mi-is szükségesb dolgunkhoz látnánk bár):

175. Tudgyátok, szüléink adgyák életünket,
Azok igazgattyák mi kisdedségünket,
Mint két fényes szemek vezetnek bennünket,
Hogy el-távoztassák sok veszedelmünket.

176. Azért nevezheti hát ki-ki szemének
Édes attyát, 's annyát, 's tsillag vezérének,
És azok halálát szeme el-vesztének,
'S elébbi világra homályban mentének.

177. És igy ha álmunkban el-vesztyük szemünket,
Szükség arra vennünk ebben értelmünket:
Hogy atyánk, vagy anyánk hólt-meg és bennünket
El-hagyván, újíttya keserűségünket.

178. Azért, ha szüléid meg-vannak életben:
Nem de inkább azon álom fejezetben
Lehetsz-é felőlök ollyan itéletben?
Van apád, van anyád halálos esetben.

179. Mond Chariclia: ez szomorú értelem,
Ha igaz fog lenni, jaj mit tegyek velem!
Mindazáltal ezt is könnyebben viselem,
Mintha kedvesemet érné veszedelem.

180. Felel ismét Cnemon: Nem kell búsnak lenni
Ezen, és az álmot igaz gyanánt venni:
Minthogy inkább szokott a' semmibe menni,
Hogy sem annak képe valóságot tenni.

181. Ha ugy tetszik, jobb lesz a' sebeshez mennünk:
Meg-nézvén mint vagyon, arról-is szót tennünk,
Hogy ne kellene már e' rosz helyben lennünk,
Hanem mint mennyünk-el, arra módot vennünk.

182. Felel Theogenes: Helyén beszéllettél,
Tetszik a' nékem-is, a' mit jelentettél;
De tudván, hogy erről már-is elmélkettél,
Mond(d)-meg, ebben jobbnak te mit itélhettél.

183. Idősb-is vagy mint én, többet is forgottál,
Sok helyeken sokat láttál és hallottál,
Más az, te-is ide közinkben jutottál,
És eddig-is vettem, a' mit tanácslottál.

184. Azért most-is kérem, 's veszem tanácsodat:
Ne-is vond-meg tőlem jóakaratodat;
Mond Cnemon: Meg-hallván bővön szólásodat,
Jól értettem abból te kévánságodat.

185. De nem tudom, mellyünk nagyobb idejére,
Hanem tudom, a' kell öregebbségére,
Hogy ne légyen esett az a' lágy fejére,
Másként több ideje van kissebbségére.

186. Nem áll a' tudomany tsak a' sok időben:
Kevés napok többet tesznek a' jó főben,
Mint számos esztendők az esztül meddőben.
Szívtől árad a' vér, nints az a' tüdőben.

187. De mindazonáltal minthogy kivánnyátok,
Vagy reám a' terhet erővel tollyátok,
Meg-mondom, tetszésem ha jóvá hadgyátok,
Ha nem, mit akartok, azután lássátok.

188. Jól tudgyátok már itt mind a' szegleteket,
A' tolvajok régi menedék-helyeket;
De el-ronta a' tűz imé mindeneket,
Nálunknál nem látni most itt egyebeket.

189. Aranyunk, ezüstünk vagyon elégséggel:
Nem kell azt keresnünk tovább serénységgel;
De körül vétetünk másféle szükséggel,
A' kiben nem lehet a' kints segítséggel.

190. Az aranyt, 's ezüstöt mert meg nem ehettyük,
Már-is éh a' gyomrunk, és meg nem tölthettyük.
Hát ha tovább-is itt leszünk, mint türhettyük?
Mind el-veszünk éhel, könnyen el-hihettyük.

191. Sőt ám lelhetnénk-is itt, a' mi szükséges,
Noha láttyuk, hogy most a' nem lehetséges,
De nem vólna itten létünk békességes,
Mivelhogy ez a' hely velünk ellenséges.

192. A' hol nem sokára megént préda lennénk,
Akkor a' sok kintsnek már mi hasznát vennénk,
Egy veszélyből másban hanyat homlok mennénk,
Magunk itéllyük-meg, ezzel mi jót tennénk.

193. Mint kik a' Charibdist futtyák hajójokkal,
Az után Scillában akadnak azokkal,
Vagy a' kik a' farkast kerülik nyájjokkal,
Végre oroszlányra akadnak károkkal.

194. Tudgyuk jól, hogy ezen szigetnek lakosi
A' jámbor életnek mindnyájan pártosi,
És a' Thiamusnak mindenben társosi,
Épen Tyranusok, 's emberek gyilkosi.

195. Vallyon de mit fognak velünk tselekedni?
És ki mér közzülünk vélek veszekedni?
Hidgyük-el: nagy rosz fog reánk felesedni,
Lássuk azért, mint kell ettől menekedni.

196. El kell mennél elébb a' szigetet hadnunk,
És Termutistól-is eztet nem tagadnunk:
De útat kell néki más szín alatt adnunk,
Mert nem tudunk tőle másként el-szakadnunk.

197. Láttassuk-meg véle, mint van sok sebében
Thiamus, és itt a' sziget környékében
Nintsen-é ellenség? mert tudgyuk, szivében
Kétséges ő hozzánk Thisbé veszésében.

198. És ha bosszújának jó módgyát lelhetné,
A' mit szivében tart, rajtuk el-követné:
Ugyan-is a' tolvaj mint tselekedhetné?
Hogy a' kezén-lévő prédát félre vetné.

199. A' róka-fiúval nehéz meg-alkodni:
Akar mint mutassa magát nyájaskodni,
De nem jó lúdunknak véle társalkodni,
Mind el-hordgya, mihelt ő fog sáfárkodni.

200. E' tanácsot köztök nagy örömest hallyák,
Igaznak, méltónak, szüségesnek vallyák.
Alszik vala, azért a' Cnemont sarkallyák,
Hogy fel-költse, s' mindgyárt indítsa, javallyák.

201. Azért hozzá menvén, fel-veri álmából,
Meg-mondgya: mindnyájok köz akarattyából
El-végezték: hogy már e' hely unalmából
Ki-mennyetek, a' nagy Isten jóvoltából.

202. Ezeket álmossan hallya, 's ásítással,
De néki-is tetszett, és helyben hagyással,
A' mit reá biznak, mondgya fogadással,
Végbe viszi ő azt jó forgolódással.

203. Tsak tegyék-el testét elsőben Thisbének;
A' kihez ők hamar hozzá-is kezdének,
A' hová férhetett, vermet készítének,
Belé-tévén, rajta bővön könyvezének.

204. Az után Thermutist kérik, hogy indúllyon:
Napról napra úttya már tovább ne múllyon,
A' mit reá biztak, mindent ki-tanúllyon,
És azt végben vivén, közinkben fordúllyon.

205. El-is indúltt ugyan, de kis földet mére,
Hogy fel-tött úttyából hirtelen meg-tére,
Hihető, hogy reá a' félelem ére,
Fegyver nélkül menni nem mervén messzére.

206. Hanem Cnemont hivja, hogy véle el-menne;
De az menti magát; kit hogy észre venne
Theogenes, tudgya mindgyárt, a' mit tenne,
Inti azért ebben, hogy jó szív(v)el lenne.

207. Mondván: Tudom jól, mi van gondolatodban,
Thermutistól tartasz, hogy útazásodban
Meg ne ejtsen. Kár e' te bátorságodban,
Hogy illy tsüggedező vagy ezen dolgodban.

208. Nem kell semmit félned, bizvást meg-indúlhatsz,
Ha mit ő kezdene, te fegyverhez nyúlhatsz,
Néki nints fegyvere, ellene fordúlhatsz,
És ha meg-bánt, azért szabadon boszszúlhatsz.

209. De erre nem keltek, tudom, valósággal,
Azért mennyetek-el (kérlek) hamarsággal,
A' mit reád bizunk, végezd igasággal,
Kiért mi is lészünk hálaadósággal.

210. Cnemon monda: Cnemis falu jó hely lenne,
És az ő tetszése ugyan arra menne:
Hogy oda gyülnének, és más helyt sem venne,
Minthogy a' majd tsak egy napi járást tenne.

211. Emberségesek-is a' lakosi ennek:
Mert nem othonosok, hanem jőnek, 's mennek,
És nagy békessége van ottan mindennek,
Mert a' latrok onnét hamar el-rezzennek.

212. El-végzik azért, hogy ugyan e' hely lenne,
A' mellyet magának ki-ki tzélul venne,
És a' ki közzülök oda elébb menne,
Ott várná-meg társát, 's ebben mást se tenne.

213. A' mellyről egymással sokáig szólának,
Minthogy jó köz földet ebben találának,
És gyengék lábai a' Charicliának,
De mindazonáltal igy-is rá állának.

214. Monda Theogenes: Már addig tűréssel
Kell lennünk, 's koldúló szemtelenkedéssel,
Légyen köntösünk-is rút bé-szennyezéssel,
Hogy bizvást járhassunk az illyen szinléssel.

215. Felel Cnemon, (de van fulánkja szavának):
Minthogy egy tsak szeme a' Charicliának,
'S a' báttyát-is a' seb tészi még sántának,
Talál alamisnát mind kettő magának.

216. Melly szók néki igen gonoszkor esének,
Bánták-is, de rajtok még-is nevetének,
Azonban Eous, 's Phlegon nyerítének,
A' nap szekerével el-is érkezének.

217. Virrad az idő, el-hagyják álmokat,
Cnemon, és Thermutis követik úttyokat,
'S hogy egy vak erdőhöz fordítnák magokat,
Cnemon Thermutisnak tesz illy mondásokat:

218. Te menny már itt elől én vezérlésemre,
Jól tudván az utat, és add értésemre,
Ha hol mit látándasz, bizzad fegyveremre,
El nem hagylak sohol, mondom Istenemre.

219. Azonban mind bellyebb, és bellyebb menének.
Végre nagy hegyekre, 's völgyekre érének,
És feles legelő bsrmokat lelének,
Kiktől a' pásztorok mind el-széledének.

220. Thermutis ő magát ott a' tűzhöz vette,
Mert szegényt a' hideg szél dederegtette,
De egy nyárs sültet-is találа mellette,
A' mellyel éh hasát meg-örvendeztette.

221. Vala ottan téj-is ugyan jó edénnyel,
A' mellett túró-is tsinálva köménnyel,
És a' sült-is vala olyan töltéménnyel,
Kit látván kezd lenni gyomrok jó reménnyel.

222. Nem várnak kénálást, soká sem szemlélik,
Hanem hozzá nyúlnak, szaporán metélik
A' sültet, a' túrót, 's tejet sem kimélik,
Mint kedveknek tetszik, azokat ugy élik.

223. Hogy a' hús jól nem sült, arra nem hajtanak,
Jól lakván el-mennek, de félre tartanak
A' köz útból, és ott egy dombra állanak:
Tovább mit tegyenek, egymás közt szólanak.

224. Ide 's tova nézvén Thermutis végtére,
Melly helyen legyenek, veszi elméjére,
És mondgya örömmel: imé szerentsére,
Ahoz a' faluhoz jutunk nem meszszére.

225. A' holott reménlem a' Thiamust lenni:
Mert ott szoktak gyülést a' tolvajok tenni,
És ki hova mennyen, rendet ottan venni.
Oda kell hát nékünk egyenesen menni.

226. Vigan vannak, a' mint hangját hajtya a' szél,
Mondám, Thiamus-is ottan vagyon, ha él,
Mert minden fő préda ezek kezére kél,
Vitéz a' hadnagyok, és senkitül nem fél.

227. Cnemon azonközben a' hasát fájlallya :
Mert tőle a' szókat nem örömest hallya,
És a' bélit ennek melege forrallya,
De változásának ő más okát vallya.

228. Mondván a' sületlen hús veszti kedvemet,
Iszonyú nagy rágás szaggattya bélemet :
Hogy meg-üresítsem, szükséges, testemet,
Azért félre megyek, várj-meg itt engemet

229. Ezennel meg-térek, és osztán útunkat
A' faluban vévén, lássuk hadnagyunkat,
Ugyan ott vagyon-é : hogy tudgyuk dolgunkat
Mint rendelni, 's mihez tartani magunkat,

230. El-hiszi Thermutis Cnemon beszéllését,
És valónak tartya a' gyomra sérését ;
A' pedig más-felé rendelvén menését,
Ugyan ügetéssel gyorsítya lépését.

231. És igy Thermutistól mikor el-szakada,
Az erdőben hamar jó meszsze halada :
Végre egy forrásra a' völgyben akada,
És a' nap el-menvén, a' mellett marada.

232. Thermutis reája sokat várakozik,
Hol meg-áll, hol ballag, késtén tsudálkozik,
Által-láttya végre : hogy itt tsalatkozik,
És zúgolódásra nyelve botsátkozik.

233. Le-ül egy kő-szálra, 's Thisbét emlegeti,
Hogy Cnemon gyilkosa (mond) már el-hiheti,
Készül boszszújára, ha szerit teheti,
Hogy egy vagy más módon ő azt meg-fizeti.

234. Sok fenyegető szót veszen a' nyelvére,
Dúl, 's fúl ő magában, méreg forr szivére;
De azonban álom érkezik szemére,
És az el-is nyomja vég veszedelmére.

235. Mert egy aspis-kigyó testéhez kerüle,
Meg-tsipé, és mérge rajta el-terüle,
El-nyomaték szive, feje el-szédüle,
Végre meg-is hala, és teste meg-hüle.

236. Van nagy busúlásban Cnemon a' forrásnál,
Nagyobb gondgya a' félsz ottan az alvásnál,
Nem mivel egyebet a' sok ohajtásnál,
És az ide, 's tova lévő vigyázásnál.

237. Le-dől ugyan néha, hogy már nyugalmára,
Gallyakat szegdelvén a' feje allyára,
De van szunyadása úgy-is nyúl módgyára,
Mert sok ébresztő ok gyül gondolattyára.

238. Egyedül tsak maga lévén a' hegyekben,
Hol sok tolvaj lakik a' szomszéd helyekben,
Véli, Thermutis-is ment már seregekben,
És azon van: őtet mint ejtse kezekben.

239. Még tsak a' szélnek-is sokszor zúgására,
Akár melly levélnek tsörgő mozgására,
Az egereknek-is futkározására
Fel-ijed, és pattan hirtelen talpára.

240. Azonban a' gondos éjtszaka halada,
Helyében a' kedves, 's vidám nap virrada,
A' melly Cnemonnak-is nagy újjúlást ada:
Mert a' hagyott helynek úttyában akada.

241. Thermutis dolgától már úgy nem tarthatott,
Mert nappal magára jobban vigyázhatott;
Más az, hogy már tőle meszsze-is hagyatott,
A' fel-talált úton bizvást sétálhatott.

242. A' mellyen a' midõn a' Nylushoz ére,
A' honnét a' falu vólt már nem meszszére,
Egy öreg emberre találván, ki-tére
Az útból, hogy azzal szólhasson kedvére.

243. A' ki vala rendes görög öltözetben,
Haja, és szakálla bötsös õszületben.
Maga viselése illõ betsületben,
És köszönté õ ezt illyen üdvözletben:

244. Az Istenek adgyák jó egészségedet,
Nesztor idejéig terjeszszék éltedet,
Valamint kívánod, ugy tegyék kedvedet,
'S boldogítsák minden igyekezetedet.

245. Felel az: Áldásid veszem nagy kedvessen,
De nem remélhetem, hogy részem lehessen
Már azokban, minthogy sultol keservessen
A' sok bú, 's el-is ront már tellyességessen.

246. Cnemon tsudálkozva hallgat beszédére,
De tõle a' görög azt kérdi végtére,
Hová való légyen, 's kéri Istenére,
Mondgya-meg, melly néki lészen örömére.

247. Nem felel ezekre Cnemon egyenesen,
Mindazáltal választ ád tisztességesen,
Mondgya: hogy rá talált, akarja szivesen,
'S minthogy görög beszéll véle nagy kedvesen.

248. Én görög nem vagyok, amaz igy felele,
Aegyiptumban lettem, 's fel-is az nevele,
Ott vagyon nemzetem, de most arra kele
Dolgom, hogy itt hordoz a' szerentse szele.

249. Kérdi megént Cnemon: e' miként lehetne?
Mond az, arról véle most nem beszéllhetne,
Mert ha elé-hozná, csak keseríttetne,
De más úttal választ ebben-is tehetne.

150. Illőbb, hogy ő adna néki feleletet,
Ki légyen, és honnét vészen eredetet.
Hová megyen, 's úttya mi végre kezdetet(t),
Görög oskolája melly helyen lehetet(t).

151. Mond Cnemon: A' nékem tsudásnak láttatik,
Hogy az én kérdésem mind el-hallgattatik:
Te tőled pediglen im az kivántatik,
Hogy mindgyárt felellyek: de e' sem adatik.

252. Az öreg ember mond: hogy titkolsz, nem bánom,
Mert a' te dolgod-is nem tsak dinom-dánom,
A' mint észre veszem; bús voltodat szánom,
Ne menny tovább, velem itt maradgy, kivánom.

253. Azért már a' nap-is lévén le-száltában,
Ne állyunk itt tovább az ország úttyában:
Im közel egy falu a' viznek folytában,
Mennyünk oda, ülvén egy könnyű sajkában.

254. Vagyon ott énnékem magános szállásom
Jó helyen, hol nintsen senkitől bántásom;
El-férünk ott együtt, nagy vigasztalásom
Lészen, ha adatik veled mulatásom.

255. Engede Cnemon-is a' vén beszédének,
Azért a' sajkában ott bé-is ülének:
A' faluban hamar le-ereszkedének,
'S a' mondott szállásra mind ketten menének.

256. De akkor a' gazdák othon nem valának,
Hanem ottan két szép leányt találának,
A' kiknek illendő köszöntést mondának,
'S azok is térdhajtva kezeket nyújtának.

257. Pirúló szemérem vala személyekben,
Nagy szelid csendesség lassú beszédekben,
Földre vetett szemmel állottak rendekben,
Tiszta vólt szobájok minden szegletekben.

258. Bátor tsevegésre nem adták nyelveket,
Nem hánták hol erre, hol arra szemeket,
Őrizték, mint illett, szép betsületeket,
Meg-tetszik, jó anya nevelte ezeket.

259. Azon közben gazdag vatsorát szerzének,
Fel-advân az étket, ők-is le-ülének,
És szemérmetesen ivának, 's évének,
A' vendégeknek nagy betsületet tének.

260. Mond Cnemon: nem hiszem, Jupiter házában
Vagyunk itten, ennyi jóknak ránk folytában.
Felel a' Vén: vagyunk annak hajlékában,
Ki Jupiternek van nagy barátságában.

261. Nagy fő áros ember, melly sok országokat
Által jár, és szemlél szép tartományokat,
Tanúllya azoknak sok jó szokásokat,
Ugy szabván othon-is a' rend-tartásokat.

262. A' melly midőn minap reám-is akada,
Jó akarattyából magához fogada,
Itt lévén, azólta ennem, 's innom ada,
Noha attól fogva már sok nap virrada.

263. Felel Cnemon: A' mit mondottál, értettem.
Köszönöm, hogy illy jó hellyre vezettettem,
De a' mit elébb-is te tőled kérdettem,
Arra válaszodat mind eddig sem vettem.

264. Mond amaz: Eddig módom nem lehetett,
De minthogy az itt már bőven engedtetett,
Im meg-mondom, engem ide mi ok vetett:
Mond(d)-meg osztán te-is, téged mi követett.

HARMADIK RÉSZ.

1. Nem egyéb az oka én bújdosásimnak,
Ide 's tova-való hosszas járásimnak,
Azok közt nem szünő sok búsúlásimnak;
Hanem el-veszése két szép magzatimnak.

2. A' kik tolvajokra minap akadának,
Azontúl mind ketten el-is fogatának,
Az után, nem tudom, melly felé jutának,
Mellyért nints szüneti szivem fájdalmának.

3. Keresem mindenütt: hogy ha fel-lelhetném,
És megént enyimmé mind kettőt tehetném,
Melly felé lehetnek, bár tsak azt érthetném,
Mindent meg-próbálnék, hogy vissza-vehetném.

4. Mint a' madár-fiat ha ölyv elő-veszi,
Annya nem menthetvén, azt szabadon eszi,
Sír az, és kesereg, nagy bánattyát teszi,
De nints semmi haszna, hogy ezt tselekeszi.

5. Az én dolgom leve, hidgyed, azonképen,
Mellyhez sok idő kell, ha meg-mondom épen,
De hadgyuk félben ezt, és a' ház középen
Elébb az áldozást vigyük végben szépen.

6. Azonban vizet önt a' háznak földére,
Mond: ezt Apollónak öntöm szent nevére:
Hogy jöjjön szivemnek ennyi keservére,
Chariclia, 's Theogenes védelmére.

7. A' mellyeknek Cnemon hallván a' neveket,
Kezd a' vén jámborra vetni nagy szemeket,
És szivében venni újjabb félelmeket,
Nem tudván, mire kell érteni ezeket.

8. Bátorodik végre, és magát biztattya,
Kérdi: nem de az-é az ő két magzattya,
A' mellyekért vala mostan áldozattya,
Minthogy azok nevét ennyire forgattya.

9. Felel a' vén ember : szivemet sebheted :
Hogy én gyermekimet te-is emlegeted,
De én mondásomat ebben veheted :
Hogy ők atya nélkül valók, 's el-hiheted.

10. Mindazáltal tartnak attyoknak engemet,
És én-is ugy tartom őket mint lelkemet.
De világosítsad, kérlek, értelmemet,
Miért kapsz a' neveken ? 's vigasztald szivemet.

11. Mond Cnemon : Azért hogy nem tsak ő magokat
Esmérem : de tudom mindenben dolgokat.
Áldott légy Apolló (mond a' vén) 's azokat
Add látnom, és vennem vigasztalásokat.

12. Mi jutalma (kérdi Cnemon) mondásának?
Felel amaz : hogyha édes hazájának
Jutándnak földében, lesz azok javának
Részese, el-hidgye, és uraságának.

13. Azonban örömest kivánnám érteni :
Hol vannak, s' lehet-é onnét meg-menteni ?
Mond Cnemon : nékem-is fog igen tetszeni,
Ha szüléjek nevét lehet fel-jedzeni.

14. Kérlek-is, hogy tőlem ezt meg ne tagadgyad,
Mond amaz : meg-mondom, de most félben hadgyad
Beszédedet, 's ebben szómat-is fogadgyad,
És magadat velem vatsorához adgyad.

15. A' mint ideje-is már asztalhoz mennünk,
Kezdett beszédünkben azzal véget tennünk,
Bünk között valamelly jó kedvet-is vennünk,
A' mit most el-hagyunk, osztán elé vennünk.

16. A' midőn pedig már ketten jól lakának,
A' vén vizet, Cnemon borocskát ivának,
Monda Cnemon végre : hogy már szólanának,
És beszéllenék-meg, hol, 's miként járának.

17. Felel a' vén ember: azt magam sem bánnám,
És fáradságomat éretted nem szánnám,
De hogy Nansicles-is ott vólna, kivánnám,
Hogy a' hosszas dolgot kétszer ne számlálnám.

18. Mert ô-is sokszor kért: hogy meg-beszélleném,
Ennyi búban, 's bajban mi okért sinleném.
Magamat örömest azért kimélleném:
Hogy a' mit most mondok, másszor ne kezdeném.

19. Kérdi Cnemon: Mostan Nansicles hol vagyon?
Felel a' vén ember: vadász ő most nagyon,
Rút fene vadakat kerget, 's veret agyon,
Kik itt tolvajlanak mind nyárban, 's mind fagyon.

20. És azok mivelnek nagy latorságokat,
Tesznek nagy koborlást, 's gyakor fosztásokat,
Kiket hol érhetnek, meg-állyák úttyokat,
És prédára hánnyák minden jószágokat.

21. Nansiclesnek ezek vallyon mit vétettek?
Monda Cnemon, és kárt mi javában tettek?
Felel amaz: ellenségi azért lettek,
Hogy tőle egy igen szép leányt el-vettek, —

22. Mellyet Athenásból néki ditsérettel
Hoztak vala; volt-is a' deli termettel,
Látta az ura-is azt nagy szeretettel,
Kit Thisbének hivtak szokott nevezettel.

23. Ezt a' nevet hallván, Cnemon fel-zajdúla,
Hol sárgult szinében, hol pedig pirúla.
Kérdi a' vén ember: ez honnét indúla,
Hogy illyen hirtelen kedve meg-fordúla.

24. A' mellyre nem felel Cnemon egyenessen,
Hanem kérdi, kikkel Nansicles lehessen:
Hogy a' tolvajokra olly bátran mehessen;
Nem fél-é? hogy tőlök földre ne veressen.

25. Mond az: Nitrates ment ő segitségére,
És a' föld népe-is mind gyült seregére,
Ollyan helyen, és ugy üt ellenségére:
Hogy annak prédáját kerítse kezére.

26. Sőt sok pénzt-is igért, hogy hozzá futnának;
Mert ő Thisbét az Aegyiptum Királlyának,
Akarván küldeni háló mátkájának,
Nem szintén tartotta maga ágyasának.

27. Melly mind jó énekes, mind hárfálása szép,
Ahoz vidám, deli, 's egész testében ép,
Nyelve fris, esze nagy, ortzája kedves kép,
Maga kelletése szemeket fogó lép.

28. Én-is tanátsoltam azt néki egyképen,
Ne talám találnak gyermekimre épen,
'S általok az Isten kézben adgya szépen,
Fogatván a' latrok mint madarak lépen.

29. Mond Cnemon: Im hallám most-is szólásodat,
Nansiclesre tsapád megint ugrásodat,
Könnyen el-felejted te fogadásodat,
És tsak szóval tartod szegény barátodat.

30. Király, kalmár, paraszt dolga nékem nem kel(l),
Sokat láttam ollyat, hanem vegyed azt fel:
Mint van azok dolga (az itt a' tzélos jel),
Kiket a' tolvajok tőled ragadtak-el.

31. Monda a' vén ember: azt-is meg-beszéllem,
Magamat éretted másban sem kiméllem,
Noha belé telik fél nap, úgy itélem,
De nem leszek így-is unalmas, reméllem.

32. Én lakásom vagyon Aegyiptum földében,
Memphis városában, kit ő idejében
Ogdo Király fundált, de szentelésében
Memphisnek nevezett a' lyánya nevében.

33. Kit-is annak hívtak, 's ezt-is úgy hivattya,
Mindennek meg-hadgya, és ki-kiáltattya,
Hogy a' legyen neve, gazdagon rakattya,
Királyi-szék legyen : ez ő akarattya.

34. A' minthogy a' most-is Királyok ülése,
Nints-is hatalmának romlásra kelése,
Én vóltam ott fő pap, 's az innep illése,
Általam ment végben, 's Isten tisztelése.

35. De im mostan onnét ki kellett bújdosnom,
És már-is nagy sok helyt bé-járnom, futosnom,
Azok úttyát búval, bánattal nyomdosnom,
Sőt gyakran ortzámot könyvekkel-is mosnom.

36. Ékes vala házam jó feleségemmel,
És attól származott két szép gyermekemmel,
Fiú vólt mind kettő, és vélek éltemmel,
Folytanak napjaim gyönyörűségemmel.

37. De szerelmes társom mellőlem el-hala,
Bús állapatomban a' két fiam vala,
A' ki velem lakván engem vigasztala,
De a' vad szerentse ebben-is meg-tsala.

38. Mert Saturnus gonosz szemét reám veté,
Szivemet véletlen történet illeté,
Minden szerentsémet rút veszély követé,
Rám köszönt pohárát méreggel színleté.

39. Hogy el-kerülhessem, nem vólt reménségem,
Noha vala abban elég serénységem,
Minthogy véletlen jött szerentsétlenségem,
Annál keservesebb abból lött inségem.

40. Ugyan-is nagyobb ott a' bú, és félelem,
Hol reméltelenül jő a' veszedelem,
Könnyebb az eleve meg-tudott sérelem,
Hogy sem mint a' mindgyárt szorító győzelem.

41. Lenni az én dolgom majd igy találtatott.
Traciából hozzánk egy asszony hozatott,
A' ki mindeneknél ott szebbnek tartatott,
Rhodopis vólt neve, annak-is hivatott.

42. A' pedig közinkben jött sok szolgálókkal,
Szolgákkal, és frissen fel-ruházottokkal,
Utszánként pompáson sétálgat azokkal,
Maga igen okos, 's bir sok jószágokkal.

43. Valaki ezt látta, majd minden szerette:
Tüzelő két szemét a' kire vetette,
Annak a' szikrája hamar gerjesztette,
'S mint a' vas a' magnest örömest követte.

44. Gyakorta bé-jöve Izis templomában,
Sok ajándékot tett oda járásában.
Melly az én kezemtől ment áldozattyában,
A' nagy Isteneknek, sok imádságában.

45. Szégyen meg-vallani: de meg-nem tagadom,
Sőt ebben-is néked magamat ki-adom:
Mikor köszöntését egykor el-fogadom,
Szerelme tüzét-is akkor el-ragadom.

46. Mennél többet járok véle a' templomban,
Az én tüzem-is mind többre gyül azonban:
Szépsége, s' értéke van nem kis gondomban,
És tsuda unalom ér egyéb dolgomban.

47. Szerelme épen el-hatotta szivemet,
Maga után vonta el-tsábúlt eszemet,
Vakúlván nem láttam szörnyű esetemet,
Kivánván közleni véle szerelmemet.

48. Nem szántam meg-szegni tiszta éltemet-is,
A' mellett veszteni tisztességemet-is,
Bolondúl méz gyalánt nyalni mérgemet-is,
'S azzal meg-bántani még Istenemet-is.

49. Tsudálkozom végre magam változásán,
Gondolkodván dolgom illyen fordúlásán,
Az én fő tisztemnek ellene járásán,
Szép betsületemnek rút meg-gyalázásán.

50. Meg-gondolván azt-is, hogy a' szerelmesek
Ő állapattyokban melly veszedelmesek,
Az aszszony-emberek melly mesterségesek.
Álnokok, hitelők, máshoz kétségesek.

51. És igy ezek között izzadva fáradván,
Egy búmból száz, 's abból ezer is támadván,
Azokban bús szivem ugyan el-száradván,
Sokat tusakodom, gondom mind áradván,

52. Mit kell tselekednem, aggasztom fejemet,
A' szerelem bűnre ingerli szivemet,
A' betsület pedig tilt attól engemet,
A' mint le-is teszem roszszúl vött tüzemet.

53. És az Isteneknek tett fogadásomat
Meg-tartanám mind végig, és tisztaságomat,
Meg-birván, zablázván rút bujaságomat,
Rhodopist meg-vetém, 's meg-bánom dolgomat.

54. Nem ok-nélkül vagyon, hogy szűz Diánának
Nem árthat Cypria, 's nints helye lángjának
Ő nála, 's erre Cupido nyilának:
Mert fárasztya testét, nem kedvez magának.

55. A' járúla egy ok én el-menésemhez,
Más az: félek vala, hogy nemzetségemhez
Érkezik a' hire: hogy rút fertelemhez
Adtam magam, 's tesznek szalmát a' fejemhez.

56. Ezeket akarván méltán távoztatnom,
Igy kellett másuvá magamat jüttatnom,
'S véltem fiamat-is Thiamust láthatnom
Lehessen Thebasban, és véle szólhatnom.

57. Mikor hallá Cnemon Thiamust nevezni,
Hallgat, 's nem akarja hirtelen kérdezni,
Hanem hogy láttatott immár feletkezni,
Ugy kezd csak múlóva róla értekezni.

58. Monda Calisiris ismét: de mi szükség
A' szóval csavargás, légyen ebben itt vég,
Hanem van egy város, a' melly merő szentség,
Szép Görög országban, 's benne minden szépség.

59. A' felé indúlék azért egyenesen,
És midőn sok napot mentem nagy sebesen,
A' tengerre kelék, és a' szél kedvesen
Lengedezvén, meg-is indúlánk tsendesen.

60. És midőn egynéhány tiz napig evezénk,
Egymástól, hol legyünk, gyakran értekezénk,
Végre mikor oda közelebb érkezénk,
Látván a' szép várast, rajta örvendezénk.

61. Tsak hamar olly lélek hata ott engemet,
A' melly azon helyhez kaptsolá kedvemet,
Ugy hogy ott választám én lakó-helyemet,
És ott-is akarám végzeni éltemet.

62. Örülök magamnak, 's a' gazdag Syrusnak,
Ama' kettős hegyű hires Parnassusnak,
És az áldott kútnak, a' Castaliusnak,
A' mely kedves helye Musákkal Phaebusnak.

63. Igaz, a' mit mondasz, Cnemon-is felele.
Igy beszél atyám-is, ki-is onnét kele,
Van-is arról elég bizonyság-levele,
'S hogy te-is ott jártál, lehet így hitele.

64. Calasiris Cnemont itt megént kérdette:
Honnét való légyen; sőt kénszerítette,
Igen szépen kérvén, meg az sem vetette
Kivánságát, hanem magát jelentette.

65. 'S mond: Athenasbéli vagyok nemzetségben,
Cnemon nevem, de ez maradgyon félségben,
Hanem, a' mit kezdtünk, azt vigyük most végben,
Ne légyen beszédünk rendeletlenségben.

66. Calasiris kezdi itt mindgyárt szépségét
Ditsérni a' helynek, és tsudás szentségét,
'S hogy ő-is végezné ott kötelességét,
Fel-vévé magára papi ékességét.

67. És az áldozathoz magát el-készítvén,
Castalis vizéből kezét meg-öblítvén,
Bé-ment a' templomban Apollót említvén,
Hogy légyen mellette, mindenben segítvén.

68. E' pediglen szintén a' tájban lehetett,
A' mikor ád vala szokott feleletet,
Pythyia, és minden hozzája sietett,
Örül, a' ki választ kedvére vehetett.

69. Én-is (Calisiris mondgya) tudakoztam
Némelly jövendőket, és ott várakoztam
Válaszára, 's addig szí(v)ből imádkoztam:
Jó reménségemben meg sem fogyatkoztam.

70. Mert midőn már minden vólna hallgatásban,
És óltára előtt tsendesen állásban,
Várván ki-ki tőle a' válasz-adásban,
Az alatt én hozzám lőn illyen szólásban:

71. Nagy temérdek földrül jöttél egésséggel.
A' Nylus Isteni vóltak segítséggel,
Maradgy nálunk, látunk téged kedvességgel,
Fekete földünket lakjad békességgel.

72. Ezt hallván, a' földre ortzámmal borúlék,
Az Isteni szóra tsak el nem ájúlék,
De magamban szálván osztán megújúlék,
'S fel-kelvén hozzája illy szókkal járulék:

73. Könyörgök tovább-is oh! te ditső felség,
Szánny engemet, és légy dolgomban segítség.
Ez alatt kezemben a' füstölő mind ég,
Illatoz a' temjén, az áldásban nints vég.

74. Hogy az ott való nép ezeket hallotta,
Istennek baráttya vagyok, azt hallotta:
Nékem minden jóval magát ajánlotta,
És az Isteneket én velem áldotta.

75. Mint Lycurgus Királyt, majd úgy tisztelének,
Közel a' templomhoz szállást rendelének,
Látogatásomra gyakorta jövének,
A' kösség javából mindent meg-szerzének.

76. Bűvölködöm vala köztök mindenekkel,
Társalkodtam sok bölts, 's túdós emberekkel,
Lött esmeretségem sok jövevényekkel,
Minthogy Delphis bővös vala az illyekkel.

77. A' melly a' Musáknak tulajdoníttatott,
Mert ott mindenféle túdós találtatott,
Kikkel esmérkednem nékem-is adatott,
Kérdés, s' vetekedés köztünk sok tartatott.

78. Valának ollyak-is, a' kik azt kérdették,
Honnyomban az Istent miként tisztellették,
Igaz-é: a' barmot, kőt, 's fát Istenlették,
És nékem szememre ezt sokszor vetették.

79. Kire, a' mint tudtam, nékik választ tettem.
Azzal nagyobb nevet magamnak szerzettem,
És végre ott szemben olly böltsel-is lettem,
Mellytől a' Nylusról illyen kérdést vettem:

80. Annak honnét vagyon az ő eredeti,
Annyi országokra, 's földre terjedeti,
Hogy nyárban apadgyon, ollyan természeti,
Midőn több vizeknek van abban szüneti.

81. Meg-felelek néki erre hamarjában:
A' mit én olvastam annak a' dolgában,
Napkeletrül jő-le, és foly Lybiában,
Sok országot jár-bé hoszszas folyásában.

82. De nem tudgyák, honnét forrását indíttya;
Kö(n)nyű pedig, mert az eső szaporíttya:
Kövér a' föld, merre folyását fordíttya:
Annak soványságát, mert meg-sirosíttya.

83. Italra-is kedves, és igen illendő,
Minden szükségekre hasznosan kellendő,
Nints fogyatkozása, vize elegendő,
És sok hasznaiért méltán ditsérendő.

84. Kérdését ezekkel midőn meg-fejtettem,
Meg-mondván a' dolgot, a' mint én értettem,
A' körül állóktól ott meg-ditsértettem,
Kiáltván: mind ugy van, a' mint beszéllettem.

85. Azonban Charicles Apolló főpapja,
És a' többi papoknak ott tündöklő napja,
A' mint üle, magát székibül fel-kapja,
És nagy kelletéssel magát hozzám csapja.

86. Ajánlya sok szóval nékem barátságát,
Mondván: tsak mutassam alkalmatosságát,
Meg-is bizonyíttya annak valóságát,
És hirdeti az én szómnak igasságát.

87. Mondván: beszéllettem mind jól a' dolgokat,
Mert ő-is hallotta a' szerént azokat,
Mikor néha járván azon országokat,
Nylus mellett szólgált vólna főpapokat.

88. Mondék néki: Téged arra mi szorított,
Hogy édes hazádtól olly meszsze fordított?
Felel: magam tudom, ott mi sanyarított,
És a' gonosz eset mennyit szomorított.

89. Én hallgatván, mond ő: nagy szerentsétlenség
Érkezett vólt reám, 's gonosz véletlenség,
Ki-foszta mindenből engem az ellenség,
És a' mint velem bánt, vólt nagy kegyetlenség.

90. Hallom e' beszédet én tsudálkozással:
Kit ő látván, vagyon hozzám fordúlással:
Kérlek, ne légy Uram (mond) unatkozással,
Im meg-mondom, mi sért keserves bántással.

91. Felelek: hogy tőle örömest meg-hallom,
Ideje-is vagyon, 's ezért-is javallom,
Sőt hogy ne halaszsza, majd magam sarkallom,
Mert kivánom tudni, mi légyen, meg-vallom.

92. Azért a' templomban tsak ketten maradánk,
Az ajtó kultsát-is magunkhoz ragadánk,
A' biztos beszédre szabadságot adánk,
'S hogy a' titok köztünk maradna, fogadánk.

93. Charicles ez alatt szive fájdalmában,
Zokogási között akadoz szavában:
De meg-bátorodván az után magában,
Keserves panaszszát veszi ily summában.

94. Kivántam régen olly emberre akadnom,
A' kinek lehetne szivemet ki-adnom,
Belső sebeimről panaszra fakadnom,
'S annak sérelmétül tovább nem bádgyadnom.

95. De ollyat még eddig senkit nem kaphattam,
Az Istenek adták: hogy most rád akattam,
A' mellyel szivemben ugy vigasztaltattam,
Hogy bús gondaimban már-is alább hattam.

96. Azért a' mi régen sérti a' szivemet,
Im előtted öntöm minden keservemet,
Szánnyad, 's vigasztallyad búban főtt fejemet,
A' kikről így kezdem most már beszédemet:

97. Elégséges ember lévén házasságra,
Adtam vólt magamat kettős társaságra,
Emberi mód szerint edgyik bóldogságra,
De énnékem ez-is lén szomorúságra.

98. Mert nem vala semmi maradékom tüle,
Mindgyárt virágjában társom el-meddüle,
Kit látván, sok könyvem szememből gördüle,
És sok imádságom az egekhez gyüle.

99. Fárasztánk mind ketten gyakran Istenünket,
Végre meg-hallgaták sok könyörgésünket:
Egy leány magzattal látának bennünket,
'S abban helyheztettük gyönyörűségünket.

100. De meg jövendölék azt-is az Istenek:
Hogy annak tsillagi kevessé fénlenek,
Élete virági hamar el-nyellenek,
És ezek szomorú gyászt nékünk szerzenek.

101. Mindazáltal igy-is gondos őrizettel,
Jól fel-serdült vala, és nagy ditsérettel
Vólt minden felőle; mert mind szép termettel,
Áldották az egek, 's mind jó természettel.

102. Sokan-is vágyódtak kedves személyére,
A' mellett jól nevelt kegyes erköltsére,
El-is igértük vólt nyavalyást végtére,
De jaj, nem élhete azzal örömére.

103. Mert a' melly éjtszaka el kell vala hálni,
És menyaszszonyságra mátkájához álni,
Akkor talált menny-kő a' fejére szálni,
'S el kellett lelkének a' testétől válni.

104. Igy a' menyegzőbül leve szomorú tor,
Temetésre fordult a' sok víg rend, és sor,
Könyvel egyvelült a' vigsághoz készült bor,
A' menyaszszony ágya koporsó, sir és por.

105. Az annya majd ketté hasada szivében,
Nem álhattya, hanem el-hal keservében,
Mint a' guta-ütött merevül testében,
Alig tudom helyre hoznom életében.

106. Vala magamnak-is nagy keserűségem,
Az Istenekre-is nem kis nehézségem,
Mert nemde leve-é tőlök rövidségem:
Hogy igy vesze az én gyönyörűségem.

107. A' kin szörnyű búmban tsak meg-nem epedtem,
Zokogva Charonnak sokszor reménkedtem:
Készítse hajóját, siessen érettem,
Jaj (mondom) eddig-is, hogy én itt rekedtem.

108. És gyermekem után mindgyárt nem ragadtál.
De őket el-vitted, engemet itt hadtál,
És meg-győzhetetlen siralomra adtál,
Oh bús fejem melly rút veszélyben akadtál!

109. Nintsen más határa keserűségemnek,
Egyéb orvossága nagy sebű szivemnek,
Hanem ha vagy véget vetek életemnek,
Vagy bújdosást szerzek én szegény fejemnek.

110. Mert ugyan-is haszon, és orvosság hozás,
Gyakran a' keserves szivnek a' változás,
A' bút nemző helytől messzére távozás,
'S külön-külön helyen, és földön lakozás.

111. Mert a' hol valaki szenved és sértetik,
Ahoz közel lévén inkább éreztetik
Fájdalma, távozván pedig felejtetik,
És szive nyugalma elébb engedtetik.

112. Azt én-is magamban fel-tévém végtére:
Hogy édes hazámból bújdosnám meszszére,
Keserűségemnek engesztelésére,
És mennék a' siros Aegyiptom földére.

113. A' mint nem-is késem, hanem hozzá látok
Utamhoz: Lészen az szerentse, vagy átok,
Mondom barátimnak: az Isten hozzátok.
Ha miben vétettem, azt meg-botsássátok.

114. És nagy földet járván, nem kis fáradsággal,
Jutok Aegyiptomban ott nagy kivánsággal,
A' hol egy templomnál zúgó hamarsággal,
Nylusban a' vizek folynak sokasággal.

115. De nem mondtam még meg, engem ott mi talált,
Szerentse hol mellém, és hol ellenem ált:
Most fel-vett, most le-tett, majd hozott rám halált,
Hallgasd-meg, meg-mondom mind azt, a' mit tsinált.

116. Midőn azért ott fel, 's alá sétálgatnék,
És a' templom körül széllyel járogatnék,
Hogy ott valamire ollyra akadhatnék,
A' mellyet honnyomban fel-nem találhatnék:

117. Mert keserűségem vala már enyhődött:
Egy idegen ember előmben vetődött,
A' ki idejében vala már törődött,
És reám akadván, tőlem kérdeződött.

118. A' mellynek fekete vala ábrázattya,
Mond: Velem szóllani vólna akarattya:
De jól a' görög szót nem magyarázhattya:
Mindazáltal beszéll, a' mint ki-mondhattya.

119. Mondgya, tovább mennyünk, azt-is meg-mivelem,
A' templomban vezet, a' hol fel-emelem
Én-is a' szivemet, 's Apollót tisztelem,
Kérdem végre tőle, mit akarna velem?

120. A' kit hallván felel: én drága füveket
Hordozok magammal, 's hasznos gyökereket,
Mellyek Indiában veszik terméseket,
Örömest te néked mutatnám ezeket.

121. És ha igaz szív(v)el, elmével, lélekkel
Akarod meg-venni, én kevés pénzekkel
Meg-árulok ; mondom : nagy köszönetekkel
Vószem ezt, de elébb hadd lássam szemekkel.

122. Egy satskót kebléből ki-ránt sietséggel,
Mellyben sok drága-kő vagyon fényességgel,
Kik között gyöngyök-is ragyognak bőséggel,
Mint muskatal-körtvély, ollyak öregséggel.

123. Smaragdok sok sárga hiátzint kövekkel,
Fénylenek rubintok szép piros szemekkel,
És fejér gyémántok egyveleg ezekkel,
A' mellyek egymás közt jádzanak fényekkel.

124. A' kiknek tekintvén nagy árát felette
Álmélkodom rajta, azokat hol vette ?
Királyságot érnek, ha pénzen szerzette,
Tsak egynek-is ország kelletvén érette.

125. Mondom : Hogy engetted látnom jószágodat,
Felette köszönöm jóakaratodat,
De fel nem érhetvén sok drágaságodat
Minden én jóm, keresd nagyobb árosodat :

126. Mert annak az árát nem hogy meg-adhatnám,
De azt elmémmel-is jól meg-nem foghatnám,
Sőt a' mi leg-oltsóbb, annak sem tudhatnám
Bötsit meg-fizetni, akármint forgatnám.

127. Mond : Bár ne légy elég a' meg-vételére :
Vigyázván azoknak sok érő bötsére,
De bizván dolgodat a' jó szerentsére,
Ingyen-is veheted a' magad kezére.

128. Mondom : Te ezeket mondod tsúfolással.
Felel a' szeretsen erős bizonylással,
Az égre, és földre gyakor szem-hányással,
Hogy nem jádzik, de szól nagy igaz mondással.

129. El-fakadok rajta nevetve hangosan.
Monda: Kérlek, ne vedd tőlem tsúfságosan,
A' mit mondok, hanem hidd valóságosan,
És fogadgy szót, akarsz, ha járni hasznosan.

130. Mert' a' mit beszéllek: ugy van, elhihetem.
Mondok: hogy megértsed Uram, azt nevetem:
Hogy hallatlan dolog, 's által nem érthetem,
Annyit adni ingyen, és el sem hihetem.

131. Felel: kétségesnek nem kell ebben lenned,
De kivánságomra elébb rá kell menned,
És nagy esküvéssel hitedet le-tenned,
Ugy lehet a' kintset osztán hozzád venned.

132. Kell pedig eskünnöd az nagy Istenekre,
Hogy nem kél a' sok kints más egyéb helyekre,
Hanem (a' mint majd meg-tanítlak ezekre)
Tartsd azt a' jövendőbeli szükségekre.

133. Meg-ütközöm ugyan elsőben ezeken,
De kapván a' szivem a' drága köveken,
Azok mellett lévő egyéb nagy kintseken,
Meg-esküszöm, állván meg-görbültt térdeken.

134. Ugyan-is a' szivnek a' tulajdonsága,
Hogy a' gazdaságra nagy a' kivánsága;
Innét vagyon annyi nyúghatatlansága,
Miként szaporodjon kintse és jószága.

135. Azért énnekem-is szivemben hatottak
Azon kintsek, mihelt előmben rakattak,
A' mikor pedig már kezemhez juttattak,
Ott a' Szeretsentől illyen szók adattak:

136. Mennyünk már most félre, legyünk magánosan,
A' mint azt-is tévénk. És imé szorgosan
Félre fut, 's meg is tér: de immár bokrosan:
Mert egy szép leányt hoz, a' mely jó módosan.

137. A' mellyet állatván énnékem előmben,
Mondgya : nyóltz esztendős, nints is e' külömben.
A' kit látván, én-is fogadok örömben,
Ès tsuda ugyan ott mint vészem szivömben.

138. Mert noha vala még tsak gyermekségében,
De szépen fel-serdült egyenes testében,
Mintha több esztendő vólna idejében,
Merő isteni kép látszik személyében.

139. Véletlen látásán ugyan megijettem,
És hogy isteni mag, könnyen esmérhettem :
Nem győzöm tsudálni, és hogy szemlélhettem,
Abban nagy örömöm, 's kedvemet vetettem.

140. Végre a' Szeretsen igy kezd beszélleni :
Látod ezt a' szüzet, a' ki kedvelleni
Fog téged' mint attyát, és meg-betsülleni,
A' minthogy az-is fog ő hozzá illeni.

141. Ezt néked-is adom ollyan reménséggel,
Hogy gondgyát viseled annak elégséggel,
És minden dolgában tartod tisztességgel,
Hogy azt jövendőben vegye kedvességgel.

142. Azonban akarom ezt-is meg-vallani,
De ennek titokban kell nálad állani,
Hogy még bőtsőjében esett vándorlani,
Jó szerentséjének tőle el-hajlani.

143. Mert mellyben született, ugyan az órában,
Titkon édes annya kötötte pólyában,
'S az erdőre küldte, tartván ezt magában :
Ott akadtam én rá, egy fa árnyékában.

144. A' mikor meg-látom, tsak el-tsudálkozom,
De jobban meg-nézvén, rajta szánakozom,
Magamban (ez honnét lehet) tudakozom,
A' ki el-vetette, szidom és átkozom.

145. Mondom: Ha itt hagynám, vólna kegyetlenség,
És pogányhoz illő nagy istentelenség:
Látván, hogy még benne friss az elevenség,
Ennek pedig az ő dolga büntelenség.

146. Sőt esmérteti azt tsak tekénteti-is,
Bőven meg-mutattya illy kisdedsége-is:
Hogy nem közrend, 's ebben két ráró szeme-is
Bizonyság, és egész testének rende-is.

147. E' mellett a' kövek, más sok szép drágaság,
Kötölékben tsinált illyen nagy gazdagság
Mind mellette vóltak, a' mely-is bizonyság;
Hogy e' felséges rend és nem paraszt ágyság.

148. Sok irás betűk-is ezekkel valának,
A' gyermek le-téte okáról szólának:
Ő véle irgalmat tenni kivánának,
És hogy el-tartassék, ollyat-is mondának.

149. Azt azért meg-értvén, mi vólt, és honnét jött,
A' tündér szerentse véle melly jádzást tött,
Fel-fogám, és a' míg nem ült, 's járó nem lött,
Pásztor felesége mellyétől tejet vött.

150. Mikor pedig őtet kezem alá vettem,
Gazdag tsomolékját mindgyárt el-rejtettem,
'S hogy kára ne légyen, őrzés alá tettem,
Mint tulajdon magam magzattyát szerettem.

151. Azonban naponként frissen nevekedik,
Szépül személyében, teste tellyesedik,
Kap a' jón, a' rosztúl fut 's idegenkedik,
Szépsége, 's jósága hamar hiresedik.

152. A' kikkel énnékem gondgyaim többülnek,
Minthogy nézésére sok helyekről gyülnek,
Melly miatt elmémre nagy dolgok gördülnek,
'S azokon tagjaim majd ugyan el-hülnek.

153. Mert a' dolog titka ki ne nyíllyon, félek.
És a' miatt bennem nem nyugszik a' lélek,
Törődöm magamban, 's rettegéssel élek,
Néha álmomban-is sok veszélyt szemlélek.

. Azért mikor sokat töröm bús fejemet,
Mint távoztassam el itt veszedelmemet,
Illy gondolat talál végtére engemet,
Melly tsendesíti-is háborgó szivemet:

155. Hogy adgyam magamat követség tisztére,
És mennyek a' mellett Aegyiptom földére,
A' melly jó út lészen búm el-űzésére,
És vett félelmemnek tsendesítésére.

156. Fel-is vállalom azt, és egyéb dolgomat
Félre tévén, hamar követem utomat,
Magam mellé fogom kedves magzatomat,
Most immár néked szánt szép ajándékomat.

157. Azt pedig ugyan most im' adom-is oda,
Hogy ne mondják otthon kitsoda, 's mitsoda,
Érette már elmém eleget búskoda,
Mióta ideje száma szaporoda,

158. Azért vedd kezedhez minden szépségével,
Drága köveivel, 's egyéb sok kintsével,
De ne tartsd rab módon, hanem a' pénzével
Birjon önnön-maga szabad elméjével.

159. És ha házasságra akaratlya lészen,
S' hogy az érje, Isten véle olly jót tészen,
Ahoz mennyen, a' kit ő kedvében vészen,
Másként szerentséje el-romol egészen.

160. És a' mint esküttél nékem Apollóra,
Ugy tartsd-meg azokat, 's vigyed minden jóra.
De el kell most mennem, im ülök-is lóra,
Minthogy el-érkezett már a' hagyott óra.

161. Hanem holnap reggel Isis templomában
Együtt lévén, többet érthetsz ott dolgában,
Ajánlak azonban Isten óltalmában,
A' ki mindeneknél nagyobb hatalmában.

162. Ez után a' leányt magam szállására
Vezetem szivemnek nagy vigaságára,
És az Isteneknek magasztalására:
Hogy gondot viseltek szolgájok javára.

163. Mert ugy tetszik, mintha most-is életében
Vólna a' leányom és egésségében,
Mint hogy az Istenek mást adtak helyében,
Kit-is vettem szivem igaz szerelmében.

164. Más nap pedig én-is idején fel-vettem
Magamat ágyamból, 's a' templomnál lettem,
A' holott noha sok járást, 's kelést tettem,
De ott a' Szeretsent sehol nem lelhettem.

165. Tudakoztam pedig sok ott lakosoktól,
De még tsak hírét sem hallhattam másoktól,
Hanem a' templomnál végre a' Papoktól
Értém: kell kérdezni a' Kapitányoktól.

166. Azért a' főbbikhez fordúlván végtére,
Két inast találék elő szerentsére,
A' kik mondák: hogy ült reggel szekerére,
És eddig mehetett ugyan jó meszszére.

167. Tudakozom okát el-sietésének,
A' kire énnékem ők igy felelének:
Hogy a' szeretsenek ellenünk ütének,
'S a' rubint-bányában sok kárt-is tévének.

168. Minthogy tartyák ők azt a' magok javának,
A' miéink pedig ellenek állának,
De ők többen lévén, ezekkel birának,
S' a' mint nékik tetszett, ott úgy prédálának.

169. Ha pedig a' bányák tőlünk el-esnének,
Ki-beszélhetetlen kárunkra lennének,
Kintses tárházaink meg-üresednének,
'S a' vitézlő-rendnek mivel fizetnének.

170. Azért itt az egész tanáts fel-zendüle,
Sőt még a' kösség-is mind köziben gyüle,
Azonban a' követ hamar fel-készüle,
És a' félsz hordozván, majd szárnyon repüle.

171. Szomorún hallom én tőle ezeket,
Bánom, hogy el-mentek, a' szeretseneket,
A' követtel kezdtem a' melly beszédeket,
Nem vihetvén véle végben mindeneket.

172. A' nevét sem mondá meg a' leányának,
De tulajdonítom hamar indúltának,
Hanem én szólottam azután magának,
Kérdvén, kinek híják ? mond : Charicliának.

173. Itt Cnemon közben szól, mondván : ő-is szánnya
A' leánynak dolgát, és bal sorsát bánnya,
Mi lött tovább, azt-is érteni kivánnya,
És ezért más dolgát addig félre hánnya.

174. Felel Chalisiris : Légy most békességgel,
Meg-hallod azután azt-is elégséggel :
Had mondgyam már most meg én ezt öszveséggel,
Mint jára Charicles e' szép nyereséggel.

175. Ki velem tovább-is folytatván szólását,
Igy mond : hogy értettem követ el-futását,
A' gazdámhoz térek, és szállás adását
Meg-köszönöm 's meg-is fizetem tartását.

176. De vala énnékem az tsudálásomra,
Hogy mikor érkeztem vala szállásomra,
Még a' kapu előtt hallott szólásomra,
Előmben fut a' szűz, nagy vigaságomra.

177. És hizelkedve szól mint édesattyához,
Emeli jobb-kezét gyenge ajakához,
És alkalmaztatván gyors térd-hajtásához,
Ugy köszönt és azzal édesít magához.

178. Meg-vallom, tsudálom szép udvariságát,
Szemérmet viselő tsendes bátorságát,
Eleve meg-érett eszét, 's okosságát,
A' kik mind fel-múllyák gyenge ifjúságát.

179. Azért én-is őtet felette szeretem,
Minden örömömet benne helyheztetem:
Edgyemet, 's másomat végre fel-szedetem,
'S onnét el-mentemet én-is el-követem.

180. Meg-hagyom szolgámnak, hogy hajót keressen,
A' ki a' tengerre mennyen egyenessen,
És az engemet-is arra fel-vehessen,
De ne mulasson ott, hanem el-siessen.

181. Talál-is az ollyat, a' ki lévén készen,
Engem hajójára a' szűzzel fel-vészen,
És az gyors evezést a' Nyluson tészen,
A' mig a' tengeren békével nem lészen.

182. Azt el-érvén pedig, gállyákra költőzénk,
És az én hazámban menni igyekezénk,
A' hová tsak hamar mi el-is érkezénk,
Mivelhogy szerentsés szelekkel evezénk.

183. A' leány görögül hamar meg-tanúla,
Az ott való népnek szeme rá-fordúla,
Idegeneknél-is jó neve indúla,
Mind az egész város mellyen el-ámúla.

184. Temploma ékes vólt véle Dianának,
Valaki meg-látta, kedvelte magának,
Szépségét tartották majd ugyan tsudának,
Azért látására szorgosan futának.

185. De ebben-is nékem kezd bánatom lenni,
Azt mondván, hogy férhez soha nem fog menni,
Hanem Dianának akar kedvet tenni,
És senki szerelmét nem kivánnya venni.

186. Télben, nyárban vadász, az erdőket járja,
Hol űzi a' vadat, hol azt lesre várja,
Most ebbel vereti, most hálóba zárja,
Nem tartóztattya-meg semmi eső árja.

187. Meg-kezdi unatni velem a' világot,
Hogy igy ohajtya ő a' magánosságot,
Mert én abból várnék minden vigaságot,
Ha ötsém tehetne véle házasságot.

188. De ő nékem ebben nem akar kedvezni,
'S érettem ő véle szentül meg-edgyezni,
Mondván: Készebb kedves életét végezni,
Mint Vénus kormával szépségét szennyezni.

189. E' szándéka mellett mint kőszikla ugy ál(l),
Magános ágyában (mond) hóltig tisztán hál,
Élte szűz virágát nem pöki béka-nyál,
És igy Dianától ő soha el nem vál.

190. Meg-győze engemet Philosophiából:
Hogy szentségesb dolog, ha tisztaságából
Ki nem hág, sőt inkább Venus igájából
Ki-vészi a' nyakát maga jó szántából.

191. A' ki a' szerelmet néki emlegeti,
Az ollyannak nála nints semmi kelleti,
A' ki tisztaságot javal, azt szereti:
Venusért Dianát, mondgya meg nem veti.

192. Én pediglen őtet a' néném fiának,
Tenném, a' mint mondám, örökös társának,
Ez nem-is kis terhe elmém munkájának:
De másként nem látom örömét hasznának.

193. Hanem ha te lészesz ebben segítségem,
Vagyon-is ez iránt nem kis reménségem,
Hogy fel-tött dolgomban lészen kivánt végem,
(Ha te fogod azt fel) és gyönyörűségem.

194. Kérlek azért, ne szánd itt fáradságodat
Mostan elő venni, és bölts tanátsodat,
Kivánd segíteni szegény barátodat,
Hogy meg-köszönhessem jóakaratodat.

195. Magad eleiben hivasd leányomat,
Okosságod szerint mond(d)-meg szándékomat,
Hogy ha követéndi én akaratomat,
Ugy fogja vehetni atyai vóltomat.

196. Nem messze-is pedig lakása házadhoz,
El-mégyen, ha mikor hivatod magadhoz,
És szabja-is magát te akaratodhoz,
Tsak adgy színes munkát, közben járásához.

197. És láss ahoz a' te szép okosságoddal,
Az illyen dologban fel-vött szokásoddal,
Tudom meg-győzheted okoskodásoddal,
Nem fog ellenkezni tanáts-adásoddal.

198. Lészen pedig az-is jó módod ezekhez,
Mert örömest beszéll, szól vén emberekhez :
Mit-is veszti magát, térjen szerelmekhez,
Ne légyen hasonló a' vad tigrisekhez.

199. Sirva tén Charicles illyen beszédeket,
Én-is nem tűrhetvén, húllaték könyveket,
És mondom : veszek rám noha nagy terheket,
Mindazáltal végzem, mint lehet, ezeket.

200. Mikor vólnánk pedig ezen beszédekben,
Két helyről-is hozzák nékünk új hirekben,
Szép népek érkezvén rendes seregekben,
Kik itt fognak lenni a' szent innepekben.

201. Mert el vala immár akkor rendeltetve
Az áldozat napja, 's ki-is hirdettetve,
Idegen helyekről sok nép bé-gyüjtetve,
És az Apollónak vala készíttetve.

202. Annak sok nap tartott pedig inneplése,
Állott költségbűl-is sokbúl készülése:
Vólt a' templomnak-is szorgos szűkülése
A' sok néptűl; tűztűl pedig füstölgése.

203. A' kik pedig oda ujjonnan jutának,
Aeneas városa lakosi valának.
Monda Calisiris: kapuk nyittatnának,
És az áldozatra bé-botsáttatnának.

204. Vólt vélek egy ifjú Herczeg jó módgyával,
Tzifra öltözetű feles szám szolgával,
Mely nagy szeretetet vezetett magával
Mind azoknak, a' kik töltek látásával.

205. A' ki hires, neves az ő hazájában,
Achillestől jövő nagy állapattyában,
Sok föld, és nagy érték van birodalmában,
Maga pedig élte leg-szebb virágában.

206. Valaki szemléli ezt, nem tagadhattya,
Sőt látván személyét, bizvást azt mondhattya
Fejedelmi módon termett ábrázattya,
Járása, nézése, minden állapattya.

207. Azért igen méltó: ne tartóztassanak:
De mindgyárt népestől bé-botsáttassanak.
Nemzetekhez képest szépen láttassanak,
Idvezlő versekkel magasztaltassanak.

208. Eleiben pedig imé magam megyek,
Hogy elébb mint bé-jön, idvezlésén legyek.
Én-is látásában hamarább részt vegyek,
És néki-is illő betsületet tegyek.

209. Tenéked pedig kell menned a' Templomban,
Hogy a' mi szükséges, végezd ott azomban,
Minden eszközöket hordass egy halomban,
És én-is el-járok az alatt dolgomban.

210. A' minthogy félre-is teszem más dolgomat,
És mindgyárt követem azokhoz útomat,
Forgatván mentemben sok gondolatomat,
Mint intézzem véle lévő szólásomat.

211. Szemben lévén velem, és fogván kezemet,
Ott az idvezlésben meg-előz engemet,
Mindazáltal én-is követem tisztemet,
Es utánna mindgyárt kezdem beszédemet.

212. A' nagy Achilesnek említem nemzetét,
És onnét hozom-le az ő eredetét,
Nevelem sokképen méltó ditséretét,
És teszem ezekkel szómnak végezetét.

213. A' köszöntés után nem sok szókat tettünk,
Hanem a' templomhoz érkezni siettünk,
Oda hangos ének szóval kisértettünk,
És újjabb-újjabb módon köszöntettünk.

214. A' templomban elébb azok férkezének,
A' mellyek idegen helyről érkezének,
Azután mások-is, a' kik el-térének,
Nehéz tolongással sokan bé-menének.

215. Bé-mentem vólt én-is, ott a' Charicleshez
Ülvén, mig nem nyúltunk a' temjénezéshez,
Kezdettünk egymás közt a' beszélgetéshez
Arról, a' mi szükség ott az innepléshez,

216. Ő ez alatt azt-is adgya tudásomban,
Hogy Chariclia-is legyen a' templomban,
Meg-láthatom én-is ott őtet azomban,
Mig szorgos nem leszek másféle dolgomban.

217. És meg-visgálhatom annak szép formáját,
Az egy leányzóban e' világ tsudáját,
És az Isteneknek olly remek munkáját,
Mellyben tennék minden szépségnek summáját.

218. De én jutottam vólt annak látására
Az előtt-is, midőn menvén szállására,
Ki-költ szekeréből, és azon órára
Találtam vólt én-is menni udvarára.

219. De a' Chariclesnek nem vólt értésére,
Azért intett engem meg-tekintésére,
Sőt a' templomban-is egy inneplésére
Én gyújtottam tüzet temjénezésére.

220. És a' mikor ahoz véle edgyütt nyúltam,
Az ő szépségétől ugyan meg-újúltam,
De minthogy már magam esetén tanúltam,
Semmi bujaságra azzal nem indúltam.

221. Azonban az áldás, 's éneklés kezdetik,
A' kikkel Apolló frissen tiszteltetik,
Mindenféle barom szaporán öletik,
Gerjednek a' tüzek 's oltár szenteltetik.

222. Végtére Isishez ő imádkozását
Hertzeg Urfi kezdi, 's nagy fohászkodását,
És maga kezével tévén áldozását,
Pythiától vészi illy válasz adását:

223. A' kit a' szerentse követ jó szelekkel,
Az igen meszszére fog menni ezekkel,
De a' ki arra ül háborgó egekkel,
Meg-próbállya ez azt sűrű félelmekkel.

224. És igy olly országra fordittya világát,
Melly a' verőfénytül veszi szárazságát,
De jutalom éri végre fáradságát,
Mint tél után tavasz rósák pirosságát.

225. Vólt Pythia által illyen válaszokkal
Apolló előttünk, 's más-is hasonlókkal
Ment-el onnét minden ; de nem sok hasznokkal
Lött a' jövendőben meg-próbált dolgokkal.

226. Minthogy az álomban, és jövendölésben,
Ám legyünk-is rólok néha reménlésben,
De száz közzül sints egy igaz bé-telésben,
Mert nagy homály vagyon ott a' mesézésben.

NEGYEDIK RÉSZ.

1. Minden rendi, 's népe Delphis Városának,
Az idegenek-is, a' kik benn valának,
(Oda pedig akkor sokan szorúlának),
A' nagy áldozatra mind fel tóldúlának.

2. Az egész utszákat templomig bé-állván
A' temérdek sok nép, de két felé válván,
És az áldozóknak tág útat tsinálván,
Nézik a' nagy pompát, azt méltán tsudálván.

3. De a' Chalisiris a' midőn ezeket
Beszélli, 's számlállya az oda gyülteket,
Azoknak sok vóltát, és ékes rendeket,
'S a' mellett a' gazdag nagy készületeket,

4. Mond Cnemon : Ezekben már meg-unatkoztam,
Mert a' miért eddig én itt várakoztam,
Azt mind el-kerülöd, noha sokszor hoztam
Elé, hogy arra térj : de mind tsalatkoztam.

5. Beszédedet másként nagy kedvesen vettem,
De a' mire vágytam, azt el nem érhettem,
Mert ezekből ollyat semmit sem érthettem,
Arra felelly, kérlek, a' mit én kérdettem.

6. Mi haszna a' dolgot elől említeni,
'S utánna mindgyárt a' végét keríteni,
A' közepit pedig mind ki-rekeszteni,
És azzal a' rendet tsak öszve veszteni.

7. Chalisiris felel: hogy bántlak, nem félek
Tovább az illyekkel: de ollyat beszéllek,
A' kit szükségesnek előtted ítélek:
Abban-is pediglen rövid szóval élek.

8. Mert azt ugy akarnám te elődbe adni,
Hogy többé elmédet ne fogná el-hadni,
Hanem ott fottáig lehetne maradni,
Nem mint harmat fénytül hamar el-száradni.

9. Szómat pedig most-is én arra térítem,
A' pompa mint lett-meg, de azt nem bővítem,
És kedvedet erre azzal édesítem,
Hogy azt-is, a' mit vársz, majd elé-kerítem.

10. Elsőben-is azért egyenlő szinekben,
Áldozatra mentek százan fegyverekben,
Mindeniknek éles kés vala kezekben,
A' mellyekkel éltek barom-ölésekben.

11. Ezeknek száz ökör vala a' nyomokban,
Kövérek, és szépek egyenlő szarvokban,
Ezüsttel 's arannyal sok festett azokban,
Kevéllyen ballagnak szép koszorújokban.

12. Az után más nyájjak mentek sok tsordával,
Száz-száz számból állók, és tized magával
Van minden száz után, zengő musikával
Egy papi tiszt, külömb-külömb szép ruhával.

13. Követik ezeket száz bokor kegyesek.
Kettősen ballagván frissek és szinesek,
Egy módúk, egy korúk, tzifrák és ékesek,
Tsak hogy nem egyenlő dolgokkal terhesek.

14. Mert a' kik jobb felől valának rendekben,
Azoknak pálma-fa ág vala kezekben,
Szép virágokkal-is ékes sok ezekben,
'S ollyak mint a' rárók víg tekintetekben.

15. A' melly szüzek pedig bal felől menének,
Azok lángot hányó szeneket vivének,
Kikben sok drága fü, 's gyökerek lévének,
És azokkal kedves illatot tévének.

16. Nem vala bánatos ezeknek hágások,
Hanem mesterséges ő lábok rakások.
Mintha tántzolnának, olly vigadozások,
Ehez igen kedves éneklő szólások.

17. Száz vitéz ifjú jő ezeknek nyomokon,
Sisak a' fejeken, pais a' karokon,
Derekakon pántzél, tegez oldalokon,
És arannyal közlött zomántz mind azokon.

18. Mellyek a' nagy Thetis, és Isis nevére
Mondának éneket, és tiszteségére,
Szava mindeniknek illett a' versére,
Mellyel minden újúltt, ha hatott fülére.

19. De a' Theogenes mindennek felette
Leg-ditsőségesbbé ezt a' pompa tette,
Mert mikor ő magát seregekben vette,
Mint eget a' szép nap, ugy ékesítette.

20. Jobb kezében éles metélő dárdája,
Oldalán pediglen gyémántos puzdrája,
Szemei ragyognak, tündöklik ortzája,
Rósa annak szine, vont arany ruhája.

21. Fényes sisakja-is arannyal itatott,
A' Gorgomis feje reá raggasztatott,
Le-eresztett haja széltől ingattatott,
Annak rendi közzé zöld laurus fonatott.

22. Lovának szerszáma áll drága kövekből,
Annak aranyára rajzolt szép képekből,
'S bölts mivében lévő nagy mesterségekből,
Kik a' rá nézőket fosztyák idejekből.

23. E' jeles Urfinak lova sem illetlen,
Igen szép almás-kék, ahoz fedhetetlen,
Úszón állva festett, nem túnya 's kedvetlen,
Hanem igen vídám, 's tántzban telhetetlen.

24. Hogy ura ül rajta, majd ugyan tudhattya:
Mert azt tészi, a' mi annak akarattya,
Most tántzol, most lép, 's hág, most magát forgattya,
Valamint az ura azt néki mutattya.

25. A' kire valaki egyszer szemét veti,
Azt az után mint vas a' magnest követi,
Maga viselését ditséri, szereti,
És magasztalással az égig vezeti.

26. Szabad menyetskék is ki-adgyák magokat,
A' merre el-mégyen, hintnek virágokat,
'S azok közt narantsal edgyütt tzitronokat,
És tesznek azokhoz sok szép áldásokat.

27. Gerjed mindenikben tüze szerelmének,
Esméretségében örömest lennének,
Ezt tartaná ki-ki nagy szerentséjének:
Mert mássát nem látták az ő személyének.

28. Harmintz-két trombitás ezeknek nyomában,
Azok után jőnek a' magok sorában
Az udvari szüzek, tündöklő ruhában,
És kedves énekkel zengő musikában.

29. A' szép Chariclia maga személyében,
Két aranyos szarvú ökrökön jöt(t)ében,
Érkezik ezekkel kön(n)yű szekerében,
A' sok musikának az égig mentében.

30. Arannyal szőtt fejér bársony vólt ruhája,
Hijácint virágnak rajta szép formája,
Arra fel-jegyezve Pomana példája,
És vidám Florának sok féle rósája.

31. Nem vólt Arachnának szövése illyen szép,
Noha mesterséggel vólt az-is jeles 's ép,
Mert a' Driadesek szőtték, erdei nép,
Gyöng(g)yel, kővel ékes, fogott szemet mint lép.

32. Sár-arany és safir kőbül öve ál(l)a,
Kit valaki néze, mindent meg-tsudála,
Hallhatatlan böltsen mestere formála,
Mellyhez más hasonlót senki nem találá.

33. A' melíyen két sárkány vala formáltatva,
A' leány derekán által kútsoltatva,
Azoknak a' fejek öszve bolsáttatva,
Fúlánkjok horgával egyben foglaltatva.

34. Szemei azoknak rubintok valának,
Fogai mind fényes gyémántból állának,
Zöld, fejér, fekete, sárgát mutatának,
Mellyekkel héjai zomántzoztatának.

35. Haja meg-eresztve vala tellyességgel,
Nem lévén bé-fonva semmi fürtéssséggel,
Feküt ékes vállán igen nagy szépséggel,
Ingatván a' szellő azt gyönyörűséggel.

36. Rósa koszorúval fejét kerítette,
Zöld Laurus levéllel azt egyvelítette,
Azok közit drága gyöngy ékesítette,
És azt tiszta arany kávára fűzette.

37. Innét az oldalán van köves puzdrája,
Túl aranyos íjja, 's annak szép formája,
És kezében lángol áldozó fáklyája:
Ekképen öltözött, 's illyen a' ruhája.

38. Mond Cnemon: Istenek! vajha azt láthatnám,
Annál inkább, hogy ha kezét-is foghatnám!
Felel Chalisiris: Ezt én is mondhatnám,
Minthogy elig várom, hogy őket kaphatnám.

39. Sőt az Istenekre tégedet intelek,
Mond(d)-meg, lehetek-é még valaha vélek?
Világnak melly részén forgattyák a' szelek?
Ugy látom, hogy rájok már soha nem lelek.

40. Te pedig elébb fel-biztattál engemet:
Hogy még ma itt lesznek, 's újíttyák szivemet,
Vettem vólt-is abban tellyes reményemet,
Várván, hogy el-jőnek, mint kedves fényemet.

41. De úgy hiszem, ahoz nem lehet bizhatnom,
Hogy őket lehessen ma immár láthatnom,
Itt pedig több időt nehéz lesz mutatnom,
Félvén, ne történnyék tovább-is tsalatnom.

42. Te ajándékot-is kértél vólt érettek,
Kit meg-is igértem vala én helyettek,
De ezek tsak szófi beszédek lehettek,
És mézes madzagként tsalva édesgettek.

43. Vén fejemet pedig te im arra vetted:
Hogy én esetemet mind ki-beszéltetted,
És újjabb kénokkal szivemet sebhetted,
A' mikor azt velem meg-emlegettetted.

44. Nagy fájdalom pedig az ember szivében,
Ha régi sérelme juttatik eszében:
Mert ha gyakran vájkál bé-forrott sebében,
Meg-újjúl fájdalma, 's gyötrelme testében.

45. Cnemon emberséggel felele apjának,
Mondván: Tsendességet engedgyen magának,
Nem illik, bánattya légyen ortzájának,
'S illyen rémüléssel tegyen kárt dolgának.

46. Mert minden bizonnyal azok meg-kerülnek,
De úthoz nem szokván, hamar meg-hevülnek,
És fáradságok közt gyakorta le-ülnek,
De itt lesznek még ma, és velünk örülnek.

47. Hanem ha megént új szerentsétlenségben
Esnének, de vagyok én olly reménségben,
Nem lesz már az, hanem hozzánk békességben
Érkeznek, és láttyuk egymást kedvességben.

48. De mivel olly mohón várod te ezeket,
Ne késlelless, hanem beszéld el igyeket,
Az alatt azok-is végezett helyeket
El-érik, és láthasd osztán személyeket.

49. Felel Chalisiris: Noha vagyok fáradt,
A' sok beszéllésben a' szám-is el-száradt,
Mert reményem tsúfolt, gondom búval áradt,
És kétséges az-is, a' mi jó itt várat.

50. De látván, hogy tetszik a' dolog értelme,
És azzal vídámul benned-is az elme,
A' látás, 's hallásnak van nálad szerelme,
Melly a' tudománynak nem kis segedelme.

51. El-kezdem a' dolgot ott a' hol le-tettem,
De már estve lévén, világot kérettem,
Hogy áldozat légyen: mert meg-tselekettem,
Hogy én azt minden nap eddig el-végzettem.

52. És hálákat adtam a' nagy Isteneknek,
A' mint most-is szivből könyörgök ezeknek,
Hogy óltalma alá gondviseléseknek
Vegyenek, és reám vigyázó szemeknek.

53. Mert ugyan-is ugy nem lészen veszedelmünk,
A' vak éjtszakában, és semmi félelmünk,
Ha az Isteneknél nem szűnik kérelmünk,
A' kiknek kezénél van kész segedelmünk.

54. Ez alatt el-hozák az égő gyertyákat,
'S adván Chalisiris szí(v)ből nagy hálákat,
Kéri: Az Istenek a' sok nyavalyákat
Vegyék-el már, 's hozzák viszsza az árvákat.

55. Sőt Mercuriust-is ezek felett kéri,
(Fáj a' szive értek) midőn álom éri,
Mutassa-meg néki, mert őket esméri,
Ki hol van közzülök, 's úttyát merre méri.

56. Ezeket végezvén fordúla Cnemonhoz,
Monda: fogok megént kezdett szólásomhoz.
Mikor azért értünk vólna a' templomhoz,
S' én-is láttam vólna ott hívatalomhoz:

57. A' lovas 's gyalog nép nagy sirást kezdének,
Vének, menyek, ifjak fennyen üvöltének,
Keserves nótára éneket tévének,
Ugy tetszik, föld és ég mind meg-zendűlének,

58. Egy kevessé tarta ez, mint egy óráig,
Vagy ha továbbatskán, de nem lőn sokáig,
Az után nagy vigság vala mind foltáig,
Ölék a' sok barmot kitsinytől nadgyáig.

59. Mondnak Apollónak hangos discantokat,
Az óltárra rakják az áldozatokat,
Hordgyák rakásokra a' vagdaltt tagokat,
Mint mikor a' tábor tészen sákmányokat.

60. Mond végre Charicles: Szükség, mondásunkat
Hallyátok, 's értsétek ebben szokásunkat,
Most-is ahoz szabjuk mi akaratunkat,
Hogy itt az áldozás illessen magunkat.

61. Én nevezem mind meg, kiket imádándunk,
Én ölöm-meg felét, a' mit áldozándunk,
Rajtam áll, a' kinek tűz-rakást adándunk,
Én rendelem ahoz, hol 's mikint fogándunk.

62. Azért a' Hertzegnek adgyunk betsületet,
Ő légyen tűz-gyújtó: de kell őrizetet
Tennünk, ha választunk idegen nemzetet,
Ne tsinállyunk azzal talám rosz kezdetet.

63. Mert ez nem illetne idegent másképen:
De minthogy köztünk van, 's ékesíti szépen
Illy nagy innepünket, és az egész népen
Felül halad, erre érdemes ő épen.

64. Nintsen-is már, a' ki ollyan ékességgel
Végezze azt mint ő, minthogy sok szépséggel
Öltözött-fel, 's ahoz tudgya mesterséggel
Annak rendit, mert azt tanúlta bőséggel.

65. A' fáklyát mint kellyen szűzektől el-venni,
És azzal az áldozat helyére menni,
Oit a' tagok alá abból tüzet tenni,
És a' körül végig mint szükséges lenni.

66. Mert ott olly szokás vólt: A szűzek viselték
A' gyertyákat, kikkel az óltárt tisztelték,
És az áldozathoz a' tüzet nevelték,
De ezt a' szűzektől ifjak el-emelték.

67. Azok gyújtották-meg az áldozatokat,
Hogy hamar égjenek, 's vegyék romlásokat,
Mikor aztán a' Pap tett térd-hajtásokat,
'S a' mellett suttogva sok imádságokat.

68. Theogenes azért, a' mikor illene,
A' Charicliához nagy térdhajtva mene,
A' fáklyáját kéri, mond az: nints ellene,
Vinné-el, 's áldozna azzal, mint tetszene.

69. Szükség, meg-hallyad, itt ezek mint járának,
Cupidó tőrében miként akadának,
A' miatt mennyi bút, és veszélyt látának,
Példáúl sokaknak abban adatának.

70. Mikor azért juttak szemközben egymással,
Mind ketten valának mint tűz pirúlással,
Szemeknek szikrája szivekben hatással,
És attól hirtelen nagy fel-gyúladással.

71. Az alatt a' fáklyát, a' szűztűl el-vette,
Azon pillantásban Amor rabbá tette,
Mind a' kettő szivét egy nyillal sértette,
És nyűgben-is őket egyben rekesztette.

72. Hol biznak magokhoz, hol megént rémülnek,
Pirosodnak néha, néha fejérülnek,
Most fáznak testekben, most pedig hevülnek,
Néha pedig ezek mind edgyüvé gyülnek.

73. A' melly változások hirtelen esének,
És azért másoktúl nem esmértetének,
Mivelhogy a' népek óltárra nézének,
És az áldozatra figyelmeskedének.

74. Sőt a' Charicles sem tud semmit azokban,
Mert forgolódik ő az áldozatokban,
Gyors Theogenes-is a' tűz gyújtásokban,
De belől a' szíve ég nagyobb lángokban.

75. Én pedig szememet rólok el nem vettem,
Mert a' jövendőlést ő rólok értettem,
A' mikor a' dolgokat azért ki-nézhettem,
Hogy Isten azt adta, hálaadást tettem.

76. A' mikor a' dolgok már végeztettenek,
És az áldozatok, 's tüzek meg-szüntenek,
Az öszve-gyült népek házakhoz mentenek,
Sok fáradságoktól Papok pihentenek:

77. Le-ment a' Templombúl szép Theogenes-is,
A' házánál van már régen a' Kegyes-is:
De ha egyebeknek a' szive tsendes-is,
Háborgó ezeké, és igen sebes-is.

78. Mikor pedig én-is mennék házam felé,
Hozzám tér Charicles, 's kérdi mint viselé
Chariclia magát, s nemde kedvét lelé
Mindennek, a' mint ott Apollót tisztelé?

79. E' vólt tudniillik Delphos ékessége,
Mint a' tsillagok közt a' hold fényessége,
Vagy nappal az égen a' napnak szépsége,
Olly az Asszonyok közt az ő kegyessége.

80. Mondám: Nem tsak egyszer láttam leányodat,
Sőt együtt-is raktam sokszor óltárodat,
Ketten daraboltuk-fel áldozatodat,
És így segitettük te hivatalodat.

81. Viszont szóla: De most miképen tetszhetett?
Nem ugy viselte-é magát, mint kelletett?
Mondék: Szebb az égen a' nap nem lehetett,
Mint ő, mikor köztünk fáklyát emelgetett.

82. Ő utánna megént (mond) a' betsületet
Theogenes nyerte, ez mást sem illetett,
Minthogy ő mindennél ott több jót követett,
És hagyott magáról szép emlékezetet.

83. Ezek vóltak színe, 's veleje 's szépsége
Ott a' nagy pompának, és főbb ditsősége.
Tetszik Chariclesnek szómnak illyensége,
És lén azon néki nagy gyönyörűsége.

84. Kivánván, hogy mennyek én-is leányához,
Mert a' sok nép szeme, fél, nyavalyájához
Ne lött valami ok, mert gyenge vóltához
Képest az igézet férhet ártalmához.

85. Mint ha nem örömest mennék, ugy tetettem,
Mondván: hogy magamra már más dolgot vettem,
Ahoz kél(l)ne látnom, de minthogy érettem
Maga jött, hogy véle el-mégyek, fel-tettem.

86. Igen meg-köszöné illy ajánlásomat,
Hogy érette félre hagyom más dolgomat,
Mond azonközben, meg-fogván jobb-karomat,
Mennyünk-bé, itt közel érjük leányomat.

87. A' mint bé-is menvén annak szólására
Meg-előz Charicles, siet ajtajára,
Kit fel-nyitván, láttya szomorúságára:
Hogy fekszik leánya le-dülve ágyára.

88. Van nagy változása: mert hol el-melegszik,
Hol pirúl, hol sárgúl, hol reszket, hidegszik,
Hánnya, veti magát, most fel-kél, most fekszik:
Majd mint a' hagymázban lévő, ugy tselekszik.

89. Mondgya mindazáltal, hogy feje igen fáj,
Reszket minden teste, és forr benne a' máj,
Ugy tetszik, szivében hogy ugyan vermet váj,
Ki kinnyát ki-mondgya, nem adatik olly száj.

90. A' szegény Charicles ezen szomorodik,
Ki-nyittya az ajtót, nagyot fohászkodik,
A' tselédre kiált, és panaszolkodik:
Hogy rosszúl vigyáznak reá, 's boszszankodik.

91. Hogy jobban őrizzék, hagya aszszonyokat,
Engem melléje vön, 's mond illy panaszokat:
Ülly-le jó barátom, nézd e' romlásokat,
'S reám nagy bút hozó rút változásokat.

92. És ha leányomnak tudnád nyavalyáját,
Mi tekeri bélit, mi forrallya máját,
A' testet gyúlasztya, hervasztya ortzáját,
Kérlek, ne sajnállyad fel-venni munkáját.

93. Felelék: nem tsuda, mert sok nép között járt,
Van pedig sok rosz szem, a' ki hamar meg-árt,
Mérges látásával tészen a' testedben kárt,
Ott-is a' hol tőle ollyat senki nem várt.

94. A' nyavalyák mással hamar közöltetnek,
Egy testből más testbe által-költöztetnek,
Az egészségesek ágyban szegeztetnek,
Kikre betegségek mástól éreztetnek.

95. Tudd a' szívó eget, mellyel tápláltatunk,
Orrunkon, és szánkon magunkhoz szítatunk,
Az adgya éltünket, az által tartatunk.
'S mind erőt, mind romlást onnét-is várhatunk.

96. Ugymint szivnek, májnak, tüdőnek, velőnek
Ez adgya vigságát, 's ez tészi élőnek,
Viszontag ugyan ez kinokban esőnek,
Miveli mind jónak, és mind el-veszőnek.

97. Azért, a' melly ember esik dühödségben,
A' ki ahoz talál lenni közelségben,
És attól magához sziv a' veszett égben,
Jutánd az-is hidgyed azon betegségben.

98. Mert valamelly tagja annak nyavalyával
Bőves, és árthető rút rothadásával,
Azt el-kapja ez-is belé szívásával,
Mert azt veszi, a' mit az ki-ád szájával.

99. Vedd eszedbe magad,, nézz a' szem-fájókra,
Tsipalyagosság, 's vér száll az ollyanokra,
A' kik sok ideig szemlélnek azokra,
És a' két fél szemek ütköznek magokra.

100. Annál inkább mérge a' kelevéneknek,
Egyben szivásával a' dögös egeknek,
Hamar meg-veszést ád a' tiszta testeknek,
És halált-is okoz gyakorta ezeknek.

101. Hasonlatosképen az édes szerelem,
A' szemnek mérgétől származó szerelem,
Tsak egy tekintettűl jő a' gerjedelem,
De követi soká tartó veszedelem.

102. Ama' Basiliscus undok bestiának,
Tudod-é ártalmát szeme látásának,
Hogy a' kire teként, oka romlásának,
'S abból következni szokott halálának.

103. Ezeket beszéllem Charicles fejének,
A' kivel nagy gondot szerzek elméjének,
Mert igen furdallya közepit szivének,
Látván valóságát szólásom rendének.

104. Monda végre: Látom, nagy méltó okokkal
Bizonyitod szódat, 's hasonlóságokkal,
Nem fárad az elmém már annyi gondokkal,
Ha te tanátsom lészsz, járok több hasznokkal.

105. Adná az Ur Isten, hogy szerelmet venne
Illendő ifjúhoz, és szelíddé lenne,
Mostani kénnyában azzal véget tenne,
Mellyel az én búm-is nagy örömre menne.

106. Minden felett pedig a' te tanátsodat
Kivánom érteni, és tanításodat,
Nem futom elmédet, szép okosságodat,
Sőt venni akarom bölts javallásodat.

107. Mi nem kitsiny dolog, a' miért gyötrődik,
Nem ok nélkül esett ágyban, 's ott verődik,
Forr benne minden ér, szivében sértődik,
Éjjel nappal fárad elméje, 's törődik.

108. Circének valami pohári vóltanak,
A' kik sok ördöngösségből állottanak,
Kikből az útozók ha mikor ittanak,
Mingyárást barmokká lettek, 's változtanak.

109. Maedae hasonló dolgot tselekedett,
Általa a' hólt-is fel-elevenedett,
Jég-esők támadtak, a' szél meg-rekedett,
Ifjúvá változott, a' ki meg-vénhedett.

110. Azért talám az-is illy dolog lehetett,
A' mellyel leányom most körül vétetett,
Valami bú bajjal nyavalyás veszhetett,
Segítsd, kérlek, akar mint eshetett.

111. Hidd el, hogy béredet bővön meg-fizetem,
Mondék: Leányodat mivelhogy szeretem,
A' mi tőlem lehet, azt mind el-követem,
'S hogy el-hidgyed, erre bizonyomat vetem.

112. Beszéllgetés közben illy tsevegésünkre
Érkezik egy ember, nem reménlésünkre,
És fakadván mindgyárt mi köszöntésünkre,
Azután így szóla reá nézésünkre:

113. Talám azt vélitek, hogy üstök-vonásra
Vagytok hivattatva, és nem jó-lakásra,
Miért nem siettek a' jó bor-ivásra?
És szép póka, madár hús, és hal-rágásra?

114. Theogenes régen vágyódik reátok,
Neoptolomussal külde ti hozzátok,
Jertek-el, mit késtek, 's magatok vonnyátok,
Ideje már enni, hiszem, jól láttyátok.

115. Egyebek már jelen lévén, kik sétálnak,
Rátok várakozva, kik ülnek, kik álnak,
Mások-is keresnek, de fel nem találnak,
Bánnyák, utánnatok hogy ennyit járkálnak.

116. Elébb áll ezekkel tőlünk el-mentében,
Nézünk Chariclessel egymásnak szemében,
Mondván forgó-szél van ennek a' fejében,
A' mint esmérni ezt most-is beszédében.

117. De ne késsünk, hanem siessünk fel-menni,
Ne talám olly szót fog ez ott rólunk tenni,
Betstelenségünkre a' ki talál lenni,
Eleit kell azért nékünk ennek venni.

118. Charicles sajnállya ezen beszédeket,
Én mondom: semmiben hajtom mind ezeket.
Mert én jól esmérem az illy embereket;
De mennyünk, 's ne várjunk már több követeket.

119. Ott meg-is indúlánk, menénk a' népekhez,
Tőlünk esméretlen sok fő vendégekhez,
És a' vendégséghez készített helyekhez,
Nagy betsülettel-is vezettek ezekhez.

120. A' hol a' fő helyre Chariclest ülteték,
Ő melléje ülnöm énnékem kelleték,
Theogenes széke a' szélre téteték,
Kinek-kinek helye mind el-rendelteték.

121. Egy rendben ülének az hivatalosok,
Azok mellett mindgyárt városi lakosok,
Ő szokott rendekben mindnyájan módosok,
Osztán Theogenes népe, melly vala sok.

122. Végre mikor ezek mind rendben valának,
Az asztalokra sok étkeket hozának,
Kik körül vólt gondgya huszonnégy gazdának,
'S azok mellé rendelt sok tzifra szolgának.

123. Theogenes magát vigádni mutattya,
Hogy más-is úgy légyen, vendégit nógattya,
Idvezlő pohárit szaporán folytattya,
De azonban szivét a' szűz háborgattya.

124. Nints is semmi hija a' víg mulatásnak,
És a' között lévő nagy barátkozásnak,
Szolgálat ígérő sok szép ajánlásnak,
Mellyel kötelezik magokat egymásnak.

125. Theogenes magát mindennél kelleti,
Édes szókkal most ezt, most amazt illeti,
Foly azonban köztök sok szép köszöneti:
A' mivel tetszhessen azt mind el-követi.

126. Hogy igy édesítsen mindent ő magához,
Utat irtogasson kezdett pályájához,
Tudgya, másként nehéz lesz jutni tzéllyához,
Ha segítő társot nem keres dolgához.

127. Nem-is eszes ember, ki tsak szerentsére
Hanyat-homlok adgya magát, mert vesztére
Fordúlhat kereke, ha elébb eszére
Jól nem veszi dolgát, vigyázván végére.

128. Tartya Theogenes a' vadász szokását,
Ki meg-nézi elébb a' lesek' állását,
Az ebeknek rendit, hálók fel-vonását,
Az után kezdeti az erdők hajtását,

129. Ugy akarja ő-is készületit tenni,
El-tzélzott dolgához, és azt fel-is venni,
Hogy annak hibája ne találljon lenni,
Melly miatt tzéllyához ne lehessen menni.

130. Forr azonban szive elébb vött tüzétűl,
Bádgyadoz magában annak nagy hevétűl,
De ez sem vonnya-el színlett jó kedvétűl,
Óván titkos tüzét másoknak szemétűl.

131. De én észre-vettem így-is változását,
Mert gyakorta láttam fel-foházkodását,
Szikrázó szemének fel 's alá járását,
Azonban hol fáztát, hol meg-izzadását.

132. Mert ugyan-is színe gyakorta változik,
Hol halvány, hol piros, majd ugyan lángozik,
Titkolná örömest, de ki-nyilatkozik
Szerelme, mivelhogy gyakran bádgyadozik.

133. Vén Charicles látván mint van állapattya,
Monda: Im a' legényt de mi háborgattya:
Mi dolog, hogy magát ő ugy változtattya?
Alig ha őtet-is új kén nem szaggattya.

134. Azt tartom, hogy őt-is olly veszély követte,
A' melly Charicliát nyavalyást vesztette,
Ugymint a' szerelem, vagy rosz szem sértette,
Mert tudom, ok nélkül ezt nem tselekette.

135. Magunk között ketten igy szólánk titkosan,
Járnak a' pohárok azonban bokrosan,
Hogy ki-ki meg-igya, azt szorgalmatosan
Vigyázzák, 's kinálnak bennünket szorgosan.

136. Reám jő az ivás a' rendre járásban,
Mondgya Theogenes sok szép ajánlásban,
Igyam, gyors-is vagyok az el-fogadásban,
De tagadást tészek osztán az ivásban.

137. Látván ezt, ellenem meg-kedvtelenűle,
Ide 's tova teként, és néki hevűle,
Fel-forrott szivére nem kis harag gyűle,
Szégyenelvén, hogy azt el nem vöttem tűle.

138. A' mellyet Charicles midőn vön eszében,
Hogy meg-tsendesítse neheztellésében,
Hozzá fordúl, és szép meg-követésében
Illyen rendet indít tsendes beszédében.

139. Kérlek Uram, ne bánd, hogy társom le-tette
A' rá köszönt pohárt, 's kezéhez nem vette,
És ne-is neheztelly ellene érette,
Mert boszszúságodra azt nem tselekette.

140. Hanem bort nem kóstoltt tellyes életében.
Sőt ő húst sem evett annak a' rendében,
Hallal él, Isisnek főpapja tisztében,
Aegyiptomból való pedig nemzetében.

141. Theogenes ezzel haragját le-tette,
Hogy Aegyiptom hazám, örömmel értette,
Azt pedig annál-is kedvesebben vette,
Hogy papi tisztemet néki jelentette.

142. Midőn azért mérge, melly gyült vólt szivére,
El-oszla, magának pohár vizet kére,
A' mellyet a' midőn adának kezére,
Szép kőszönet mellett azzal hozzám tére.

143. Mondván: Te sok jókkal fel-ékesíttetett,
És nagy ditsőséggel bé-teljellyesíttetett,
Reád ez az ital azért köszöntetett,
Hogy legyen ez után köztünk nagy szeretet.

144. A' mellynek kötele épen meg-maradgyon,
És soha közöttünk az el ne szakadgyon,
Erre erősítést az Apolló adgyon,
És a' dolgainkban minket el ne hadgyon.

145. Felelek: Jó Uram az áldgyon bennünket,
A' ki birja, 's tartya testünkben lelkünket,
Meg-is tellyesítse jó reménségünket,
Vigye végben minden igyekezetünket.

146. E' fejében tőled e' pohárt el-vettem,
A' vizet belőle fel-is hörpentettem,
Az Istennek nevét áldtam, 's említettem,
És ezzel magamat te szolgádnak tettem.

147. Azonban vége lőn a' nagy vatsorának,
Vendégek asztaltól fel-ugrándozának,
A' kik jó kedvűek mindnyájan valának,
Rendelt szállásokra az után oszlának.

148. Bútsút vevék én-is ott a' fő-gazdától.
Theogenestől-is végre ő magától,
Ki rám borúl, ázik ortzám sok tsókjától,
A' mely szivének jő jóakarattyától.

149. Haza megyek azért, le-dűlök ágyamban,
Egy rövid Sóltárkát el-mondok magamban,
Végre mikor vólnék már édes álomban,
Fel-kezdek ébredni véletlen azomban.

150. Gondolkodom Theogenesnek dolgáról,
Azzal edgyütt pedig a' Charicliáról,
A' sok külömb-féle ceremoniákról,
Ahoz Pythiának adott válaszáról.

151. Az alatt világos felyhő tűn szememben,
Meg-nyíl az ajtó is, ugy veszem eszemben,
Apolló Diana állnak ellenemben,
Nagy fényén ugyan meg-borzadok testemben.

152. Theogenest kézen Apolló vezeti,
A' szűz Charicliát Diana illeti,
Mind a' kettő pirúl, szivét tűz égeti,
De nagy alázattal szemét földre veti.

153. Mond Apolló: Jól meg-hallyad szólásunkat,
Chalisiris, 's értsed mi akaratunkat,
Mert méltán meg-érzed érette bosszúdat
Hogy ha el-hallgatod parantsolatunkat.

154. Ideje már egyszer hazádban fordúlnod,
És haladék nélkül te útadhoz nyúlnod,
Istenek akarják, kik ellen mozdúlnod
Veszedelmes; azért mindgyárt kell indúlnod.

155. E' két szép személyt-is el-vigyed magaddal,
Az ifjat, és szüzet köz társaságoddal,
Mint te magzatidat úgy neveld gondoddal,
Őrizzed, oktassad meg-ért tanátsoddal.

156. Az Isteneknek-is gondgya lesz ezekre,
Jőnek ő melléjek buzgó kérésekre,
Te pedig indúlly meg, ne várj más szelekre,
Mert igy lészesz eszköz ő előmentekre.

157. Ezt mondván én reám fejekkel intének,
És arról látható jeleket tévének,
Nem tsak álom 's árnyék, a' mit mivelének,
Azonban mellőlem tűnve el-menének.

158. A' mikor a' gondos éj már el-halada,
És a' rósás hajnal pirossan hasada,
A' Theogenes-is ágyban nem marada,
Hanem hozzám jövén, hogy ott van, jelt ada,

159. Kopogván ajtómon, kit midőn hallottam,
Kérdezvén ki légyen, bé-jöhet, mondottam,
Bé-is jő, kit látván, hozzája futottam,
És köszöntésére kezemet nyújtottam.

160. Kérdem tőle osztán, miért tselekedte,
Hogy magát illy hamar ágyából fel-vette,
Leg-jobbkori álmát azzal el-vesztette,
Rövidségesekké a' szemeit tette.

161. Nézek azonközben mind a' két szemében
Mondván: Fiam estél szerelem tőrében,
A' nyughatatlanít szived gyötrelmében,
Kit hallván mint a' tűz olly lesz személyében.

162. Meg-ütközöm ezen felette magamban,
Fárasztom elmémet sok gondolatomban,
És teprengek onnét forró bús gondomban,
Mit tegyek előttem lévő nagy dolgomban,

163. Mert másként-is tudom én az eseteket.
De nem tudom, járjak vélek melly helyeket,
És mint őrizhessem ifjú személyeket,
Hogy ne haragítsam rám az Isteneket.

164. Vólna ugyan nékem hazámban vágyásom,
De a' Chariclesen nagy szánakozásom,
Mert a' leányától meg-fosztya lopásom,
Kinn-is kettőztetik az én búsúlásom.

165. Tudván, ha fosztatik kedves leányától,
Nem szűnik-meg azért soha siralmától,
De az Isteneknek erős hagyásától
El-nem tér már elmém, és fel-tött tzéllyától.

166. De nem tudom, vigyem melly felé ezeket,
Földre botsássam-é bújdosó fejeket,
Avagy próbállyanak tengeri szeleket,
'S mint távoztassam-el ő veszedelmeket.

167. Gondolatim engem e' ként sarkallának,
Az álmok szememtűl kikkel távozának,
Azonban a' hajnal rósái nyílának,
A' szobám ajtaján pedig kopogának.

168. Kit hallván, szólítom ott az inasokat,
Kérdem, kik mivelik a' kopogásokat?
Mondgyák: Theogenes, ki némelly dolgokat
Akar szólni, kéret, hallyam meg azokat.

169. Örülök felette az ő nevezetin,
Bé-hivatván mondom: üllyön-le szegletin
Ágyam karéllyának, most-is készületin
Törődöm úttyának, és annak kezdetin.

170. Kivánom azonban néki jelenteni,
A' dolog mint történt, azt meg-is fejteni,
Az áldozatokat el-kell készíteni,
És Charicliát-is fel-emeliteni.

171. Mond ő: Most felette háborodott vagyok,
Szivemnek habjai meg-áradtak, 's nagyok,
A' sebhető búkbann semmit el-nem hagyok,
Kik közt most izzadok, és most majd meg-fagyok.

172. Általlom pediglen, néked jelentenem,
A' szemérem állván az aránt ellenem,
De azt immár tovább nem lehet rejtenem,
Éltemet, 's hóltomat veled kell közlenem.

173. Ezt mondván, rémülni kezd hirtelenséggel,
Mint bálvány ugy hallgat, és áll vesztegséggel,
Kit látván, gondolom, hogy tsak tsendességgel
Szóllyak néki, tudván, mi bántya hőséggel.

174. Mondom azért reá kedvesen tekéntvén,
Titkolt dolgodat nékem nem említvén,
Tsak magadban főzöd, azzal felesítvén
Nyavalyádat, és azt halálra segítvén.

175. A' pedig előttem mind ki-nyilatkozik,
'S a' mint által láttam, úgy-is találkozik,
De a' titkolásból több rosz szivárkozik,
A' titkolt bú Hidra fejeként bokrozik.

176. Ezekkel fel-kelvén hajamot simítám,
Kezemet, 's ortzámat meg-harmatosítám,
Miben van a' dolog, azt elő-fordítám,
'S róla beszédemet megint szaporítám.

177. De hogy Charicliát néki említettem,
Majd a' földre omlott, de onnét fel-vettem,
Hogy ne hagyná magát, dorgálva intettem,
Mondván, a' mit mívelt, magam szégyenlettem.

178. Ő pedig könyörög nékem, hogy segítsem,
Eszemmel, erőmmel lábára építsem,
Nem élhet kivülem, meg-elevenítsem,
Illy lobogó tüzét, mint lehet, enyhítsem.

179. Meg-vallya már mostan, mi veszély találta,
A' mérges szerelem tüze körül-állta,
És a' nehéz kinok köziben pólálta,
De maga sem tudgya, így miért prédálta.

180. Soha nem kóstolta a' testi szerelmet,
El-vonta mindenkor attól az értelmet,
Nem akarván tudni ő azt a' gyötrelmet,
A' mi attól ered, és sok veszedelmet.

181. Esküvéssel mondgya, hogy ő a' szüzeket
Kerülte, futotta a' gyenge menyeket,
Kedvelte a' lovat, a' szép fegyvereket,
A' vitézi dolgot, madarat, ebeket.

182. De most már szerelmét azoknak le-tette,
Minden eszét, 's kedvét más után vetette,
Maga sem tudgya jól, mi lelte, 's vesztette,
Hogy régi szokását igy el-felejtette.

183. Házasságra soha nem vala szándéka,
Nem kellett ő néki Venus ajándéka,
De most fel-indítá annak tsak árnyéka,
'S véletlenül léve Amor nyomoréka.

184. Mert a' Chariclia a' szivét el-vette,
Meg-gyógyúlhatatlan sebekbe ejtette,
És szerelme erős tömlötzébe tette,
A' hol éjjel-nappal hal 's vész ő érette.

185. A' melly miatt minden ereje változott,
Mert nehéz tüzével keményen birkozott,
De az erősb lévén, ő meg-fogyatkozott,
És szép frissesége rútúl szakatkozott.

186. Mond végre: Láttya már, hogy szeretnie kell,
Azért újjat nem von a' nagy Istenekkel,
Ha ők úgy akarják, tselekszi kedvekkel,
Tsak légyenek véle ő segítségekkel.

187. Ez a' Chariclia, a' mint tünt szemében,
És onnét szerelme szállott a' szivében,
Adassék ugy néki, másképen éltében,
Maga tészen véget ő nagy szerelmében.

188. Ezt hallván, az ifjat biztatni kezdettem,
Mondván: Nyavalyádat elébb-is értettem,
És az Istenekkel róla beszéllettem,
Sőt az újjomon-is azt már meg-vetettem.

189. Ne félly azért semmit, mert ha reménséged
Bennem vagyon vetve, ne légyen kétséged,
Rövid nap adatik kivánt nyereséged,
Meg-győzzük a' leányt, 's lesz gyönyörűséged.

190. Nem lehet ő erősb a' mi ostromunknál,
Nem-is lészen tudósb mi okosságunknál,
Meg-hajól, mert kedves mi barátságunknál,
'S jobb helyt sem találhat mi gazdagságunknál.

191. Te pedig ne gondolly semmit szerelmeddel,
Mivel nem-is állhatsz ellene eszeddel,
Mi szükséged vínod már természeteddel,
Ha látod, nem birhatsz lángoló tüzeddel.

192. Mások még külömben hartzoltak magokkal,
Soha nem-is szóltak aszszony-állatokkal,
El-bújtak, és magán laktak hajlékokkal,
De végtére rabbá estek mind azokkal.

193. Noha ezek nagyobb elmével birtanak,
De még-is Amornak tőrében juttanak,
'S mint a' hímszarvasok hálóban húl(l)tanak,
Kik elég sokáig attól futottanak.

194. Te barátságodért mindent el-követek,
A' te dolgaidban valamit tehetek,
De én-is azokban elő ugy mehetek,
Ha szót fogadsz, másként én sem segíthetek.

195. Nem akarom néked, el-hidgyed, károdat,
Hanem ollyan útban hoznom te dolgodat,
A' mellyen el-hihesd fel-tött szándékodat,
Tsak azonban viseld jó móddal magadat.

196. Kire ajánlya-is szófogadóságát,
Fel-veszi le-esett szive bátorságát,
Igéri hóltáig igaz barátságát
Hű szolgálatomért, és feles jószágát.

197. Ezek közt egy posta jutván hamarsággal,
Mondgya nékem: hivat téged gyorsasággal
Charicles, a' ki van nagy háborúsággal,
Rút álmai miatt, és szomorúsággal.

198. Mert azoknak mérge a' szivére hatott,
Az után virradtig semmit sem alhatott,
Lévén azzal igen meg-háboríttatott,
Kéret, siess hozzá, és ezért futtatott.

199. Felelek: El-menni vagyok nagy készséggel,
Mondgya-meg, tsak addig legyen tsendességgel,
És Theogenest-is kérem tisztességgel,
Mig meg-térek, addig várjon vesztegséggel.

200. Azonban a' miként magamot ajánlom
El-menvén, Chariclest templomban találom,
Melly nagy búban légyen, szánással tsudálom,
'S hogy azt tselekeszi, azért meg-dorgálom.

Mondván: Vallyon miért kell ezt néked tenned?
Illyen győzhetetlen búsúlásra menned?
Fő-papi tisztedet szükség észre venned,
És botránkozással másoknak nem lenned.

202. A' ki nagy dolgokban adod tanátsodat
Sokaknak, és közlöd nagy okosságodat,
Szégyen illy tsüggedten fognod most dolgodat,
'S kissebbségre hoznod illy bötsös vóltodat.

203. Mond: Jaj hogy ne vólna szívem epedsége,
Én kedves barátom, ha nints könnyebbsége:
Az álom elmémnek edgyik ijedsége,
A' Charicliának más búm, betegsége.

204. Az el-rendeltt naphoz kell már készülgetnünk,
'S őtet mint fő-papot arra öltöztetnünk,
És a' játék-helyre ki-is költöztetnünk,
A' futókat véle ott meg-szenteltetnünk.

205. Azért vagy a' lészen, hogy marad házánál,
Nem lehetvén (minthogy beteg) a' pállyánál:
De zendülés támad a' nép sokságánál,
Ha maga nem lészen jelen a' pompánál.

206. Avagy ki-botsátom azok' seregében,
De inkább el-rontom igy egésségében,
Mit tegyek ezeknek illy külömbségében,
Nem tudván, háborgok nagy gondok szelében.

207. Azért kérlek most-is mint elébb tégedet,
Illy nagy szükségemben add segedelmedet,
Isteni hatalom közli te lelkedet,
Ha akarod, hozhadd jóra betegedet.

208. Használhatsz ő néki te az orvossággal,
Tehedd, hogy nem lészen ilyen bágyatsággal,
Gyógyúl, ha látsz hozzá szorgalmatossággal,
Ő pedig szót fogad alázatossággal.

209. Kérlek, még-is kérlek, szánnyad betegedet,
Ne kiméllyed tőle orvosló kezedet,
Bizony meg-fordítom te veritékedet,
Sok jóval tisztelem, 's áldom személyedet.

210. Felelek : El-késtem, látom, a' dolgokkal,
De nintsen ok nélkül, mert feles gondokkal
Vóltam terheltetve, és fáratságokkal,
Azoktúl ürülnöm nem tudtam mi okkal.

211. Hanem hívásodra immár el-jöhettem,
De az orvosláshoz most sem készülhettem,
Mert jóllehet némely füveket szedettem,
De még azokat-is rendben nem vehettem.

212. Egy napig kell azért még várakoznotok,
Akkor magam jövök ide utánnatok,
Azonközben mindent öszve-tsináltatok,
És az orvosláshoz a' mint kell, láthatok.

213. Ezen beszédekkel szegényt el-hitettem,
Hogy lyányához mennyen. arra-is rá vettem,
Miben legyen dolga, magától értettem,
És azt a' mint tudta, mind ki-beszélltettem.

214. Mondván azt is néki, gyakran nála légyen,
A' szűznél, és néki ígéretet tegyen,
Hogy ugy orvosságot örömestebb vegyen,
Minthogy a' kerék-is kenve jobban megyen.

215. És arról-is intse, hogy szómat fogadgya,
A' mit tanátsolok, azt mind helyén hadgya,
Ha ő magát az én kezem alá adgya,
Másként a' nyavalya veszélyre ragadgya.

216. Végre jóvá hagyván ezen beszédemet,
A' leányhoz vezet magával engemet,
A'kire a' midőn fordítom szememet,
Szomoríttya hervadt személye szívemet.

217. Sárgúltak rósái gyenge ortzájának,
Klárisa halványúlt piros ajakának,
Hervadt lilioma szép fejér nyakának,
És alabástroma rútúltt homlokának.

218. Nagy homályba borúlt vidám szeme fénye,
Záporúltt könyvének ki-öntött örvénye,
Kedves életének szomorodott kénye,
Rút kétségre jutott régi szép reménye.

219. Mindazáltal látván a' mi személyünket,
Hogy le-üllyünk, szépen meg-kínál bennünket,
Rendesen kérdezi mi egésségünket,
És szerentsézéssel áldgya-meg fejünket.

220. Ő magát pediglen módgyával viseli,
S ereje felett-is ágyból fel-emeli,
Engemet szóval tart, az apját öleli,
Mindkettőnk személyét mint illik, tiszteli.

221. Őtet Charicles-is szépen apolgatta,
Mézes, 's édes szókkal élteti, 's biztattya.
Azok közt magához vonnya, tsókolgattya,
És kedves szavait hozzá igy folytattya,

222. Oh édes gyermekem gyönyörű rósátskám,
Mire hervadozol kedves virágotskám,
Mit titkolsz én tőlem szép Charicliátskám,
Add tudnom dolgodat én fényes napotskám.

223. Mond(d)-meg mid, 's holott sér, kérlek Istenedre,
Honnét jött a' nagy kín te gyenge szívedre,
Ne titkold nyavalyád, gondolly életedre,
Mert az eltitkolt kén lész veszedelmedre.

224. Nints világon téged' ki inkább szeressen,
Ki betegségedben szánnyon olly szívessen,
Tudod, sirattalak sokszor keservessen,
Ha tsak fejed fájt-is, könyveztem sebessen.

225. Sok napi, 's éjtszaki fáradságot tettem,
Nyúghatatlanságot éretted fel-vettem,
Édes álmaimot távúl rekesztettem,
Valamit kívántál bőven meg-szerzettem.

226. Méltó mindezekért, hogy szómat fogadgyad,
A' mit tőled kérdek, azt el ne tagadgyad,
Hanem én előttem igazán ki-adgyad,
Illy szép kérésemet hijában ne hadgyad.

227. Azért, a' ki téged ennyire gyengített,
Ártalmas szem, bú, baj, vesztett, sebessitett,
Vagy más mi történt, rontott, mérgesített,
Mond(d)-meg és illy igen mi betegesített.

228. Im a' főpapot-is ide hoztam velem,
A'ki hogy szi(v)ből szán, van arról sok jelem,
Ha meg-érti, öklel minémü gyötrelem,
Annak mérge ellen lesz ő segedelem.

229. Tudod Isteneknek, hogy ez nagy baráttya,
Veled bánásának lészen használattya,
Az orvoslás' módgyát más úgy nem tudhattya,
Mint ez; mert Hermesnek irását forgattya.

230. Tudgya-is ő néked már természetedet,
Ha meg-tapogattya kezedben eredet,
Meg-nézi üvegben éjjeli vizedet,
Mindgyárt meg-esméri belső sérelmedet.

231. Ezek után szabja az orvosságokat,
Meg-visgálván elébb a' gyujtó okokat,
Ne félly, mert nem ad ő nehéz italokat:
Hanem kedves ízű gyenge sirupokat.

232. De hogy engedelmes légy, kívánnya, 's hadgya,
Mert gyógyításodra magát okkal adgya,
Valamit tud tőled, ő el-nem tagadgya,
(Csak szót fogadgy) és hogy meg-gyógyít, fogadgya.

233. Szabad légyen néki szobádba menése,
Reggeli, estvéli, éjjeli nézése,
Hol hadgya, ott légyen ágyadnak vetése,
Mert nem jó te hozzád szeleknek férése.

234. Tseléded-is ehez igen szót fogadgyon,
Ne távozzék meszsze, melletted maradgyon,
Újjabb nyavalyádra, hogy okot ne adgyon,
És a' miatt ő-is többet ne fáradgyon.

235. Tellyességgel bízzad magadat kezére
A' te orvosodnak és mesterségére,
Dianának pedig ő kegyességére,
Meg-látod, hozatik illy dolgod helyére.

236. Akartam ezekkel azt-is javallani,
Ha mi böjtökkel-is kéván orvoslani,
Vagy némelly igéket susogva szólani,
El-szenvedd, mert jól tud ő-is varáslani.

237. Azért semmi titkot ne rejts-el előle,
Meg sem kell ijenned, el-futnod mellőle,
Mert jövendő-mondás adatik belőle,
És te az által-is segíttetel tőle.

238. Igy szóla Charicles beteg leányának;
Kire öszve-voná a' hegyit vállának,
Le-függeszté fejét, szemei húnyának,
És alázatosan így felel attyának;

239. A' miket beszéltél, bővön meg-értettem,
Én eddig-is néked mindenben engettem,
Hogy a' nyavalyától most körül-vétettem,
Az Istenek tudgyák, miért érdemlettem.

240. Örömest engedek minden hagyásának
A' fő-papnak, tudván, hogy szolgálójának,
Nem lesz nevelője most-is sok kínnyának,
De el-veszi tüzét nehéz forrójának.

241. A' kiért jól tesznek véle az Istenek,
Ditsérik az ifjak, vének, és mindenek,
Én-is fel-gyógyúlván valamerre menek,
Áldom, és kezére aranyos írt kenek.

242. Ezeket végezvén, ki-mennek házából,
Templom felé térnek ugyan udvarából,
Holmit hozván elé a' beteg' dolgából,
Illy szók kezdnek esni Charicles szájából:

243. Tudod jól barátom, meg sem felejtkeztél,
A' miről énnékem egyszer emlékeztél,
És azzal magadhoz igen kötelezтél,
Mert szörnyű búm között vígságra vezet(t)él.

244. Tudniillik: hogy az én néném fijának,
Amaz Alchenesnek örökös társának,
Lennél meg-szerzője szép Charicliának,
Láthatnám örömét én atyámfijának.

245. Nints-is miért futni ötsém szeretetét,
Ha jól meg-visgállya értékét, nemzetét,
Annak szép személyét, és deli termetét,
Ahoz jó erköltsét, szelíd természetét.

246. Felelek : Jó Uram nem szükség bánkodnod
E' dolgon, elmédben annyira fáradnod,
Azt ha már fel-vettem, rám kell tovább hadnod,
Ès tsendes várásnak te magadat adnod.

247. Végyem-el elsőben testi nyavalyáját,
A' mi vesztegeti szívét, 's annak táját,
Az után visgállyuk az Amor fáklyáját,
Háló előtt halász nem fogja tsukáját.

248. Két dolgot követni egyszer'smind nem lehet,
Egy lélegzés hevet, 's meleget nem vehet,
A' kő-is őrlésre, vágásra nem mehet,
Várj, 's meg-látod, munkám abban-is mit tehet.

ÖTÖDIK RÉSZ.

1. El-válván egymástól ki-ki ő házához
Oszla, hogy tekintne ott maga dolgához,
Azonban a' nap-is jutna éjtszakához,
'S láta mind menny, mind föld ő nyúgodalmához.

2. Más nap pedig midőn az ég fel-tisztúla,
Város bíráinak dolga szorgosúla,
Mert a' pállyás-sereg piatzra indúla,
'S annak tsudájára, a' nép fel-tódúla.

3. Azért az itélő birák le-ülének,
Hogy ott mindenekben jó rendet tennének,
A' kik fognak futni, fel-jegyeztetnének,
A' nyerők illendő jutalmat vennének.

4. Az Herold azonban így kezd kiáltani :
Az áldozat után pályát indítani
Kell ma, 's a' futóknak mind elé-állani,
És azokat a' Főpapnak meg-áldani,

5. Hivok azért mindent piatz közepére,
De hagyatik kinek-kinek a' kedvére,
Mert bottal nem űznek senkit affélére,
A' köz-nép pediglen távozzon meszszére.

6. Itt van már papja-is a' szűz Dianának,
A' szép Chariclia, fénye a' pompának,
Fel-adgya áldását, 's bérit munkájának,
Tsak ki-ki mutassa gyorsságát inának.

7. Ezt hallván, lőn mindgyárt helyekből mozdúlás,
Futóktól, vívóktól piatzra szorulás,
'S azok nézésére tolongó tódulás,
És ebben sokáig nem is vólt tágúlás.

8. Érkezik ezek közt a' magosb állásra
A' szép Chariclia, népeket áldásra,
De mintegy kedvetlen ott a' szolgálásra,
Mellyben a' szerelem van néki ártásra.

9. A' kit mihelt láta, kezd mindgyárt szólani
Theogenes nékem, 's ezeket mondani:
Ládd-é Charicliát effelé hajlani,
És szép szemeivel én velem jádzani?

10. Jobb kezében visel zöld Pálma-ágokat,
Másikban fáklyája hány tüzes lángokat,
Mutat e' mind kettő el-rejtett titkokat,
Engemet, és őtet illető dolgokat,

11. Mondék: hallgasson most, 's légyen vesztegséggel,
Mert vigyáznak reánk, hidgye serénységgel,
Hanem oda járjon szeme tellyességgel,
Hol a' magosb állás van leg-több szépséggel.

12. Nints itt semmi helye most tsátsogásának,
Nem jó tzégért tenni benn való dolgának,
Hasznos fű, kit hivnak patientiának,
És ezzel használhat itt ő-is magának.

13. Midőn Theogenest ekképen oktatnám,
'S a' Heroldnak-is már szavát nem hallhatnám,
Azt pediglen ottan aligság várhatnám,
Hogy azokat, a' kik bajt vínak, láthatnám.

14. Azonban egy vitéz, ki senkitül nem félt,
Mert a' pállyákban sok győzedelmekkel élt,
Nagy hírű vólt abban, s mást csak semminek vélt,
Kevélyen jő elé, 's tudakozza a' tzélt.

15. Kérvén a' Bírákat: társot mutatnának
Nékie, a' kivel ketten bírkoznának,
Vagy lovon, vagy gyalog a' tzélhoz futnának,
Társat nem lelhetvén, néki holdolnának.

16. El-küldik a' Bírák, mondván, várakozzék,
'S addig a' pállyázó-helyen mulatozzék,
Lehetetlen, társa hogy ne találkozzék,
A' ki meg-felellyen, 's véle meg-bírkozzék.

17. Érdem nélkül itt nem osztnak jutalmokat,
Mondgyák megint: Herold szólítsa azokat,
A' kik a' pállyára rá adták magokat,
Szíveket mutassák, s' nyújtsák-meg inokat.

18. Mond azért a' Herold: kedve kinek lészen
A' pállyához, már most állyon-elő készen,
Az akar küszködést, akar futást tészen,
A' Charicliától szép jutalmat vészen.

19. Hallván Theogenes ezt, fel-forr magában,
Mondgya: Engem' példáz a' Herold szavában,
Szólok néki: légyen tsendesen dolgában,
Ne vegyen illy kordélyt ő gondolattyában.

20. Nem-is tudom, mire nézve mondgya eztet,
És eszet ő benne újjonnan ki vesztett,
Felel: Hallottam szó jó apám élesztett,
És a' Fő papnak-is szerelme gerjesztett.

21. Nem vélem világon olly ember támadgyon,
Ki a' pállyázásban itten meg-haladgyon.
Chariclia tehát Pálmát másnak adgyon?
És a' Theogenes a' nélkül maradgyon?

22. Sőt örömest látnám, olly mérész ki lenne,
Hogy szemem láttára én előmbe menne,
És Charicliától ajándékot venne,
Hanem ha elsőben engem sirba tenne.

23. Nem tudod-é inkább, hogy a' kis szerelmet
Sugár szárnyal irják, onnét végy értelmet:
Hogy gyors, szerény legyen, a' ki győzedelmet
Akar abban venni, 's győzni veszedelmet.

24. El-hiszem: nékem-is hogy majd szárnyom lészen,
Kedvesem' szeméből a' kit szivem vészen,
Ahoz vagyon-is már inam, 's lábam készem,
Nyertesen jövök-meg, mert megyek mérészen.

25. Ezt mondván, egyszer'smind kezd tőlem el-menni,
És hamar a' pállya-futók között lenni,
Meg-nevezi magát, 's mondgya, fel mér tenni
Mindennel, a' ki ott Pálmát akar venni.

26. Öltözik azonban pállyázó ruhában,
Számlállya nemzetét nagy állapattyában,
Szemléli szorgos nép reá bámúltában,
Fel-öltözvén siet maga állásában.

27. A' hol mint az agár állatván helyére,
Tipog, tapog, 's ugrik, nézvén a' tserére,
Lesi, hol vehesse a' nyúlat szemére,
Alig várván, hogy azt űzhesse kedvére.

28. Vagy a' tanúlt ráró. mikor tó felett jár,
Fuvat látván, 's űzvén, arra nagy mohon vár,
Ugyan ketseg belé, ha rajta repes már,
Mint mennykő verné-le, éri olly sebes kár.

29. Igy Theogenes-is helyét nem tágítván,
Tsak egy kis késést-is hoszszúnak alítván,
Mohon lesi, hogy már őket el-indítván,
Kezdenék a' futást, egymást meg-szólítván.

30. Vala azt szemlélni szép dolog felette,
Köztök a' fel-tött tzélt elébb ki érhette,
Theogenes győzni őket mint kezdette,
Az egész Görög nép imádván érette.

31. Sőt egyebek felett a' szép Chariclia,
Segítségül Istent ő melléje hívja,
Nints nyúgta miatta, mert szüntelen víjja
Ő érette szivét a' szerelem' íjja.

32. Mellyet szemeinek vettem nézéséből,
És gyakor változást hozó személyéből,
Most piros, most sárga, most tüzes szinéből,
A' kit jól meg-néztem ülésem helyéből.

33. Kiálta az Herold, látván kész vóltokat,
És téve nékiek sok biztatásokat,
Trombiták-is kezdék bő rivadásokat,
És futni indíták ott a' pállyásokat.

34. De leg-elsőben-is a' szép Theogenes,
És Arcadiai vitéz, az Ormenes,
Futnak, iparkodnak, a' nyomok egyenes,
Kiket szánva néznek sok köznép, sok nemes.

35. De mint Chariclia, úgy senki szivében,
Nem búsúl, a' lába sem állhat helyében,
És tétova mozog ülve-is székében,
Mintha segétené az ifjat mentében.

36. Várta, mi vége lesz kezdett futásoknak,
Cnemon mond: hadgy békét jó Uram másoknak,
Tsak rövid summáját beszéld a' dolgoknak,
És a' kik nyertesek, neveket azoknak.

37. Mondom: Félig mentek vólt már a' futásban,
Midőn Ormenestől oldalfélt ugrásban,
Theogenes lévén őtet el-hagyásban,
Fel-hánnya paisát nagy hahatolásban.

38. És magát annál-is jobban meg-nódíttya,
Nagyot ugrik, 's azzal testét el-lódíttya,
'S egynéhány ölnyire társát távolíttya,
És Charicliához futását fordíttya.

39. Illy nagy sebességgel siet Aszszonyához,
A' kit érvén, esik hirtelen lábához.
Dupláltt öröm járul ottan jutalmához,
És szép ajándékát szoríttya magához.

40. Ezt tsak történetből tetteti ő lenni,
Noha szántszándékkal akarta azt tenni,
Édese kezéhez békélésre menni,
És apolásától meg-újjúlást venni.

41. De azt szántszándéknak nem aliták mások,
Mert a' hol meg-szünnek a' sebes futások,
Gyakran szoktak lenni ott földre húllások,
Nem lehetvén hamar meg-tartózkodások.

42. Monda Cnemon, midőn ezeket hallgattya;
Áldott, Theogenest melly emlő szoptatta,
De áldottabb a' láb, melly oda juttatta,
A' hol Charicliát kedvén apolgatta.

43. De mint lött a' dolog tovább-is, beszéllyed,
Hogy meg-úntam vólna hallgatni, ne véllyed,
Mondom: Vén fejemet de te meg-kiméllyed,
Elég már ez eddig, bár magad ítéllyed.

44. Erre igy szól hozzám: nem szükséges bánnod
Ebben kérésemet, és azt fére hánnod,
Ha szódat nem fogod itt tovább-is szánnod,
Hogy én-is szólgállyak, ugy lehet kivánnod.

45. Mert én el nem únnám e' szép beszédeket
Hallani, és abban tölteni heteket,
Annyival-is inkább, minthogy személyeket
Esmérem, 's kívánom érteni ügyeket.

HATODIK RÉSZ.

1. Értsed azért, mondék, midőn el-haladta
A' többit, a' fel-tött Pálmát el-ragadta
Theogenes, és a' szerentse ugy adta,
Hogy ölében dülni szerelmese hadta.

2. Meg-koronáztatik szép Charicliától,
Győzedelmes Urnak mondatik szájától,
Vígad és örvendez, 's tágúl bánattyától,
Zeng menny, 's föld a' népnek hangos áldásától.

3. De a' Chariclia megént új sebet vén,
A' kit gyenge szivén szerelem' nyila tén
És attól gerjedni kezd benne sebes szén,
A' melly az elsőnél sokkal mérgesebb lén.

4. Mert a' gyakran lévő szerelmes látások,
A' szeretők között sokszor nagy ártások,
Minthogy a' tüzeknek tulajdon szokások,
Mikor olaj éri, nagyobb gyúladások.

5. Haza mene azért sebesültt szivével,
Nyúghatatlankodik habzó elméjével,
Nem jő álom reá, tsak vigyáz szemével,
Küszködik magával, és nagy szerelmével.

6. Én-is az éjtszakán keveset nyúgodtam,
Mint legyen el-mentünk, arról gondolkodtam,
Hova, 's melly országra mennyünk, sopánkodtam,
Mit mondott Pythia, minthogy jól hallottam.

7. Mert e' vala szava: hogy ollyan országban,
Kell menni, melly lészen sütő forróságban
A' nap melegétől, de a' fáradságban
Istenek segétik, 's hozzák vigasságban.

8. Más gondom a' vala: mint tselekedhetném,
Gazdag tsomólékját hogy én el-kérhetném
Az Attyától, és azt kezemhez vehetném,
'S leányával edgyütt el-is emelhetném.

9. Mert gondoltam, mikor velem el-mennének,
'S a' leány nemzeti közzé érkeznének,
Abból kik legyenek, meg-esmertetnének,
És látván szüléi rajtok meg-esnének.

10. Virradott azonban, és én-is fel-vettem
Ágyamból magamat, 's kis könyörgést tettem,
Az után Charicles házához siettem,
De sűrű jajt hallék, a' mikor ott lettem.

11. Tsudálkozva hallom, ez it(t) mi változás?
Mi okból származik e' nagy siránkozás?
Ki hólt meg, 's honnét van ez a' sok futozás?
'S az egész ház körül illyen tsudálkozás?

12. Mond Charicles sirva: Imé a' leányom
Ezek oka, a' kén kit épen alá nyom,
Lásd, félig hólt ez az én ártatlan bárányom,
Ez sirtat, 's magamot ezért vetem 's hányom.

13. Az egész éjtszakán nem vólt nyúgodalma,
Épen el-győzte már a' kinok hatalma,
Hogy éllyen, senkinek nints ahoz bizalma,
A' gonosz szemeknek óh mérges ártalma!

14. Mondék én-is sirva: innét ki-vegyétek
Most magatokat, 's az ajtót bé-tegyétek,
A' beteget jobban ne keserítsétek,
Nem használ a' sirás ebben, el-hidgyétek.

15. Hozzanak énnekem hamar egy tüzellőt,
Laurus-fa ágait, jó éles metéllőt,
Sebes tüzet, viaszt, temjént, és dörgellőt,
Zárják az ablakot, hogy ne érjen szellőt.

1 . Chariclestől mindgyárt az ajtó nyittatik,
Ki-megyen, másnak-is ezzel út adatik,
Mind el-takarodnak, egyedül hagyatik
Ott vén fejem, és az ajtó bé-záratik.

17. Itt tsak ketten lévén már Charicliával,
Meg-fúván a' tüzet annak a' módgyával,
Temjént tevék belé Laurus-fa ágával,
Járkálván körüle szám' susogásával.

18. Azok maradékát füstével értettem,
És azt a' leánynak homlokára tettem,
Fejére egynéhány igéket ejtettem,
Végre rá fúvalván dolgomat végzettem.

19. Az után mutatom nagy bágyadságomat,
Mintha nem-is birnám el-esett tagomat,
Végre egy szegletben vonom meg magamat,
És kezdem susogva ott imádságomat.

20. Ezt tsak mosolyogja a' leány magában,
Gondolván, a' tzélnak nem léptem nyomában,
Külső füst nem használ az olly nyavalyában,
A' ki belől kinoz. 's van ember gyomrában.

21. Mintha ezt nem látnám, én-is ugy tettetem,
De hozzája megyek, 's kezemet rá vetem,
Biztatom, ne féllyen, mert meg-segithetem,
És erről bővebben illy szókkal illetem :

22. Szerelmes leányom bánkódnod nem szükség,
Mi nem olly halálos rajtad a' betegség,
Hidd-el, nints ez miatt életedben kétség,
Meg-gyógyúlsz, 's meg sem tsal ebben a' reménség.

23. Mert minap áldozván te az Isteneknek.
Akkor hatott mérge rád némelly szemeknek,
Onnét vagyon oka e' forró heveknek,
'S azokból származó nehéz sérelmeknek.

24. Az után pediglen helyén a' pállyának,
A' koronázatkor mennyin tsudálának,
Magad tudod, és rád miként ámulának,
A' kik-is szemekkel nemde árthatának?

25. Ebben gyanakodom a' Theogeneshez,
Hogy az ő szeme lőn ok betegségedhez,
Mert szemléltem, miként égett személyedhez,
És ezért-is esett vala a' térdedhez.

26. Kire mond: mi lelte? ő azt nem tudhattya,
De hogy annak ártson, nintsen akarattya,
Sőt hogy néki minden jót kiván, mondhattya,
Bár ne tudgya, ki 's mi annak állapattya.

27. Nem esmérte soha semmi nemzetségét,
Tsak hogy a' futásban látta serénységét,
Tsudálván az egész város deliségét,
És ő-is meg-adván méltó nyereségét.

28. Felelek: Hallottad a' Herold szavából,
Achillesnek vagyon fő ágazattyából,
El-is hittem pedig, mert minden dolgából
Meg-tetszik, született Ur aszszony ágyából.

29. De mindazonáltal méltán érdemelné,
A' melly kén téged sért, az őtet metszené,
Ha ő szeme mérge, hadd ő-is érzené,
Te gyenge szivedet azzal ne sértené.

30. Nem-is más az oka nagy betegségednek,
Testedet egészlen fel-gyújtó hevednek,
És onnét származó nehéz keservednek,
Tsak az ő szemétűl vött tüze mérgednek.

31. Felel erre mindgyárt: vészem nagy kedvesen,
Hogy meg-látogattál, és szánod szivesen
Az én nyavalyámot, melly sért keservesen,
'S biztatsz: jó reménnyel türjem ezt tsendesen.

32. De miért vagy arról bal gondolatokkal,
A' ki minket soha nem bánt ártalmokkal,
Engem nem sért semmi bú, 's baj fájdalmokkal,
Hanem terheltetem én más bús gondokkal.

33. Mondom néki erre: én kedves szülöttem,
Mit titkolsz ennyire tehát én előttem?
Nemde jót mondok-é? mert eszembe vöttem
Hidgyed, nyavalyádat, mihelt hozzád jöttem.

34. És ha azt gondolod, hogy atyád nem vagyok,
Sem rokonod, de jó indúlatim nagyok,
Gondviselésedben semmit el nem hagyok,
El nem vonván tőled, sem hevek, sem fagyok.

35. Mond(d)-meg azért bízvást minden sérelmedet,
Melly ennyire főzi, 's hevíti szivedet.
És igy halványíttya, 's rútíttya szinedet,
El-titkolásával ne veszesd éltedet.

36. Mert a' nyavalyáknak az a' természeti,
Hogy a' titkolással nő, 's terjed dögleti,
Ki hamar eleit annak nem véteti,
Meg-rögzik az után, és halál követi.

37. Ezt hallván le-üti fejét, 's gondolkodik,
Szine hol meg-pirúl, hol el-halványodik,
Jó ideig hallgat, végre fohászkodik,
És illyen beszédre nyelve bátorodik:

38. Lehessen egy napig Uram tsendességem,
Meg-mondom, miben áll akkor betegségem,
Ha elébb nem tudod, noha nints kétségem,
Hogy tsak próbálsz, tudván, mi az én inségem.

39. Meg-engedem néki, és akkor tágítom,
A' szállásom felé magamat indítom,
Édesgető szókkal elsőben simítom,
'S mint a' déltzeg lovat szoktatva tanítom,

40. Charicles jő artzal reám sietségben,
Kérdezi a' dolog van-é reménségben ?
Mondom : a' leánya lészen egésségben
Ma holnap, felőle ne essék kétségben.

41. Ezzel menék tőle én a' piatz felé,
A' hol szemeimet Theogenes telé,
Nem-is vettem észre, hogy vetődött elé,
Házamnál vólt, de ott a' gazdát nem lelé.

42. Mintha nem-is látván őtet, ugy tettetem,
Sietvén az utcán útamat követem,
Azonban ő tőle fennyen neveztetem,
Kit hallván meg-várom, 's házamhoz vezetem.

43. Mond : mig oda jártál, itthon kerestelek,
De akkor jó Apám fel-nem lelhettelek,
Hogy erre vetődnél, sokat szemléltelek,
Akarom, hogy már most haza leshettelek.

44. Felelek : ok nélkül ennyit nem mulattam,
Most-is te ügyedet, dolgodat forgattam,
Szép Theogenesnek útat irtogattam,
Annak jó folytára már rá-is akadtam.

45. Mond erre : Hogy mondál te szépnek engemet ?
Hát a' Charicliát az én kedvesemet,
Nem tartod-é szépnek ? drága nap-fényemet,
Ő minden szépnél szebb, hidd-el beszédemet.

46. Rútól kezdek reá azért tekéngetni,
Mintha nem kezdeném beszédét szeretni,
Mondván : Most sem szünsz-é te minket nevetni,
És tudományunkat ennyire meg-vetni ?

47. Holott én mostan-is tudalmasságommal
Azt nyertem tenéked, 's nagy orvosságommal,
Hogy ég már a' leány rád nagy hatalommal,
'S kér, hogy hozzá edgyütt vigyelek magammal.

48. Felele: ha szeret engem' Chariclia,
'S árva Theogenest ő magához híjja,
Sietnünk kell ahoz, a' szerelem' íjja,
A' kiért szivemet illy erősen vijja.

49. Ezek közt köntösét lassan meg-vonítom,
Ne beszéllyen illyet, arról meg-szólítom,
Hogy dolga ne veszszen, mit tegyen, tanítom,
A' merre indúlt vólt, jobb útra fordítom.

50. Mondván, nem pállyázás, a' mit most követünk,
És nem-is erdei vadakat kergetünk,
Másféle fonalból vertt hálókat vetünk,
Hol jó véget észszel és gond(d)al érhetünk.

51. Hizelkedés, szép szó, ahoz ajándék kel(l),
Intés, irogatás gerjesztő versekkel,
Szolgálat, ajánlás: mert szokott ezekkel
Hízni a' szerelem, nem körmös kezekkel.

52. Tudod, nagy böltseség van Charicliában,
Ahoz nagy tiszttel-is bír hivatallyában,
Igen tekéntetes szép ábrázattyában,
Ha mód nélkül kezded, nem akadsz nyomában.

53. Az Apja-is pedig leg-betsületesebb
Az egész városban, főbb, s tiszteletesebb,
Sőt Isis előtt-is leg-kellemetesebb,
Mint fő-pap, és azzal másnál szentségesebb.

54. Avagy nem féled-é kemény büntetését,
Tudván a' városban meg-köveztetését,
Hírében nevében edgyütt el-vesztését,
Ki bal szerelemben foglallya élését.

55. Felel Theogenes : Nem éget engemet
Olly tűz, melly perselné szép betsületemet,
Mert tudod, hogy tisztán tartom életemet,
Azért Dianának le-tévén hitemet.

56. Hanem fel-tött tzélom nékem a' házasság,
'S abban meg-tartandó örökös tisztaság,
A'kire adatott énnékem szabadság
Az Istenektül-is, kik dolga igazság.

57. Azért szerentsét-is ez után próbállyunk,
A' szép Chariclia apjához járullyunk,
Házas(s)ágra kérjük, és ezzel használlyunk,
Nékem, nem-is vélem, hogy ebben hibállyunk.

58. Mert én nemzetre-is jobb vagyok nálánál,
Értekesb, 's gazdagabb minden ő javánál,
Ahoz már kedves-is édes leányánál,
Dolgomat végezni kell tsak ő magánál.

59. Felelek : Jó fiam semmit sem végezünk,
A' zúgó szeleknek ellene evezünk,
Hidd-el, így a' parthoz soha sem érkezünk,
Sőt ezzel annál több akadályt szerezünk.

60. Mert leányát immár régen másnak szánta,
És hogy végbe nem ment az, eddig-is bánta,
Tsak hogy itt a' Kegyes nem tetszését bánta,
És erővel oda adni nem kivánta.

61. Fel-gyúladván monda : Vajki sovány lészen
Menyegzője annak, ki illy terhet vészen
Magára, hogy kötést én mátkámmal tészen,
Bizony nem egy ördög bánik azzal készen.

62. Hanem ha én szállok elébb' föld gyomrában,
És azután viszi fekünni ágyában
Charicliát, másként ő kamarájában
Nem jutánd az soha, fel-tegye magában.

63. Felelek: Hadgy békét az illy gondolatnak,
Bírj magaddal, 's várd-el, míg módok adatnak.
A' dolgokban, a' kik időtül hallgatnak,
És fel-tött tzélodhoz jól azok juttatnak.

64. Kérlek, szemlátomást ne járd szállásomat,
Éjtszaka jöj hozzám, ugy vedd tanátsomat,
Hidd, az után vetem már minden gondomat,
Hogy végbe vihessem fel-vállalt dolgomat.

65. A' nappali járást sok rosz szemek nézik,
A' dolgoknak folytát hamar meg-igézik,
De a' kik azokat titkoson intézik,
Kezdett pállyájokat nyereséggel végzik.

66. Ezt mondván könyvezve mene-el mellőlem,
Nem tudom, a' szive mit gondol felőlem,
De most-is a' bú, 's gond nem tágúl belőlem,
Mit tégyek közöttök, minthogy várnak tőlem.

67. Más reggelre járván, sietek fel-kelni,
'S a' rám vött dologra gondot ugy viselni.
Hogy ígéretemnek meg-tudgyak felelni,
És Charicliának jó kedvet nevelni.

68. A' kinek ballagnék midőn háza felé.
Chariclest találám ott szemközben elé,
Ki meg-látván mondgya, szivét öröm telé,
És köszöntvén, nyelvét illy szókra emelé:

69. Én kedves barátom, a' ki meg-mutattad
Jóakaratodat, s' ki-nyilatkoztattad,
Szivemet kívánta kedvére juttattad,
És habzó elmémet szépen megnyugtattad.

70. Felette nagy dolgot, 's próbát tselekettél,
Végben-vivén, a' mit magadra felvettél,
Mert a' szép leányon győzedelmes lettél,
Szerelemben hozván, addig mesterkettél.

71. Mosolygok magamban, kevélyen léptsélvén,
És hozzá fordulok, néki így beszélvén,
Meg-mondván, veszteg légy, abban jót remélvén.
Mert eszére fordúl, orvossággal élvén.

72. Noha leg-kissebbik próbát tselekettem,
Tsak gyenge füstökkel elsőben értettem,
Osztán némelly görög szó susogást tettem,
Mellyel meg-kerülvén, fel-is épitettem.

73. De te honnét tudod, hogy ég szerelemmel ?
'S esméred, hogy onnét vagyon gyötrelemmel ?
Mond : tudod, az elébb veled végzettem-el :
Más orvosokat-is fogadgyak pénzemmel.

74. Hármat vittem pedig, hogy inkább tudhassák
Nyavalyáját, és azt jól meg-visgálhassák,
Egy nem tudván, mások okát találhassák
Kénnyának, hogy éltét jobban meg-tarthassák.

75. Mindgyárt, hogy hozzája botsátám ezeket,
Kezde rájok hányni kedvetlen szemeket,
Nem kivánván nézni az ő személyeket,
De Homerusból kezd mondani verseket.

76. A' híres Achilles több fő vitézekkel
Mit mivelt, hány hartzot tett a' Phrigesekkel,
Ezzel el-fordula, és minthogy illyekkel
Jádzott vélek, ők-is nem bántak többekkel.

77. Midőn Aristinus ezeket hallotta,
A' fejét tsóválván magában mondotta:
A' leánynak szívét egyéb nem bántotta,
Hanem a' szerelem győzte, 's így rontotta.

78. Azonban illeti az erek járását.
És hogy láttya azok keménv fel-forrását,
Jobban meg-esmeri Amor szikrázását,
Utóllyára kezdi hozzám így szólását.

79. Bizodalmas Uram, mi itt csak henyélünk,
Minthogy leányodnak semmit sem segéllünk.
Mert noha tüzéről eleget beszélünk,
De nem használ abban, a' mivel mi élünk.

80. Mondék erre: Tehát én reménségemnek
Húny napja? 's istápja el-hágy vénségemnek
Athropos el-metszi világát szememnek,
Halál lesz életem? jaj szegény fejemnek!

81. Félre von azonban, mondván: de meg-nem hal,
Hanem a' mi szerünk, 's orvosságunk itt tsal,
Mert ő nagy hevében, a' melly kinokat vall,
Nem segéti, abból akarmennyit bé-fal.

82. Mert azok tsak a' test sérelmét gyógyíttyák,
A' sziv terhes sebét, 's kínnyát nem tágíttyák,
Hanem a' kik annak okát szaporíttyák,
Ugyan azok a' kik azt el-is fordíttyák.

83. Beteg leányod-is, de nem más testében,
Hanem nyavalyája forr, 's fő a' szívében,
Kit sem mercurium nem győzhet tüzében,
Sem manna, avagy glét gyomra rejtekében.

84. A' szeretet tudgya maga regulájját,
És a' leányod-is titkos nyavalyáját,
Mellynek bár homályban rejtse aenigmáját,
De úgy-is meg-tetszik, mi forrallya máját.

85. Szive azért szenved, hogy szerelem szúrja,
És sok gondolattal bús elméjét gyúrja,
A' mint a' búsúltt kan a' tajtékot túrja,
Ugy izzad, mert ezer, 's meg ezer kén fúrja.

86. Nézd, külső jeli-is melly szépen mutattyák
Minden nyavalyáját, 's elődbe adattyák;
Szemei dagadtak, kikrül azt mondhattyák,
Nyúghatatlankodva álmokat mulattyák.

87. A' színe halaványv, ortzája kedvetlen,
Ohajtás, 's könyvezés ő nála szünetlen,
Jár, kél az elméje, ételè izetlen:
Immel-ámmal beszél, 's a' mit mond, rendetlen.

88. Keress azért néki hasznos segítséget,
Ki el-vegye róla a' kinzó inséget,
Ne keressen pedig ott más betegséget,
Hanem a' szerelmet, 's azt szerző hévséget.

89. Ezt mondván el-méne a' több társasággal;
Azért jöttem hozzád magam gyorsasággal,
Hogy tovább-is lennél hozzánk barátsággal,
És segítnél minket hasznos orvossággal.

90. Mert a' leányomat sok izben kérdettem,
De a' nem tudomnál többet nem vehettem
Rajta, hanem végre tőle azt értettem,
Te segíthedd, hozzád azért-is siettem.

91. Mondék: Nem tudod-é, ki lehet, a' kit ő
Ugy szeret, hogy azért annyira forr, és fő,
Mint a' tűz a', mikor hevíti tüzes-kő,
És a' miatt kínnya illyen szaporán nő.

92. Nem tud ebben semmit, mondgya esküvéssel,
Én pedig felelek mint egy nevetéssel:
Egy ifjat vigy hozzá kedvét kereséssel,
Meg-ládd, mit tehet az ottan a' séréssel.

93. Meg-fogadá szómat, és én tovább ál(l)tam,
Onnét a' piatzra menvén 's ott sétáltam
Kevessé, az után házam felé váltam,
És ott Chariclesre újjonnan találtam.

94. Mondgya: A' leányom de meg-bolondúla,
Rútúl nézvén reánk, tőlünk el-fordúla,
Hogy az ifjat látá, mindgyárt el-jajdúla,
Haját tépé, 's vére orrából indúla.

95. Esküszik, az ifjat ha ki nem vezetném,
Én őtet ezennel ottan el-temetném;
Mit tegyek? örömest nem kissebbíttetném
Ezt-is, és amazt-is nem keseríttetném.

96. Nagy tzifrán ruháztam vala én az ifjat,
Adtam vala köntöst reá szépet 's újat,
De nem kell a' néki, futván a' férfiat,
Hanem kér halálig nyilat, és kéz-íjat.

97. Azért kénszerítlek igaz szerelmünkre,
Jöjj oda, légy velünk kivánt örömünkre,
Ne hadd-el munkádat, légy segítségünkre,
Viselly gondot illyen kétséges igyünkre.

98. Mondom: Ha leányod romlott elméjében,
Nem tsuda, tette azt szokott idejében
Orvosságom, mert az bé-hatott fejében,
Én imádságomnak ő nagy erejében.

99. Ugyan-is a' romló emberi gyarlóság,
Ő-magában vékony, ha nints más orvosság,
Sok pedig a' bú, baj, 's ördögi ravasság,
Mondhatom, hogy ezt-is érhette ollyanság.

100. Azért nagy szükséges, hogy ő edgyet-mását
Elé-adgyad néki, hadd lássa rakását,
Én pedig fel-bontsam szövését, 's varrását,
Minden belső részit, 's azok' titkolását.

101. Lássam, nintsen-é ott holmi babonaság,
Szerelem gerjesztő méreg, más gonoszság,
Mert az ollyanokban van sok ártalmasság,
A' kikbül származik sok kén, 's nyavalyaság.

102. Sőt az illyenekkel azt-is meg-tehetik,
Gyermeke ne legyen, ha férjhez vételtik,
És ép tagjaiban másként-is veszthetik,
Örökké vajúdó kénokban ejthetik.

103. Fogadá-is szómat, nem tsak meg-hallgatá,
Házához siete, és ott fel-rakatá
Minden hol-valóját, 's által-is hozatá
Leánya házához, 's ott elő-adátá.

104. Kezdi oldozgatni, de nagy reszketséggel,
A' melly rakva vagyon sok drága szépséggel,
Közte egy kis arany tábla fényességgel
Látszik, a' mely irva lévén mesterséggel.

105. Sőt nem-is köz vala a' betük vonása,
Hanem szent, 's királyi módra formálása,
De minthogy nyelvünkhöz vólt hasonlítása,
A' mint olvashattam, e' vala folyása:

106. Persina Hidaspes Király felesége,
A' kinek Szeretsen Ország öröksége,
És ott Isten gyalánt tartatik felsége,
Kivánom, hogy legyen kedves egészsége.

107. Ez irásom jutánd a' kinek kezéhez,
És figyelmes lévén annak értelméhez,
Meg-szánnya ügyemet, hatván a' szivéhez,
És lát kérésemnek végben viteléhez.

108. Kérem-is, ezeket valaki olvassa,
Édes magzatommal edgyütt ugy forgassa,
Hogy kívánságomat tzéllyához juttassa,
És azért az Isten áldását várhassa.

109. Ó Cnemon, a' midőn nevét Persinának
Látom, valóságát keze irásának:
El-ámúlok rajta, 's tartom nagy tsudának,
'S a' forgó szerentse ritka járásának.

110. Tovább pedig e' vólt rendi jegyzésének:
De jaj im én szivem egyetlen-edgyének,
Régen várt, de későn adott örömének,
Melly hamar húny napja, 's életem fényének.

111. A' mikor tégedet itten im le-teszlek,
Szokott fördőd hellyett könyvemben feresztlek
Én szülöttem, 's többé magamhoz nem veszlek,
Hanem a' szerentse szárnyára eresztlek.

112. És első, 's utolsó ez ajándékomat
Adom néked, 's tőled meg-fosztván magamat,
És ezzel el-hagylak én szép alakomat,
Éretted gyászolván hóltig világomat.

113. A' nap, ki Istene én nemzetségemnek,
Bizonysága ebben tiszta életemnek,
És tőlem igazán szakadt gyermekemnek,
Ha nem viseled-is képét személyemnek.

114. Nem-is más az oka, hogy így le-tételel
Te édes Anyádtól, már fel nem vételel,
Hanem hogy te külömb ortzával születel,
És így nemzetünktől meg-külömböztetel.

115. Mert nem kökény, hanem gyöngy a' te testetskéd,
És fejér liliom azon szép bőrötskéd,
Hogy így meg-hasonlott tőlünk személyetskéd,
Azért fog veszélyben lenni életetskéd.

116. Méltó azért nékem nagy gonosztúl félnem,
Mert abból sem lehet magam ki-beszélnem,
Vagy el-veszek, vagy kell gyalázatban élnem,
És rólad sem lehet semmi jót remélnem.

117. Sőt tudom, fenéül fognak veled bánni,
Gyenge testetskédet rút kínokra hánni,
Ártatlanságodban nem lészen, ki szánni
El-vesztedet fogja, sőt minden kivánni.

118. Jobb azért, botsátlak így a' szerentsére,
És a' ki rád talál, annak a' kezére,
Bízom-is, hogy veszen gondviselésére,
A' mit veled adok annak örültére.

119. Ezzel magamnak-is adatik használnom,
Mert békességemet lehet így találnom,
Ámbár nehéz légyen te tőled el-válnom,
'S bús napokat kellyen holtomig számlálnom.

20. Másként ha meg-láttyák te fejér testedet,
Akarmelly igazán forgassam ügyedet,
Nem használ, utálván a' te személyedet,
Velem együtt veszély követi éltedet.

121. Azért ment(t)é teszem előtted magamat,
Ok nélkül nem teszlek-le szép virágomat,
Hanem veled együtt rútúl romlásomat
Kerülöm, ám tudgyam ártatlanságomat.

122. Bízom, gondgyok lészen rád az Isteneknek,
És óltalma alá fogadnak kezeknek,
Olly kegyelme száll rád az ő jó kedveknek,
A' melly boldog végét adgya mind ezeknek.

123. Azonban ez tábla legyen igazgatód,
Honnét jösz, hová mégy, abban út-mutatód,
Eleink Istene mindenben bíztatód,
Édes szüléd helyett táplálód, 's oktatód.

124. A' mi nagy őseink, 's azoknak elei
Isteneknek vóltak nemzeti, 's felei,
A' kiknek mostan-is vannak sok jelei,
E' pedig valóság, 's nem tsak szók' szelei,

125. Mert egy ágon vagyunk vérei Phoebusnak,
Másikon fajzati jó-kedvű Bacchusnak,
A' szerént ágai vitéz Perseusnak,
És így osztál(y)osi az Isteni jusnak.

126. A' kik e' világon lévő életekben
Gyönyörködvén igen szép épületekben,
Rakatták azokat sok mesterségekben,
És nagy örömök vólt az írott képekben.

127. Férjfiak házai a' mellyek vóltanak,
Azokban vitézi dolgok irattanak,
Jeles hartzok, tsaták mint, 's hol állottanak,
Azokon kik nyertek, kik el-húllottanak.

128. Az háló-házakat szerelmes képekkel
Ékesítették-fel, bölts mesterségekkel,
Ezek mint vigadtak edgyütt szerelmekkel,
Azok szomorkodtak távol lételekkel.

129. Mikor azért már tíz esztendeig lettem
Édes Atyád mellett, kit igen szerettem,
De tőle méhemnek gyümöltsét nem vettem,
Azon mind ő, mind én meg-kedvetlenedtem,

130. Mert mind ketten vártuk, 's kívántuk szívesen,
Hogy annyi időre maradnék terhesen,
Istenek áldását vehetnénk kedvesen,
De lénk tovább arról másként kétségesen.

131. Hanem folyamodánk a' nagy Istenekhez,
Sok barmot öleténk áldozó helyekhez,
És bő temjént adván óltári tüzekhez,
Nagy könyörgést tévénk, és áldást ezekhez.

132. Az után Apádnak leg-első álmában
Ugy látszik, Lucina jó háló-házában,
Ollyan eszközöket viselvén markában,
A' mellyekkel szolgál a' szülők dolgában.

133. És reá tekintvén szép mosolygó szemmel,
Azon édes Apád bé-telik örömmel,
Tudván, azon látás van mi értelemmel,
Ugy mint nem sokára lészek várt terhemmel.

134. A' mint az e' részént bé-is tellyesede,
Mert meg-tele méhem, mellyem tellyesede,
Az Istenek kedve reánk felesede,
És ezen áldása el-is hiresede.

135. Közelget ideje végre szülésemnek,
Intézem, mit fogok tenni gyermekemnek,
Igérek sok-féle örömet szívemnek,
Ha fel-viradását látom várt fényemnek.

136. Azonban el-is jő annak az órája,
Szorít a' kín, 's szorgos a' bábák munkája,
De várván majd ki-nyíl méhem szép rósája,
Bízom, el-múl azzal testem nyavalyája.

137. Meg-is adá Isten, kit hogy észre-vettem,
Vígadtam, de midőn reád tekéntettem,
Látván személyedet, attól el-ijettem,
Tudván nagy veszélyben azzal keverettem.

138. Mivel hogy testetskéd nem feketeséggel,
Hanem boríttatott gyöngy színű szépséggel,
A' melly ellenkezik a' szeretsenséggel,
Hogy igaz mag vólnál, lészen a' kétséggel.

139. Sőt hogy nem szakadtál Atyád ágyékától,
(Akármint mentselek én annak motskától,
Nem hivén) mondatik a' minden szájától,
Méltó azért félnem ennek a' bajától.

140. Hányom az elmémet, a' miként lehetett,
Hogy az édes Atyád téged' így nemzhetett,
Személyed változást mi okból vehetett,
Tudván, hogy kívüle senki nem illetett.

141. Sok búsúlásom közt jut végre eszemben:
Hol édes Atyáddal tiszta szerelemben
Mulattuk magunkat, én háló helyemben,
Függöttek sok képek, és tűntek szememben.

142. Azok közt Perseus épen le-vetkezve,
Vólt Andromedával öszve-ölelkezve,
Egymásnak mind ketten tsókkal kedveskedve.
Kiket történt néznem rájok feletkezve.

143. Minthogy vólt mind kettő fejéren iratva,
'S képek elmémben-is a' szerént nyomtatva,
Ugy lettél méhemben te-is fogantatva,
És a' világra-is hó színben hozatva.

144. A' mint meg-történik a' más anyákon-is,
A' mit meg-tsudálnak, a' magzatokon-is
Meg-tetszik, sőt tsak egy kis vonításon-is,
Gyakran rút jegy támad a' szép ortzákon-is.

145. De azt el-nem hiszik, hogy az így lött legyen,
Hanem fejérséged mihelt fényre megyen,
Fattyúnak mondatol, 's lész, ki ókot vegyen,
Innét veszélyedre, és belé is tegyen.

146. Az én nevem pedig kurva fog igy lenni,
Hogy sem pedig illyen gyalázatot venni,
Jobb, a' mit fel-tettem, attól el nem menni,
És ugy veszélyünket nyakunkról le-tenni.

147. Nagyobb ehez kedve az Isteneknek-is,
Kik ha most bennünket igy keserítnek-is,
De jó végét adgyák még ők ezeknek-is,
Köd után van fénye mert az egeknek-is.

148. A' mi jobb kintsem vólt, mind öszve-szerzettem,
Egy tsomóban kötvén a' fejedhez tettem,
Ki fel-talál, annak bérit meg-fizettem,
De hogy fel-nevellyen, azért tselekedtem.

149. A' többi közt igen kedves jószágomat
Egy gyűrűt-is adok, melly házasságomat
Szerzette atyáddal, hogy anyaságomat
Hidd, azért adom e' drága zálogomat.

150. Királyi betűkkel a' körül-iratott,
Drága kő Pantacles belé foglaltatott,
Mellyben sok titkos jó, és haszon adatott,
A' mint bizonyíttyák, kiktől próbáltatott.

151. Ezeket keserves, és sűrő sirással,
Könyveim árjában testedet mosással,
Lelkem majd ki-űző nehéz zokogással,
Irtam, és jajgató tőled el-válással.

152. Tovább pedig lelkemtől szakadt magzatom,
Ha Isten fel-nevel, kinn nagy kivánatom,
Sőt Isteneket-is azért imádtatom,
Fogadd tanátsomat, mellyből ezt mondhatom.

153. Gondold-meg nemzeted eleit, 's nagyságát,
A' nagy Istenektől jövő méltóságát,
És mindenek felett éltek tisztaságát,
A' kinek betsüllyed te-is drágaságát.

154. Széles e' világon nints bötsösb ékesség,
Mint a' tiszta élet, és drágább nemesség,
Az Isteneknél-is ez ollyan kedvesség,
Hogy a' mennyekben-is ezé az elsőség.

155. Azért szép szülöttem fel-nővén azon légy,
Tiszta legyen élted, reád motskot ne végy,
Dianának szolgálly, 's erre hitet-is tégy,
Hogy a' szép forrásról béka-nyálra nem mégy.

156. El-végzem ezekkel könyves irásomat,
És petsétül adom egynéhány tsókomat,
Oltalmazd Diána kedves magzatomat,
És juttasd örömre mostani gyászomat.

157. Ó Cnemon nem hinnéd, miképen változtam,
Ezeket olvasván, mert hol szánakoztam
Rajtok, hol magamat mosolygásra hoztam,
És az Isteneknek dolgán tsudálkoztam.

158. Az ugyan lehetett vigasztalásomra,
Hogy a' mit nem tudtam, esett tudásomra,
De sok bújdosások álmélkodásomra
Vala, és keserves szomorkodásomra.

159. Tsudálkoztam igen szerentse forgásán,
Illy tsalárd, és álnok maga mutatásán,
A' Királyi magnak ezekre jutásán,
És állapattyának illy nagy változásán.

160. Kételkedtem vala, hogy ha meg-említsem
A' szűznek a' dolgot, 's kedvét fel-építsem,
Ennek újságával örömre segítsem,
Vagy ezt el-titkollyam, és ne hiresítsem.

161. De a' tetszik végre : hogy ne mulatozzam,
Hanem minden egyéb dolgomtúl távozzam,
És magamot mindgyárt a' leányhoz hozzam,
Hogy a' késedelmet végre ne okozzam,

162. A' mint sietek-is azokkal hozzája,
Oda érvén látom, hervadt szép ortzája.
'S ugy el-gyengítette erős nyavalyája,
Hogy a' beszédben-is tsak enyeleg szája,

163. Nem állhat ellene szerelme tüzének,
Ki el-fogta székit ő gyenge szivének,
Nem ád nyugodalmat fáradt elméjének,
Sem éjjel, sem nappal nints álma szemének,

164. Mondom : hogy tselédi tőle távozzanak,
Más most ott a' dolog, ne szoroskodgyanak,
Mennyenek más házba, 's ott várakozzanak,
Az után ha hivják, elé-fordúllyanak.

165. Mikor már azokat el-igazitottam,
És az ajtóra-is zárlót forditottam,
Le-ülvén, magamot meg-bátorítottam,
És nyelvemet illyen szókra indítottam :

166. Mit végezénk tegnap te nálad létemben,
Tudod jól, és én-is tartom azt eszemben,
Azért löttem pedig veled most-is szemben,
Hogy a' mi bánt, add már egyszer értelmemben.

167. Mert noha másként-is tudom sérelmedet,
És jobb részrül értem, mi főzi szivedet:
De még-is kivánom te saját nyelvedet,
Hogy a' beszéllye-ki titkos gyötrelmedet.

168. És magadtól értsem annak valóságát,
Hogy ugy jobban tudgyam adni orvosságát,
Győzd-meg szemérmednek bátortalanságát,
Szólly bizvást, hadd értsem szived kivánságát.

169. Theogenes dolgát pedig a' mi nézi,
Gyötrelmét náladnál a' súlyosbban érzi,
Te lángod az övét, hidd-el, hogy tsak képzi,
Félő: hogy éltét-is nagy tüze el-végzi.

170. Nyisd-ki bizvást nékem tárházát szívednek,
Nem szükség sok vólta ebben beszédednek,
Tsak azt mond(d)-meg, oka ki légyen sebednek,
És illy ólthatatlan tűzü keservednek.

171. Kézen ragad itten és kezd apolgatni,
És egymást kergető könyveket húllatni;
Noha a' zokogás kezdte tartóztatni,
De még-is piszegve így kezd szólogatni:

172. Kérlek édes Uram, maradgyak békével,
Ne kénszeríts erre szemérmem vesztével;
Készb vagyok el-fogyni kénomnak tüzével,
Hogy sem szégyenüllyek a' magam nyelvével.

173. Ha meg-halok, a' lesz kedves nyereségem:
Hogy meg nem sértetik ugy szemérmes(s)égem,
Nem pirúl az ortzám, nem vész tiszteségem,
A' kinél nints drágább kintsem, 's örökségem.

174. De mit tegyek, mert lám minden tehetséggel
Küszködöm, hogy azon legyek nyereséggel,
Ki szivemet dúllya illy kegyetlenséggel,
De nem lehet birnom e' nagy ellenséggel.

175. El-nyomott hatalma, épen oda vagyok,
Nem lábolhatom-meg, kénaim olly nagyok.
Hol gyúlok testemben, hol tsak meg nem fagyok,
A' több kénokban-is semmit el nem hagyok.

176. Vajha ugy lehetne használnod tüzemben,
Hogy magam ne lennék vádló veszélyemben,
És maradna azzal épség szemérmemben,
Bizony meg-szolgálnám tellyes életemben.

177. A' lelkem-is reszket, a' mire jutottam,
Ha jól meg-gondolom, és mint megromlottam,
Szégyenlem-is, a'melly rossz fűre tapottam,
Mert nem szűzhöz illik az, a' mit hallottam.

178. Vigasztalni kezdem illyen mondásokkal :
Vajki régen tudom, kénlódol mi okkal,
De édes leányom ne gondolly azokkal,
Jóra fordúl dolgod mert rövid napokkal.

179. Tartózkodásodnak méltó okát hallom,
Hogy szemérmeskedel, magam-is javallom,
Mert másként-is tudom, mi vesztett, meg-vallom,
Hogy magad mondgyad-meg, már azt nem sarkal-
[lom.

180. Értem, nem vagy magad oka e' kénoknak,
Méltó-is pirúlni a' szűz leányoknak.
Ha tsak mástól jő-is fülében azoknak
Olly szó, ki sértője ő tisztaságoknak.

181. Nem hogy még nyelveknek szabados járása,
Szólna ollyat, a' melly lenne meg-bántása
A' szép szeméremnek, mellynek meg-tartása
A' leányi nemnek leg-szebb ragyogása.

182. Hogy pedig erejét hidd tudósságomnak,
Szerelem rabja vagy, 's nem más ártalomnak
Vesztett mérge, hanem e' gyúladalomnak
Nyomott-el ereje, mint nagy hatalomnak.

183. Ezt pedig a' minap egy ifjú látása
Önté a' szivedbe, s' oda bé-állása,
Nem szünvén azólta annak szikrázása,
És ahoz éjjeli, nappali vágyása.

184. Azért jó leányom tudgyad, nem vagy első,
Dido barlangjában kiket mosott eső,
És nem csak te reád vólt Cupidó leső,
Hanem vólt másutt-is ő prédát kereső.

185. Az Isteneknél-is a' tiszta szeretet
Kedves, mert a' szerez minden tenyészetet,
A' nélkül a' világ ki-üressíttetet(t)
Lenne nem sokára, s' pusztává tétetet(t).

186. Azért e' világon nézz-el mindeneket,
Négy elementumból szőtt természeteket,
Mellyek ellenkezők, de edgyességeket
Szerelemért teszik, és veszik kedveket.

187. A' magos kék eget a' szép csillagokkal
Tekéntsd-meg azoknak rendes járásokkal,
És meg-tanúlhatod az ő példájokkal,
A' szerelem mint bír ott-is a' dolgokkal.

188. A' szerint nézd-el a' földi állatokat,
Kietlenben lakó tigrist, 's párdutzokat,
Elefántot, leopárdot, sárkányokat,
Szerelmet mint tudgyák, 's szeretik társokat.

189. Földön a' bestyék-is a' csúszó férgekkel,
Tengerben a' halak, sertés Delphinekkel,
A' nagy Balénák-is a' Syrenesekkel,
Szelídek egymáshoz magok szerelmekkel.

190. A' madarak noha meszszére repülnek,
És súgár szárnyokon, sok földet kerülnek,
De onnét meg-térvén fészkekben bé-ülnek,
'S társsal felesedvén, egymásnak örülnek.

191. Az-az: akar ott fenn a' magas egekben,
Akar itt a' földi nagy kerületekben,
Akar a' tengeri setét örvényekben
Tekénts, de szerelmet találsz mindenekben.

192. Azért hogy ha ennek hevülsz a' tüzétől,
Tsendes légy, ne dúlly, 's fúlly, hanem várj kedvétől,
Végy példát másoknak szép engedelmétől,
És az Isteneknek ne fuss tetszésétől.

193. Most szükség, hogy elő-vedd okosságodat,
Ki másnak-is tudod adni tanátsodat,
És így kormányozzad tulajdon dolgodat,
Hogy a' magad fején ne esmérd károdat.

194. Bolondság az ösztön ellen berzenkedni,
De a' jó tanátsnak okosság engedni,
Adgy hitelt én szómnak: jobb meg-felesedni,
Hogy sem tsak magános életben senyvedni.

195. Hidd-el sok jó vagyon a' szent házasságban,
A' két testből egyben forrott társaságban,
Ez-is a' legfőbb jó e' múló világban,
De úgy, ha a' két szív van egy igasságban.

196. Midőn eleiben számlálom ezeket,
Irúl, pirúl, ohajt, s' változtat színeket,
Az homloka izzad, szeme hint könyveket,
Mintha gőzben ülne, érez olly heveket.

197. A' kiket az öröm szerez, és szemérem,
Örüli, hogy tüzét tudom, és esmérem,
De szégyenli dolgát, én pedig ditsérem,
Hogy abban meg-győzze magát, intem, 's kérem.

198. Mellyre mond: Jó Uram a' szent házasságot
Javallod, 's ditséred ezt, mint bóldogságot,
És példáúl hozod az egész világot,
Hogy én-is követném igy a' párosságot.

199. De hiszem, jól tudod Apám kévánságát,
Mellyben vagy meg-vetem édes atyaságát,
Avagy kedvét teszem. Ládd illy bajosságát
Bús fejemnek, és le-kötött szabadságát.

200. Mert énnékem dolgom, mint őznek ugy vagyon,
Kit innét háló, túl puskás vár a' fagyon,
És a' kopók hajtyák az erdőkön nagyon,
Kettő közzé esvén, verik szegényt agyon.

201. Kire mondom néki: Ezen ne búsúllyon,
Szabad a' választás, a' jobb részhez nyúllyon,
Én gondom a' többi; az után indúllyon,
Hová szive vonnya, és attól újjullyon,

202. Mivel már titeket magok az Istenek,
Egymás szerelmére fel-gerjesztettenek,
És a' szivetekben öszve-kötöttenek,
Méltó, emberek-is arra segítsenek.

203. Ebben pedig én-is hű szolgálatomat
Nem vonom-meg, noha nagy akadályomat
Teszi a' nem-apád, 's bővíti gondomat,
Tartóztatván azzal jól indúlt dolgomat.

204. Hogy nénnye fiával akár Alchmenessel
Téged öszve-kötni, hogy már nagy pénzessel.
Mond erre a' leány: inkább ma temess-el,
Hogy sem nősztess engem nálam nem kedvessel.

205. De édesem mond(d) meg,kérlek igen szépen:
Nem apám Charicles, tudod azt miképen?
Mert én annak tartom, 's gondban estem épen
E' dolgon, és tartom azt kissebbség-képen.

206. Im' meg-bizonyítom (mondok) egy táblából,
Ki e' tsomóban van, sok más portékából,
A' kiknek el-hihedd szemmel látásából,
Hogy nem Chariclesnek jöttél ágyékából.

207. Midőn meg-tekénti edgyenként azokat,
Kérdi, hol vettem én e' nagy újságokat,
Látván benne a' sok szép drágaságokat,
Kiknek meg-betsülni nehéz az árokat.

208. Mondom: Hol vettem, ne kérdezd! de mi vesztett
Tégedet? 's magától el miként eresztett
A' te édes Anyád? 's akkor mint feresztett
Könyve záporában? tudod-é te eztet?

209. Mond: Nem tudom Uram; melly feleletének
Illy válaszát adám: órája létének
Abban van, 's dolga jó, 's bal szerentséjének,
Apja 's Annya, 's rendi királyi nemének.

210. A' kit hallván tőlem, kér, hogy, el-olvassam
A' táblán az írást, úgy hogy meg-tudhassam
Tolmátsolni, s ettől ne-is vonogassam
Magamat, hogy őtet örömre juttassam.

211. Mit meg-is tselekszem, ugy a' mint kivánnya.
Hogy érti a' dolgot, édes Annyát szánnya,
És maga aránt-is érezi, és bánnya,
A' tündér-szerentse hogy így veti, 's hánnya.

212. Mindazáltal értvén királyi nemzetét,
A' nagy Istenektől jövő eredetét,
A' tsomóban lévő jóknak betsületét,
Mutattya azok közt nagy örvendezetét.

213. Mond végre: Áldottak azért az Istenek,
Hogy tudtomra löttek énnékem mindenek,
De így-is dolgaim tovább mint legyenek
Nem tudván, könyörgök, azok segéllyenek.

214. Hallván e' beszédet, mondám: Szólásomat
Hal(l)d-meg, itt-is kérlek, vegyed tanátsomat,
Midőn egykor én-is követném útamat,
Szeretsen Országban vettem vólt magamat.

215. A' hol tudományom a' mint nevekede,
Ugy betsületem-is azzal öregbede,
Király udvarában nevem híresede,
Velem édes anyád ott meg-esmérkede.

216. Maga kezde velem sokszor feleselni,
Nagy jeles dolgokról kérdésekre kelni,
Igyekezem nála én-is kedvet lelni,
És azzal ott mind több-több hitelt nevelni.

217. Végre egykor lévén a' kertében nála,
Alkalmatosságot arra-is találá,
Hogy udvarlóitól maga külön vála,
És ottan sokáig tsak velem sétála.

218. Vált ott egy kápolna, útat ahoz mérénk,
És a' mikor abban az oltárhoz érénk,
Edgyes akarattal ott az Istent kérénk,
Hallya-meg, a' miért most hozzája térénk.

219. Azonban kézen fog, mondgya, meg-esküdgyem
A' kezén, és ebben mást se tselekedgyem,
Hogy a' mit nékem mond, azt elmémben szedgyem,
De annak a' titkát másnak fel ne fedgyem.

220. Hanem nálam tartsam, minthogy ezt senkinek
Nem mondotta soha; mert ha valakinek
Ki-fetsegem, száll rám az ő Isteninek
Nagy átka, 's ostora azok kezeinek.

221. Meg-esküvém azért ott erős hitemre,
Az után a' dolgot adgya értésemre,
A' mellyen, meg-vallom, könyv forr a' szememre,
Zokogó panasza hatván a' szivemre.

222. Elő-adgya bővön, te miként születtél,
Fejérséged miatt osztán el-rejtettél,
Az után idegen erdőre vitettél,
És ott egy fa alatt titkon le-tétettél.

223. Egy szóval mindenről tudósít engemet,
Kérvén, Istenekhez tegyem kérelmemet,
Tudhassa : hol, 's mint vagy, mert (mond) sok kin-
Adtam-ki, miólta keresem edgyemet. [tsemet,

224. Tudom, hogy itt sohol nints a' szomszédságban,
Hanem másutt vagyon valamelly országban.
Én édes alakom, ha él-e világban,
És jaj ! tudom, dolga van nagy árvaságban.

225. A' kiért elég kén metszi a' szivemet,
És sok titkos sírás epeszti szememet,
El nem felejthetem edgyetlen edgyemet.
Igy szól, és zokogva kér megént engemet :

226. Értekezzem rólad, az hol járok, 's kelek,
Meg-esmérésedről lehetnek sok jelek,
És ha vagy magadra, vagy híredre lelek,
Tudósítsam, kire reá-is felelek.

227. Igéri sok kintsét, ha ezt viszem végben,
Minthogy nints azólta lelke tsendességben,
Miólta gyermeke a' kéntelenségben
Le-tétetett tőle, nagy keserűségben.

228. Nem-is reménlheti több méhe rajzattyát,
Melly-is annál inkább bővíti bánattyát.
Mond : Vajha meg-jőne, meg-kérlelné attyát,
Hogy magához venné a' maga magzattyát.

229. Mert noha személyed fejéren születet(t),
De meg-mondván néki azt a' történetet,
A' mellyből az ugy lett, és el mint rejtetet(t),
'S azólta éretted mennyi jajt követet(t) :

230. Lehetetlen, szíve ne engeszteltetne,
És az ő kedveért téged' ne szeretne,
Tsak adnák az egek azt, hogy fel-lelhetne,
És nagy örömére kezéhez vehetne.

231. Ezek közt sok sírást, zokogást újíta,
Térdre esvén buzgó könyörgést indíta,
Markomban egynéhány aranyat taszíta,
A' titkot meg-tartsam, újjonnan szólíta.

232. Az után ki-menénk mi a' kápolnából,
Mondgya: balra térjek annak az úttyából,
És az ajtót érem meg-fordúlásából,
Ne gyanakodgyanak velem súgásából.

233. Bútsút vévék tőle én-is, és ballagtam
A' szállásom felé, ott sokat forgattam
Reám bizott titkát, és a' mit fogattam,
Arról mind eddig-is másoknál hallgattam.

234. Hanem a' táblából most látván ezeket
A' tsudára méltó titkos eseteket,
Kedv(v)el tudom onnét, hogy személyeteket
Illetik mind ezek, 's árva fejeteket.

235. Kétség nélkül vesznek szüléid magokhoz,
És leszen az nagy ok ő vigasságokhoz,
Hogy illyen későre térsz viszsza házokhoz.
De azonban lássunk itt-is a' dolgokhoz.

236. Hogy a' mit el-kezdtünk, legyen a' jó véggel,
Hol az Istenek-is lesznek segitséggel,
Melly eddig lén azért késedelmességgel,
Hogy Chariclessel vólt dolgom mesterséggel.

237. Mert kezéből elébb ki kelletett vennem
A' te javaidat, és ládádba tennem,
Melly miatt házához esett gyakran mennem,
És a' más dolgokban késedelmes lennem.

238. Hanem most kell venned immár tanátsomat,
Kérlek, meg se vessed jó oktatásomat,
De engedd, kevessé el-távozásomat,
Mert móddal kell fognom én dolgozásomat.

239. Ugy hogy azonközben el ne hitessenek,
És az Alchmenessel meg ne nősztessenek,
A' kit ő magok is, hidgyed, az Istenek
Bánnának, mivel hogy lenne ő ellenek.

240. Hanem annak tartsad a' te személyedet,
A' ki el-foglalta már-is a' szivedet,
És lelke edgyének tart régen tégedet,
Ugy mint: vála(s)zd a' te Theogenesedet.

241. Mert noha így meszsze földre emeltetel,
De az Istenektől el nem felejtetel,
Azzal a' kit szeretsz, ugy gyönyörködhetel,
Valamint akarod, 's kedvedre élhetel.

242. Hallgat itt ideig szemét földre vetve,
Végre mond: ha van rám e' tereh méretve,
Mit tegyek én, arra meg nem felelhetve,
Kérlek, legyek tőled itt-is segíttetve.

243. Mondám: A' mit akarsz, azt tselekedheted,
Alchmenest-is, ha kell, még el-jegyezheted.
Felel: tsudálom, hogy ezt emlegetheted,
Mert hogy hozzá mennyek, te sem szeretheted.

244. Theogenest pedig ollyanéit meg-vetni
Bűn, 's szégyen-is vólna azért mást szeretni.
Mondom: De a' késést kár szokta követni,
A' ki hol mit akar, kell annak sietni.

245. Tudom, hogy Charicles tovább sem tágíttya
Öttse dolgát, sőt azt újíton újíttya;
De igazítsd reám, ha elő-fordíttya,
Adok választ, a' melly rólad el-háríttya.

246. Fogadgya ebben-is, hogy tsak azt míveli,
A' mi nékem tetszik, végre fel-emeli
Magát, hogy készülök látván, 's bő könyv teli
Szemét, és el-hagyván, annál több bú leli.

247. De jól ki sem érek onnét az utszára,
Látom a' Chariclest, feje dült vállára,
Ugy bánkodik, nem tsak egy ember láttára,
Melly fél-hóltnak tetszik, nézvén ortzájára.

248. Kinek mondok: Édes apám honnét vagyon,
Hogy igy szomorkodol és búsúlsz illy nagyon,
Ugy dedergeszsz, mintha vólnál derék fagyon,
Kelly-fel, 's menny-bé, hogy itt ne üssenek agyon.

249. Öröm illet mostan, nem bánat tégedet,
Mert a' mit kivántál, mind bé-tellyesedet(t),
Te akaratoddal leány edgyesedet(t),
Kész már a' házasság, mutasd víg kedvedet.

250. Sok fáradságommal azt én el-végzettem,
De látom, hogy véle kedvet nem lelhettem.
Felele: Jaj nékem, mert im meg-érzettem,
El-vész a' leányom, kit régen féltettem.

251. Az éjjeli álmom mert azt jelenteti,
Az által Izis-is ugyan azt hirdeti,
Midőn látom: Az ég magát meg-zörgeti,
Meg-nyilik, 's a' földre nagy villámát veti.

252. És nagy sas repül ki Apollo ölébül,
A' melly leányomat kebelem öblébül
El-kapja, és ki nem vehetem körmébül,
El-viszi, 's meg sem tér már meszszeségébül.

253. És e' varáslásból lött légyen, ugy vélem,
Azért jó barátom ne tsudáld, ha félem
A' gonosz szerentsét, és illy búval élem
E' hitván világot, mert van sok veszélem.

254. Hogy tőle ezt hallám, néki igy szólottam:
Meg-vallom, felőled én többet tartottam,
Fő-pap lévén, és másképen gondolkodtam,
Minthogy tudalmadnak nagy hírét hallottam.

255. Meg-botsáss, álmodnak nem ez az értelme,
Ne-is legyen azért szivednek félelme,
Mert nem hogy a' szűznek lenne veszedelme,
Sőt sok jót mond ebből az értelmes elme.

256. Mert a' fényes ég a' vig lakást mutattya,
A' sas a' vőlegényt jedzi, 's példáztatta,
Mellynek az Apolló dolgát ugy folytattya,
Hogy a' leányodat melléje juttattya.

257. Nem kell azért ezen így törni magadat,
Hanem az Istenre bizzad te dolgodat,
Ő szolgájok lévén, viselik gondodat,
Tsak hogy a' leányhoz küld ajándékodat.

258. Hogy ugy azt magadhoz inkább édesítsed,
Ötsédhez-is kedvét azzal öregbítsed,
A' mi szépséged van, mind elé-készítsed,
De az ifjú küldi, azt úgy hiresítsed.

259. Mert az ajándékkal a' szüzek szivei
Tsuda mint lágyúlnak, 's újúlnak kedvei,
A' kedv-keresőknek kedvesek nevei,
S' hamarébb-is gyújtnak azoknak hevei.

260. Mind ez alatt pedig tekints a' dolgokhoz,
Ne engedgy több időt a' haladékokhoz,
Tedd-meg a' menyegzőt, add őket magokhoz,
Hogy későn ne serkeny az után azokhoz.

261. Mert a' késedelem káros szokott lenni,
Valaki nagy dolgot kezd kezére venni,
Szükség annak úttyán szárnyas lábbal menni,
Hogy másnak ne hadgyon meg-előzést tenni.

262. Felele: hogy ehez tellyes erejével
Nyúl mindgyárt, és mindent ki-ád két kezével,
Tsak nyerjem-meg, hogy az ő kedves öttsével
Hállyon-el a' leány, s' tellyen örömével.

263. Igy el-válván tőlem, siete házához,
A' mint meg-tanítám, láta ott dolgához,
És minden szépségét vévén ő magához,
Mene azzal gyorsan a' Charicliához.

264. Kit elsőben áldván szép köszöntésével,
Bé-mutattya néki az öttse nevével,
Ditsérvén előtte azt sok beszédével,
A' büdös húst adgya bővön a' jó lével.

265. Magamat azonban én más felé vettem,
Sőt Theogenessel titkon szemben lettem,
Hol vannak véle jött társai, kérdettem,
A' dolog már miben van, meg-jelentettem.

266. Kit hallván mond: vannak mind a' szállásokon,
Ott én tőlem várnak, 's vigyáznak olly okon:
Hogy ha kell, legyenek minnyájan lovokon,
Ha mit kell próbálni, el sem múl azokon.

267. Mondom: ez jól vagyon, én-is el-végzettem
Jobb részrül a' dolgot, ugy-is igyekeztem:
Hogy jó végbe vigyem, a' mit el-kezdettem:
A' mint a' szép szüzet már meg is szerzettem.

268. Itt néki a' dolgot mind elő-számlálom,
Miben van, miben lesz, 's módgyát mint találom;
Hogy kezéhez adgyam: mindenként táplálom
A' jó reménséggel, 's magamat ajánlom.

269. El-hagyom ezekkel, és látok útamhoz,
A' kit egyenesen viszek a' templomhoz:
Minthogy az Istenek juttattak tzélomhoz,
Hogy ott nyúllyak azért hálaadásomhoz.

270. Kezdek-is ott szivem szerint imádkozni,
Phaebus oltáránál temjénnel áldozni,
Ifjak képében-is nála fogadkozni,
Végre a' templomból így ki-botsátkozni

271. De szállásom felé lett indúlásomban,
Minek előtte én jutnék hajlékomban,
Fülemben bő szózat érkezik azomban,
Kiáltyák: állyak meg kevéssé utomban.

272. Megállván, látok ott idegen népeket,
A' kik tesznek sok víg énekléseket,
Dobolást, sipolást, s' egyéb zengéseket,
Mondván. Herculesnek mívelik ezeket.

273. Mert ők azt tisztelik: s' im az áldozásra
Mennek a' templomba, és imádkozásra,
Hogy adván magokat tengeri járásra,
Kedves szelek légyen ott az hajózásra.

274. Kérnek: a' templomban megént viszsza-mennék,
És áldozattyokon vélek jelen lennék,
Sőt hogy reám én-is papi köntöst vennék,
'S az ő szándékokra áldozatot tennék.

275. Kit meg-is tselekszem szives kérésekre:
Fel-mégyek, és temjént hintek a' tüzekre,
Melly kedves illatot botsát mindenekre,
Az után fris vizet hintek az egekre.

276. A' kinn ők kezdenek tsudálatot tenni:
Az áldozat után hajójokhoz menni,
Engemet pediglen sokan körül-venni,
Kérvén: ne sajnállyak ebédeken lenni.

277. És meg-is maradék sok marasztásokra,
Kik sok drága étket raktak asztalokra:
Borostyán koszorút pedig homlokokra,
Vólt a' mellett gondgyok a' jó italokra.

278. Hol az étel közben szólnak egyről, másról,
Kiváltképen pedig a' kalmárkodásról:
Szárazon, és vizen sok meszsze járásról,
És abban gyakorta veszéllyen forgásról.

279. Ideje lesz végre, hogy már fel-kellyenek
Az ebédtől, és más dolgokat tegyenek,
Én pedig akkor sem tudtam, kik legyenek,
Oda honnét jöttek, és hová mennyenek.

280. Mondom azért nékik: kérem, meg-mondgyátok,
Honnét, 's kik legyetek, melly föld a' hazátok,
Minthogy vén fejemet nagy kedv(v)el láttátok,
Hogy igy én-is jóval lehessek hozzátok.

281. Mert nem-is szép vólna, hogy együtt áldoznánk,
Az után egymással vigan-is lakoznánk,
Azonban kik légyünk, meg nem tudakoznánk,
És igy illetlenül egymástól távoznánk.

282. Mondának: lakásunk van Phaeniciában,
Ama' nevezetes Tyrus városában:
Kereskedő népek lévén, mostanában
Akarunk evezni a' nagy Affricában.

283. Feles drágaságot hozunk Indiából:
A' tengeri szelek háborúságából
Kötöttünk vólt itt ki, a' tenger habjából,
De el-megyünk reggel, Isten' jóvóltából.

284. Kapván ezen mondom: ha nem tréfálnátok,
És hólnap bizonnyal meg-is indúlnátok,
Azt igen akarnám: mert ha nem bánnátok,
Magamat örömest adnám ti hozzátok.

285. Mert nékem-is mennem kell Siciliában,
Arra mentek pedig, tudom, Affricában,
Nagy jót tesztek illyen szükségem dolgában:
Ha vésztek magatok szép társaságában.

286. Mondgyák: hogy jó sziv(v)el fogadnak magokhoz,
Tsak hólnap hajnalban mennyek hajójokhoz.
Mert nem késnek tovább, hanem kormányokhoz
Nyúlnak, és eveznek el-tzélzott parttyokhoz.

287. Ezt hogy így tselekszem, bé-adom kezemet,
Hitet mondnak ők-is, meg-várnak engemet.
Noha az áll dolog adgya más terhemet:
De a'mit fel-tettem, rá vetem fejemet.

288. Menek a' leányhoz, végezvén ezeket:
Melly még az ölében tartya a' köveket,
Nézi, és visgállya drága szépségeket:
Hogy meg-vannak, áldván a' nagy Isteneket.

289. Látván dolgát, néki keveset szólottam:
Hanem az ifjúhoz mentem, s' meg-mondottam
Annak mindent, és mit mivellyen, oktattam:
Mivel immár dolgát jó karban juttattam.

290. Onnét tértem megént a' Charicliához,
Meg-mondván néki-is: lásson már dolgához,
És ha akar nyúlni annak jó módgyához,
Készüllyön az arra választott órához.

291. Itt mind meg-beszéllem a' fel-tött szándékot,
A' melly nem szenvedhet tovább haladékot,
Meg kell győzni minden gátot, 's tartalékot,
És végéig űzni a' kezdett játékot.

292. El-ment vólt már a' nap, és annak helyében
Hesperus érkezett ragyogó fényében:
De ez-is haladott, és tovább mentében
Pleadesek álltak tsillagok rendében.

293. És már vala ki-ki tsendes nyugalmában,
Tévén édes álmot pihegő agyában:
Mikor Theogenes a' maga dolgában
Vigyáz, és nyúl ahoz a' hagyott órában.

294. Maga, 's társai-is fel-fegyverkezének,
És az Istenekre öszve-esküvének:
Hogy Hertzegjek mellett halnának, s' élnének,
És lovakra ülvén, zászlót emelének.

295. Mikor közelítik a' szűz háza táját,
Az ifjú fel-veti lángozó fáklyáját,
Azzal tudósíttya jelt váró mátkáját,
Hogy már jelen vagyon, meg-tartván óráját.

296. A' ház azonközben körül-is fogatik,
De ágyú, és ostrom ott nem kívántatik,
A' hol Cupidóra a' strása bízatik:
Mert ott akármelly hely könnyen fel-adatik.

297. Készen várják ezt-is már nyitott ajtókkal,
És oda érkezvén, idvezlik szép szókkal,
Mondván: az Istenek áldgyák minden jókkal,
Ne gondollyon már most az ellentartókkal.

298. Méne onnét osztán a' szűznek házában
Azokkal, kik vóltak eszközök dolgában.
Futos az fel, 's alá izzasztó gondgyában,
Lévén indulása már végső pontyában.

299. Noha minden kintsét már öszve-szerzette,
Egy tsomóba kötvén, kezéhez-is vette,
Tselédét az előtt régen le-fektette,
Titka ki-nyílását, a' kiktől féltette.

300. Majd tsak maga vala égő méttse mellett,
Számlálván az órát, kinn indúlni kellett;
Hol bízott dolgában, hol pedig félemlett:
De víg már, hogy nem lett reménye el-nyellett.

301. Köszönt az ifjú ékes idvezlettel,
A' kit fogad tőle tsendes felelettel,
Mértékeli tüzét ki-ki betsülettel,
Noha mind a' kettő ég nagy szeretettel.

302. Kezet fognak végre, 's el-kezdenek menni.
Nem-is lehet már ott mulatozást tenni,
Mert, ha a' dolognak híre talál lenni:
Félő, kissebbséget ne kellessék venni.

303. Egy, 's két titkos tsókot ragaszt ortzájára,
Ugy ülteti osztán jó járó lovára,
Bízza egyet-mását egy fő szolgájára.
Hogy vezetékeknek köttesse hátára.

304. Meg-indúlnak osztán, és nagy ropogással,
A' között dob, síp, és trombita szólással
Zeng az egész város, 's fegyver-tsattogással,
Kiken a' lakosok vannak bódúlással.

305. Nem tudván, mi légyen a' véletlenséget,
Vélnek a' városban lenni ellenséget,
És a' tészen rajtok nagy kedvetlenséget,
Azért mutat minden sárga ijedséget.

306. Kik a' házoknál-is tsak súgva beszélnek,
Némellyek féltekben majd fél-holtan élnek:
Mint éjjeli dolog, még azok-is félnek,
A' kik szívesebbek, 's mást semminek vélnek.

307. A' fő-bírót mondgyák: hogy ágy alá bújt vólt:
Nem bízván, hogy másként meg-ójja a' kő-bólt,
A' Charicles pedig szegény tsak meg nem hólt,
Úgy hogy, jó-ideig majd tsak egyet sem szólt.

308. Nem-is vala tsuda ez a' nagy rémülés:
Mert éjtszaka esvén köztök a' zendülés,
És édes álmokból hirtelen ébrülés,
Nem lehetett semmi vigyázó készülés.

309. Bővítette pedig ez-is félelmeket:
Hogy Parnassus hegye a' sok zengéseket
Duplázta Echóval, melly alatt kedveket
Töltik azok, 's viszik szép nyereségeket.

310. A' mellyek nem tsak a' leányt el-ragadták,
Hanem (noha őket ott kedv(v)el fogadták)
Magokat másféle prédára-is adták,
És bólttyát üressen sok kalmárnak hadták.

311. Theogenes pedig városból ki-érvén,
És a' derék-útból én házamhoz térvén
A' Charicliával, 's ottan szállást kérvén
Kedv(v)el látom, magam' többre-is igérvén.

312. Örülök-is rajtok, mert bizony féltettem,
Hogy más útra esnek, és ki sem vethettem
Elméből, a' meddig velek nem lehettem:
Mert a' mit míveltek, köztök én szerzettem.

313. Azonban mind ketten lábamhoz omlának,
Ez túl, amaz innét által-kútsolának:
Hogy őket ne hadgyam, sirva imádának,
Mert mind kettő engem' tart tsak gyámolának.

314. A' szűz bátran ugyan nem mere beszélni,
Sőt inkább láttatott a' dologtúl félni,
Minthogy effélékkel nem szokott vólt élni:
De nehéz most ebben magát meg-kémélni.

315. Hanem az ifjú mond: im jöttünk házadban
Édes Apám, hogy végy minket óltalmadban
Életünk, halálunk van te hatalmadban,
Mit mívelsz már velünk, jól fel-vedd magadban.

316. Oltalmazd-meg Uram az hű szerelmeket,
Az egymáshoz igaz, és tiszta szíveket:
Ne hadd ártatlanúl veszni szegényeket,
Isten után benned vetvén reményeket.

317. Ez ígék hatának annyira szívemben,
Hogy ugyan vér-tseppek indúltak testemben,
Noha nem mutattam ezt külső jelemben:
Hogy ne szomorítsam keserűségemben.

318. Hanem mind a' kettőt földről fel-emelém,
Szépen apolgatván őket meg-ölelém;
Sőt bús személlyeket tsókkal-is tisztelém,
És rémült vóltokban ekképen kérlelém:

219. A' ti dolgotoknak van jó indúlattya,
Nagy az Isteneknek rátok gondolattya,
Igyeteket azok hatalma forgattya,
És azt kívánatos véghez-is juttattya.

320. Azért tsendesedgyen nabozó elmétek:
Szégyen-is, ha még most félelmet vennétek,
Holott jól a' dolgot még el sem kezdtétek,
Midőn a' nagy tengert tsak partról néztétek.

321. Egy kis dolgom vagyon, mellyhez tekíntenem
Kelletik, de ott tsak kis időt töltenem;
Meg-térek ezennel, bizonyság Istenem,
Azután meg-látom, mit lesz jobb kezdenem.

322. Legyetek azonban ti itt vesztegségben,
És beszélgessetek ketten tsendességben,
Szivetek újjúllyon kedves reménségben,
Hidgyétek, hogy mégyen dolgotok jó végben.

323. Ezt mondván, a' mikor ki akarok menni,
Eleit útamnak a' szűz kezdi venni,
Mondván: Édes apám, hát így kivánsz tenni
Én velem? 's akartva szégyenemre lenni?

324. Hogy én az ifjúval tsak magam maradgyak,
És a' meg-szólásra méltó okot adgyak,
Avagy erőszakot rajtam tenni hadgyak:
Jobb itt akármi más veszélyben akadgyak.

325. Tudod, nem kell hinni az ifjú népeknek,
Kemény szájú lova van ő szerelmeknek,
Erős zabola kell töretlen ínyeknek,
El-vész szeme-fénye futtatván ezeknek.

326. Az-az nem nézik ők a' szép tisztességet:
Hanem tsak a' testi rút gyönyörűséget,
És azért mívelnek sok szemtelenséget,
Tűz-is pedig közelb ád nagyobb hévséget.

327. Szabados mezeje lévén játékának,
Mint állhatnék ellent ő akarattyának?
Akár mit mondanék, tartaná tréfának,
Küszködéssel pedig mit tennék magának?

328. Azért innét téged el nem botsátalak
Édes apám, hanem velem marasztalak,
És szép kérelmimmel addig fárasztalak,
Hogy a' mit akarok, arra meg-hajtalak.

329. A' melly ez: vagy azt hadd, hogy viszsza-mehessek
Megint én házamhoz, és oda siessek,
Nem gondolok azzal, akár mint élhessek,
Tsak tisztaságomban sértetlen lehessek.

330. Avagy Theogenest eskesd meg hitére,
Ég, föld, tenger, 's a' mély poklok Istenére:
Nem jár szemérmemnek addig sérelmére,
A' mig annak nem jut igaz idejére.

331. Ne-is tartson addig ugy feleségének,
Hogy szabad töltése lehessen kedvének,
Hanem esmérjen tsak leány-jegyesének,
Mindazáltal igaz, 's hív szeretőjének.

332. Távol légyen addig minden rút kívánság,
Venus ágyabéli tsemege, nyalánkság:
Nem-is engedi azt a' tiszta leányság,
Hogy érje szépségét valamely otsmányság.

333. Mikor az Istenek hazánkban juttatnak,
Avagy kedvek szerint más helyet mutatnak,
Fáradságink után a' hol meg-nyúgtatnak,
Akkor lészen helye az öszve-búvatnak.

334 Hallván, és javalván ezen beszédeket,
Mondom: oltáromra gyújtsanak tüzeket,
'S készítsenek ahoz kellő edényeket,
Temjént-is, és adgyák elő mind ezeket.

335. Theogenes mutat itt kedvetlenséget:
Mert tart ebben lenni ő nagy kissebbséget,
Mintha ollyan vólna, ki a' tisztességet
Nem nézvén, követne istentelenséget.

336. De tsendesül végre, 's maga-is javallya,
Hogy ebben félelmét a' leány meg-vallya,
És semmit ne féllyen, inti, 's vígasztallya:
Mert a' mit fogadott, abban meg-nem tsallya,

337. Kész vólt már az oltár, én-is reám vettem
Oltári ruhámat, tűzre temjént tettem,
És a' Theogenest le-térdepeltettem,
Phaebusra, Venusra szentül meg-eskettem:

338. Hogy nem tselekeszi a' maga tetszését,
Hanem a' leánynak kedve követését,
És az Isteneknek várja kedvezését:
Mikorra rendelik melléje fekvését.

339. El-távozom tőlök, végezvén ezeket:
Charicleshez megyek, hol sok embereket
Találok már, 's kérdem: miben van, igyeket,
Ő pedig pedig szaporít zokogva könyveket.

340. Tudgya már nyavalyás leány el-vitelét,
De tsak most kérdezi annak mint lételét;
Nézi a' ház körül, hol láthattya jelét,
De késő, mert leli már tsak hideg helyét.

341. Az egész szomszédság oda futott vólt már,
Ki egyet, ki mást mond, az elme itt, 's ott jár,
Azt mindnyájan mondgyák: az eset ritka kár,
És hogy orvosollyák, serénykedgyenek bár.

342. Hogy az itt történne, senki nem remélte,
Melynek létét ki így, ki amúgy beszélte,
Nyelvét a' sok szótúl senki sem kimélte,
Noha félelmében jól kevés szemlélte.

343. Végre el-végezik: utánnok mennyenek;
De kik azt javallyák, hogy veszteg legyenek
Viradtig, és éjjel ne tévelyegjenek,
Hogy hasznot keresvén, kárban ne essenek.

344 Ki azt mondgya: ezek után járni nem kel(l)
Sem most, sem viradkor: mert régen mentek-el,
Zárják a' kapukat, ki-ki nyúgodgyon-el,
Meg-láthattyuk hólnap, jobban tennünk mit kel(l).

345. Ezek között én-is állván seregekben,
Mondom: Semmi jó nints sok beszélésekben.
A' sirás, panaszlás nem használ ezekben,
Mint vattok, veszitek nemde eszetekben?

346. Meddig fogtok vallyon itt állva búsúlni?
Eddig-is fegyverhez kellett vólna nyúlni,
A' tolvalyok után szaporán indúlni,
A' kik városunkban így mertenek dúlni.

347. Üllyetek lovakra, őket meg-űzzétek,
A' pénzes sereget el ne felejtsétek,
Ha fizettek néki, hasznát-is vegyétek,
Majd utól éritek, tsak űzni merjétek.

348. Hidgyétek, illenék ha papi tisztemhez,
Eddig nyúltam vólna régen fegyveremhez,
Űzném-is már őket, és igaz ügyemhez
Bízván, bátran fognék én ellenségemhez.

349. Közzülök ezt fognám, annak fejét venném,
Ezt tömlötzbe, amazt a' karóba tenném,
Ugy tetszvén, kenyerem gyalázattal enném,
Ha kardomat még ma vérekkel nem kenném.

350. Mond Charicles erre: ím mire hozattam!
Hogy így járjak, én azt meg sem gondolhattam,
Oh! melly reméltelen bús gondban hagyattam,
Egyetlen-egyemtől midőn így fosztattam.

351. De mi haszna vínom itt a' szerentsével,
A' ki mindent hány, 's vét forgó kerekével.
És engem'-is kezd már fogni bal kezével,
A' mellyet, úgy látom, tűrni kell békével.

352. Felelek: tsak tudnánk, azok kik lehettek,
A' mellyek illy bajt, 's kárt néked tselekettek.
Mond: Theogenessel kik itt sereglettek,
Azok, a' kik engem' így keserítettek.

353. Addig valánk rólok annyi ditsérettel'
És láttuk közöttünk olly nagy betsülettel,
Lévén ő hozzájok igaz szeretettel:
Hogy lennének azért ilyen köszönettel.

354. Szép beszédek alatt lappangott tsalárdság,
Mézzel trágyált étkek vólt mérges nyalánkság.
Jól mondgyák: hogy próbát kíván a' barátság,
Minthogy nem mind arany az, a' mi sárgaság.

355. Mellyre mondom néki: annyi vítézt látok
Én itt, tsak magatok ti-is akarjátok,
Hogy azt im ezennel meg-tromfolhattyátok,
Szégyen-is pedig, ha tsak abban hadgyátok.

356. Hídd tsak egybe Uram, mind a' vitézeket,
Gerjeszsze trombita, 's a' zászló sziveket,
Ezennel el-érik, meg-látod, ezeket,
Meg-hozzák a' leányt, 's a' nyereségeket.

357. Ezt hallván Charicles, kezd fel-kiáltani:
Nemes Delphis város, szükség meg-hallani
Illyen beszédemet, 's arra rá állani:
Ha kárt nem akartok, 's kudartzot vallani.

358. Tudgyátok, régen van köztetek lakásom,
Első-szülöttemtől mint lén el-válásom,
Az után a' helyett másra találásom,
És attól ez éjjel nem várt meg-fosztásom

359. A' pedig főpapja vólt mindnyájatoknak,
Helytartója Isis Isten Aszszonytoknak,
Ha ezt el-szenvedgyük a' tolvaj latroknak,
Nagy gyalázat lészen hires várastoknak.

360. Ezek a' templomnak minden ékességét
El-prédálták, 's vitték, nem nézvén szentségét,
A' bóltos népeknek sok kintsét, 's szépségét,
'S ezekkel sokaknak hites feleségét.

361. De a' ki leg-nagyobb bóldogtalanságtok,
Oda lészen minden régi szabadságtok,
Ha nem találtatik annyi bátorságtok,
Hogy meg-kergessétek, el-vész igazságtok.

362. De tudom, el-mentek mind más károtokért,
Mind a' templomban tött ragadományokért,
Leg-inkább pediglen szép szabadságtokért,
És mindent szivesen miveltek azokért.

363. Kire nézve vagyon ollyan reménségem:
Hogy nékem-is meg-tér sok drága szépségem,
Azokkal maga-is az én kedvességem,
A' szép Chariclia, és gyönyörűségem.

364. De jaj én szerelmem tőlem hová lettél?
Mi tétel, vagy átok, hogy így el-vitettél?
Nem szánsz-é, mert tudod, melly búban ejtettél,
És azzal élve-is majd a' sírba tettél.

365. Oh te mértékletlen nagy szerentsétlenség,
Hol a' búk örvénye illy feneketlenség,
Jobb ha el-fogyatott vólna az ellenség,
Hogy sem történt rajtam ez reméntelenség.

366. Ebben hagyá szavát itt, és el-fordúla,
Meg-törlé a' szemét, mert könyve tsordúla.
Azonban a' város népe szaporúla,
És a' Hegias-is közikben járúla.

367. Ez akkor a' város fő-Hadnadgya vala:
Szánnya Chariclest, mert tsak meg nem hala,
Ő pedig immár-is sok helyt bé-nyargala,
Bizonyság lovának ki-vágott oldala.

368. Hogy a' város népét öszve-szerezhesse,
Ki fegyverhez való, köztök megnézhesse,
És azokat kellő rendekbe vehesse,
A' város-dúlókat vélek meg-űzhesse.

369. Monda azért: itten nem kell már lézengnünk,
Hanem fegyvert fogván, úgy kell igyekeznünk,
Hogy viszsza nyertesen lehessen érkeznünk,
De szükséges azért vérrel veríteznünk.

370. Tudom, késni fognak a' nagy nyereséggel,
És nem-is tudósok itten a' helységgel,
Az útak-is vannak pedig keskenységgel,
El-érjük, tsak mennyünk rajtok sietséggel.

371. Meg-szaladnak, tudom, ha fogjuk szivesen,
Más az, hozzánk képest vannak-is kevesen.
Nints semmi kétségem, járunk nagy nyertesen,
Fő, 's uri rabjaink majd lesznek felesen.

372. Sírni, pityeregni aszszonyi bolondság,
Férjfiság kell itten 's vitézi bátorság,
Isten-is kévánnya ezt, és az igasság,
Delphis híre, neve, városi szabadság.

373. Azért ne sibongjunk, eleget sírtunk már,
Lássunk a' dologhoz, mert az idő el-jár,
A' halogatásban szokott lenni sok kár,
Indúllyunk-meg, eddig se késtünk vólna bár.

374. Ezzel a' zászlókat mind fel-emelteti,
Fúvattya a' lármát, dobokat ütteti,
Martelékot botsát, hol lesznek, nézeti,
A' dandárt utánna rendesen vezeti.

HETEDIK RÉSZ.

1. Igy az egész Delphis nagy fel-zendüléssel
Lévén, és a' Hadnagy utánnok ütéssel
A' város-dúlóknak, vólt olly reménléssel,
Hogy viszsza-fordúlnak sok préda-nyeréssel.

2. De jeles Cnemonom: miképen járának,
El-érték-é őket, és ha meg-vívának,
Nyertek-é, vagy tsak hijában fáradának,
Nem tudhatom: mert más dolgaim valának.

3. A'mellyeken méltán kelletett búsúlnom,
Félvén az időbül ne essék ki-húlnom,
Azért mihelt viszsza lehetett fordúlnom,
Az ifjak úttyához kellett mindgyárt nyúlnom.

4. Mondván: hogy ne töltsék ott már idejeket,
Hanem szedgyék öszve hamar mindeneket,
Indúllyanak mindgyárt és gyors lépéseket
Tegyenek, kerülvén a' veszedelmeket.

5. A' mint fel-is szedik ő holvalójokat,
És a' tenger felé gyorsíttyák úttyokat,
Én-is kemént viszem a' nehéz tagokat,
El-hagyván a' szép várost, 's a' nagy tornyokat.

6. Minthogy félek vala, hogy el-ne maradgyunk
A' gállyától, és igy rútúl ki-szakadgyunk
Fel-tött szándékunkból, és okot ne adgyunk
Azzal, hogy ellenség kezében akadgyunk:

7. Ugy végeztem vala a' gállyák urával:
A' mikor a' hajnal első világával
Pirosodni kezdénd, annak órájával
Adat indúló jelt hajósi sipjával.

8. Azért a' tengernél én-is akkor legyek,
Jó sziv(v)el fel-veszen, tsak késést ne tegyek ;
Kire nézve én-is hanyat-homlok megyek :
Az időbül hogy ki-maradást ne vegyek.

9. Annyival-is inkább, hogy a' sip-szót hallom,
Gyorsitom a' lépést, futni sem átallom,
És hogy az ifjak-is azt tegyék, javallom :
Mert hogy utól érnek, rettegek, meg-vallom.

10. Már a' vas-matskák-is régen fel-szedettek,
És a' vitorlák-is szélnek eresztettek,
De hogy közelgetünk, midőn eszre-vettek,
Míg el-nem érkeztünk, addig helyben lettek.

11. Oda érvén, igen kedvesen látának,
És idvezlésünkre kezeket nyújtának,
Az hová költözzünk, helyt-is mutatának,
És így magok közzé kedv(v)el fogadának.

12. Az után a' gállya helyéből mozdúla,
A' sok áros ember öröme újjúla,
Minthogy kedves szelek északról fordúla,
És nékem-is vélek jó kedvem indúla.

13. A' Parnassus mellett megyünk tsendességgel,
De az éj azonban fel-jön setétséggel,
És Zacynthus felé fordúlván kétséggel,
Kőre ne vitessünk, vagyunk ijedséggel,

14. De azon-is által evezünk békével,
Azonban el-érjük derekas mélyével
A' tengert, a' nap-is fel-jő szép fényével,
Ujitván bennünket kedves melegével.

15. Lévén azért így már a' tenger középen,
Láttyuk a' hegyeknek tsak a' bértzét épen,
Távol esvén tőlök, vigadunk sokképen,
Hogy jó szelünk vagyon és hajónk foly szépen.

16. De mi haszna itten sok tsátsogásomnak,
Ideje, hogy határt vessek szólásomnak,
'S nyúgodalmat adgyak már fáradságomnak,
Ugyan-is éjtszaka ideje álomnak.

17. Azért noha látom ahoz nagy kedvedet,
Hogy szómat hallgassad, de minthogy szemedet
El-nyomja az álom, s' lógattya fejedet,
Nem kivánlak tovább terhelni tégedet.

18. Én ugyan tovább-is győzöm beszédemet,
Minthogy az álomban nem űzöm kedvemet,
Sőt a' búk sem hadgyák aludni szememet,
De téged' tekintlek ebben, nem engemet.

19. Minthogy az ifjúság a' nap lementével,
Nyúgodalmot kiván le-vonó testével,
Nehéz fel-vigyázni annak affélével,
A' ki a' bagjot-is meggyőzi szemével.

20. Mellyre felel Cnemon : mondod hogy alhatnám ;
Én pedig azt mondom, inkább el-mulatnám,
Sok álmomat, és azt pad alá húllatnám,
Tsak te beszédedet kedvemre hallhatnám.

21. Mondgyák, kedves szava a' Syreneseknek,
Ugy hogy a' kik hallyák énekét ezeknek,
Álmot szoktak hozni vigyázó szemeknek,
Olly gyönyörködtető nótája nyelveknek.

22. De előttem az-is nem vólna kedvesebb,
Sőt a' te beszéded méznél-is édesebb,
És hogy tsak szóltam-is veled, érdemesebb
Az nálam nagy kintsnél, és kellemetesebb.

23. Noha im itt elébb zendülést hallottam
A' ház más részében, 's hogy meg nem mondottam
Azt eddig, ne tsudáld, minthogy azt gondoltam :
Hallod te-is, és én azért nem szólottam.

24. Calisiris monda: én észre nem vettem
Semmi ollyat, minthogy már meg-öregettem,
'S nagyot hallok; más az, a' mit el-kezdettem
Számlálni, elmémet arra függesztettem.

25. Nem vigyázván másra, hogy így beszédemet
Ne zúrjam-zavarjam, látván, hogy engemet
Te örömest hallgatsz, 's neveled kedvemet
Azzal a' szólásra, 's ébreszted szememet.

26. De hihető, haza a' gazdánk érkezett,
A' ki itten nékem sok jóval kedvezett,
Hogy hamar meg-térjen, azon igyekezett,
Minthogy tovább késett, talám jót végezett.

27. Imé ugyan-is ő: Hozott egésséggel
Az Isten (mondom én) Uram békességgel,
Pedig hogy láthatlak tégedet épséggel,
Nem vagyok felőled már semmi kétséggel.

28. Nansicles felele: fáradtam eleget,
De békével járván, hogy látlak tégedet,
És a' mint kívántam, foghatom kezedet,
Örülök, 's kívánom sokáig éltedet.

29. Nem kétlem, felőlem sokat vélekettél,
Hogy a' tolvajokra mentem, és féltettél,
De most, a' mikor már velem szemben lettél,
Hálá Apollónak, örömmel nézhettél.

30. Én sem vóltam pedig feledékenységben
Felőled, mert nálam vagy nagy kedvességben,
A' miólta veled én esmeretségben
Jutottam, tudván, hogy élnél nagy szentségben.

31. Örömest szemlélem azt-is, hogy álmodat
Meg-szegvén, ennyire fel-tartod magadat,
Mert abból hozom ki friss állapatodat,
De kivel teszed illy hosszas szólásodat?

32. Calisiris mondgya: ez ifjú szakadott
Nagy Görög Országból, és hozzám akadott,
De kegyelmed Uram a' holott fáradott,
Ottan a' szerentse vallyon mi jót adott.

33. Nansicles felele: hólnap meg-tudgyátok
A' többit; de most-is az edgyet hallyátok:
Új Thisbémet nyertem, ti-is akarjátok,
És azért Apollót velem imádgyátok.

34. Mert a' nehéz úttól igen el-fárattam,
Két éjtszaka lévén, hogy jól nem nyúghattam,
A' lovon-is pedig igen meg-rázattam,
'S hogy ágyra kaphatnék, tsak alig várhattam.

35. Ezzel el-is méne fekünni ágyára,
De Cnemonnak esik nagy aggodalmára:
Hogy Thisbét említi, fél, lészen kárára,
Ha fel-támadott, és újjabb romlására.

36. És Calisiris-is le-fekszik azomban,
Merülnek-is hamar szemei álomban,
De szegény Cnemon van nagy aggodalomban,
Melly miatt nints része a' nyúgodalomban.

37. A' mint sopánkodik, és ohajt magában:
Calisiris-is fel-kél arra ágyában:
Kérdezi, mi bánttya, 's van mi nyavalyában,
Vagy esze fordúlt-meg a' feje lágyában.

38. Mondgya Cnemon: oka van a' búsúlásra,
Hogy Thisbét nevezik, 's méltó tsudálásra,
Ha az itt van: de a' nékem nagy romlásra
Lészen dolgaimban, és sok kén-vallásra.

39. Kérdi Calisiris: a' mi Thisbé lehet,
És néked illyen bút, 's keservet mint tehet,
Hogy szived miatta illy félelmet vehet,
Nyúgodgy most, meg-lássuk, holnap mire mehet.

40. Kérlek-is, már addig maradgy vesztegséggel,
Háborúságodat tűrjed békességgel:
Mond ő: lehetetlen lennem tsendességgel,
A' míg meg nem tudom azt én elégséggel.

41. Azért el-is megyek, és addig kímkedem:
Hogy meg-tudására annak verekedem,
Bizontalanságát tovább nem szenvedem,
És a' mit fel-tettem, meg-is tselekedem.

42. Mert ezek a' dolgok fejemben nem férnek:
Meg-látom Nansicles beszédi mit érnek,
Aegyiptusban talám az hóltak-is élnek,
És a' miként Aeson, halálból meg-térnek.

43. Calisiris eztet magában neveti,
De kezdett úttyából őtet ki nem veti,
Hanem a' szemeit álomban temeti,
Cnemon pedig fel-tött dolgát el-követi.

44. Fel-kelvén ágyából, a' házból ki-megyen.
Kezei után jár, hogy jó utat tegyen,
Tapogatva ballag, fél, esést ne vegyen,
Itt, 's ott-is visgálván, Thisbé holott legyen.

45. És mind addig kullog fel 's alá mentében,
Hogy aszszonyi sírás hat végre fülében,
A' kólts lyukán néz-bé siralma helyében,
Hogy ki légyen, jobban vehesse eszében.

46. Nagy figyelmezéssel van ottan álltában.
Hallgatván: mi szókat érthet siralmában,
A' ki nagy zokogást tészen sok jajjában,
És végre keservét veszi illy formában:

47. Óh én nyomorodott, és keserves lélek!
Bíztam, több veszélytől ezután nem félek,
Hanem kedvesemmel békességben élek;
De jaj! rajtam megént új veszélyt szemlélek.

48. Szarándoki útat akartam követnem
Szerelmes társommal, tsak őtet szeretnem:
Mert a' mikor véle adatott lehetnem,
A' mérget-is mézkint lehetett nyelhetnem.

49. A' búknak edényi nálam nem ürülnek,
Szerentsétlenségim sőt inkább bővülnek,
Talám az egek-is vesztemnek örülnek?
Hogy lelkemre mind több-több nyavalyák gyülnek.

50. A' tömlötz vólt nékem gyönyörűség kerte
Véle edgyütt. és ott szivemet nem verte
A' magános inség, 's búban nem keverte,
Látásával szemem nagy örömét nyerte.

51. Hogy már szabad leszek, azt vélvén örültem,
De im megént újjabb rabságra kerültem,
Sőt amannál nagyobb kínokba merültem,
A' kinek újságán jaj ugyan el-hültem.

52. Szigeti fogságból hogy már menekettem,
De nézd, a' faluban másban rekesztettem,
Charibdist ált-kelvén Scyllára vitettem,
A' mit ott kerültem, itt belé rekettem.

53. Azzal-is gondosb ez sziget tömlötzénél:
Hogy ott azzal vóltam, a' ki személyénél
Nints nékem nagyobb jóm, és velem léténél;
Kedvesebb ez nálam a' világ kintsénél.

54. Tolvajok barlangja olly vólt mint szállásom,
Edgyütt lévén abban ő véle lakásom,
De kívüle nintsen semmi mulatásom,
Életem siralom, kén külön válásom.

55. Jelen léte minden búmat enyhítette,
És minthogy a' jövendőket-is értette.
Ha ollykor éltemet veszélytől féltette,
Könyvét reám tsorgó patakként hintette.

56. De itt a' ki szánnyon, olly sem találkozik,
Mert én édes társom távol siránkozik.
Jaj! az hamis világ dolga így változik:
A' ki annak hiszen, benne tsalatkozik.

57. El-szakada tőlem, egyedül marattam:
Hogy őtet sirassam, a' végre tartattam.
Oh ti nagy Istenek erre mint juttattam!
A' mikor már kedves napokat várhattam.

58. Oh te drágalátos kedves napom fénye!
Lelke életemnek, szivem egy reménye,
A' bölts Isteneknek ritka teremptménye,
Hol forgat most téged a' búknak örménye?

59. És melly bal-szerentse hánnya személyedet?
Hol tartyák rabságban te gyenge testedet?
Melly rosdás bilintsek terhelik kezedet?
Békó lábaidat, és tömlötz fejedet?

60. Jaj! ki nehéz ottan tűrnöd rabságodat.
A' hol nem láthatod kedves virágodat,
Két-képen esméred nyomorúságodat,
Nem tudván él, vagy halt-é édes társodat.

61. De ám járna, tsak meg-maradnál éltedben,
Ha az alatt tűrnél-is gyenge testedben,
Hiszem, kedved telne végre reményedben,
És a' te Thisbédet vehetnéd öledben.

62. E' szót hallván Cnemon új gond szál(l) szivére,
És az meg-szorítván, majd esik térdére,
De eszméli magát, és térvén eszére,
Nagy félve, rettegve tér viszsza helyére.

63. Hol dülvén ágyára: most sir, 's fohászkodik,
Most az Istenekkel beszél, 's imádkozik.
Most fel-ül, most le-dűl, dolgában változik,
Nem tudván, ez újság honnét találkozik.

64. A' kit Calisiris mikor eszre-venne;
Kérdezi, mi lelte, ily dolgot mért tenne?
Inti, békét hadna ennek, másra menne,
Akármi árnyéktól meg-ijedt ne lenne.

65. Mond ő: hogy igy vagyok, azt ne tsudállyátok,
Mert most Tysbé van itt, bizonyos tudgyátok.
Oh Istenek búmat igy miért tóldgyátok?
És a' szegény Cnemont tsak tsúfnak tartyátok.

66. Ezt mondván földre húl(l), és ott el-ájúla,
Mellyen a' vén ember felette búsúla,
De hozzája futván, a' fejéhez nyúla,
S' addig súga-búga, hogy lábra újjúla.

67. Tsuda vólt Cnemonnak illyen bolondsága,
A' kinek másképen nagy az okossága,
A' hol nem kell félni, ott nints bátorsága:
Illyen az embernek, ládd-é, gyarlósága.

68. Mert Chariclia vólt, a' kit vélt Tysbének;
Felejtkezvén arról, a' mit végezének,
A' mikor egymással olly kötést tévének:
Hogy együve Cnemis faluban mennének.

69. A' mellyet a' mikor vött végre eszében,
Meg-újúl azontúl el-tsüggödt szivében,
Szégyenli, a' miként vala ijettében,
De más-is meg-esik igy gyarló éltében.

70. Igy azért Thiamus lévén már rabságban,
A' sziget meg-égve és rút pusztaságban,
Cnemon Thermutissal, nem kis fáradságban,
El-menvén útakat kimlő társaságban.

71. Végre Calisirist a' Nylus folytában
Találván, és jutván ott barátságában,
Véle edgyütt menvén Nansicles házában,
Ott sok beszédet tött ez, 's az-is dolgában.

72. Már tsak Theogenes a' Charicliával
Őrzi a' barlangot Cnemon várásával,
Ohajtván sziveknek nagy kévánságával:
Hogy el-mehetnének onnét jó módgyával.

73. És érhetnék Cnemist, a' mint el-végzették
Cnemonnal egymás közt, és tzélúl azt tették,
Meszszeségét ugyan ők neheztelették,
De kéntelenségből azt-is el-követték.

74. A' setét ál-lyukban azért ott maradván,
És másként elmélyek sok búval fáradván,
De egy a' másiknak sok édes szót adván,
A' bánat között-is valának vigadván.

75. Nem lévén tilalma beszélgetéseknek,
És tsókokkal trágyált ölelgetéseknek,
Ha másban szegett-is szárnya jó-kedveknek,
De ez aránt ép vólt öröme sziveknek.

76. Mindazáltal tiszta vólt az ő szerelmek,
Nem bántván azt semmi undok gerjedelmek:
Mert Cupido miatt nem vakúlt értelmek,
A' mellytül származnak gyakor veszedelmek.

77. Tudgya Theogenes erős fogadását:
Nem meri meg-szegni annak meg-állását,
A' nagy Isteneknek félvén boszszúllását,
Ha adott hitinek tenné másolását.

78. Tesznek ugyan néha holmi tréfaságot,
A' mellyel enyhitik a' meg-únt fogságot,
De el kerülnek ők minden motskosságot,
Azt mivelvén, a' mi nem sért tisztaságot.

79. Végre, hogy fosztatik az időtűl, láttya
Theogenes, és fél, ne legyen több gáttya,
Ha meg-indúlását továbbra botsáttya:
Mert a' késedelem sok veszély baráttya.

80. Mond azért: Te hozzád lesz nékem szólásom
Édes Charicliám, sok gondolkodásom
Lévén, mint lehessen te veled lakásom,
És szép személlyeddel hóltig vigadásom.

81. Ez pedig jobb móddal köztünk mint lehessen,
Útra ide, 's oda személyünk mehessen,
Hogy bátorságosan mind kettőnk élhessen:
'S a' mit szivünk kiván, arra rá érhessen.

82. Tudod, az emberi dolog melly hajlandó,
Nintsen e' világon semmi maradandó,
A' szerentse éjjel, nappal változandó,
A' szerelem pedig leg-inkább forgandó.

83. Eddig-is szenvednünk sok próbát kelletett,
Kikkel a' szerentse bennünket hányt, 's vetett,
És rajtunk sokféle tsúfságot követett,
Mikor mi szenvedtünk, ő akkor nevetett.

84. De reménlem tovább, minket az Istenek
Ki-visznek ezekből, és már meg-mentenek
Tolvajok kezétől, 's olly helyre ejtenek,
Az hol várt örömink nékünk fel-tetszenek.

85. Tudod, mi Cnemonnal miképen egyeztünk,
Cnemis nevű falut szállásúl jegyzettünk,
Oda kímeket-is immár eresztettünk,
Hogy ott várjanak-meg, vélek úgy végeztünk.

86. Tudatlanok vagyunk pedig a' járásban,
Ahoz ki tudgya, mi lél az útozásban,
Melly miatt eshetünk mi megént romlásban,
És egymástól újjabb kétfelé válásban.

87. Vajki nagy szerentse meszsze útra menni,
Mellyben sok akadály szokott gátlást tenni:
Mert ha az háznál-is esik veszélyt venni,
Az útozás annál félőbb szokott lenni.

88. Nékünk pedig, tudod, nagy útra kell mennünk,
A' melly iránt szükség jó rendelést tennünk:
Mert el-hidd, nem elég aztat csak fel-vennünk,
Hanem végig járjuk, azon-is kell lennünk.

89. Azért én ezekről már igy gondolkottam,
Noha még tenéked semmit nem szólottam,
De hogy el-kövessük, jónak alítottam,
Mert hogy ezzel élnek mások-is, hallottam.

90. Jer egy titkos járást végezzünk egymással,
Hogy ha esne lennünk két-felé válással,
Mellyikünk hol lenne az úton járással,
Lehetne meg-tudnunk, azzal az irással.

91. Hogy az hol találánd az az irás lenni,
Ha történik arra egynek útat tenni,
Meg-látván azt, abból tudhassa fel-venni,
Társa után merre kellyen onnét menni.

92. Hallván Chariclia illy gondolkodását
Kedvesének, ő-is adgya javallását,
De kérdi, mint tudná abból hol járását,
Ha mi eset hozná tőle el-válását.

93. Felel Theogenes: ha arra jutnának,
Hogy ugyan egymástól még el-szakadnának,
A' melly templomokra ott, az hol járnának,
Vagy Istenek bálványira találnának:

94. Fel-irná ott ki-ki oda érésének
Napját, 's azt-is hol járt, és ott késésének
Idejét, a' szerént tovább menésének,
Úgy helyét-is onnét merre térésének.

95. És Theogenesnek Pithius magának
Légyen neve, irja magát Pithiának
Chariclia, 's tartsa ki-ki nagy gondgyának,
Hogy erre vigyázzon rendiben úttyának.

96. Mellyikünk hol legyen onnét meg-tudhattyuk,
És (kit Isten adgyon) fel-is találhattyuk,
Az után nótánkat vigan dúdolhattyuk,
Hogy az homályt szép nap követi, mondhattyuk.

97. Mondgya Chariclia: adgyák az Istenek,
A' miként reménled, ezek ugy legyenek:
Noha veled edgyütt ám hová vessenek,
De ott a' tüskék-is rósának tetszenek.

98. Mikor mind a' ketten ezen meg-állának,
És hogy ezt tselekszik, hitet-is mondának,
Arra petsét helyett tsókokat nyomának,
Az után indúló dolgokhoz látának,

99. De mivelhogy ezzel igen sietének,
Minden egyéb kintset ott benn felejtének,
Tsak a' magokéval útra eredének,
És a' lyukból elé szennyesen jövének.

100. Okos Chariclia rongyban helyheztette
Minden ékességét, 's azzal el-rejtette,
Egy kis tsomolékban vállára vetette,
Tegzét, nyilát pedig társának engette.

101. És igy útra kelvén, a' révhez érének,
Hol a' fertő-partnál kis hajót lelének,
Szél hajtotta oda, mellyben bé-ülének,
Hogy a' túlsó partra által eveznének.

102. Azonban nagy tolvaj sereget látának
Ő feléjek jőni, a' kik túl valának
A' fertőn, melly miatt nagy félszre jutának,
Úgy hogy mit mivelni tovább nem tudának.

103. El-rémül mindkettő, és egymást szemléli:
Hogy új rabságban jut ezennel, ugy véli,
Halálát annyira egyike sem féli,
Mint szánnya kedvesét, kivel éltét éli,

104. Azonban a' tolvaj sereg majd felére
Hajt-bé a' fertőnek, lévén örömére,
Hogy ott majd nyereség jutánd a' kezére,
Siet által menni a' víz más szélére.

105. Mondgya Chariclia: Jaj mit kell már tennünk:
Jobb lészen a' lyukba megént vissza-mennünk,
Mig el-nem borítnak, mint sem rabbá lennünk,
És eddig el-kerültt kissebbséget vennünk.

106. Velünk a' futásnál más itt jót nem tehet,
A' szörnyű veszélyből ez a' ki ki-vehet,
Meg-is indúl ezzel, 's megyen, a' mint lehet,
De meg-kapván társa, meszszére nem mehet.

107. Mondván: Hová viszed szomorú fejedet?
És igy mi reménnyel táplálod szivedet?
Véled-é, hogy mented futással testedet?
'S elkerülöd reád jövő veszélyedet?

108. Vagy mint menekedel Istenek kezétül,
Melly ál-lyuk, vagy barlang ment-meg végzésétül?
Jobb minékünk várnunk itt a' szerentsétűl,
Hogy sem meg-ijednünk a' veszély képétül.

109. Jobb lesz rájok menvén vélek szemben szálnunk.
Ha kivántatni fog, viadalt-is ál(l)nunk,
És a' sors ugy hozván, éltünktül meg-válnunk,
Hogy sem megint újjabb rabságot találnunk.

110. Hiszen ha megölnek, nem kell tovább félnünk
Semmi kéntól. 's abban jajgatva beszélnünk,
Szerentse tsúfságát egymáson szemlélnünk,
De másként sem lehet mind örökké élnünk.

111. Nem tetszik az illy szó a' Charicliának,
Mondván: Nem mondhatni szerentse dolgának,
A' ki maga ugrik az Aetna lángjának,
'S oda vézs; de maga oka romlásának.

112. Igy mi-is szerzői rút veszedelmünknek
Magunk lészünk, 's megént rabbá esésünknek,
Ha artzal indúlunk mi ellenségünknek,
A' mig ideje van el-mehetésünknek.

113. Kérlek ne keressük akartva vesztünket,
Ne kivánnyuk magunk olly helyben estünket,
Hol minden rútalom kövessen bennünket,
És az kivül-belől gyötörje testünket.

114. Mert ha meg-ölnének, az vólna kevesebb,
Nem-is félnék attól: mert ditsőségesebb
A' jó halál, mint a' rosz élet, 's kedvesebb,
De a' mi ott követ, a' lesz keservesebb,

115. Az-az, azok minket fel, 's alá hurtzolnak,
Valamint akarják, a' szerént motskolnak,
Nem néznek nemzetet ők, mást sem gondolnak,
Mint szerentse tsúfját itt, 's ott harátsolnak.

116. Nintsen pedig, a' ki fel-vegye igyünket,
És ebben segítse mi szegény fejünket,
Szivesen érezze sok szenvedésünket,
Minthogy a' szerentse igy rongál bennünket.

117. Azért jer, szaladgyunk, a' mig nem lepnek-el:
Ha el-mehetünk, jó, ha pediglen nem kel(l)
Ez az Isteneknek, el-érnek kezekkel,
És vissza-húzhatnak ő nagy erejekkel,

118. Mond az ifjú: a' mint akarod, ugy legyen,
Fel akar bal, akar jobb szerentse vegyen,
Mind egy, tsak bús fejem veled edgyütt legyen.
Meg-indul ezekkel, 's a' mint lehet, megyen.

119. Sietvén a' lyukhoz lehegő lépéssel,
De azonban ide, 's oda tekéntéssel,
Új sereget látnak feléjek jövéssel,
Mellyen kezdnek lenni annál több féléssel.

120. A' kik a' szigetben más felé üttenek,
Ezek a' barlangtól igy el-rekettenek,
Mert mind túl, mind innét körül-vétettenek,
Tsak el nem hólt lelkek, ugy meg-ijettenek.

121. Már a' Chariclia keserves szivének
Nints több reménsége, tsak hogy szerelmének
Búvik karja alá: hogy ha életének
Vége lesz, ott adgya lelkét Istenének.

122. Hogy azért a' sereg akada ezekre,
Fegyvert fogván mennek mindgyárt szegényekre.
De vetvén szemeket kedves személyekre,
Nem várt kegyesség kezd szállani szivekre.

123. Nem kivánnyák őket semmiben bántani,
Ne féllyenek, kezdvén szaporán mondani,
Gyenge életeket méltó meg-tartani,
És másképen sem kell ezeknek ártani.

124. Tsuda az ereje a' szép ábrázatnak,
Mint a' nap súgári ha viaszra hatnak,
Lágyúl az, és enged minden formálatnak:
Ettül-is a' szivek ugy birattathatnak.

125. Meg-fogdosák azért, de tsak tsendeséggel,
És őket-is osztán a' több nyereséggel,
Nitrates kezéhez vivék sietséggel,
A' ki-is fogadá, s' látá kegyeséggel.

126. Ez az Aegyiptomi Király hagyásából,
Vigyázott a' tájon sok ál-járásából
A' tolvajok ellen, kik latorságából
Gyakor kár lött az úton-járók javából.

127. Gazdag Nansicles-is ennek seregében
Állott vala, a' tolvajok űzésében,
Thisbéjét vivén-el, melly vólt nagy kedvében,
Igyekezett azért vissza-nyerésében.

128. Adgya Nitratesnek nem kevés pénzét-is,
Hogy a' fel-keresse az ő Thisbéjét-is,
Ki-is reá felel: hogy még a' fészkét-is,
Fel-veri azoknak titkos rejtekét-is.

129. Azonban közelebb hozván a' foglyokat,
A' mikor meg-láttya Nansicles azokat,
Ő mint álnok kalmár talál fortélyokat,
És hozzájuk futván kezd illy mondásokat,

130. Imé az én Thisbém, a' kiért fáradtam,
És magamat én-is közitekben adtam,
Érette nagy búmban ugyan el-száradtam,
De meg-újjúlok már, minthogy ráakadtam.

131. Bóldog az az óra, a' kiben tégedet
Én meg-találtalak, és segítségedet
Kivántam, 's magam-is a' te seregedet
Követtem, és vettem nagy emberségedet.

132. Általad jutottam Thisbém személyéhez,
Ne siessen más-is egyéb védelméhez,
Hanem Nitratesnek segítő kezéhez,
Ha hasonló balság jut szerentséjéhez.

133. Más sints ollyan dolog, kiben segétséggel
Nem lehetsz, minthogy te nem tsak vitézzéggel
Vagy jeles, de mindenféle böltseséggel,
Ahoz tős, gyükeres úri nemzetséggel.

134. Méltó vagy, kit a' jó hír égig emellyen,
Nagy dítséreteddel az egész föld tellyen,
Emlekezetedre napokat szentellyen,
És temjénezéssel oltáron tisztellyen.

135. Ezek közt a' leány kezét megszoríttya,
Bal-szemmel int, szavát görögül fordíttya,
Hogy Thisbének mondgya ő magát, taníttya,
Ha valaki őtet nevéről szólíttya.

136. Ezeket tsak gyorsan, és súgva beszélli,
Görög nyelvét hallván, az leány itélli,
Hogy hasznára beszéll, és őtet kiméllí,
Azért ahoz szabja magát, el-tökélli.

137. Azonban Nitrates nevét kérdezteti,
A' melly-is Tysbének magát nevezteti;
Kap ezen Nansicles, és emlékezteti
Nitratest, mit tartson hites igéreti.

138. Tévén megint néki sok igéreteket,
És mondván újjonnan nagy ditséreteket,
Hogy felyül múllya ő már a' földieket,
És a' mint Hercules érdemel egeket.

139. Nitratest ezekkel addig édesgeti,
Maga ditséretit a' ki-is szereti,
A' mit tőle kíván, hogy végben viheti,
És kedves Tysbéjét kezéhez veheti.

140. Jóllehet kivánta tartani magának
Nitrates, mert örül ő-is szép vóltának,
De oda botsáttya sok mézes szavának
Engedvén, a' mellett bő adománnyának.

141. Mondván: Im' a' leányt tenéked engettem,
Az ifjat pediglen én magamnak vettem,
Azzal akár mit tégy, kezemről le-tettem,
Ezzel azt tészem, a' mit róla végzettem.

142. Ezekkel egymástól midőn el-válának:
Nitrates, 's a sereg megint indúlának
Több helyeket dúlni, a' hol lappangának
A' tolvajok, és ők ott-is jól járának.

143. Nansicles a' szűznek kézhez vételében,
Siet Chnemis felé, szaporán mentében,
Félvén, hogy a' Hadnagy változik eszében,
És viszsza-viteti megént seregében.

144. Siet Nitrates-is falukat dúlatni,
Hol mit kaparíthat, azt félre dugatni,
Az igaz marhát-is bitangnak fogatni,
Mint Hadnagynak szokás magát ugy forgatni.

145. Mert ezek a' sasok, 's kányák természetét
Követvén, el-vonnyák mások keresetét,
Nem visgállyák senkí személyét, 's nemzetét,
Nézik tsak a' magok haszna tenyészetét.

146. Végtére úttyából viszsza térésében,
És már a' házától nem meszsze létében,
Gondolkodván, teszi azt fel elméjében:
Theogenest küldgye a' Király kezében.

147. A' minthogy tsak hamar el-is készítteti,
Kik mint. 's hogy kisértsék, mind el-rendelteti,
A' Fő Kapitányhoz elsőben viteti,
És azt írásával ily formán érteti:

148. Nitrates a' Hadnagy, Fő Kapitánnyának
Orandetes Urnak, mint bízott urának,
Ajánlván készségét sok szólgálattyának,
Ugy kiván minden jót, mint szintén magának.

149. Im' egy görög ifjat, mellynek nemzetségét
Ritkaságnak tartom, tsudának szépségét,
Küldök hozzád; mert a' Királyt ő felségét
Illeti ez. és nem mások ditsőségét.

150. A' melly méltó vólna, nyúlna edénnyekhez
A' nagy Isteneknek, és pohárszékekhez:
Mert mint Ganimedes illene ezekhez,
'S másként-is közelít a' mennyeiekhez.

151. Azért a' Királyhoz sietve vitessed,
Az útban pediglen jól meg-őriztessed,
De elsőben frissen azt fel-öltöztessed,
Mind kettőnk nevével Királyt köszöntessed.

152. E' mellett hogy tudgya rend szerént próbáját,
A' tolvajok ellen, s' tőlök nyert prédáját,
(Részt tévén néki-is) bizonyos szolgáját
Küldi, hogy meg-mondgya annak a' summáját.

153. És így Theogenest Memphis váras felé
Kisérik, a' mint azt Nitrates rendelé,
Ő pedig tovább-ís gondgyát jól viselé
Az útaknak, és betsületit nevelé.

154. Jól alutt vólt immár Cnemon vén társával,
Midőn fel-ébredvén, láttyák majd tsudával,
Hogy jól fel-jött a' nap vidám ortzájával;
Bé-hat az ablakon sütő súgárával.

155. Gyorsan fogják azért fel-öltözéseket,
Kivánván ki-vetni kételkedéseket,
Kiváltképen Cnemon sok vesződéseket
Mivelvén éjtszaka, és kesergéseket.

156. Melly miatt Nansiclest ők fel-is zörgették,
Mondván: hogy beszédét tegnap nem értették,
Mert az álom miatt nem figyelmezhették,
Kérik, kezdgye újra, ha meg-érdemlették.

157. A' mellyre Nansicles teve-is ajánlást,
El-kezdvén rend szerint mindgyárt a' számlálást,
Hova, merre jártak, hol tettek próbálást
Nitrates vitézi, és gazdag prédálást.

158. És arra Nitratest mint, 's hogy beszéllette:
Hogy a' hozott leányt nékie engette,
És azt az úton-is melly igen féltette,
Hogy esze változván, ne küldgyön érette.

159. Mert ez noha van most tsak rabi szennyével,
De úgy-is fel-múllya Thisbét szépségével,
Sőt másokat-is meg-győz ékessegével,
Merő Isten-aszszony lévén személyével.

160. Ugy hogy én ezt tartom : e' világon nintsen
Mássa, kinek szeme annyi tüzet hintsen
A' szivekre, 's olly hathatósan tekintsen,
Ezt azért nem adnám, hidgyétek, sok kintsem

161. A' mikor ezeket Nansicles beszélli,
Hallgat Calisiris, és Cnemont szemléli,
Szépségéhez képest végre úgy reménlli,
Chariclia legyen, sőt el-is tökélli.

162. Annál inkább kérvén, hogy azt meg-mutassa
Nansicles nékiek, és szemben juttassa
Vélek : hadgya ez-is, hogy fusson inassa,
Hívja, jöjjön mindgyárt, magát ne vonassa.

163. A' parantsolatra indúlt-is tsendesen,
Fejét szemöldökig bé-kötte szennyesen.
Szemét földre vetve ballag szemérmesen,
'S előttök meg-állván, hallgat figyelmesen.

164. Nansicles nagy szóval inti és biztattya,
Győzze-meg félelmét, távozzon bánattya,
Jobban lesz mint másutt nálla állapattya,
Szive minden terhét most már le-hányhattya

165. Ezek közt a' leány fejét fel-emeli,
Ortzája el-veszett rósáját meg-leli,
Ide 's tova teként, mellytől nagy fény teli
A' házat, 's már magát frissebben viseli.

166. Azonban hogy egymást illy véletlenséggel
Meg-láttyák, ámúlnak e' nem reméltséggel
És öszve-borúlván ők hirtelenséggel,
Tsókok közt essőzik szemek sűrűséggel.

167. Kit a' nem várt öröm tselekszik sziveken,
Édes apám, 's lyányom forog tsak nyelveken
Tsuda mint esdeknek egymás személyeken,
Nem tudván mit tenni öszve-jövéseken.

168. Ez mond: én szerelmes leányom hol voltál?
Nem tudhattam eddig, éltél-é vagy hóltál,
De nem kétlem, sokszor kint kínokkal tól(d)tál:
Áldottak az egek, hogy már velem szóltál.

169. Amaz igy szól: édes apám mit vélhettél
Felőlem? miólta engem el-vesztettél,
Jaj tudom, érettem mennyit kesergettél
Az Istenek adták, hogy már fel-lelhettél.

170. Nansicles el-ámul, ezen, 's tsudálkozik,
Nem tudván, mi légyen, honnét találkozik
E' dolog, és rajta majd meg-botránkozik,
A' mint Calisiris, 's a' szűz barátkozik.

171. Mert ezt Calisiris sűrőn tsókolgattya,
És azt ez-is néki viszsza rakogattya,
A' melly Nansiclesnek szivét háborgattya,
És ez honnét legyen, magában forgattya.

172. Meg-hólt vólt az előtt minden örömében,
Édes gyermekinek tőle el-vesztében,
De azok edgyének immár fel-leltében,
Meg-elevenedett jobb részről szivében.

173. Néked pedig (ugy mond) minden jót tegyenek
Én kedves barátom, és veled legyenek
Apolló, Diana, 's az égig vigyenek,
Sőt az Isteneknek számában vegyenek.

174. Mert vagy meg-tartója az én leányomnak,
Életre hozója meg-hólt világomnak,
Uta el-metszője sok bújdosásimnak,
És fel-derítője homályos napomnak.

175. Mert a' kiért éjjel, nappal ohajtottam,
Az Isteneket-is sokszor búsítottam,
Szívemben annyi bút, bánatot hajtottam,
Ma nagy örömemre im ahoz jutottam.

176. De te jó leányom én más gyermekemet,
Hová hagytad kedves Theogenesemet,
Mert a' mint vigasztal itt léted engemet,
Az ő távol léte ugy sérti szivemet.

177. Ezt hallván a' leány, essőznek szemei,
Egymást űzve folynak ortzáján könyvei,
Változik a' színe, hevülnek erei,
'S igy szól, a' mint hadgyák szivbéli sebei.

178. Jaj rabbá lött az is, és a' ki engemet
Ide adott, őtet-is az én edgyemet
A' birja, ez öli ugyan-is lelkemet :
Hogy ő ott van, ide adták bús fejemet.

179. De nem tudom nevét, a' ki rabságában
Tartya, hanem annak van a' tudásában,
A' kinek engemet adott birtokában,
És im ide hozott a' maga házában.

180. Hallván Calisiris ezt, mindgyárt sürgeti
Nansiclest : mondgya-meg, ha őtet szereti,
Hová vitetett-el, 's ki' vasát tsörgeti,
És ha őtet sartzon onnét ki-veheti.

181. Nansicles a' dolgot hamar észre vette,
Miben van, minthogy azt gyakran emlegette
Néki Calisiris : hogy, 's miként vesztette
Leányát, és mennyit fáradott érette.

182. Azért ő-is rend(d)el elő-számlálgattya
Igazán a' dolgot, azt nem változtattya,
De hogy szabadúllyon, másként nem biztattya,
Hanem ha bő pénz(z)el erszénnyét forgattya.

183. Mert a' kinél szenved a' fia fogságot,
A' héjában azért nem tött fáradságot,
Másként-is pénz osztya ott a' szabadságot,
És nem talál ebben egyéb orvosságot.

184. Hallván Chariclia, hogy bútsú pénz(z)el jár,
Mond Calisirisnek súgva: no ne félly már,
Mert az én pénzemben nintsen még semmi kár;
De a' feddi, mondván, erről hallgatnál bár.

185. Azért a' beszédet másfelé téríti
Calisiris hamar, mondván, megsegíti
A' böltset az Isten, szükségét enyhíti
Más jámborok által, és pénzét bővíti.

186. Pénzünk ugyan nintsen, de emberségünkkel,
Istenekhez való buzgó kérésünkkel,
Reménlem, találunk, a' mennyi nékünk kel(l),
Tsak tudgyuk azt hová, 's kinek le-tennünk kel(l).

187. Nansicles ezt hallván, mosolyog magában,
Mond: Velem túdós vagy a' Alchimiában,
Hogy annyi pénzt verhetsz mindgyárt a' szobában:
Mert én kevesért-is vagyok nagy munkában.

188. De elébb fizesd meg az én jutalmomat,
Hogy néked szabaddá tegyen én rabomat:
Mert ezt pénzen nyertem, 's sok fáradságomat
Töttem érte, 's tsak nem nyertem halálomat.

189. A' máshoz-is pedig én általam értek,
Ha elébb énnékem jó jutalmat mértek:
Ugyan-is tudgyátok, ha kalmárt esmértek,
Ingyen semmit sem ád, akar mennyit kértek.

190. Mond Calisiris: jól tudom szokástokat,
Igen szeretitek a' pénzt, 's magatokat,
És teszitek azért sok fáradságtokat,
Hogy nevelhessétek azzal hasznotokat.

191. Azért tsak kevessé várj, verítékedet
Meg-térítem én-is, 's velem jó-tétedet,
A' mellett örökké emlekezetedet
Fel-tartom, betsülvén jó hired, 's nevedet.

192. Nansicles emberül felele ezekre:
Nem vágyok Uram én olly igen pénzekre,
Hanem hagyom azt a' sinár emberekre,
Kik hasznokra néznek, nem betsületekre.

193. Áldozzunk elsőben mi az Isteneknek,
A' mellyek szerzői e' nagy örömöknek
Az után a' mi héja lesz még ezeknek,
Végére mehetünk jobban mindeneknek.

194. Kérjünk pénzt azonban te segítségedre,
Én-is imádkozom igyekezetedre,
Nem-is kétlem, adnak, nézvén érdemedre,
A' mellyet fordíthatsz osztán szükségedre.

195. Monda Calisiris: ne kétségesítsed
Az Isteni erőt, avagy kissebbítsed,
Hogy gyenge hitedet ebben erősítsed,
Majd próbáját adom, az óltárt készítsed.

196. Félre teszem egyéb dolgomat, ott lészek,
Leányod, leányom áldoznia készek,
Az kik nem lágy szívük, de bátrak, mérészek,
Meg-látod ezennel, ha tsudát nem tészek.

197. Nansicles azonban tüzét meg-gyújtotta,
A' temjént, 's füstölőt óltárhoz hordotta:
A' hol Calisiris szavát indította,
És az áldozatot Isisnek nyújtotta.

198. Mercurius Istent Nansicles tiszteli,
(Pénznek Istene ez) és sokszor emeli
Hozzája a' szívét, 's temjénnel kérleli,
Hogy meg-gazdagítsa, 's légyen háza teli.

199. Calisiris pedig Isisnek áldozik.
Addig kereng, üvölt, füstöl, imádkozik:
Hogy temjénnye közt egy gyűrő találkozik,
És ott annak fénye majd ugyan lángozik.

200. A' kit nagy térd hajtva ő onnét ki-vészen,
Mintha újság vólna, nagy hálákat tészen,
Az pedig magánál vala régen készen,
Mondgya: Nansiclisnek mit adni, már lészen.

201. És hogy Isis az ő hű könyörgésére,
Tiszta áldozattya ritka szentségére,
Adta szükségének ezt segítségére,
Leánya sartzának meg-fizetésére.

202. Azért áldozattya el-végezésével,
Hamar Nansicleshez fordul gyűrűjével,
Hogy már az Istenek kedveskedésével,
És azt igy illeti édes beszédével:

203. Minthogy kedves Uram te általad nékem,
Meg-adatott az én szerelmes gyermekem,
Itt-is meg-hallgatott szives szóm, 's énekem
Az Istenek előtt, kinn örvend a' lelkem.

204. Azért vedd-el már most ez ajándékomat,
Az Istenektül jött jutalmazásomat,
Az kik meg-hallgatták én imádságomat,
Mert magok-is szánták sok fáradságomat.

205. Jól tudod magad-is, hogy az Istenektül
Nyújtatott ez nékem, mert kegyességektül
Vétetett-fel ügyem, a' kiknek kedvektül,
Végy te-is minden jót, óltalmat kezektül.

206. A' gyűrő sokat ér sokféle hasznával,
Setét éjt víg nappá tévő világával,
Mindenütt ott forgott ez Charicliával,
Örül, hogy szabadúl most ennek árrával.

207. És Nansiclesnek-is lőn kedves jószága,
Mert a' mint ő véli, ennek nagy újsága
Az Istenektül jött: de másként-is drága,
És várakat érő köve ritkasága.

NYOLTZADIK RÉSZ.

1. Mond Nansicles: Kérlek kedves barátomat,
Ne vedd nehéz neven igaz mondásomat:
Nem azért szerzettem, hidgyed e' rabomat,
Hogy attól éretted meg-foszszam magamat.

2. Hanem Thysbé helyett bús özvegységemben
Magamnak tartsam meg, mert vagyon kedvemben,
Vigasztalóm legyen keserűségemben,
A' melly gyakorta ér magános éltemben.

3. De hogy az Istenek te könyörgésedet
Meg-hallgatták, nézvén ritka szentségedet,
E' mellett én-is szép kedveskedésedet
Vettem, és nagy árú elégítésedet.

4. Annál inkább pedig, minthogy ezt tüzedben
Maga Isis tette, meg-szánván igyedben,
Nem szegem kedvedet én-is kérésedben
Hanem leányodat im adom kezedben.

5. Valamint énnekem kezemhez adatott,
Mikor Nitratestől meg-szabadíttatott,
Ollyan tisztán van most-is, tőlem nem bántatott,
És egyebektűl-is meg-óltalmaztatott.

6. Ezt végezvén mindgyárt asztalhoz menének,
Az étket fel-hozván, le-telepedének.
De a' szüzek külön szobában evének,
Mind ott, 's mind itt sok szép beszédet tevének.

7. Cnemon meg-beszélli sok nyomorúságát
Mostohája miatt, 's annak latorságát,
Számkivetésében útai sokságát,
Végre tolvajok közt szomorú fogságát.

8. Az ebédi lakást el-végzik ezekkel,
És a' Charicliát gyakor kérésekkel
Unszollyák, mondgya-el a' sok bal-szelekkel
Delphisből el-futván, mint, 's hogy mehettek-el.

9. Most vagyon ideje azt elő-számlálni,
Másszor olly jó módot erre nem találni,
Addig Nansicles-is kész köztünk sétálni,
Avagy azt hallgatván hol ülni, hol ál(l)ni.

10. Calisiris szavát itten közbe veti,
Mond: ez inkább őtet mint lányát illeti
Azért elméjében a' mint fel-veheti,
Annak számlálását ő el-is követi.

11. Annyival-is inkább mivel Cnemonnak-is
Szót adott vólt erről; de minthogy annak-is.
Tsúfosan lött dolga, 's akkor magának-is
Volt félelme, és meg-álta szavának-is.

12. Mond azért: útunkat midőn el-rendelénk,
És Delphisből a' nagy tengerekre kelénk,
Tsak hamar rút szelek érkeztek mi felénk,
Az kiktül hányatva félelemmel telénk.

13. Végre egy torokban vitettünk azokkal.
Hol kesereg a' tenger szörnyű zúgásokkal,
És sürőn ütköznek habok az habokkal,
Egymásra dülöngő viaskodásokkal.

14. Mint víz lángos tűznél, forr ollyan buzgással
A' tenger, 's fenékrül fövény fel-hozással
És a' víz szinére szapora hányással,
Ott pedig sok gállya van el-borulással.

15. De mi ott-is által békével kelhettünk,
Kinn az Isteneknek nagy hálákat tettünk,
Azután a' derék tengerre vitettünk,
És jó szelünk kelvén, azon örvendettünk.

16. Meg-győztük vala már a' nagy őrvényeket,
Azokat forgató kősziklás helyeket,
És nem félünk vala több veszedelmeket,
Ditsértük az időt, 's a' kedves szeleket.

17. De azonban a' nap nyúgalma helyére
Siet, nagy felyhő szál(l) a' tenger színére,
Zatzynthus szigete hagyatik meszszére,
Nem érhet a' gállya el-tzélzott révére.

18. Kit a' fő kormányos mikor észre vészen,
Lassúdgyon az hajó, nagy kiáltást tészen,
Szünnyön az evezés, sőt annál jobb lészen,
Ha a' vitorlákat fel-szedik egészen.

19. A' minthogy azokat fel-is kötözteti,
A' vas-matskákat-is elő-készítteti.
Kérdik tőle, miért ezt tselekedteti,
Holott semmi bal-szél őket nem kergeti.

20. Sőt szépen kedveznek a' fel-derültt egek,
El-haladták már a' gőzölgő fellegek,
Nem lesznek azokból tovább fergetegek,
Mert tsendes az idő, 's a' szelek melegek.

21. Felel amaz: hogy ha szélnek botsáttatnak
A' vitorlák, könnyen veszélyre juthatnak,
Mert setét az idő, olly helyre hozatnak,
Hol a' kősziklákról mind öszve-rontatnak.

22. Jobb lesz a' tengeren tsak helyben maradni
A' gállyáknak, hogy sem éjtszaka haladni,
És valamelly nem várt veszélyben akadni,
Indúllyanak osztán, ha meg kezd viradni.

23. Ez okon a' gállyát ott meg-is állíttyák,
És a' vas-matskákat fenékre szállíttyák,
Ott hálunk, de reggel korán meg-szóllíttyák
Egymást, és a' gállyát folynia indíttyák.

24. Megyünk a' rév felé szapora szelekkel,
Közelíttyük-is azt tsak hamar ezekkel,
A' parthoz érkezvén vagyunk jó-kedvekkel,
És a' szomszéd várost nézzük víg szemekkel.

25. Az holott mihelyen meg-hallyák hírünket,
Tódúlva jőnek-ki, tsudálnak bennünket,
Kérdezik, kik vagyunk, és lakó helyünket
Tudakolván, nézik szép készületünket.

26. Ezek a' gállyának ditsérik állását,
Azok a' sok drága marha nagy rakását
Tsudállyák ott, és illy késő indúlását,
Gállyáknak, 's a' vizen vakmerő járását.

27. Mert a' hét tsillag-is hajósok vezére,
El-enyészett vólt már, 's ment a' föld mélyére,
Nem lehetett nézni vezető fényére;
Igazán eveztünk mi tsak szerentsére.

28. Azonban közzülünk sokan bé-sietnek
A' városba, a' nélkül nem-is lehetnek:
Mert ki edgyet, ki mást ottan készíttetnek,
Kikre a' szükségtől ők kénszeríttetnek.

29. Mert hideg az idő, vannak sok héjával,
A' kikhez nagy munka jutni jó módgyával,
Az én fejemnek-is van nem kis gondgyával,
Mit kellessék tennem szállások dolgával.

30. Mert hallottam vala a' fő kormányostól,
Hogy ott akar lenni ez télen hajóstól.
Gondolom, mit kellyen tennem leányostól,
Félvén én ott a' sok jövevény árostól.

31. Azért nem-is merek a' városba menni,
Hanem tselédimmel kinn akarok lenni,
De búsúlok, őket hova kell ott tenni,
Veszek, ha dolgomat eszre kezdik venni.

32. Maradásom pedig az gállyán sem lehet
A' sok tsőtseléktől, mert az-is kárt tehet
Énnékem, 's olly helyre másuvá sem mehet
Bús fejem, az holott nyúgodalmat vehet.

33. Végre mikor sokat törődöm magamban,
És a' tenger mellett sétálok azomban.
Nem meszsze egy ember fordúl látásomban,
Kinn ugyan újúlást veszek bús gondomban.

34. Melly a' tenger partyán hálóját forgattya,
Le-teszi, fel-veszi, haragját mutattya,
Dörög ő magában, 's a' fejét lógattya,
Azonban az hálót tözi, 's földozgattya.

35. Kihez hozzá menvén, köszöntöm jó móddal,
És mondom: segíts most engem tanátsoddal,
Mond(d)-meg, hol lelhessek szállást, melly károddal
Nem lészen, sőt azért szolgálok hasznoddal.

36. Mond erre: im' tegnap fel, 's alá hordották,
Némelly rosz martzonák, és el-rongyollották
Az hálómat, 's ezzel munkámat tóldották,
És ezt elébb nékem ők meg-nem mondották.

37. Itt a' rév-hely körül kezdtek vólt bujkálni,
Hogy már habarnyitzát fognak ott találni:
De kárt tettek inkább, mint tudtak használni,
El-rontván hálómat, kit baj meg-tsinálni.

38. Mondom én: nem kérdem hálód szakasztását,
Hanem tselédemnek kivánom szállását
Jó helyen, és abban magad ajánlását,
Mert idegen vagyok, ládd a' tél forgását.

39. Viszont mond ő: azt ne adgyák az Istenek,
Hogy én kárvallásim tsak abban veszszenek:
Ki-keresem, hidgyed, azok kik legyenek,
Ugy hogy, az kár tévők büntetést vegyenek.

40. Nem tudtam elébb: de végre eszre vettem,
Hogy jól nem hall az, és új köszönést tettem
Hangos szóval néki, és kérve kérdettem:
Egy alkalmas szállást hol tudna érettem.

41. Mond: idvezlésedet fogadom kedvesen,
Téged'-is az Isten áldgyon bőségesen,
A' mire kérsz, abban szolgálok szivesen,
Tsak mennyünk-bé 's lássuk, a' hol, 's mint lehessen.

42. És ha ételedből nem űszsz sok fogásra,
Tseléded sem lészen sok, így kész szállásra
Bé-jöhetsz hozzám-is tsendes nyúgovásra,
Lesz arántad gondom. mind egyre mind másra.

43. Mondom: hárman vagyunk, kevés eleséggel
Szoktunk táplálltatni, lévén kis költséggel,
Felel: jól van, én-is majd egyenlőséggel,
Lévén tselédestől, el-férünk bőséggel.

44. Azért szálly-bé hozzám, ha tetszik szállásom,
Ahoz szegény konyhám, és vékony tartásom,
Nékem minden kintsem az én halászásom,
A' mellyből nem lehet nagy gazdálkodásom.

45. Ezt hallván ő tőle, könnyen eszre vettem
Együgyű jóságát, és azt meg-szerettem,
Azért másutt tovább nem félelmeskettem,
Hanem menni az ő házához siettem.

46. És ottan egynéhány hetekig mulattam:
A' mi a' konyhára szükség vólt, hozattam,
És azt a' gazdával közre botsátottam,
Az ő fogta hallal én-is tápláltattam.

47. Ha gazdag nem vólt-is étkünk készítése,
De a' természetnek vólt elégítése,
És köztünk sok régi dolgok említése
Forgott-fel, 's azokkal lött búnk enyhítése.

48. Az hogy a' mint mondgyák példa-beszédben-is:
Szokott vólt jó lenni rosz szerentsében-is,
Valami édesség a' keserűben-is,
És öröm még ama' kénos tömlötzben is.

49. Chariclia pedig nem hogy változásban
Vólna, a' szokatlan nehéz bújdosásban,
Sőt mint a' szép rósa pünkösdi nyilásban,
Gyenge ábrázattya van olly pirúlásban.

50. A' kit látván Thyrus, ura a' gállyának,
Szépsége súgári szivébe hatának,
És időt keresvén ő ahoz magának,
Mond: hogy velem titkos szavai vólnának.

51. És kezdi sok kintsét előttem beszélni,
Mondván: nem kell őtet akarkinek vélni,
Nem szorúl ő másra, vagyon miből élni,
Kér, fel-tött szándékát kivánnyam segélni.

52. Meg-mondgya itt, mi van az ő elméjében:
Hogy a' leányomat vötte szerelmében,
És fáradna annak férjhez vételében,
Ha meg-nem tsalatna ő reménségében.

53. Kére-is, hogy tőle azt meg ne tartanám,
Adnám oda neki, azt-is meg-mondanám,
Öszve keléseket hol, 's mint javallanám,
Illy jó szerentséjét el se botsátanám.

54. De szegénységemet én hányom, 's forgatom,
Hazám kivül férjhez másként sem adhatom,
A' fogadott időt véle el-váratom,
Addig nálam legyen; ez én akaratom.

55. Mondgya: nem kivánnya semmi jegy-ruháját,
Aranyát, ezüstét, egyéb portékáját,
Hanem tsak személyét, sőt édes hazáját
El-hadgya érette, szeretvén ortzáját.

56. Nem lehetett azért másként ment(t)é lennem
Tőle, de szót adván, arra kelle mennem :
Ha Aegyiptusba jő, ott kész leszek tennem
Néki kedvét, 's a' leányom mellé vennem.

57. Mert féltem, ha őtet meg-kedvetlenítem,
Erővel viszi-el, 's akkor mint segítem
Magamat? de őtet ha igy elégítem
Most, tovább dolgomat más útra térítem.

58. Ezen válaszommal meg-is elégedett,
És az én elmém-is ebben tsendesedett :
De megént tsak hamar más szélvész eredett
Ellenem, az mellyel szivem keseredett.

59. Ugyan-is azt szokták köz-szóban mondani,
Egy mennydörgés gyakran mást szokott hajtani,
A' szerint a' veszély veszélyt újítani,
A' kár kárt tenyészni és szaporítani.

60. Mert midőn a' tenger mellett sétáltomban
Az forgatom, 's hányom bús gondolatomban,
Mint nyúgott-meg Thyrus válasz-adásomban.
És tovább mit kezdgyek sok bajos dolgomban :

61. Tyrenus a' gazdám jő hozzám sietve,
És meg-szólít, elébb szépen meg-követve,
Mond osztán : nem lehet tégedet szeretve
El-titkolnom, a' mi van fülemben ejtve.

62. Minthogy apám gyanánt tartalak tégedet,
Neptunusra mondom, a' te veszélyedet
Ójom mint magamét, 's őrzöm személyedet,
És kivánom minden szerentsésségedet.

63. A' gyermekedet-is mint én szülöttemet
Úgy tartom, és saját egyetlen-egyemet,
Ez tészi, hogy néked kinyissam szivemet,
És adgyam az aránt vékony tetszésemet,

64. A' tengerben álló hegyre vesd szemedet,
Hol egy hajó tolvaj vár régen tégedet,
És vigyáz ott reád; de nem ugy kintsedet
Kivánnya az, a' mint te szép gyermekedet.

65. Mondom: az Istenek ezért meg-áldgyanak,
Hogy meg-mondod: de mint tudod, hogy várjanak
Azok engemet, és reám vigyázzanak,
Leányom kedveért gonoszt kivánnyanak.

66. Kire felel: az én élet keresésem,
És a' tengerekben járásom, 's kelésem
Ennek oka, szabad lévén versézésem,
'S tengert prédálókkal adásom, 's vevésem.

67. Az kik duplával-is nékem meg-fizetnek,
Ha mi halat vagy mást én tőlem vétetnek,
Minthogn várasokra ritkáb(b)an mehetnek,
Étellel leg-inkább tőlem segéttetnek.

68. Ma jó reggel pedig imádságotskámat
Végezvén, 's el-hagyván egyéb dolgotskámat,
Tenger partyán elébb vonván hajótskámat,
A' midőn visgálnám, 's fel-szedném varsámat:

69. Előmbe vetődik azoknak Hadnadgya,
Hogy semmit ne féllyek, biztatással hadgya,
Nem lészen bántásom hitire fogadgya,
Végre magát velem illy beszédben adgya.

70. Barátom, a' minap érkezett gállyának
Tudod-é jól dolgát, és nevét urának?
Azt-is: ha ez őszszel még meg-indúlnának
Azzal az hajósok, vagy itt maradnának?

71. Könnyen eszre vévén ő igyekezetit,
Mondom: nem esmérem semmi készületit
A' szállómnak, hanem reménlem szünetit
Meg-várják a' télnek, 's a' tavasz kezdetit.

72. Hát a' szép leányzó (viszont illy szót tészen)
El-mégyen-é vélek, avagy helyben lészen,
A' tengeren már több félelmet nem vészen,
Melly az én szivemet el-vette egészen.

73. Kétséges a' dolog, (mondom), de mi végre
Értekezel erről? felel: a kék égre
Mondom, nem találtam én még illy szépségre,
Azért kivánnám azt több esmeretségre.

74. És noha sok szépet láttam életemben,
De ennyire edgyért sem égtem szivemben;
Azért, ha állhatna én tehetségemben.
Őtet nem sokára ültetném ölemben.

75. Ezekből szerelmét noha eszre vettem,
De tovább mit akar, által nem érthettem,
Gonoszt gondol pedig, könnyen el-hihettem,
Hogy többet érthessek, azért illy szót tettem:

76. Nem szükség Tracinus motskolnod kezedet
Faeniciabéli vérrel, 's életedet
Jádzatnod, másként-is töltheted kedvedet:
Ragadd-el házamtól kész nyereségedet.

77. Felel: Ne gondollyad felőlem ezeket:
Mert a' tolvajok-is meg-fogják kezeket
Jóakarójoktól, nem vesztik neveket
Háládatlansággal, és emberségeket.

78. Efféle dologban tekéntlek tégedet:
Nem kívánom, hidgyed, betstelenségedet:
Meg-kérdenék, hová tetted vendégedet,
És a' miatt nagy bú érhetné fejedet.

79. Más az: dupláztatik az én nyereségem,
A' mikor fegyverre kelénd vitézségem,
Mert az igen szép szűz lészen feleségem,
Hajóbéli sok kints prédám, és költségem.

80. A' várashoz közel nem-is jó rá adnunk,
Erre mi fejünket, prédára fakadnunk.
Mert bár a' tengeren lehetne szaladnunk,
De elérvén, kézbe kellene akadnunk.

81. Jobb azért, ha várunk itt a' szerentsétől,
A' gazdag gállyának el-evezésétől,
Ha tsak égre nem kél mostani helyétől,
Meg nem menekedik Tracinus kezétől.

82. Nem lévén mit tennem, ditsérem mondását,
De tsak alig várom tőlem el-válását,
Hogy annál hamarébb velem mit szólását
Adhatnám tudtodra, 's elméje járását.

83. És óhassad tőle magadat népeddel:
Vess számot jó uram azért az eszeddel,
A' mig időd vagyon, 's serkenny-fel szemeddel,
Hogy a' mondtam dolog ne legyen veszteddel.

84. A' mikor ezeket tőle igy értettem,
Szomorodott szivem, kedvemet vesztettem,
Hogy tudtomra adta, köszönetet tettem,
Az után könyvezve tőle bútsút vettem.

85. És hamar a' tenger partyához sétáltam,
Hol Thyrus a' gállya urára találtam,
A' gazdám szavából más dolgot formáltam,
Eleibe illyen új beszéddel álltam.

86. Nékem nem tsak egyszer forog az eszemben,
Mit kellessék tennem én nehéz igyemben
Újjabb-újjabb gondot nemző keservemben,
'S azok miatt lévő sok kisértetemben.

87. A' várasi fő Ur im most-is arra vár,
És a' végett ide, 's oda sok kimje jár:
Hogy szép leányomat tőlem el-vegye már,
De mint én azt érjem, inkább meg-hallyak bár.

88. Mert nem-is illik ő az én nemzetemhez,
A' leány sem akar menni az illyenhez,
Hanem magamat már tött igéretemhez
Tartván, téged veszlek inkább gyermekemhez.

89. Mindazáltal most-is kérdelek tégedet,
Kész vagy-é el-hagyni te lakó földedet
Leányomért, erről add-is értelmedet,
Hogy úgy én-is tudgyam tehetni kedvedet.

90. Ha mit akarsz pedig, itt ne szemetezzünk,
Mert a' nélkül maradsz: hanem el-evezzünk
Innét mennél elébb, 's olly helyre férkezzünk,
Hol biztosbak lévén, minden jót végezzünk.

91. A' kalmár ezeket hallván, örömében
Fel-ugrik, apolgat engem vig kedvében,
Ugy tetszik, hogy mind nő szive-is testében,
Illy biztató választ értvén kétségében.

92. Mondván: Az Apolló, melly erre eresztett,
Áldott légyen, noha a' tél sokat vesztett
A' vizben, de minthogy szerelem gerjesztett,
A' talám fejemre veszélyt nem élesztett.

93. Mert ha derék-képen nem evezhetünk-is,
Meg-zajdúl a' tenger, bal lesz a' szelünk-is,
Az hova tzélozunk, oda nem érünk-is,
Találunk más várast, és ott lesz helyünk-is.

94. Kire mondom: bizony jó vólna indúlnunk
Első álom között, 's innét el-lódúlnunk.
Tetszik ő néki-is ehez hamar nyúlnunk,
'S a' veszélyes helytől más felé fordúlnunk.

95. Azért én-is gyorsan szállásomra megyek,
Hogy ottan egyet, 's mást a' kezemhez vegyek,
De a' gazda előtt hallgatásban legyek,
Hogy a' tsátsogással talám kárt ne tegyek.

96. És közlöm azt tsak a' saját tselédemmel,
Mondván: hogy sietve kelletik mennem-el,
Azért készüllyenek hamar mindenemmel,
Ugy hogy indulhassak együtt a' hiremmel.

97. Tudakozzák okát, de őket fenyítem:
Hallgassanak, ezzel le-is tsendesítem,
De gyengén a' dolgot ugyan meg-említem,
Azonban az úthoz magamat készítem.

98. Azért a vatsorát hamar el-végezvén,
Osztán kis alvással szememnek kedvezvén,
Azzal bús gondomrúl kevest felejtkezvén,
Tsuda dolgot látok, illy álmom érkezvén.

99. Egy nagy aszszú ember barna személyében,
Karján pais, sisak lévén a' fejében,
Jő előmbe, a' melly sánta lépésében,
Mintha ökleléstől vólna seb testében.

100. Hozzám közel jutván haragos nézése,
De mosolyogva van illyen beszéllése:
Vala oltárunknak bő temjénezése
Másoktól, és azzal kedvünk keresése.

101. De te templomunkat nékünk meg-vetetted,
És személyünket-is igy kissebbítetted,
De várj tsak, meg-bánod, hogy ezt tseleketted,
Akar hol tanúltad, 's akar kitül vetted.

102. Nagy sok vizi próba fog téged késérni,
És sok-féle gonosz, 's nyomorúság érni,
Akkor én ki legyek, meg fogod ismérni,
Vétettél, hogy hozzánk nem tudtál bé-térni.

103. Azonban a' melly szűz te veled edgyütt jár,
Köszönti Aszszonyom, mondván ő-is, hogy kár
Annak sok insége, a' melly mint hegyes ár,
Sérti gyenge szivét, és a' meg-szünne bár.

104. Meg-is szűnik, mondgya, az ő idejében,
Tsak végig maradgyon szép szűzességében,
Dianának hiven szolgálván éltében,
Ha ideig tüskék sértik-is szivében.

105. Ezzel el-enyészik, én-is fel-ebrülök,
Irtóztat a' látás, kitől hol hevülök'
Hol fázom, a' búban ugy meg-részegülök,
Hogy annak gőzétül tsak meg nem őrülök.

106. Fel-kél Theogenes és járkál mellettem,
Mondom néki: midőn én el-szenderettem,
Azt látám álmomban: hogy itten rekettem,
El-menvén a' gállya, a' kinn el-ijettem.

107. Azért készülly hamar, mindent reád hadtam:
Mert a' sok búk között magam el-fáradtam,
Talám reá érek, 's még el nem maradtam,
Húgodnak-is, hogy fel-kellyen, már jelt adtam.

108. Gazdám eszre vévén el-készületemet,
Miért tselekszem ezt, kérd arról engemet.
Mondom: a' te hired keveri bélemet,
Azért siettetem el-menetelemet.

109. És hogy hozzám való nagy szeretetedben
Ezt tudtomra adtad velem lételedben,
Másban is szolgáltál, azért mindenedben
Áldgyanak az egek, tellyes életedben.

110. Ulyssesnek pedig innét el-mentünkben,
Küldgy egy áldozatot, kérlek, mi nevünkben:
Ne tegyen akadályt 's kárt evezésünkben,
Sőt áldgyon mind vízre, mind földre keltünkben.

111. Fogadgya, hogy ő ezt örömest végezi,
A' gállyához késér, gyakorta kérdezi:
Mikor térünk viszsza, magát kötelezi
Mindenre, 's hogy tőle el-válunk, könyvezi.

112. Hogy az hajnal-tsillag fel-jöve az égre,
Meg-fúvá a' sipot a' hajós a' végre:
Hogy mennyen a' gállya, tartván a' mélységre,
Mivel azon az út jobb a' békeségre.

113. Zúgolódnak ugyan a' meg-indúlásban
A' gállyás-mesterek, mondván, zajdúlásban
Kezd lenni a' tenger, 's az azon járásban
Sokan estek, 's esnek ilyenkor romlásban.

114. De nem hajtván Thyrus azok mondására,
Rá űzi a' gállya meg-indítására,
Mondván: hogy tolvajok lesvén hajójára,
Ha tovább nem mégyen, lészen az kárára.

115. Mellyet tsak tréfában mond ugyan népének:
Hogy a' vólna oka el-evezésének:
De valósága lőn akkor beszédének,
Mikor ezek néki a' fején telének.

116. Azonban a' derék tengerre bé-érünk,
Ellenkező szelet ott hamar esmérünk,
Hab habot hajt reánk, kirin posog a' vérünk,
Rettegünk, 's óltalmat az egekből kérünk.

117. Sok hányatás után egy rév-hely állásban,
Crétánál érkezünk nagy sopánkodásban,
Kormányunk el-romlott a' sok habozásban,
És vitorlánk, 's árbotz-fánk-is van romlásban.

118. A' várashoz jutván azon meg-egyezünk,
A' míg a' gállyához helyre nem szerezünk
Egyet 's mást, és mindent jól el nem végezünk,
Mi mind addig onnét tovább nem evezünk.

119. A' minthogy egy hétig esett-is késésünk,
A' melly alatt arra van figyelmezésünk:
Ha meg-telik az hóld, lehessen ülésünk
Akkor a' gállyára és el-evezésünk.

120. Midőn pedig mindenképen el-készülünk,
A' rendelt időre a' gállyához gyülünk,
És piros hajnalban a' tengerre ülünk,
Szépen lengedező szelünknek örülünk.

121. Mondgyák a' hajósok, hogy békességessen
Mehetünk éjjel-is: minthogy van tsendessen
A' nagy tenger, nints olly kő-szál, melly tehessen
Akadályt, a' hajó folyhat egyenessen.

122. De midőn mi ennek vigadva örülünk,
Siet a' kormányos, mellyen el-rémülünk,
Kérdgyük mi dolog ez? mondgya: mi felülünk
Rosz hire van, ha itt félre nem kerülünk.

123. Azon vólna: hamar rév-parthoz érhetnénk,
A' jövő veszélytől ott mentek lehetnénk,
A' tolvajok kezét ugy el-kerülhetnénk,
Másként veszély érne, ha el-nem sietnénk.

124. Mert egy tolvaj hajó (úgymond) sietséggel
Közelít utánnunk, melly nagy dühösséggel
Fog ellenünk ütni, és minden szépséggel
Fel-prédál bennünket, kiméletlenséggel.

125. Ezt hallván, közzülünk sokan félemlenek,
Némellyek készülnek, fegyverre kellyenek,
Vannak, kik ezt mondgyák: ettől ne féllyenek,
Szokás gállya után, hogy hajók mennyenek.

126. Azonközben a' nap délre ereszkedik,
Sütő fényétől az idő melegedik,
Vitorlánkat hajtó szelünk kevesedik,
És azzal az gállya folyta tsendesedik.

127. És így mikor szelünk jobban-jobban múla,
Végtére annyira el-hagya, 's tágúla:
Hogy vitorlás gállyánk tsak alig mozdúla,
A' kinn bennünk a' félsz jobban meg-újúla.

128. Mivelhogy gállyánkat mi nem segéthettyük,
Mert tsak ezezőkkel azt nem vezethettyük,
Azért itt magunkat könnyen el-veszthettyük,
Ha valamelly bizott helyre nem vezettyük.

129. Ők a' kisded hajót szaporán vonhattyák,
És reménteleníil gállyához hozhattyák,
Sőt ott-is vannak már, és ostromolhattyák,
A' kinn nagy félelmek szívünket forgattyák.

130. Egyikünk ezt látván köztünk fel-sikólta:
Oda vagyunk, mondván, lesz sokunknak hólta,
Tracinus van vélek, esmerem régólta,
Melly (tudom) másutt-is sokakat el-ólta.

131. Mi lőn, meg-gondolhadd, nem vólt ez kedves hír,
Ki ide 's oda kap, ki jajt indít, és sír,
El-bódúlnak, kevés a' ki eszével bír,
Szepeg a' sok kalmár, mert most nem számot ír.

132. Ketten Theogenest a' Charicliával,
Alig tarthattuk-meg, hogy fel-vont ijjával,
Ellenek ne kelne maga romlásával,
És így el-ne veszne a' szűz-is társával.

133. A' kinn vala nékem nem kis búsúlásom,
Elmémbéli munkám, szívbéli fájásom;
De segített végre sok gondolkodásom,
És azok köztt illyen eszköz találásom.

134. A' midőn Tracinust hallottam nevezni,
Mondom: jobb lesz nékünk ő néki kedvezni,
Meg-adni magunkat, hogy sem ellenkezni
Fegyverrel, 's az által több gonoszt szerezni.

135. Mert ha mi ellenek rántándgyuk kardunkat,
És vak-szerentsére botsáttyuk dolgunkat,
Hamar körül fognak, és minden javunkat
Fel-prédállyák, rabbá tésznek mi magunkat.

136. Mond Tracinus e' közt: ti a' veszélyeknek
Fiai, mi haszna fegyverkezésteknek:
Hanem ha a' tetszik abban kedveteknek:
Hogy itten szakadgyon vége élteteknek.

137. Próbáltt vitézeknek ellene mik vattok?
Segétséghez pedig itten nem bízhattok,
Vagy kézbe, vagy pedig tengerbe akattok,
Melly-is halál mérge, mert ki-nem úszhattok.

138. Ha kell, szabadságot adunk éltetekre,
Mehettek mindnyájan bízott helyetekre,
És lészen módotok más keresetekre,
Tsak itt mehessünk mi a' ti kintsetekre.

139. Ebben pedig edgyet mindgyárt válaszszatok:
Avagy marhátokkal szabadon hadgyatok,
Avagy ha ugy tetszik, fegyverhez kapjatok,
De így való dolog, hogy mind el-romlotok.

140. Vannak ollyak, a' kik inkább hartzolásra
Készülnek, sőt ha ugy kell, meg-is halásra:
Hogy sem magok kényén ollyan kár-vallásra
Jussanak, és azzal másra szorúlásra.

141. Mert a' természetnek az edgyik szokása,
Hogy a' viadalra vagyon nagy vágyása,
Míg forog előtte annak tsak hallása,
De hervasztya szívét a' vérnek látása.

142. Azonban Tracinus hajóját lódíttya,
És az ütközetre vitézit nódíttya,
Kik közzül az edgyik magát bátoríttya,
A' gállyába szökik, hartzát ott indíttya.

143. El-tsapja a' kezét hamar edgyikének
Azok közzül, a' kik fel-fegyverkezének,
Azonban utánna többen-is szökének,
Sokat sebesítvén, kettőt meg-ölének.

144. Kit látván, el-esik minden mérészségek,
El tsügged hirtelen eléhbi készségek,
Félemlett szívekben meg-hűl reménségek,
És újjúl a' helyett több-több íjedségek.

145. El-hánnyák a' fegyvert, bújkálni indúlnak,
Ide 's oda futván, mind felém szorúlnak,
Hogy segétsem, kérnek, és reám borúlnak,
Ajakim érettek, azért így mozdúlnak:

146. Vitézek! a' fegyvert, kérlek, le-tegyétek,
Azt ártatlan vérrel tovább ne fessétek,
A' mit itt találtok, bár mind el-vegyétek,
Hogy tovább élhessünk, tsak azt engedgyétek.

147. Ezt hallván Tracinus, szíve tsendesedik,
Meg-szűnik a' fegyver, nem kegyetlenkedik,
Elég prédája lesz, azzal elégedik,
És így az haláltól éltünk menekedik.

148. Theogenes ugyan kap most-is kardgyához,
És kezdeni akar ő megént tsatához:
De én meg-ragadván, viszem mátkájához,
Kérvén, hogy ne adgyon okot halálához.

149. És így mikor vólnánk már az ő kezekben,
Várjuk, mi ér tovább a' veszedelmekben,
Ők lévén az Urak ott már mindenekben,
Mit mívelnek velünk, áll az ő kedvekben.

150. Az öreg gállyából végtére másokat
Más hajóba küldvén, engedik uttyokat,
Viszsza hánynak nékik holmi dib-dábokat:
De magoknak tartyák a' drágaságokat.

151. Tselédemmel edgyütt ollyan reménséggel,
Hogy azon hajóba lépjek békességgel,
Megyek én-is, de az Hadnagy sietséggel
Fogja Leányomat, és szól illyenséggel:

152. Ne félly, én szerelmem, szívem' ditsősége,
Ékes személyednek mert én ellensége
Nem vagyok, te lévén egy gyönyörűsége
Az én életemnek, 's minden reménsége.

153. Nem ellened vagyon ez hartz, de éretted:
Hidd-el, Zacyntustól miólta fel-vetted
Utodat, szívemet minthogy rabbá tetted,
És vigyázó szemem mind vala feletted.

154. Valamellyre mentél, híven követtelek,
Sok veszélyt szenvedtem, míg el nem értelek.
Áldassék Neptunus, hogy már meg-nyertelek,
És vigasságomra kézhez-is vettelek.

155. Örülly azért te-is e' sok szép marhának,
Temérdek sok kíntsnek, és drága ruhának,
Esmérvén magadat azok Aszszonyának,
Adgy hálát ezekért a' tenger Urának.

156. Erre feleletit a' szűz tartya készen,
Bátor a' szívében, félelmet nem vészen:
De itt-is vezére az én elmém lészen,
Szükség korán a' jó tanáts sokat tészen.

157. Ámbár más légyen-is titkosan szivében,
Palástolván a' mi nyilván van nyelvében,
De tsak használhasson azzal szükségében,
Nem lehet azt tudni embernek vétkében.

158. Minthogy sok betsület, jó hír meg-tartatik,
Ha néha a' dolog másképen mondatik,
Hogy sem valósága annak találtatik,
Azért a' szűztül-is tolvaj uraltatik.

159. Melly mond: áldott nevek a' nagy Isteneknek,
Ditsőség adassék ő kegyességeknek,
Kik gondviselői az árva fejeknek,
És vigasztalói keserves sziveknek.

160. A' kik tégedet-is hozván kegyességre,
Botsátottak reám nem mint ellenségre,
De a' mint beszélled, követtél a' végre:
Hogy el-érvén, hozzád végy gyönyörűségre.

161. Ha azért meg akarsz azokban állani,
Jó szerelmet kivánsz én velem tartani,
Én vén Apámot-is meg-kell marasztani,
És a' bátyámot-is el nem botsátani.

162. Mert ha én azoktól el-szakasztva lennék,
Hidgyed, ugy újjonnan vesztő búra mennék,
Sőt talám halált-is nem sokára vennék,
És igy tenéked-is kis örömet tennék.

163. E' beszédet a' szűz könyv(v)el szaporíttya,
És a' közt térdét-is gyakran horgasíttya,
Kikkel Tracinusnak a' szivét vidíttya,
És az-is szavait ekképen indíttya:

164. Szánom szép szerelmem keserves könyvedet,
Bátyád (meg-engedtem) szólgállyon tégedet,
Őrizze házamnál kedves személyedet,
De a' vén hijában enné kenyeredet.

165. Mindazáltal hogy az én szivem állását
Esmérd, a' ki néked adta már szállását,
És tudhassa ő-is kedved használlását,
Éretted nem bánom nálunk maradását.

166. Ez alatt a' szép nap fordúl éjtszakára,
Nagy setétség borúl az egek allyára,
És kemény szelek-is fújnak utóllyára,
Nagy habokat vernek azok a' gállyára.

167. A' kit a' tolvajok tréfának nem vélnek,
El-hadgyák az jádzást, kordét nem beszélnek,
Nem tudván a' gállyát vezetnie, félnek:
Mert mind nagyobb-nagyobb mérge van a' szélnek.

168. Mellyen el-ijedvén kétfelé kapdosnak,
Ki kötelet, ki ezt, ki amazt fogdosnak,
Most hajó orrára, most hátra futkosnak,
Hol e' teszi, hol a' magát kormányosnak.

169. Nem tudnak mit tenni szörnyű félelmekben,
A' szelek mind növén kegyetlenségekben,
A' gállya rend kivül hányatván ezekben,
Halálra rémülnek kétes életekben.

170. A' tolvajok végre kivánnak szakadni
Kis hajókra, és azokon el-szaladni,
De Hadnagy a' leányt, 's a' kintset ott hadni
Nem akarja, vélek kivánván maradni.

171. Sőt másnak sem hadgya, hogy azt tselekedgye:
Hanem azt akarja, mind addig szenvedgye
A' tengernek mérgét, a' mig öszve-szedgye
Aquilo szeleit, 's jobb úttyát engedgye.

172. A' tsólnokokat-is mind el-vagdaltattya,
Tudván, hogy a' gállyát jobban meg-tarthattya,
Minnyájok éltét-is úgy meg-maraszthattya,
Mert reménli, magát jobb idő mutattya.

173. Az apró hajóktúl azért menekedünk,
De az által mi semmit sem könnyebbedünk,
Sőt mind több-több gondba, búba verekedünk,
A' kik közt egymással sokat vetekedünk.

174. Végre addig űznek a' háborgó egek,
Vetnek, hánynak a' rút szelek, fergetegek,
Ugy hogy már magok-is (kinn én-is rettegek)
Szakadnak az árbotz-fát tartó idegek.

175. Sőt mozdúl a' fa-is és kezd romladozni,
A' vitorlák innét, 's túl-is szakadozni,
Bennek a' nagy szelek kezdvén akadozni,
Törni az evedzők, kormány hasadozni.

176. Végre egy rév-helyhez véletlen vitetünk
A' szelektől, a' hol szállást-is követünk,
A' fáradság után nyúgodni sietünk,
Ugy tetszik, minden bút ott el-is temetünk.

177. Jutottunk pedig mi ott tsak szerentsére
Heraclia mellé Aegyiptom földére,
Hol Nylus egy ága a' tenger vízére
Tódul, a' várasnak körül-vételére.

178. Az hova mihelt illy véletlen érkezünk,
És fáradt testünknek kevessé kedvezünk:
Hogy áldozat légyen, azon igyenezünk,
Az kit nem sokára ott el-is végezünk.

179. Mert a' vizen lévő szörnyű félelmünkben,
Azt fogadtuk vala buzgó kérelmünkben,
Ha meg-tart Neptunus nagy veszedelmünkben,
Áldozunk nevének leg-első helyünkben.

180. Az után Tracinus vettet asztalokat,
És az Tiriai jó édes borokat
Pásitra vonattya, 's minden állatokat
Készíttet, hogy tegyen fris lakodalmokat.

181. És ott félre vivén, kézen fog engemet,
Mondgya; édes apám, hogy értsed szivemet,
Ez a' kivánságom: az én szerelmemet
Add kézhez ma, véle tölthessem kedvemet.

182. Im jól látod, ahoz melly nagy készületem,
És a' vendégséget miként rendeltetem,
Nem lesz a' költségben semmi kiméllletem,
Mert a' leányodat én szivből szeretem.

183. Ő-is pedig ehez jó móddal készüllyön,
Annak rendi szerint szépen ékesüllyön,
Az ő személyének szivem hadd örüllyön,
Vígan legyen minden, és kedve bővüllyön.

184. Mindenem elég van, más nékem ne adgyon.
Bizonyítom szavát, tsak békével hadgyon,
Noha azt kívánom : karóban száradgyon,
Avagy három fára tsak hamar akadgyon.

185. De mondom előtte : áldassék érette,
Kedves gyermekemet hogy néked engette
Apollo, és illyen fiúval illette
Vén fejemet, 's azzal meg-örvendeztette.

186. Im mindgyárt el-mégyek, arra gondom lészen,
Hogy a' leányom-is találtassék készen,
Mivelhogy a' tiéd lesz már az egészen,
Tudom-is, hogy mindent kedved szerént tészen.

187. A' gállyában lehet jó nyúgodalmatok,
Leg-jobban-is esik ottan el-hálnotok,
De azt meg kelletik igen tiltanotok,
Senki ott ne legyen, hanem tsak magatok.

188. Mert nem-is illene, 's a' jó rend változna,
A' hol ketten lésztek, ha más-is motozna,
És szerelmetekben akadályt okozna,
Minthogy most a' dolog, 's az idő mást hozna.

189. Integet, ezt hallván, erőssen fejével,
A' mit mondok, lévén néki-is kedvével,
'S meg-hadgya, hogy ki-ki maga eszközével
Másuvá költözzön, hogy légyen békével.

190. Láttad vólna akkor, mint mikor fészkében
Meg-bódúl az hangya tovább menésében,
Fut maga terhével, ugy itt siettében
Hordozkodott ki-ki, el-költözésében.

191. Azonban hogy én-is tekintsek dolgomhoz,
Melly nem kis okot ád nagy búsúlásomhoz,
Theogenest hivom, és veszem magamhoz,
Es ő véle edgyütt megyek leányomhoz.

192. A' mellyet másként-is találunk sirásban,
Ortzáján könyvei lévén le-tsorgásban,
Merül pedig annál mérgesb zokogásban,
Midőn meg-lát, sőt majd ugyan el-halásban.

193. Kinn mi-is mind ketten sirásra fakadunk,
A' véle szólásban ezzel meg-akadunk,
De győzvén magunkat, mondom: ha helyt adunk
A' sirásnak, mi itt veszélyben maradunk.

194. Mert azzal el fogjuk árúlni magunkat,
És nem folytathattyuk, a' mint kell, dolgunkat,
Már pedig az éggel titkos szándékunkat
Közlöttem, melly tudom, viseli gondunkat.

195. Meg-mondottam régen, miben van dolgodat,
Azért ahoz kell már tartani magadat,
Ha pedig egyéb ok hozza siralmodat,
Mond(d)-meg, hadd keressem ugy-is orvosodat.

196. Felel erre: Jaj! a' nagy kénnya szivemnek,
Hogy az egek lettek nemzői lelkemnek:
Mert hogy sem olly tolvajt válaszszak férjemnek,
Jobb, mindgyárt itt legyen vége életemnek.

197. Ne-is adgya Isten, (a' kihez fel-megyen
Szíves könyörgésem), hogy az övé legyen
Az én tiszta testem, 's tőle motskot vegyen,
És ágyában engem, mint akarja, tegyen.

198. Mondom erre: ne sirj, győzd meg keservedet,
Légy jó reménségben, kérjed Istenedet,
Adgya úgy forgatnom tovább-is igyedet,
Hogy a' veszélyből ki-hozzam személyedet.

199. Azonban mint kezdgyem a' dolgot, búsúlok,
Félvén, tanátsomban végre meg-szorúlok,
Azért Polerushoz sietve indúlok,
És hozzája jutván, illyen szókhoz nyúlok:

200. Tudod, mint van dolga a' Charicliának,
A' Hadnagy akarja azt házas-társának
Venni, de ez inkább kéván ő-magának
Téged választani vigasztalójának.

201. A' téged-is illet inkább mint másokat,
Ha a' vitézeknek tudod szokásokat,
A' kik-is meg-tartyák ő rend-tartásokat,
És a' szerint veszik jutalmazásokat.

202. Te szöktél-bé elébb közzénk az hajóban,
Mig mások bé-jöttek, víttál-is valóban,
Az első választás minden ott nyert jóban
Téged illet azért, modom igaz szóban.

203. Ott pedig nagyobb jó a' Charicliánál
Nem vólt, mert drágább ez minden más marhánál.
Ezt kell azért venned, a' ki-is magánál
Örömesb lát téged amaz unalmánál.

204. Mond erre Polerus: ne félly ő dolgától,
Távol lészen orra a' szagos pésmától.
Ha hátra nem farol ő Charicliától,
A téj-is sovány lesz, kit szopott annyától.

205. Vagyon-is jó kedvem énnékem ezekre,
Sőt eddig-is jártam vólna már végekre,
Tsak hogy nem vólt útam el-követésekre,
Jó, hogy tudom, lesz már gondom mindenekre.

206. Gondoltam-is hozzám leányod szerelmét,
Sőt láttam-is abban szelid engedelmét,
De benne szemérem viselvén az elmét,
A' fedezte szive titkos gerjedelmét.

207. Ezek után bútsút kezdek tőle venni,
És a' gállya felé sietséggel menni,
Hogy adassék megént leányommal lenni,
És mint van a' dolog, nékie hírt tenni.

208. Hogy igy tsendesedgyen háborúlt szivében,
Mértékellye magát könyve özönében,
Biztatom erőssen, jó vég lesz igyében,
Tsak állandó legyen ő reménségében.

209. Ez után el-kezdik hamar a' vatsorát,
Kiméletlen hordgyák a' kalmárok borát,
És azzal le-mossák száraz torkok porát,
Nem vélvén, hogy érje azzal sok vég torát.

210. A' Tracinus vagyon nagy vigadozással,
Vitézi, mint szokás, duskáznak egymással,
Mondom Polerusnak titkos sugallással:
Téged a' leányom vár nagy ohajtással.

211. Szivesen kivánván, hogy veled lehessen,
Az elkezdett dolog felől beszélhessen,
És személyedben-is ő gyönyörködhessen,
Kér-is, tselekedd-meg, hogy kedve lehessen.

212. Kit hallván, fel-is kél, és el-jár dolgában,
Utat veszt, és titkon megyen a' gállyában,
Hogy Charicliának jutván látásában,
Ugy tetszik, van lelke paraditsomában.

213. Nem győzi eleget tsudálni szépségét,
Ahoz az ő édes szavát, emberségét,
Mondván, megpróbállya érte tehetségét,
Vagy el nyeri, vagy el-veszti egésségét.

214. El-megy ezzel tőle, elméjét forgattya,
Mint mehessen végbe el-szánt akarattya,
Szivét a' leánynak szerelme izgattya,
A' kiért halálát semminek-is tartya.

215. Az után közinkben megént bé-érkezik,
De az ábrázattya mint láng veressedik,
Hánnya, veti magát, hevül, 's veritezik,
Ezzel mit akarjon, társai kérdezik,

216. Kire mond, újjonnan fel-forrván magában:
Ugy tetszik, én vóltam, a' ki a' gállyában.
Bé-szöktem leg-elébb vakmerő próbában,
És ajtót nyitottam a' gazdag prédában.

217. Azért abban a' választás-is engemet
Illet leg-elsőben, és vitézségemet
Látván, ugy reménlem: hogy rövidségemet
Ti sem kivánnyátok, el-vonván béremet.

218. Mond erre Tracinus: hallod-é barátom,
Nintsen rövidséged semmiben, ugy látom,
Az egy Chariclia lészen tsak sajátom,
A' több nyereséget mind közre botsátom.

219. Azt sem tudom pedig, szived kivánatya
Mi légyen, és már-is epéd háborgattya
Béledet, holott más senki nem forgattya
Még a' nyereséget, el-sem dugogattya.

220. Tudod, az osztozás eddig nem lehetett,
A' mai nap pedig másra rendeltetett,
Mellyben-is van részed, mert veled közletett,
Nem tudhatom okát, erre mi vezetett.

221. Kire mond Polerus: a' több nyereséggel
Akár mit tégy te-is, hagylak békességgel,
De a' gállyában nyert legdrágább szépséggel
Nem birsz, mert én nyertem azt az elsőséggel.

222. E' pedig a' leány, nem-is nézek másra,
Hanem azt veszem-el a' jutalmazásra,
Mond Tracinus hamar ez kemény szólásra:
A' tiéd sem lészen, esküszöm a' Marsra.

223. Polerus szól: Tehát a' mi törvényünket
El-rontod? hogy a' hol nem szánván éltünket,
Elsőben meg-szegjük mi ellenségünket,
Választva ne vegyük ott nyereségünket.

224. Tracinus meg igy szól; én nem bontogatok
Törvényt, hanem minthogy vagyok hadnagyotok,
Ha ez aránt birák létztek-is magatok,
A' szűzhöz én, mint más, méltábban juthatok.

225. És minthogy akarom ezt feleségemnek,
Nem-is adom másnak, tartom én edgyemnek,
Azért ne szóly többet ellene kedvemnek,
Mert meg-érzed súllyát ezennel kezemnek.

226. Ezt hallván Polerus, méreg forr szivére,
Mond: a' mi munkánknak tehát ez a' bére?
Azért szakad testünk, omlik annak vére,
Hogy illy kudartz legyen jutalmunk végtére.

227. Nem méltó, hogy tovább tartsunk Hadnagyunknak,
Mert vesztegetője vagy szabadságunknak,
Mit ma nékem, holnap teszed azt másunknak,
Azért más gondgyát kell viselni magunknak.

228. Alig mondá ezt ki, tsuda mint zajdúla
A' sereg, és vérek benne meg-posdúla,
Ki a' Hadnagy mellé, ki pedig fordúla
Polerus pártyára, és fegyverhez nyúla.

229. Kik pedig javallyák: törvényre botsássák
Köztük a' villámást, és azzal meg-lássák,
Kit illet a' leány, addig tartóztassák
Magokat, hogy nagyobb roszra ne jut(t)assák.

230. De a' kényes Hadnagy erre semmit nem hajt:
Mondván: Hogy igy öli ez, 's amaz adta fajt,
Többi-is fel-zendül, mintha bolygatnál rajt,
És egymásba kapván, indítnak otsmány bajt.

231. Hogy a' Hadnagy mérgét Polerus sajdíttya,
Hantsárt kap, és azt a' mel(l)yébe hajíttya,
A' mellyel a' szivét által-is hasíttya,
És éltét véletlen halálra szoríttya.

232. Ezzel a' hartz annál inkább újjíttatik,
A' Hadnagy halála hamar toroltatik:
Köztök a' Nemesis sűrőn kiáltatik,
Vágás, ütés, lövés, seb szaporíttatik.

233. Minden barátságok méreggé változott,
Bor forr a' fejekben, és onnét származott,
Hogy egymás vérére ki-ki szomjúhozott,
Ugyan-is a' duska illyen az átkozott.

234. Kard, hantsár, tál, pohár, mi akad kezekben,
Azt egyaránt verik egymásnak fejekben,
Kit látván, ott hagyom őket én ezekben,
Nem kivánván enni izetlen levekben.

235. Köztök a' dühösség annyira árada,
Seb vagy halál nélkül hogy kevés marada,
Plutónak Lachesis elég lelket ada,
Kik' élte fonala ott rútúl szakada.

236. Theogenes minthogy nem vólt seregekben,
És torral egyvelült rosz vendégségekben,
Semmit nem tud vala veszekedésekben,
És illy hirtelen lött szörnyű esetekben.

237. Azonban a' midőn már a' hartz tágúla,
A' melly rész meg-maradt, gállyához indúla,
De Polerus ott-is ellenek fordúla,
És megént haragos fegyveréhez nyúla.

338. Egyveledvén vélek újjonnan tsatában,
Nem akar botsátni senkit a' gállyában,
Sokakat meg-is öl annak óltalmában,
Hogy a' leány légyen az ő birtokában.

239. Az pedig sok sírást botsát Dianához,
És annak nevében nyilat szed íjjához:
Hogy sem Theogenesen kivül magához,
Mást vegyen, készb nyúlni halálos hartzához.

240. Látván Theogenes ezek vesződését,
Fegyvert kap, közikbe gyorsíttya menését,
Örüli Polerus oda érkezését,
Bizván, hogy a' néki adgya segétését.

241. Theogenes pedig kezdi a' gállyától
Őtet-is el-űzni, és kedves húgától,
Hartzra kél a' dolog, és annak kardgyától
Sebesül Polerus, 's meg-vál jobb-karjától.

242. De Theogenes-is sebbel virágzik már,
Buzog piros vére, a' melly jóllehet kár,
De a' vitézi kert illy gyümöltsökkel jár,
El-húny ezzel a' nap, a' ki senkit sem vár.

243. A' földet temérdek setétség boríttya,
Egymás látásától őket el-szoríttya,
A' melly Theogenest inkább szomoríttya
Mint a' seb, és terhes gondgyát szaporíttya.

244. Minthogy nem láthattya, 's nem tudgya szerelmét,
Hol, 's mint maradt, tudgya pedig veszedelmét,
És hogy nem viheti abban segedelmét,
Adgya a' szivének keserves gyötrelmét.

245. Igy Chariclia-is hal, 's vész félelmében,
A' rút veszélyeknek lévén közepében,
És Theogenesért eped bús szivében,
Nem tudván, miképen maradt életében.

246. Én pedig egy kőhöz vettem vólt magamat,
De nem szemlélhettem édes leányamat,
Hanem hallottam, hogy siratta fiamat,
Adván én-is ahoz sok titkos jajjamat.

247. Ők sem tudták pedig én hová létemet,
Sokat gondolkodtam, 's forgattam eszemet,
Mint lellyem-fel őket, de keresésemet,
Tiltya a' setét éj, 's tartóztat engemet.

248. Hol az Isteneknek szivbűl esedezem,
Mi lesz tovább velünk, sirva értekezem;
Azonban virrad-é, magamban kérdezem,
Nézem az egeket, ügyünket könyvezem.

249. Mit kellyen mivelni, sokat hányom, 's vetem,
Szánom gyermekimet, mivelhogy szeretem,
Hallván siralmokat, félig hólt életem,
De általl látom, hogy meg-nem segéthetem.

250. Hanem tsak távolról hallgatom sírását
Édes leányomnak, keseregvén társát,
Melly mond: jaj-jaj! ha nem hallhatom szólását,
Közelítem mindgyárt éltem el-fogyását.

251. Ezt hallván, gondold meg, mit lehetett tennem,
Hallom a' sűrő jajt, de nem lehet mennem
Ő segétségére, és véle jót tennem,
Mint élnem, jobb vólna (mondom) halált vennem.

252. Nem-is vólt sok hija, hogy nagy keservemben,
Véget nem szakaszta Cloto életemben,
Sem iszom, sem eszem, véle nem létemben,
El-erőtlenedem kis egésségemben.

253. Azonközben kezdvén az idő pirúlni,
És azzal a' setét éjtszaka el-múlni,
Az én keservem-is kevessé tágúlni,
Fel-kelek, 's a' révhez sietek indúlni.

254. Megyek-is, már a' nap fel-virradván szépen,
Hogy meg-tekénthessem, van dolga miképen;
De midőn a' gállya úttyán vólnék épen,
El-ijedek az ott sereglő új népen.

255. Mert imé egy tsoport Aegyiptomi tolvaj,
Kiknek a' fejeken nem vala semmi haj,
Fut alá a' hegyről suttogva mint a' raj,
És ezzel szivemben szaporodik a' jaj.

256. Mert kezekben látom mind két gyermekemet,
A' mellyen el-vesztem újjonnan eszemet,
Semmi jó tanátstsal nem lelem helyemet,
Nagy ámúlva nézvén rút veszedelmemet.

257. A' rakott gállyát-is, látom, mint pusztíttyák,
A' sok drágaságot prédára fordíttyák,
És gyermekimet-is végre meg-indíttyák,
Amellyel szivemet nagy vasban szoríttyák.

258. Majd meg-bolondúlok, hogy nem segéthetem,
Szemem előtt viszik, és meg nem menthetem,
Gondold-meg, én ezzel mint keseríttetem,
De végre elmémet azzal reméltetem :

259. Hogy addig bújdosom fel, 's alá mentemben,
És Isteneknek-is kedvét kerestemben,
Idővel valahol én még életemben,
Reájok találok kivánt örömemben,

260. Ott azért életem akkor igy marada,
A' melly-is alig hogy tőrbe nem akada,
Azólta bús fejem eleget fárada,
És az Isteneknek sok temijént ada.

261. Ugy kerestem széllyel országról országra,
Botsátván magamat sok sanyarúságra,
És a' leányomat nem várt vigasságra.
Itt lelvén most, másszor leszek e' világra.

262. Hogy azért illy boldog és szerentsés lettél,
Hogy az én hasznomra ollyan próbát tettél,
Mellyel minden búmtúl engem meg-mentettél,
Midőn leányommal megörvendeztettél :

263. Meg akartam én-is néked jelenteni
Mindenként dolgomat, és veled közleni,
Kévánván másban-is tenéked tetszeni,
'S illy nagy jótétedet el-nem felejteni.

264. Ezeket igy mondván megént keseredik
Theogenes után, 's könyve felesedik,
Mint 's hol lelhetné fel, sűrőn kérdezkedik,
'S az Isteneknél-is sokat törekedik.

265. Ezt hallván, mások is kezdenek könyvezni,
Szánván sok keservét, 's azon igyekezni,
Hogy Theogenest-is kezéhez szerezni
Lehessen, és néki ezzel-is kedvezni.

266. Ez alatt az éj-is fel-vonnya sátorát,
Fel-adattya Nansicles-is a' vatsorát,
És mintha a' búknak tenné ugyan torát,
Nagy vigassággal van, nem kimélvén borát.

267. Vendégit-is, vígan legyenek, kinállya,
Nitratessel hol járt, azt ő-is számlállya,
Nézi Charicliát, és noha sajnállya
Tőle el-válását, de magát ajállya.

268. Hogy Calisirissel kész maga el-menni
Nitrateshez holnap, és ott azon lenni,
Hogy kézhez lehessen Theogenest venni,
Ezzel-is kívánván néki kedvet tenni.

269. Tudgya, reménsége ebben meg sem tsallya,
Azért minden bút le-tegyenek, javallya,
A' mellyre az előtt (maga-is meg-vallya)
Vólt okok, de most már jó hír vigasztallya.

270. Mellynek Calisiris illy szép ajánlását,
Köszöni, és mondgya azért sok áldását
Leányával együtt, ki-is búsúlását
Enyhíti ezekkel, 's kezdi vigadását.

271. De vessünk már véget mi a' vatsorának,
Ne adgyunk sok terhet gyomor fazekának,
Mert á' restséget hoz szemeink álmának,
És okát szerezi fejünk fájdalmának.

272. Hálállyuk-meg szépen az bő eleséget,
Kérjünk Apollótúl erőt, egésséget,
És mi dolgainkban kívánt segétséget,
Azzal járásunkban hasznot, 's nyereséget.

273. Ezt mondván, 's imádván, asztaltól oszlának,
Szállásokra menvén mások nyúgovának,
De nem lehet álma a' Charicliának,
Sok gondolatokat szerezvén magának.

274. Hanem a' virradtát várja, hogy érhesse,
És azzal szivéből gondgyát ki-vethesse,
El-romlott örömét helyre építhesse,
Egyszer Theogenest még meg-ölelhesse.

NB. Ezen Historia ennek előtte csak eddig vólt írásba véve, a' melly hogy tovább-is tsonkán ne légyen, a' következendő részek most adattak bé-fejezésére.

KILENTZEDIK RÉSZ.

1. Vólt közel az idő immár éjfél felé,
Asztaltól fel-kelve midőn vették elé
Nyúgodalmok dolgát, és szemeket telé
Az álom árnyéka, 's merülének belé.

2. Chariclián kivül (a' melly bánattyában
Tsak epedett) vólt-is ki-ki ő ágyában,
A' jó-lakás után jó ízű álmában,
Minden bút felejtő tsendes nyúgalmában.

3. Virrada azonban, a' mellyre fel-kelni
Kezdenek a' fetskék, és firitsékelni,
A' más madarak-is hajnalt énekelni,
És Calisiris-is magát fel-emelni.

4. A' melly a' Cnemonnal vala más szobában,
De a' szűz a' gazda leányi házában
Szállott vólt, azoknak jó társaságában,
Tsak hogy a' búk töttek akadályt álmában.

5. Látván, hogy a' magát jó reggel fel-vette,
Ez-is mind a' kettő álmát félre tette,
Azt leg-jobb ízében hagyván-el érette,
És látván, hogy a' sir, ez-is azt követte.

6. A' mint hogy szokás-is a' fejér népekben,
Ha egy sir közzülök, egész seregekben
Indúl a' könyvezés piszegő szemekben,
És ez nékik ugyan van természetekben.

7. Calisiris értvén, hogy lyánya fel-költ már,
Siet hozzá menni, arra hivást nem vár,
Feddésképen mondgya: hogy még nyúgodna bár,
Az álmotlansággal mert sok nyavalya jár.

8. Felel az: az hol van a' szivnek fájdalma,
A' szemnek sem lehet ottan nyúgodalma,
És a' kire omol a' bús gondok halma,
Az álma fogy annak, nő az aggodalma.

9. Tudod te jól magad az én keservemet,
Az melly éles tőrként sebheti szivemet,
Könyv(v)el tölti, tíltya álomtól szememet,
Mivelhogy te hoztál ezekben engemet.

10. Mert te vóltál eszköz minden én tettemben,
Közben-járó titkos tselekedetemben,
A' melly által juttam sok veszedelemben,
Másként most tsendesség vólna életemben.

11. De hasznotlan arról most immár beszélnem,
Mert nem lehet a' múlt dolgot fel-tserélnem,
Bár tsak azt lehetne bizonnyal remélnem,
Hogy édes társommal adatik még élnem.

12. Nem gondolnék véle, akar mit szenvednék,
Mert melléje jutván, tőle meg-élednék,
Ha fél-hólt vólnék-is, és meg-menekednék
Szivem minden búktól, tovább nem epednék.

13. De valameddig én nála nélkül lészek,
Szivemben mind addig nyúgalmat nem vészek,
Tsak szörnyű jajt űzök, és siralmat tészek,
És lészen életem búval tellyes fészek.

14. Mert ugyan-is a' ki szivét tartya kinél,
Annak nyúgvó-helye nints másnál senkinél,
Hanem egyedül tsak a' maga székinél,
A' mellyben tétetett az ő kedvesinél.

15. A' miólta tőled azzal el-szakadtam,
Kinek szerelmébe általad akadtam,
Mennyi veszély között vóltam, 's mint fáradtam,
Azt tegnap jó apám már előbe adtam.

16. Arról azért tovább szólni nem szükséges,
Minthogy vólt beszédem immár elégséges,
Hanem lévén éltem illy keserűséges
A' nélkül, a' kivel vagyok szövetséges.

17. Attól pedig én most im estem meszszére,
A' melly bús szivemnek van nagy keservére,
És hogy a' valaha légyen örömére,
Emlekeztettek a' gazda beszédére.

18. A' ki tegnap magát mivel ajánlotta,
Tudod jól, és minthogy hitivel tóldotta,
Azt meg-is tselekszi, ugy a' mint mondotta,
Mert eddig-is szavát még mind meg-tartotta.

19. Nem kétlem pedig, hogy már fel-serkentette
Őtet-is a' mi szónk, mert ezt meg-értette
Itt a' közelségben, 's arra félre tette
Álmát, és ő-magát ágyából fel-vette.

20. Azért a' ki nékem ezer jóval vóltál,
Eddig-is mellettem sokat töltél, szóltál,
Tőlem el-szakadván búkat búval tól(d)tál,
Sőt utánnam búdban sokszor majd meg-hóltál:

21. Öntsd-ki értem most-is atyai szivedet,
Ne kíméld tovább-is te verítékedet,
Ha érettem ide törted ag testedet,
Koronázd-meg ezzel nagy szeretetedet.

22. Sok tudományidat szedd mind egy summában,
Azzal beszédedhez készülly illy formában,
Hogy a' ne hibállyon ő foganattyában,
És így el-készülvén lépj bé szobájában.

23. A' holott köszöntvén idvezlő áldással,
Hozd-elé, az estve vólt melly ajánlással,
Rakd eleibe olly hatható mondással,
Hogy legyen beszéded kivánt használással.

24. Ezek közt a' leány attyára borúla,
És nem várt hevében hamar el-ájúla,
A' kinn a' vén nmber felette búsúla,
És élesztésére illyen szókhoz nyúla :

25. Szerelmes gyermekem ne tsüggedgy ennyire,
Végy jó reménséget, mert én valamire
Érkezem, el-hidgyed, nem hajtván semmire
Meg-tselekszem, mondom menny, 's föld Istenire.

26. Nem tsak a' gazdához vagyok kész el-menni
Éretted, hanem más dolgokat-is tenni,
De vagyok olly hittel: örömöt fogsz venni
Már a' sok bú után, tsak tűrő tudgy lenni.

27. Azonban az orrát érteti pésmával,
'S a' mellett mind addig inti szép szavával,
Hogy eszméli magát nagy bádgyadságával,
És fel-erősödvén így beszéll attyával:

28. Jaj, hirtelen hévség szorítá szivemet,
Él-erőtleníté az minden testemet,
De ugy tetszett, mintha Theogenesemet
Láttam vólna, az én egyetlen-egyemet.

29. És zöld koszorút tött ő az én fejemben,
Pálma-ágot adott pedig jobb-kezemben,
Kár, hogy fel-költöttél, és véle létemben
Nem mehettem tovább kivánt örömemben.

30. Calisiris mondgya: ezek mind jó jelek,
Kikkel én-is mind jobb-jobb remént nevelek,
Már kedves tavaszszá válnak a' mord telek,
És örömre jutnak a' keserves felek.

31. Mert a' zöld koszorú példáz reménséget,
A' Pálma a' búkon győzedelmességet,
Kedvesed látása azokban jó véget,
A' sok habok után kedves tsendességet,

32. Azaz: Végbe mégyen gazdánk igérete,
És a' mint tégedet attól meszsze vete
A' komor szerentse, a' kiért szünete
Nints búdnak, 's néki-is keserves élete:

33. Az ő munkájának úgy segétségével,
Hamar szembe jutsz már kivánt személyével,
És meg-újúl szived annak örömével,
Mint Laurus, és Pálma tavasz melegével.

34. Ugyan-is éj után jő-fel a' nap fénye,
Tövissel van rakva az öröm ösvénye,
Az azt járó lábnak sok a' sérteménye,
Tűres után tel-bé a' jóknak reménye.

35. Azért erősítsed el-tsüggedt szivedet,
Hidgy, reménly, és abban vesd erős hitedet,
A' mivel Diana biztatott tégedet,
A' ki jó karba-is juttattya ügyedet.

36. Közelít, el-hidgyed, már a' búknak vége,
És az Isteneknek igért segétsége,
Bé-telik szivednek kévánt reménsége,
Tsak légyen elmédnek tűrő tsendessége.

37. Azért majd bé-lépek a' gazda házában,
És beszéllek véle mennél jobb formában,
De im a' nélkül-is (látom) van gondgyában,
Mint légyen hamar mód meg-indúlásában.

38. A' pedig azért van, hogy adott szavának
Meg-felellyen, ámbár másféle dolgának
Kárával légyen-is felvéte úttyának:
De az igaz mondást tartya több hasznának.

39. Mert a' ki tartatni kiván betsületben,
Meg-áll szava mellett, 's a' mit igéretben
Tészen, bé-is tölti, tartván őrizetben
Jó hirét, mint leg-főbb kintsét ez életben.

40. Mindazáltal hozzá megyek sietséggel,
Hogy sürgetvén, légyen nagyobb serénységgel
A' meg-indúlásban, maradgy tsendességgel
Te azonban itt, s légy jó reménséggel.

41. De imádságoddal az eget zörgessed,
És az Isteneket az által sürgessed,
Hogy segétségekből már végét érhessed
A' búknak, és kivánt napodat nézhessed,

42. Én-is elébb végzem-el áldozatomat,
Hogy sem meg-indúllyak, és kezdgyem utomat,
Mihelt a' gazdával végzem szólásomat,
El-is készíttetem mindgyárt oltáromat.

43. És közlöm dolgodat abban Apollóval,
Temjénzésem között kérvén buzgó szóval,
Kezdendő útamat áldgya ollyan jóval,
Hogy vigasztaltassál kedves hir mondóval.

44. Ezeket igy mondván, ő meg-is indúla,
És a' Nansicleshez sietve járúla,
Utánna a' szűznek bő könyve tsordúla,
És a' között nyelve illyen szókhoz nyúla:

45. Apolló, Diana és a' több Istenek,
A' kik hatalmától függenek mindenek,
Utadnak vezéri, segédi legyenek,
És abban mindenként bóldoggá tegyenek.

46. Ugy hogy azzal én-is újúlást vehessek,
És régi ködömből nap-fényre mehessek,
A' kitől el-estem, ahoz kerülhessek,
És ő véle együtt kedvesen élhessek.

47. Minthogy pedig nehéz a' bús szivnek várni,
És én rajtam a' bú mostan nagy víz-árn(y)i,
Tudósíts addig-is, hol, és mint fogsz járni,
A' mig meg-térsz. ettől el se kivánny zárni.

48. A' gazdának ezek alatt szobájában
Bé-lép Calisiris, 's idvezlő szavában,
Köszöntvén, kivánnya, hogy minden dolgában
Tartsák az Istenek magok oltalmában.

49. Az után beszédét térité azokra
A' el-mult vatsorán fennforgott dolgokra,
A' mellyeket, kelvén sok ajánlásokra,
Forgattak egymás közt, 's vállaltak magokra.

50. Mit akar ezekkel, könnyen meg-értette
Nansicles, és monda: el nem felejtette:
Az mit tegnap mondott, 's már-is rendbe vette
Uttya eszközeit, és el-készítette.

51. Indúlhat-is mindgyárt, már minden dolgával
Készen lévén, de mond amaz: még hijával
Van készületem, 's hogy legyen jó módgyával,
Tovább kell indúlni még fertály órával.

52. Mert hátra vagyon még szokott áldozatom.
'S azt sem hon sem másutt én el nem mulatom,
Azért temjénemet most-is meg-gyújtatom,
És illattyát Apollónak bé-mutatom.

53. Hogy adgyon jó utat, 's ahoz békességet,
Mentünkben, jöttünkben erőt, egességet,
És fel-tött dolgunkban kivánatos véget,
A' maga nevének pedig ditsőséget.

54. Bóldogítson minden áldással tégedet,
Croesusnál kintsesbbé tegye értékedet,
Az égig emellye nagy ditséretedet,
Meg-örökösíttse szép hired, 's nevedet.

55. Mind azért a' melly jót már én velem tettél,
Mind a' mellyet tenni újjonnan kezdettél,
Mert már fél-hólt vóltam, de meg-élesztettél,
És a' rút kétségbűl szép reményre vettél.

56. Midőn kérésemet üressen nem hattad
Kedves leányomért, azt el sem tagadtad,
Hanem elő hozván, én kezemhez adtad,
És hogy fiamat-is megszerzed, fogadtad.

57. A' mint im kezdeszsz-is annak munkájához,
És hogy szerentsésen juss útad tzéllyához,
Apollónak azért mégyek óltárához,
És nyúlok én-is ott szent áldozattyához.

58. Másképen-is pedig nagy hálaadással,
Lészek én ezekért, és jutalmazással,
A' kikről az úton beszéllyünk egymással
Bővebben, nem késvén itt most több szólással.

59. Ezek után az óltár felé indúla,
És az áldozathoz nem mulatva nyúla,
Meg-fúván a' tüzet, temjéne meg-gyúla,
És ott hamar egy kis szellő-is újjúla.

60. De attól a' füstnek nints alá-tsapása,
És tsak a' föld szinén gőzölgő járása,
Hanem az ég felé lévén fel-hatása.
Az Istenekhez jut szép illatozása.

61. Egy bús gerlitze-is az oltár szarvára
Szállott, és botsáttya a' nyakát vállára,
De osztán társa-is a' tűz illattyára
El-jutván vigan kél mind kettő szárnyára.

62. A' mellyeket-is mond, 's jövendöl jó jelnek
Calisiris, hogy már épen által-kelnek
A' búknak tengerén, és olly partot lelnek,
A' hol minden kivánt örömmel bé-telnek.

63. Mert hogy menny felé ment temjéne illattya,
Az az Isteneknek kegyelmét mutattya,
A' kiknek felőlök a' már akarattya,
Hogy örömmé vállyon sziveknek bánattya.

64. A' gerlitzéknek-is edgyüvé jutása,
És bánattyok után kedves vigadása,
Minden kétség nélkül annak példázása,
Hogy nékik-is edgyütt lesz víg mulatása.

65. Az oltári dolgot azonban végezvén
Calisiris, és a' gazdához érkezvén,
Szóban kelnek, egyről 's másról értekezvén,
És indúlhatnak-é már, azt-is kérdezvén,

66. Mond Nansicles: tsak bé-fogják a' lovakat
Indúl mindgyárt, el-hágy másféle dolgokat,
El-is hozzák, a' mint kivánnya azokat,
És hintóra ülvén követik úttyokat.

67. Két lovas legénnye vagyon a' kalmárnak,
Kik a' hintó előtt útat nézve járnak,
Mert ha azt el-vétnék, vagy valami sárnak
Történne menniek, tartanák azt kárnak.

68. Minthogy tartózkodna azzal gyors járások,
Kárt tenyésznek pedig a' mulatozások,
Azért hogy ne légyen arra ok adások
Lépve járásoknál, több a' ságódások.

69. Két nap mentek vólt már a' Nylus folytában,
Nitrates házának fövenyes úttyában,
A' mikor Nansicles hátra vigyáztában
Láttya, hogy sereg jő szekere nyomában.

70. A' kitől elsőben kezdett vala félni,
Nem tudván távolról őket minek vélni,
De mikor közelbről lehetett szemlélni,
Meg-esméri, és kezd rólok jót remélni.

71. Mert azok Nitrates vitézi valának,
A' kik Nansiclessel kezet-is fogának,
És a' mikor tőle tudakoztatnának
Hol jártokról, akkor néki igy szólának:

72. Azt az ifjat, a' melly minapi lesünkben,
A' tolvajok ellen lévén fegyverünkben
'S te-is találtatván akkor seregünkben,
Akadt vala egy szép leánnyal kezünkben.

73. Nitrates a' Hadnagy általunk küldötte
Fő Kapitánnyához, és a' mint kérette,
Azt az új köntösbe mindgyárt öltöztette,
És Memphisbe a' Királyhoz ugy vitette.

74. A' Hadnagy pediglen a' több vitézekkeí,
És azok mellé gyült sokféle népekkel
A' szigetekre ment megint, mert hirekkel
Ugy van, hogy sok tolvaj jár ott seregekkel.

75. És a' végre megyünk mi-is illy sebessen,
Hogy ki-ki közzülünk utánnok érhessen,
És a' mint a' minap, most-is jól nyerhessen,
Tsak őket fel-lelnünk valahol lehessen.

76. Ezt hallván Nansicles, mondgya: hogy köszöntsék
Nitratest nevével, ezt el-se felejtsék,
Kivánnya, kövessék őket jó szerentsék,
És a' tolvajokat kezektől ne-mentsék.

77. Azok a' hintótúl tovább haladának,
És hamar egy óldal-útra fordúlának,
Nansicles pediglen hadgya szolgájának,
Arra tartson, a' hol szállások volnának.

78. Mert azok beszéde nem vala kedvére,
Meg akar szállani: hogy mennyen végére
Jobban a' dolognak, mert veszedelmére,
Nem örömest jutna tolvajok kezére.

79. Mond azért: én illyen akadályt nem véltem,
Sőt örvendő végét útamnak reméltem,
De a' vitézeket a' midőn szemléltem,
Hogy rosz hirrel jőnek, attól mindgyárt féltem.

80. A' mint nem-is jó hír ez fel-vött útunkban,
És az aránt lévő szives szándékunkban,
Hogy a' mint fel-tettük vala mi magunkban,
A' Nitratest vegyük eszközül dolgunkban.

81. Mint hogy mi már szembe véle nem lehetünk,
Mert a' hol most lest hány, oda nem mehetünk,
Ha tsak szántszándékkal veszélyt nem követünk,
Arra pedig vakúl talám nem sietünk.

82. Más az: hogy az ifjú sints már birtokában:
Mint hogy a' Királynak küldte udvarában,
Ha fel-keresnénk-is vakmerő próbában,
Fárasztanánk oda magunkat hijában.

83. Azonban ki tudgya, ott mi gonosz lelne,
Kevés költségünkkel más erszénye telne,
És ha vélek dolgunk viadalra kelne,
Félő, hogy valaki rajtunk nagyot szelne.

84. Azért nem tanátsos ott szerentsélkednünk,
Ha kárt nem akarunk, és veszélyt szenvednünk,
Hanem szállást érvén meg kell telepednünk
Ott mindgyárt, és már ma mást sem tselekednünk.

85. Mivelhogy a' nap-is a' tengerek felé
Siet, az ég bértzét mert már által-kelé,
Az est-tsillag kezdi fényét venni elé,
A' bé-hajtott nyáj-is aklát már meg-telé.

86. És igy-is ideje vagyon, hogy megszállyunk
Az leg-első helyen, tovább ne sétállyunk,
És holnapra kelve olly dolgot tsinállyunk,
A' kivel ne tegyünk kárt, hanem használlyunk.

87. Calisiris felel, és igy szól ezekre:
Kell bízni magunkat a' nagy Istenekre,
És azoknak igért gondviselésekre,
A' kik nem engednek jutni veszélyekre.

88. Mert a' kiket ezek kezek alá fognak,
Akár melly veszélyek tengerén forognak,
Nem lehet ártalmok, sőt minden dolognak
Uttyán, nevezhetik jártokat bóldognak.

89. Azért meg-tsüggedni nem kell reményünkben,
Hanem újúllyon az mindenkor szivünkben,
El-nem hagynak azok mi igaz igyünkben,
Tsak hogy tétovázók ne legyünk hitünkben.

90. Az ugyan jó lészen, ha most meg-szállunk már,
Mivelhogy a' nap-is nyúgvó helyéhez jár,
De ha hólnap tovább nem mennénk, lenne kár,
Ollyat mindazáltal biztos szivem nem vár.

91. Hanem vagyok inkább ollyan reménségben,
Hogy a' mit kezdettünk, viszszük-is azt végben,
Mert bár ne lehessen köz a segítségben
Nitrates, mint hogy jár ő most más szükségben,

92. Elég az: hogy tudgyuk már, hova vitetett
Szerelmes gyermekem: méltán-is illetett
Az Királyi udvart, akár a' termetet
Akár az eszt nézzük, a' mellyel született.

93. Könnyebb lészen ottan őtet fel-keresnünk,
A' holott nyomában adatott már esnünk,
Hogy sem mint egyebütt vigyáznunk, és lesnünk,
Valamelly veszélyben magunknak-is vesznünk.

94. De ezekrűl többet tovább beszéllgessünk,
Most a' szálló helyre érkezni siessünk,
Holnap reggel osztán jobban számot vessünk
Eszünkkel, 's a' mi jobb lesz, ollyat kövessünk.

95. Ugy tudom, hogy itten van közel egy város,
A' mellyben adatik sok vevő, sok áros,
És minden kapuja annak erős záros,
Ha oda érhetnénk, nem lenne a' káros.

96. Mert ottan senkitűl nem kellene félnünk,
És egyebekkel-is lehetne beszélnünk,
A' mi szándékunkban tanátsokkal élnünk,
És mit tegyünk tovább, osztán el-tökélnünk.

97. Ezeket Nansicles a' mikor igy hallya,
Hogy oda mennyenek, maga-is javallya,
Mert faluban hálni félelmes, meg-vallya,
Mint hogy a' tájjékát sok tolvaj nyargallya.

98. Oda el-is érnek, mondgya, ha sietnek,
Mig bé-setétedik, és helyben lehetnek,
De ha lassan járnak, addig nem mehetnek:
Azért el-lódúlván, inkább mind ügetnek.

99. És szaporán menvén hamar közelítik
A' várost, a' mellynek falát ékesitik
A' sok tornyos bástyák, és azt erősítik
A' mély vizű árkok, kik körül kerítik.

100. Belől a' házaknak tzifra munkájával,
Piatzi, 's utszái egyenlő sorával,
A' szép templomokkal, azok sok tornyával
Ékes, 's gazdag a' sok kalmárok javával.

101. A' mellybe bé-jutván, ott egy baráttyához
Száll-bé, és az kedv(v)el fogadgya házához,
Az után tsak hamar hiván vatsorához,
Sok étket, és fő bort hordat asztalához.

102. Jó kedve-is duzzad ottan Nansiclesnek,
A' hol nem tartya már a' helyt félelmesnek,
A' gazda-is, a' mit ismér szükségesnek,
Ád mindent, mert tudgya vendégét pénzesnek.

103. És nintsen kétsége, hogy minden költségét
Meg-téríti, mint hogy szép esmeretségét
Tartya régen véle, 's vette emberségét,
Ez előtt-is sokban segítvén szükségét.

104. De egyéb képen-is az olly városokban,
Ha kit a' lakosok fogadnak házokban,
És részessé teszik jóakarattyokban,
Meg-veszik az árrát, van a' szokásokban.

105. Calisiris nem ment vólt a' vatsorához,
Hanem kenyeret szelt egy ital borához,
A' mellett szállásán másféle dolgához,
És végtére látott imádkozásához.

106. De ő Theogenest most sem felejtheti,
Hanem azt könyvező szemmel emlegeti,
Mondván, hogy járását mind addig követi,
Mig meg-lelésének szerit nem teheti.

107. Nansicles-is étkét azonban végezi,
Calisiris, mint van, 's mit tsinál? kérdezi.
Mondgyák: hogy mostan-is a' fiát könyvezi,
'S imádkozik, de azt mindgyárt bé-fejezi.

108. Calisiris szállott vólt a' melly szobában,
Azontúl Nansicles vólt egy palotában,
Ott-is vatsoráltak, mellynek el-múltában
Oszlott a' gazda-is a' maga házában.

109. Azért háborgatni akkor nem kívánta
Chalisirist, minthogy kesergését szánta,
És annak bal sorsát másképen-is bánta,
Tudván a' szerentse mint forgattya, 's hánta.

110. Hanem étke után ment nyúgodalmára,
Már Chalisiris-is le-dült vólt ágyára,
De a' sok búk hoztak akadályt álmára,
Mindazonáltal el-szunnyad utóllyára.

111. Más nap mind a' ketten jó reggel serkennek,
Ki-ki az jó éjjért hálát ád Istennek,
A' melly jóra vivő vezére mindennek,
Az után egymáshoz idvezlettel mennek.

112. És tovább dolgokban mit tselekdgyenek,
Arról kezdnek szólni, tetszik: hogy vegyenek
Mástól-is tanátsot, és nem tsak legyenek
Magok eszén járók, hogy több jót tegyenek.

113. Tsak az edgyes tanáts a' nehéz dolgokban
Nem elég, hanem több elme kell azokban,
Mert a' magános ész keserves károkban
Szokott gyakran hozni, és gyalázatokban.

114. Meg-ártott sokaknak a' tanátstalanság,
Lött dolgokban azért sok alkalmatlanság,
Idétlenül nyúlni nagy gondolatlanság,
Akar mihez, vége mert boldogtalanság.

115. Mond végre Nansicles: tegnap a' gazdával
Együtt lévén, és jól lakván-is borával,
Emlegetett téged sok édes szavával,
Hogy köztünk nem vóltál, lévén bánattyával.

116 És a' mikor rólad tőlem értekezett,
Meg-értvén dolgodat, majd ugyan könyvezett,
Ugy szánt, mondván, minap egy Hadnagy érkezett
A' városba, 's fogott a' véle-is kezet.

117. Mivelhogy esméri, a' melly seregében,
Egy rab ifjat vivén az utszák mentében,
A' mint távol látva vehette szemében,
Merő Isteni kép a' szép személlyében.

118. Az a' Hadnagy pedig a' Fő Kapitánynak
Seregéből való, melly e' tartománynak
Vigyáz dolgaira, és nagy adománynak
Örvével, az ifjat küldi a' Királynak.

119. De az ki, 's mi légyen, másként nem tudhattya,
Hanem a' fő Bíró azt-is meg-mondhattya,
Mert beszélt a' vélek, 's minden azt vallhattya,
A' ki látta, hogy az nem köz rend fajzattya.

120. Javallotta azért, hogy mi a' Bíróval
Szólanánk mint arról leg-többet tudóval,
El-jő ő-is velünk, és ott minden jóval
Kiván lenni, a' mint tudgya-is a' szóval.

121. Chalisiris erre ád illy feleletet,
Bizik a' tél után ér már kikeletet,
Jól tudgya, fiánál nem egyéb lehetet(t),
Az Hadnagy serege kit erre vezetet(t).

122. És hogy ahoz juthat, sok jelek biztattyák,
Az oltári tüzek, kik az eget hattyák
Kedves illatokkal, és öszve juttattyák
A' vált gerlitzéket, mert mind ezt mutattyák.

123. Sőt leányának-is hamar el-halása,
És abban szerelmes báttyának látása,
Azzal kedve szerint kezdett mulatása
Nem egyéb, hanem mind ennek példázása.

124. Az Isteni végzés nem tud meg-változást,
Tsak ahoz mi magunk ne adgyunk okozást,
Meg-eléglették már a' sok siránkozást,
És az után adnak kedvesen lakozást.

125. Mindazáltal nem árt a' bíróhoz mennünk,
Sőt igen szükséges azzal szembe lennünk,
És véle beszéllvén tanátsot-is vennünk,
Mit lesz tovább hasznosb dolgainkban tennünk.

126. Midőn azért ez igy tetszik mind kettőnek,
És indúlni kezdnek, imé hárman jőnek
Követek hozzájok, Gelon az elsőnek
Neve, és ezt mondták közöttök elsőnek.

127. A' kik a' Birótúl hoztak izenetet,
Mondván, értésére némellytül ejtetet(t)
Az, hogy a' városban idegen nemzetet
Láttak, de nem tudgyák, a' ki, 's mi lehetet(t).

128. Azért ők a' végre küldettek hozzájok,
Tudgyák-meg kitsodák, és hol a' hazájok,
Hova mennek, van-é úti tzédulájok ?
A' kit hallván, gyorsan felel a' gazdájok.

129. És mond: a' Nansiclest nemde esméritek ?
Sok borát, 's kenyerét, iszszátok, eszitek,
És hogy ő van nálam eszre nem veszitek,
Vallyon szemeteket most hová teszitek ?

130. Ezzel a' követek jobban ébrülének,
És a' Nansiclesre szemesben nézének,
A' mellyre ők mindgyárt rá-is esmérének,
És jelen létének osztán örülének.

131. Mert vólt a' városban szép esmeretsége
Nansiclesnek, 's ahoz sokkal szövetsége
Az kereskedésben, és nagy embersége,
Mert sok értékében nem vólt fösvénysége.

132. Ment vólt a' városba görög öltözetben,
És a' miatt esett ollyan nevezetben,
Hogy idegen vólna, de ő mi szerzetben
Fáradott, vólt annak dolga fedezetben.

133. Tsak a' gazdának vólt gyengén hallottára,
De hogy a' Birónak adgyák tudására,
Sőt botsássák-is azt az ő tanáttsára,
Vötte vólt mind kettő ugy gondolattyára.

134. De akadályt tött vólt ebben a' követség,
Mindazáltal ezt-is a' lött ismeretség
Helyre hozta, 's nem lött belőle rövidség,
Hanem követte azt tréfa és nevetség.

135. Mert nyilék pintzéje hamar a' gazdának,
És szapora lába léve jó borának,
Mellyből az követek midőn jól ivának,
Egymástól sok tsókkal osztán el-válának,

136. Mert ott a' tsókolás vólt bé-vett szokásban,
Mind az öszve-jutás, mind az el-válásban,
Chalisiris ugyan vette vólt bánásban,
Hogy fel-tött szándékok ment meg-akadásban.

137. De a' mint mondották, a' kik követségben
Jártak: a' Biró-is akkor vendégségben
Lévén a' fő papnál, a' melly élt szentségben,
A' miatt sem mehetett vólna a' végben.

138. Azért ez el-múlván, mit kellyen mást tenni,
Kérdvén mondgyák: jó lesz a' templomba menni,
És ott értelmeket a' papoknak venni,
A' kik most tsak hamar mind ott fognak lenni.

139. Mond a' gazda: a' fő pap ma ott nem lészen,
Hanem áldozattya hólnapra van készen,
Mert nagy innep leénd, 's feleletet vészen
Isis oltárától, más tsudát-is tészen.

140. Az alatt a' kit ők meg-sem reménlettek,
Gelon a' fő követ érkezik érettek,
Mondván: a' Bíróval ők már szembe lettek,
Mert haza ment eddig, mig itt beszéllettek.

141. Meg-jelentvén a' kit idegennek véltek,
Nansiclesnek lelték, midőn rá szemléltek,
Ő hozzája készül, a' mint ott beszéltek,
És emberségével ennek sokan éltek.

142. Kit hallván a' Biró, mondgya: hogy mennyenek
Érettek, kedvesen láttya, tsak jöjjenek,
Azonban reájok vigyázva legyenek,
És ha el-érkeznek, mindgyárt hírt tegyenek.

143. Mellyet értvén Gelon, ő maga siete
Szólására, mint hogy barátságot vete
Elébb Nansiclessel, kit az-is szerete,
'S hogy most érette jött, azért meg-fizete.

144. Mondgya a' Birónak kedves izenését,
Kedvesen fogadgya, más dolga kezdését
Félbe hadgya, oda veszi fel-menését,
Tsak mennyen előre, 's vigye köszöntését.

145. El-is megyen ezzel a' Gelon sietve,
Nansicles-is közbe kevés időt vetve,
Chalisiris szavát, tanátsát követve,
Indúl véle együtt, gyermekit szeretve.

146. Van nem kevés köze a' Biró házának
Az ő szállásától, mert a' fő utszának
Lakik közepette, a' váras tornyának
Ellenében, és az Isis templomának.

147. A' hol négy oszlop-is a' piatz középen,
Vagyon fel-állatva, 's helyheztetve épen,
Fényes rézből öntve, tzifrázva sok-képen,
Arannyal rajzolva, 's pallérozva szépen.

148. Nansicles szállása a' végső utszában
Van pedig, tsak közel a' kapu sorában,
A' mellynek a' szomszéd hostátra nyíltában,
A' Nylusra viszen-le az út hoszszában.

149. A' honnét Nansicles azért fel-sétálván
A' Chalisirissel, és arra találván
Térni, az négy oszlop hol ragyogva álván,
Tartóztat sok járót, azokat tsudálván.

150. Ott ők-is meg-állnak, nézvén ékességét
Azoknak, míveknek ritka mesterségét,
De nem visgálhatták értelmek mélységét,
Látván az időnek ahoz rövidségét.

151. Hanem a' Birónak sietnek házához,
Fontolván az úton, mint nyúllyon szavához
Ott mind kettő, hogy jól indúllyon úttyához
El-kezdett dolgának, és jusson tzéllyához.

152. Mond Nansicles: előbb ő kíván szólani,
De Chalisirisre hadgya háromlani
Ő tsak hamar, rajta fog osztán állani,
A' fia dolgában mit akar mondani.

153. Azonban előre menvén egy szolgájok,
A Biró-is hagyván vigyázni reájok,
Készen vala ő nála audentiájok,
És szóla a' Biró ekképen hozzájok.

154. Hozott a' Jupiter kedves egésséggel,
Áldgyon minden jóval, 's abban békességgel,
Fel-vött útatokban örvendetes véggel,
Kívánt személyteket látom kedvességgel.

155. Mellyre mond Nansicles: vólt kötelességünk,
Hogy meg-látogassunk, 's ahoz nagy készségünk,
De elébb nem vala arra ürességünk,
A' melly légyen (kérünk) előtted mentségünk.

156. Ide pedig minket a' szükség-is hozott,
Mert a' társom fia régen el-távozott,
Nem tudván hol létét, nem kis bút okozott
Attyának, de most illy hire találkozott.

157. Hogy a' múlt napokban némelly vitézekkel,
Egy ifjú láttatott, kik ezen mentek-el,
És a' mint hallottuk, egész seregekkel
Meg-állván házadnál, szólottál ezekkel.

158. Sőt az ifjúval-is (mondván) beszéllettél,
Vagy leg-alább mástól róla kérdést tettél,
Ki légyen, 's nem kétlem. tudóssá-is lettél,
Kérlek azért, mond(d)-meg, erről mit értettél.

159. Mert az kiért már mi régenten fáradunk,
Ez az, ugy gondollyuk ; ha reá akadunk
Te jóvóltod által, nagy hálákat adunk
Azért néked, a' kit hittel-is fogadunk.

160. Mond erre a' Bíró : a' mit én értettem,
Meg-mondom örömest ; mihelt szembe lettem
Vélek, és az ifjat látásomba vettem,
A' ki, és mi légyen mingyárt kérdést tettem.

161. Mert láttam, nem köz-rend, de Urak ágyából
Származott az, a' mint minden állásából
Meg-tetszett testének, és szava folytából,
Szeretetre méltó szép ábrázattyából.

162. Meg-vallom, ritkaság előttem szépsége,
De a' mint esmértem, vólt kedvetlensége,
És mint egy változott azzal frissesége,
Másképen láttatott lenni egészsége.

163. Egy pedig kérdtemre illyen választ adott :
Hogy a' tolvajokra minap fel-támadott
Nitrates, kezébe ez akkor akadott,
Másként ők sem tudgyák, az honnet szakadott.

164. Az Orandetesnek, fő Kapitánnyának
Küldötte, a' pedig küldi Királlyának,
És őket melléje rendelték strásának,
A' minthogy gondgyát-is viselik úttyának.

165. Azonban akartam küldni más szállásra,
Lészen oda gondom a' gazdálkodásra,
De mondván: idejek nints a' mulatásra,
A' szomszéd városba siettek hálásra.

166. Kevés falatozást tsak fenn állva tettek,
Osztán betsülettel tőlem bútsút vettek,
A' szomszéd városba (mint mondám) siettek,
Onnét pedig eddig Memphisbe mehettek.

167. Erre Chalisiris szól, és bizonyára
Mondgya: az ő fia az, és hogy nyomára
Akadott, van az nagy vigasztalására,
Bízván, magára-is talál nem sokára.

168. A' melly után sokat búsúltt, és fáradott,
Mind főldön, mind vizen, fázott és izzadott,
Télben, nyárban járván, hogy mostan akadott
Bizonyos nyomára, az jó remént adott.

169. Mondván: tudom, leszen elég fáradságom
Tovább-is, búm, gondom, és szomorúságom,
Míg kezemhez nem jut az én szép virágom,
De mihelt fel-lelem, meg-újjúl világom.

170. Nem-is szűnöm addig, mig meg nem találom,
Mert tőlem el-estét annyira sajnálom,
Hogy kivüle nem kell sem étel, sem álom,
És a' napok folytát könyvezve számlálom.

171. A' Biró hallgatván ezt figyelmetesen,
Mondgya: szánnya ügyét, 's segéti szivesen,
Tsak mint, 's hogy lött dolga, azt elégségesen
Értse, és jól tenni véle mint lehessen.

172. Mond Nansicles: noha új kín fog szállani
A' szivére, 's nehéz lészen meg-állani
A' könyhúllatást-is, de ha meg-hallani
Akarja előtte, kész lesz meg-vallani.

173. Mint 's hogy esett dolga, mert ugyan-is másként
Meg-nem gyógyíthatni, de tudni kell a' ként,
A' melly orvos ahoz tsak vaktában teként,
Keveset használ az, tudgyuk azt fejenként.

174. Mond a' Biró: Vagyon mostan ürességem,
Hogy meg-hallyam szavát, 's ahoz nagy készsé-
Ha miben használhat az én segétségem, [gem,
Az ő dolgaiban lesz a' nyereségem.

175. Sohajt Chalisiris, 's szemei merülnek
Könyvekben, de abból megént fel-derülnek,
Izzad a' homloka, ortzái hevülnek,
De azok-is szünvén, végre tsendesülnek.

176. Mert nagy bizodalma vagyon már szivének,
Illy bizonyos hirét hallván gyermekének,
Nem kis oka lévén az-is reményének,
A' melly jelt mutatott tüze temjénének.

177. A' mikor Chemisből útra készültében,
Tévén áldozatot Apolló nevében,
Oltári füstének az égig mentében,
A' két gerlitze lőn ott öszve-keltében.

178. Azért egyet, 's kettőt köhent, és dolgának
Kezdi számlálását, de olly hirt hozának
Azonban, hogy a' fő pap jő 's kapujának
Van mér tsak előtte a' Biró házának.

179. A' mellyen mindnyájan ők lábra kelének,
Eleibe menvén, üdvözlést tévének,
És kezéhez (a' mint szokás) békélének,
A' házba vezetvén, megint le-ülének.

180. Chalisiris a' mint eszre kezdi venni,
A' fő papot véli ismerősnek lenni,
(Thales vólt ez) de nem kéván arra menni,
Hogy ez aránt véle szót kellene tenní.

181. Az-is pedig ennek személyét visgállya,
Látta, de hol vólt az, magában számlállya,
Végre ki. 's mi légyen, midőn fel-találllya,
Hol vette ott magát, bámúlva tsudállya.

182. Mert tudta Memphisből ő el-távozását,
És onnét idegen földre szakadását,
De nem tudta hová létét, és jutását,
Hanem vélte régen élete fogyását.

183. Tudgya, hogy főpap vólt ő hivatallyában,
És majd Isteneknek tartozott számában,
Azért méltán lehet nagy tsudállattyában,
A' mint most szemléli köz állapattyában.

184. Azt gondollya, őtet vagy meg nem esmeri,
Calisiris, avagy esmérni nem meri,
Álmélkodván dolgán, a' fejét tekeri,
'S készül, meg-szólíttya, vagy veszti, vagy nyeri.

185. Tart ugyan, hogy azzal talám szomoríttya,
De bízik ellenben, magát bátoríttya,
Kedvesen fogadgya, hogy ha meg-szólíttya,
Mert hogy nem esméri, inkább azt alíttya,

186. Ezek közt a' székről magát fel-emeli,
Hozzá jár, rá borul, és által öleli,
A' Calisiris-is ugyan azt miveli,
'S mind a' kettő szemét szapora könyv teli.

187. Más az: hogy vagyon-is atyafiságában
Ő Calisirisnek, és sok szép javában
Részesült, a' meddig Memphis városában
Lakott fő papsági nagy állapottyában.

188. Az azért beszédét igy kezdi végtére:
Oh ti nagy Istenek, a' kiknek nevére
Indúl föld, menny, tenger, melly nagy örömére
Adatik szivemnek, és kedvem töltére:

189. Hogy kedves bátyámot, a' kivel én éltem
Régen vig-napokat, de már hóltnak véltem,
Itt találtam, a' hol én meg sem reméltem,
Boldog az az óra, mellyben rá szemléltem.

190. De hol jártál, költél, miólta tégedet
Nem láttalak édes Uram, sőt hiredet
Sem hallottam, nem-is reméltem éltedet,
Mi vetette ide kedves személyedet?

191. Felel Calisiris: én-is tsak el-hültem,
Mikor meg-láttalak, vagy inkább hevültem,
Történetből esett, hogy ide kerültem,
De hogy téged látlak, azon meg-örültem.

192. Thales mond: Kivánok ezeknél hallanom
Többet tőled, de azt jobb lesz javallanom,
Hogy házamhoz mennyünk, meg-is kell vallanom
Nem itten, de ott kell néked udvarlanom.

193. Igy szólván, fel-is kél edgyütt a' báttyával,
És az Nansiclest-is el-vivén magával,
Mondgya: a' Birót-is ő a' vatsorával
El-várja, ha most el-marad más dolgával.

194. A' ki ajánlya-is magát, hogy el-mégyen,
Mert kivánnya tudni, dolga miben légyen
Az Calisirisnek, és ő-is jót tégyen
Néki, ha kell, 's azért jó hirt-nevet végyen.

195. Jutván a' fő papnak azért a' házához,
És ott jobb mód lévén a' beszéd dolgához,
Fordúl Thales megént a' báttya vállához,
És illy szókat vészen könyvezve szájához:

196. Nehéz meg-mondanom örömét szivemnek,
Hogy tégedet látni adatott szememnek,
Tartozom nagy hálát azért Istenemnek
Adni, bő temjénét áldozó tüzemnek.

197. A' minthogy itt holnap, kit hallottál-is már,
Nagy áldozat lészen, 's azt el-mulatni kár
Isis templomában, a' pedig engem vár
Végbe vitelére, és tisztemmel-is jár.

198. Ott azért leg-első gondom a' fog lenni,
Hogy éretted fogok temjénezést tenni,
Arra pedig te-is ne restelly fel-menni,
És ott az Isistől feleletet venni.

199. Ha mi dolgod vagyon néző jövendőre,
Meg-tudhadd, tsak menny-fel a' rendelt időre,
Alázatos szív(v)el add azt ott kérdőre,
Mert az Isten néz a' szivből könyörgőre,

200. Azonban, hogy nékem eddig hol létedet,
Kiknél, és miképpen lévő életedet,
Mostan mi közinkben mint 's hogy lett jöttödet
Meg-mondgyad jó Uram, kérlek én tégedet.

201. Esmérsz jól, és tudod régen hűségemet,
Az-előtt-is sokban meg-hittél engemet,
Esmérvén akkor-is én tiszta szivemet
Te hozzád, 's a' mellett igaz vérségemet.

202. Kit reám nem bizhatsz, reménlem, nem lehet
Olly titkod, és veled talám jól-is tehet,
Thales dolgaidban, ha értelmet vehet,
És ugy azok folyta szaporábban mehet.

203. Hallgat Calisiris ideig, de végre
Könyvezve szemeit fordítván az égre,
Mondgya: szólásával újjabb nehézségre
Szorittya a' szivét, és keserűségre.

204. Mert a' bé-gyógyúlt seb a' meg-vakarással
Meg-szokott újjúlni, lenni több fájással.
Azért mondgyák: hasznosb tűrő hallgatással
Szenvedni gyakorta, mint sok panaszlással.

205. A' Rhodopis dolga fordúlt elméjére,
'S e' miatt nem kiván esmeretségére
Elsőben-is jutni, tartván szégyenére,
A' mint gerjedett vólt annak szerelmére.

206. És a' nyelvét egyéb most sem tartóztattya,
Hogy jól lehet Thales igy kéri, 's nógattya
Dolga el-mondását, de tsak halogattya,
Mert arra szemérmét hamar nem birhattya.

207. Ugyan-is, a' kinek a' szivét vádollya
A' kis biró, dolgát félelemmel hallya,
Bátor a' jó lélek, magát vigasztallya,
És akár melly tettét örömest meg-vallya.

208. Mindazáltal sokszor az idő végtére
Azt-is felejteti, és a' szél messzére
Fújja bűzét, a' mi hoz betsületére
Motskot valakinek, 's áll megint helyére.

209. Más az, vétek nélkül még senki nem vala,
Miolta a' kigyó almája meg-tsala,
Midőn Éva anyánk abba mohon fala,
És az ártatlanság testünkben meg-hala.

210. Azért Calisiris magát utóllyára
Meg-győzvén, 's nem hajtván elébbi dolgára,
A' másképpen-is vólt régen tudtára
Thalesnek, kezd adni bő választ szavára.

211. Memphisből vévén-fel ő el-bújdosását,
Az után Szeretsen országban lakását,
Delphis városában végtére jutását,
És azt meg-szeretvén ottan maradását.

212. Meg-beszéllvén, mint 's hogy vólt dolga azokban
És foglalta magát mi hivatalokban,
Lévén olt-is élte sok kedves napokban,
És nagy betsülete minden országokban.

213. Theogenes dolga a' nagy áldozatnak,
És az arra le-vert számtalan állatnak
Tüzekor mint történt, és a' pállyázatnak
Idején, 's a' szerént a' koronázatnak.

214. Tött Pythia néki ott mi feleletet,
Az után szerelme miképen kezdetett
A' Charicliával, abban mit követet(t)
Ő-is köztök, 's arra mint mint kénszeríttetet(t).

215. A' midőn Apolló edgyütt Dianával
Egy éjjel hozzá ment, és nagy villámával
Meg-tölt az egész ház, e' Charicltával,
A' Theogenessel állván ott magával.

216. És meg-parantsolták azt nagy fenyítéssel,
Hogy gondot visellyen minden tehetéssel
Azokra, és légyen tellyes segítéssel
Dolgokban, másképpen láttyák büntetéssel.

217. A' leány attyának, annyának dolgát-is,
Azoktúl miként lött meszsze szakadtát-is,
Annak eredetit, s' a' mellett okát-is
El-számlállya, végre sok drágaságát-is.

218. Ugy ezt-is mint jutott Charicles kezéhez,
Akarta az adni nénnye gyermekéhez,
De a' nem hajolván annak szerelméhez,
Inkább Theogenest vette ő szivéhez.

219. Mint 's hogy munkálkodott annak a' dolgában
Hogy el-járjon az Istenek hagyásában,
Mennyi akadály vólt el-kezdett úttyában,
A' mig bé-állhatott pállyája tzéllyában.

220. És Theogenesnek kezéhez mint adta,
Azt az-is egy éjjel el mint, 's hogy ragadta,
Azokkal maga-is házáját el-hadta,
Minthogy Apollónak ő azt ugy fogadta.

221. Az után mint ültek a' tenger vizére,
Azon mint akadtak tolvajok kezére,
És azok Hadnadgya a' szűz szerelmére
Mint gerjedett, 's mint lött a' veszedelmére.

222. Végre kerestekben mennyit járt 's fáradott,
A' Charicliára most miként akadott,
Attól Theogenes el mint, 's hogy szakadott,
És igy árvaságra mindkettő maradott.

223. Mint tartya mind kettőt édes gyermekének,
Melly szives munkása fel-keresésének,
Hogy ugy az Istenek erős intésének
Eleget tegyen, és kötelességének.

224. Meg-beszélli azt-is: Nansicles házához
Mint akadott, és ott a' Charicliához
Mint jutott, 's ő attól mint vette magához,
És mi végre fogott mostani úttyához.

225. Tudniillik vagyon ollyaktól hirekkel,
Hogy a' Theogenes némelly vitézekkel,
Kisértetve, (mellyek ezen mentenek-el)
Memphisbe vitetett, kik látták szemekkel.

226. Azért Nansiclessel abban fáradnának,
Miképen arra-is rá találhatnának,
'S mint Charicliához hozzá juthatnának,
Azután már egyszer meg-nyugodhatnának.

227. Olly hatható szókkal beszélli ezeket,
A' kik mint Orpheus a' vad tigriseket
Lantyával, Amphion a' kemény köveket,
Ugy lágyíthatnának akar melly szíveket.

228. Keseredés nélkül Thales sem türheti,
Mikor a' dolgokat az igy beszéllgeti,
Mert sok onajtása a' szivét sebheti,
És illy felelettel végtére illeti.

229. A' hires Memphisből távoztál miólta.
A' pedig, jól tudod, vagyon már régólta,
Minthogy semmi hired nem vólt itt azólta,
Gondolhattam, légyen már éltednek hólta.

230. A' mint ezt elébb is mondám a' Birónál,
Mert noha kérdeztem sok úton-járónál,
Sőt ő-magánál-is az nagy Apollónál
Esedeztem, adná tudtomra, hol vóltál.

231. De eddig felőled semmit sem érthettem,
Áldassék menny, és föld, hogy most veled lettem,
Kit az Istenektől nagy tsudaként vettem,
Mert illy jóvoltokat meg-nem érdemlettem.

232. Hogy nagy kegyelmekből én lakó-helyemben
Hozzanak tégedet, 's adgyanak szememben.
A' kit többször látni tellyes életemben,
Gondolni sem tudtam, és venni fejemben.

233. Ugyan-is melly dolog az Isten miólta,
Maga tudgya okát, eddig mért gátolta
Hirednek hallását, de a' mit régólta
Vártam azt, ugy van most több örömöm folta.

234. Hogy személyed szerint láthatlak tégedet
Már most, nem tsak hallom, ohajtott hiredet,
Azonban bőséggel hallván beszédedet,
Hol kedv(v)el, hol könyv(v)el értettem ügyedet.

235. Örülök, hogy élted vólt kedves napokkal
Más országokba-is, 's jó állapatokkal,
De bánattal értem, a' melly bús gondokkal
Kellett végre lenned, és fáradságokkal.

236. Álmélkodom pedig a' Charicliának
Dolgán, mellyet méltó tartani tsudának,
A' mint el-szakadván tejétől annyának,
Fel-nőtt, és lett osztán papja Dianának.

237. Ugy az áldozati pompa gazdagságán,
Az arra le-ölött barmok sokaságán,
Az alatt a' két sziv nem remélt rabságán,
És onnét származott szerelmek nagyságán.

238. A' mikor pedig már fogadta szivében
Mind a' kettő egymást igaz szerelmében,
A' te segédeddel mint vette kezében
Az ifjú a' szűzet, bízván hűségében.

239. Minthogy az Istenek hagyományit vetted,
És a' mit miveltél, abból tseleketted,
Hogy azok szavának engedtél, jól tetted,
'S a' mellett a' mit rád biztak, el-végzetted.

240. Tartoztál-is azzal; hogy pedig végtére
Juttál a' háborgó tengerek szelére,
A' tolvajoknak-is az után kezére,
És ott a' dolog nem vólt szád izére:

241. Szánlak ugyan abban, de a' világ ugy jár,
Ma a' nap kedves fényt, hólnap mord időt vár,
Komor télre fordul a' vig tavasz, és nyár,
Az örömet bánat éri, a' hasznot kár.

242. Ellenben köd után tisztúl fel az ég-is,
A' keserű teszi, hogy az édesség-is
Tetszőbb légyen, a' gyémánti fényesség-is
Pallér által ragyog, és még sok szépség-is.

243. Nem kétlem, szemlélted a' négy oszlopokat
A' piatzon, 's rajtok a' szép bálványokat,
És érted azoknak a' példázattyokat,
Ha én nem fejtem-is előtted azokat.

244. Mindazáltal szólok még-is rövidséggel
Azokról, a' kiket tartnak itt szentséggel,
És a' mi eleink nem kevés költséggel
Építettek, drága s' ritka mesterséggel.

245. Neptunusnak vagyon az első szentelve,
Tetején a' képe áll szigont emelve,
A' másikkal lévén Apolló tisztelve,
A' lantol a' felett, zöld Laurust viselve.

246. Arra bölcs, és ritka mível a' jedzetett
Az Amphitrineért, kit igen szeretett,
Mennyi fáradságot, és munkát követett
Neptunus, és arra szert mint 's hogy tehetett.

247. Ennek pedig azzal vagyon tzifrázása,
Apollótól mint lött Daphne el-futása,
El-érvén keze közt Laurussá válása,
'S a' Pithon sárkánnyal nyertes bajvivása.

248. A' harmadik épült Isisnek nevére,
Bálványát ki-öntve tették tetejére,
A' mint Jupiternek jutott volt kezére,
Azt-is ki-ábrázván ékesitésére.

249. A' negyedik pedig a' Marsnak öntetett,
Mellynek a' képe-is felibe tétetett,
Ugy a' mint Venussal szövetséget vetett,
És egy a' másiktól által öleltetett.

250. Mind ezek példáznak bút, és fáradságot,
Azok után pedig örömet, vigságot,
A' mint Neptunus-is sok szomorúságot
Szenvedett, és élte búval e' világot.

251. A' mig Amphitrine nem vette kedvében,
De a' mikor jutott annak szerelmében,
Szive az örömtűl alig tért mellyében,
Ugyan-is, a' vigság van a' búk végében.

252. Apolló-is sok bút, és fáradságot tett,
A' Pithon sárkányon mig nyertessé nem lett,
És Daphne testéből zöldültt Laurust nem vett,
De az után hárfált, vigan lakott, itt 's ett.

253. Jupiter-is sokat járt Isis nyomdokán,
És sűrő veríték folyt-le az homlokán,
Bújdosván utánna, sok hegyek szurdokán,
És kesergett véle nem létele okán.

254. Mindazáltal az-is mulatta kedvére
Ezzel osztván magát, és hozta végtére,
Aegyiptomban, a' hol nagyobb örömére,
Istenséget öltött osztán személyére.

255. Igy a' fáradságok nyugodalmat szülnek,
Neked-is az ködbül víg-napok derülnek,
El-oszlott örömid megint öszve-gyülnek,
A' mikor gyermekid mind elő-kerülnek.

256. Az egy Theogenest, kit nevezsz fiadnak,
Mondod hátra lenni, de kedvezz magadnak,
'S ne búsúlly azon-is, mert jó véget adnak
Abban az Istenek, és másként sem hadnak.

257. Mert ha az az ifjú, melly az vitézektől
Ezen vitetett-el, és sok emberektől
Nézetett, 's hallottam én-is némellyektől,
Hogy uri faj, és nem szakadt köz-rendektől.

258. Ugyan ő fog lenni, a' mint jelentetted,
Azt fel-találhatod, mert én-is éretted
Mindent meg-tselekszem, 's fáradok melletted,
Elég a' most, hogy már a' nyomát fel-vetted.

259. Tsak az áldozatot vigyük elébb végben,
És részesülly te-is ottan a' szentségben,
Gyönyörködgyél a' sok oltári szépségben,
'S az oda gyülendő temérdek népségben.

260. Sőt illik, magadra hogy papi köntöst végy,
És a' fő áldozó én helyettem te légy,
Velem együtt lészen más pap-is huszonnégy,
A' mit hagysz, azt teszszük, tsak te arról jelt tégy.

261. Isisnek-is adhatsz úgy több tiszteletet,
'S várhatsz kérdésedre elébb feleletet:
Az, a' ki te tőled most távol vitetet(t),
Hol van, 's mikor lészen kezedhez vétetet(t).

262. Hogy ugy abban annál bizonyosabb lehess,
Kivánom-is, tőle ollyan választ vehess,
A' melly által minden kivánt jókra mehess,
És fiadra hamar áldó kezet tehess.

263. Mert bizonytalanná lesz a' bizonyos-is,
És károssá válik gyakran a' hasznos-is
Az Istenek nélkül, de a' homályos-is
Fényes lesz azokkal, nyertes a' káros-is.

264. De a' mikor hallod te tőlem ezeket,
Nem de sajnálod-é, hogy majd mint gyermeket
Ugy merlek oktatni, holott ezereket
Dúlsz tudományoddal, mint én illyeneket.

265. Mert ugyan-is a' ki Memphis városában,
És Delphisben-is a' Phaebus templomában,
Fő pap voltál annyi időknek számában,
Ki tud többet mint te az oltár dolgában?

266. Igazán vak mutat útat a' szemesnek,
Gyermek ád tanátsot a' meg-ért eszesnek,
A' mellyben magamat esmérvén vétkesnek,
Bánom, ha tettelek ezzel sérelmesnek.

267. És az aránt tőled botsánatot várok,
Kötelességemben, hidgyed, hogy el-járok,
Nem tartván meg semmi gonosz út, viz, sárok,
Nyereséggé lésznek, reménlem, a' károk,

268. Végezi beszédét a' fő pap ezekkel,
Melly alatt hol vagyon könyvező szemekkel
Chalisiris, telik hol jó reményekkel,
A' szerint ortzája, egy és más színekkel.

269. Köszöni Thalesnek nagy jóakarattyát,
Ditséri beszédit, sok szép példázattyát,
Mondgya: kész meg-várni Isis áldozattyát,
És ott fel-vállalni annak szolgálattyát.

270. Tetszik az-is néki: hogy ott kérdést tégyen
Maga dolgaiban, 's arra választ végyen,
A' mit Thales javall, mondgya, hogy rá mégyen
Ő a' többire-is, tsak mellette légyen.

271. A' mellyre készségét az-is kötelezi,
Mert szánnya dolgait, 's majd ugyan könyvezi.
Azonban hol vagyon Nansicles, kérdezi,
'S a' Birót-is, hogy már el-híják, nevezi.

272. A' mig igy beszéllett Thales a' báttyával,
Az alatt Nansicles ment vólt szolgájával
A' szállásra, ugyan az ő hagyásával,
Hogy házához jöjjön mindened magával.

273. Azonban a' Birót mondgyák, hogy el-jött már,
És a' Nansicles-is a' kapu körül jár,
Thales-is kiáltya, az étket adnák bár,
Minthogy asztalához egyebet most nem vár.

274. És fel-is tálalnak, a' mikorra hadgyák,
A' mit az Urok mond, híven meg-fogadgyák
A' zettzel-székeket inasok ragadgyák,
És a' mint le-ülnek, Urok alá adgyák:

275. Le-ülvén jó-kedvet kezd Thales mutatni,
Sok tartománybéli borokat hozatni,
A' szép kristályokat szaporán jártatni,
Azoknak sokféle neveket adatni.

276. Mikor közép felé van már a' vatsora,
És jó kedvet szerez a' gazda jó bora,
Az ajánló beszéd lesz köztök szapora,
És azzal a' búnak tétetik ott tora.

277. A' Biró, mivelhogy nála meg-szakada
Chalisiris szava, és ide halada
Annak végben-mente, a' mi el-marada:
Hogy azt elő-vegye, már sok okot ada.

278. De a' más beszéd közt mindgyárt nem értette
Azt a' Thales, hanem mikor eszre vette,
Annak munkájából báttyát meg-mentette,
És elő-számlálni azt maga kezdette.

279. Minthogy mindeneket tudott vóltaképen,
A' Báttya azokat meg-beszéllvén épen
Nékie az előtt, azért ő-is szépen
Rendbe veszi, és meg-mondgya azonképen.

280. A' kiket a' Biró hallgat tsudálattal,
És láttatik lenni esetin bánattal,
Ajánlya készségét minden szolgálattal,
Tsak tudhasson néki lenni használattal.

281. Nansiclesnek dolgát a' fő pap ditséri,
Hogy báttyát tovább-is ne tágítsa, kéri,
Véle légyen, a' mig dolga végét éri,
Kiért ő-is minden készségét igéri.

282. Azonban számlálván atyafiságokat,
Hozat elő Thales némelly irásokat,
A' mellyek tartanak sok régi dolgokat,
És kezdi előttök visgálni azokat.

283. Kiknek leveleit a' mikor forgattya,
Fel-leli, hogy a' Chalisiris nagy-attya
Alchemon vólt, lévén annak négy magzattya,
Onnét sokfelé ment azok ágozattya.

284. Két leány, két férjfi vólt pedig ezekben,
Azok Jole, Helle, ő nevezetekben,
Ezek Tyron, Brias, kik örökségekben,
Memphisben maradtak az ő életekben.

285. A' leányok pedig férjhez adásokban
El-vitettek onnét egyéb városokban,
'S lett onnét nemzetek sok ágazatokban,
A' mint találtatik azon irásokban.

286. Tyrontúl Alchonnak azután nemzése,
És Hebének férjhez Alchonhoz menése,
Ettől Chalisiris meg-testesülése,
És Thales annyával együtt születése.

287. Hellét a' mint azon írás meg-mutattya,
Zeno vette vólt el, a' Biró nagy-attya,
A' Nansicles ősе vólt Jole fajzattya,
Mind egy nemből lévén ezek származattya.

288. Tudgya ugyan másképen-is nemzetségét
Memphisből származni a' Biró, 's vérségét
Ottan némellyekhez, de azok kikségét
Nem visgálta, tudván annak régiségét.

289. Nansicles-is tudgya némelly levelekből,
Hogy az ő elei régi nemzetekből,
Memphisből származnak anyai vérekből,
De kik a' rokoni, nem tudgya ezekből.

290. Azért a' mikor ezt ez szerént értették,
Örülnek mindnyájan, és hogy azt érthették,
Hogy a' jó Istenek így öszve-szerzették,
Őket, most neveket áldva említették.

291. Azonban mutatnak annál jobb kedveket,
Örömökben alig találllyák helyeket,
Sok ajánlást tesznek, és adnak kezeket,
Mint 's hogy mutattyák-meg igaz vérségeket.

292. Chalisiris dolgát gyakran emlegetik,
Mondván: hogy áldozni készül, azt szeretik,
A' mi lehet, ők-is szívből el-követik
Mellette, hiszik-is, hogy meg-segéthetik.

293. Ez alatt vége lőn ott a' vatsorának.
És fel-kelvén, egy két pohár bort ivának,
Az után egymástól ők el-bútsúzának,
Szállásokra menvén, el-is nyúgovának.

TIZEDIK RÉSZ.

1. Várták a' virradtát a' nagy készületek,
Az innepre fel-jött sokféle nemzetek,
És azokból álló bő gyülekezetek,
Hogy lássák mint lesznek ott a' tiszteletek.

2. De a' nagy Istenek a' földi dolgokkal,
És az embereknek fel-tött szándékokkal
Jádzván, a' mi tetszik, azt teszik azokkal,
Hogy esmértessenek ők nagy hatalmokkal.

3. Mintegy éjfél tájban kis felhő mozdúla
Északról, és délről többel szaporúla,
Mellyel az egész ég végre bé-borúla,
És abból az után nagy zápor tsordúla.

4. A' melly nem tsak estig, hanem más napon-is
Sűrőn omlott, ugy hogy majd az utszákon-is
Malom-hajtó víz vólt, sőt az ablakon-is
Bé-ment sok helyeken, 's a' kő-falakon-is.

5. A' mellyel ott minden dolgok el-bomlának,
A' sok tzifra rendek mind bé-szorúlának
Öltöző-helyekben, ki nem juthatának,
El-rendelt helyére a' híres pompának.

6. Vóltak pedig ahoz derék készülések,
Minden rendek aránt, és szép intézések,
Hogy 's miképen legyen az ő öltözések,
És az áldozatra mi sorral menések.

7. Azt végezvén pedig, kellett vólna lenni
Sokféle játéknak, 's pállyázást-is tenni,
De im mind azoknak múlást esett venni
A' nagy zápor miatt, és semmibe menni.

8. A' mellyen mások-is nem kevest búsúlnak,
De Chalisirisre leg-több búk szorúlnak,
Félvén, hogy dolgai ezzel fel-fordúlnak,
És az igéretek mind tsak abban múlnak.

9. Az oltári kérdést sem viheti végben,
Vala pedig arról ő nagy reménségben,
Mindazáltal épen nem esik kétségben,
Ám légyen-is szive bús kedvetlenségben.

10. Biztattya magát a' minapi jelekkel,
A' nagy Isteneknek ajánlott kedvekkel,
Meg-elégesznek már sok szenvedésekkel,
És azoknak végét töltik örömekkel.

11. A' Thales-is pedig elméjén forgattya
Tegnapi beszédét, azt el sem mulattya,
Mert ha most Isisnek múlt-is áldozattya,
De azt más időben helyére hozattya.

12. Mond: az Isten Asszony ő maga kívánta,
Hogy így múllyon dolgunk, midőn reánk hánta
A' véletlen záport, 's tüzönket nem szánta
Azzal el-óltani, mert bününket bánta.

13. Más időt kell tőle nékünk arra kérnünk,
A' mikor lehessen inkább hozzá férnünk,
És tiszteletire jó móddal rá érnünk,
Tartozásunk szerint áldanunk, 's ditsérnünk.

14. De tudom, sajnálod arra várakozni
Te szerelmes bátyám, 's addig itt lakozni,
Azért ha nem lehet másképen áldozni
Ez úttal, leg-alább mennyünk imádkozni —

15. A' nagy záporban-is az ő templomához,
Botsássunk kis temjént ottan oltárához,
Könyörögjünk szívből, nem kétlem, magához
Veszi azt, és szól-is talám szolgájához.

16. De szokott felelni ő Echo képében,
Azért a' ki hozzá folyam szükségében,
Szükség nagyon szóllyon ő könyörgésében,
Mert ugy lehet részes válasz tételében.

17. Chalisirisnek ez tetszvén, kedv(v)el hallya,
'S hogy oda mennyenek, maga-is javallya,
Örömest könyörög, szükségét meg-vallya,
Remélvén, hogy abban jó válaszát hallya.

18. Azért fel-is veszik ott ketten magokat,
Az oltárhoz viszik már nehéz tagokat,
És ottan fel-öltvén illő ruhájokat,
Füstölőket fognak, meg-gyújtván azokat.

19. Bővön öntnek temjént az után tüzekben,
Sokfelé kerengő, 's hajlongó testekben,
Hol kis szóban, holott nagy üvöltésekben,
Nagy könyörgést tesznek, nézvén az egekben.

20. Végre Isis nevét a' mikor említik,
A' földön magokat épen el-terítik,
A' honnét testeket mikor fel-segítik,
Értekezéseket osztán közelítik.

21. Azért Chalisiris omolván térdére,
Keserves könyveket botsátván szemére,
És éles fájdalmat hajtván a' szivére,
Illy könyörgést vészen zokogó nyelvére :

22. Oh te Inachusnak nagy hirű fajtája,
A' leg-főbb Istennek választott mátkája,
Melly miatt éltednek vala sok munkája,
Bé-járatván tőled sok tengerek tája.

23. Emberi személyből végre ki-vétetvén,
Az Istenek száma közibe tétetvén,
Sok tsuda tétidről el-híresíttetvén,
Én-is hozzád jöttem, híredet követvén.

24. Nagy emlekezete a' te oltárodnak,
Annál jövendölő igaz mondásodnak,
Adgy ollyan értelmét vennem válaszodnak,
A' melly rám viraszsza napját áldásodnak.

25. Van-is nagy reményem, a' mellyet vetettem
Te benned, minthogy sok búkkal terheltettem,
Azért a' mint mondám, te hozzád siettem,
Mert sokkal jót tettél, úgy értettem. (Echo :) tettem.

26. Tudom, tettél. Azért sies(s) oltalmára
Én bús szivemnek-is, 's vigasztalására,
Mert ha bal választ adsz jót váró szavára,
Tudod, mi lesz abból nem sokára. (Echo :) kára.

27. Ne add azt, mert most-is kétséggé tsinálom
A' remént, 's elmémnek sok búját formálom,
'S gyakor ijedelmit izzadva számlálom,
De mi légyen, ezt fel-nem találom. (Echo :) álom.

28. Ha álom, el-múlik, vetem azt semmihez,
De járúlok a' föld, és menny Istenihez:
Tudgyam, hol van, a' ki ohajt kedvesihez,
'S azok ehez, és nem más senkihez. (Echo:) kihez.

29. Az, a' kinek társa már reám akadott,
Mellyért-is vén fejem sokat járt 's fáradott,
Maga pedig attól most-is el-szakadott,
És kérlek, mond(d)-meg, az el hol maradott. (Echo:)
[ott.

30. Tudom, hogy ott, de hol, énnékem azt mond(d)-meg,
Rajta lévő búmban sokszor majd hóltam-meg,
Tsak a' mennyeiek kegyelme tartott-meg,
Jaj talám soha nem találhatom meg. (Echo :) meg.

31. De mikor 's melly helyben? veszem kedvesebben
Azt-is tudva, azért szólly értelmesebben,
Másutt-é? (hogy tudgyam azt egyenesebben),
Vagy Memphisben van hitelesebben. (Echo:) ebben.

32. Hogy azt tudnom hagyod, méltó áldást tennem
Néked, 's oltáridhoz kötelessé lennem,
Kérlek, adgy tovább-is róla jó hirt vennem:
De magamnak oda jó leszsz-é mennem? (Echo) nem

33. Ha nem, mit tehetek róla? de segélhet
Abban ugy valaki, hogy nem tsak remélhet
Bús fejem felőle, de rá-is szemlélhet,
'S a' húga-is véle még beszélhet. (Echo :) élhet.

34. Élhet? adgya Isten, éllyen örömére,
'S légyen szivemnek-is a' tsendességére:
De ezeknek (kérdem), ki jár úgy végére,
Hogy légyen nyugtára, és kedvére? (Echo:) vére.

35. Tharesis ő vére: az fel-is fogadgya,
Hogy érette mégyen, és vagy el-ragadgya,
Vagy el-kéri, 's ebben máskint sem tagadgya
Munkáját, tsak Isis azt ugy hadgya. (Echo:) adgya.

36. Ha adgya 's jól adgya: Nevedet ditséri
Azért szolgád, 's örök áldással kiséri
Mindenütt, és tellyes erejét rá méri;
De éri-é azt ugy, a' mint kéri? (Echo:) éri.

37. El-hiszem szavadat, de hogy e' hasznossan
Mennyen hamar végben, és foganatossan:
Mond(d)-meg mint kell járni, ha őrzik szorgossan,
És a' hely-is leszen fokossan? (Echo :) okossan.

38. Azért ugyan Thales, melly merő próba-kő
A' jóban, 's elméje olly tanáts-nemző tő,
A' mellynek fajzatin, sok hasznos dolog nő,
Ennek eszközében légyen-é a' fő? (Echo :) ő.

39. E' tetszik nékem-is, mert sok dolgokban járt
Ő már-is nyertesen, és most sem tészen kárt,
Meg-hozza, a' kit bús szívem régen vár 's várt:
De kivüle addig itt lennem árt? (Echo:) nem árt.

40. Azért tsak el-küldöm a' te segédeddel,
Áldott légy, hogy biztatsz jó feleleteddel,
És kérlek, tovább-is tekints kegyelmeddel,
Add ránk áldásodat szent neveddel. (Echo :) vedd-
[el.

41. Nem érdemes, nyelvem hogy több kérdést tegyen.
Azért szolgád innét ismét tovább megyen:
De könyörgök, dolga ollyan véget vegyen:
Hogy jól, 's nem imigy-amúgy legyen. (Echo:) úgy
[legyen.

42. Ezeket végezvén, kevest pihenének,
Az után újjonnan temjénzést kezdének,
A' melly által bútsút Isistől vevének,
És onnét a' Thales házához menének.

43. Az hol erősödvén kis falatozással,
Az után a' dolgot fel-veszik egymással,
Vala arra Isis melly válasz-adással,
El-fogják azt tovább már mi folytatással.

44. Chalisiris kezdi elsőben szólását,
Fel-vévén Thalesnek sok szép ajánlását,
Mellyel tölté tegnap fris vatsorálását,
És azután-is tött hites fogadását.

45. Mondván: édes ötsém, azt nem reménlettem,
Hogy itt rád találllyak, a' hova vettettem
Nem reménlett széltől: de kedvesen vettem
Az Istenektől, hogy veled igy lehettem.

46. E' pedig, el-hiszem, máskint nem lehetett,
Hanem az Istenek munkája vezetett
Itt minket együvé, (kit ki remélhetett ?)
Egymással bennünket igy meg-esmértetett.

47. Tudod mindenképen te az én dolgomat,
El-nem rejtvén tőled semmiben titkomat,
Hallád az elébb-is bús imádságomat,
És arra Isistől adott válaszomat.

48. Azért nem szükséges szót szaporítanom
Másképen, tsak arra kell bátorítanom
Magamat, mint merjem azzal búsítanom
Én kedves ötsémet, vagy háborítanom.

49. Hogy a' mint fogadta jó-akarattyából,
Atyafiságomnak nem tagadásából,
Kivánnyon ki-venni sok háborújából
Elmémnek, és több-több bút néző gondgyából.

50. És tekéntse ebben öregségemet-is,
Azzal edgyütt gyenge egésségemet-is,
Ha ugy tetszik pedig kis vérségemet-is,
És régen az én jó-tétéményemet-is.

51. Mindazáltal igy sem mernélek ezekkel
Untatni, de hallád tulajdon fülekkel,
Mint ellenzé Isis a' feleletekkel
Azt, hogy én Memphisben magam ne mennyek-el.

52. Az Istenek szavát nem alku meg-vetni,
Mert ugy veszélyünkön fognak ők nevetni,
De ki tanátsokat akarja követni,
Segéteni szokták, és jóra vezetni.

53. Azért vagy el-megyek, és nyügbe akadok
Én-is véle edgyütt, 's több búra fakadok,
Vagy innét meg-térvén tovább-is maradok
Nála nélkül, 's érte tsak búban száradok.

54. Nehéz ugyan régen bé-gyógyult sebemet
Megint fel-vakarnom, 's régi sérelmemet
Ujjítanom, és le-tsendesültt szivemet
Fel-zavarnom, 's azzal vesztenem kedvemet.

55. De ugy parantsolván azt a' kételenség,
A' kinek a' dolga könyörületlenség,
Ám fájdalmas légyen, minthogy illetlenség,
A' miről kell szólnom, és szemérmetlenség.

56. Nem tehetek róla, noha ád ortzámnak
Nagy tüzet, és terhet nyelvemmel a' számnak.
Ámbár meg-adtam én már azon munkámnak
Tetézve az árrát, és gonosz mátkámnak.

57. Hogy elő kell hoznom olly rút esetemet,
És azzal újonnan kinzani szivemet,
Tudod jól, nem kétlem 's érted beszédemet,
Nem szükség, hogy fejtsem itt mesézésemet.

58. Esméred Rhodopist, 's a' miatt vesztemet
Hallottad, 's házamtól el-költözésemet,
E' furdallya, 's öli mostan-is szivemet,
Es tiltya Memphisbe én menetelemet.

59. Mert jóllehet már az Istenek vétkemet
Meg-engedték, 's láttak sok jóval engemet,
Másutt-is, tekintvén arra érdememet,
Mert szolgálattyokba foglaltam éltemet.

60. És mostan-is azok parantsolattyában,
Fáradok immár sok holnapok folytában,
Miólta a' fiam 's leányom dolgában
Löttem eszköz, a' már meg-mondott munkában.

61. Mindazáltal oda nem kivánok menni,
Mert nem-is tanátsos azt magamra venni,
És Isis hagyását azzal félre tenni,
Magam veszélyének tudva oka lenni.

62. Másként Pentheseus jut gyakran eszemben,
Igy a' Thiamus-is kivánván, szivemben,
Hogy vélek lehetnék bár tsak egyszer szemben,
De igy sem mehetek a' veszedelemben.

63. A' miólta régen el-szakadtam tőlök,
Tsak hirt sem hallottam azólta felőlök,
Sirtak mint gyermekek el-jövén előlök,
Nem tudom, azólta mi lött ő belőlök.

64. Ez okon kivánni kellene magamnak,
Hághatnám küszöbét még egyszer házamnak,
Tudhatnám mint létét két kedves fiamnak,
És foghatnám kezét ott sok rokonomnak,

65. Másként-is az egek ollyan természetet
Adtak az emberben, hogy nagy a' szeretet
Hazájához benne, a' mellyben születet(t),
'S vágy oda, a' midőn onnét el-vettetet(t).

66. Többel nem terhelem, 's úntatom füledet,
Hanem még-is kérlek, hassa-meg szivedet
Az én ügyem, 's tőlem segítő kezedet
Meg-ne vond, hogy érje minden jó fejedet.

67. Menny-el én helyettem Memphis városában,
És Theogenest a' Király udvarában,
Keresd-fel, 's izzadgy úgy annak a' dolgában,
Hogy ott fáradságod ne légyen hijában.

68. Ha ugy tetszik, el fog Nansicles-is menni,
Nem kétlem, te veled, mert jót kiván tenni
Ő nékem, 's magára nagy dolgokat venni
Érettem, és minden segétséggel lenni.

69. Nints semmi kétségem, azt végben viheted,
Ha fel-fogod dolgát, 's eszedet rá veted,
Hogy kedves fiamat kezedhez veheted,
És onnét el-hozván, előmben teheted.

70. Mert az Istenek-is ott meg-segítenek,
Minthogy erre téged' ő magok intenek,
Általad a' búktól engem meg-mentenek,
'S néked pedig örök hirt 's nevet szereznek.

71. És az Isisnek-is ugy tetszik magának,
Hogy te légy eszköze ennek a' munkának,
És végbe vivője az ő válaszának,
Az kit téve elébb nékem szolgájának.

72. Az én dolgomat jól tudod mindenekben,
Mert előtted semmit nem tettem rejtekben,
Rád biztam magamat én azért ezekben,
Segétsenek, a' kik laknak az egekben.

73. A' mikor beszélli ezeket bő szóval
Chalisiris, mondgya Thales: minden jóval
Kiván néki lenni, és ezt Apollóval
Gyakran bizonyittya, mint minden tudóval.

74. El-mégyen örömest Memphisben helyette,
Minthogy akarattyát maga-is értette
Ez aránt Isisnek, másként-is fel-tette
Magában, hogy mindent el-követ érette.

75. A' régi dolgokat tovább ne említse,
El-múltak már azok, és ne keserítse
Mérgekkel a' szivét, reménnyét bővítse,
És régi keservét azzal édesítse.

76. Tudgya tartozását, mert sok javát vette,
Mikor kis korában fel ő neveltette,
Maga gyermeki közt, és emberré tette,
A' mellynek jó izét most sem felejtette.

77. Igaz vérsége-is arra kötelezi,
Hogy illy szükségekor, (a' mellyben könyvezi)
Szolgállyon, és erre maga-is nevezi
Őtet Isis, mikor a' báttya kérdezi.

78. Az Istenek szavát ő pedig meg-vetni
Nem meri, mint hogy azt kár fogná követni,
És a' vérséget-is szokta ő szeretni,
Hasonlóképen a' jót jóval fizetni.

79. Nem bánnya, sőt inkább azzal kedvet tészen
Nansicles, ha néki úti társa lészen,
De az indúlásra sok időt nem vészen,
Hanem mindgyárt indúl, mihelt lehet készen.

80. És valami állhat az ő erejében,
Azt mind el-követi fel-keresésében
Az Theogenesnek, 's kézhez vételében,
Bízik-is, hogy öröm lesz ezek végében.

81. Mert nem csak másoknál van esmeretsége,
Némellyeknél pedig nemzetes vérsége,
De a' Királynál-is van nagy tisztessége,
Azt hozván magával ő papi fősége.

82. A' kik által úttya annál jobban lehet,
Fel-véendő dolga szaporábban mehet,
Mert az esmeretség gyakran sokat tehet
A' nagy helyeken-is, és gyors választ vehet.

83. Chalisiris ezen örül 's könyvezik-is,
Mert fél-is dolgában szegény, és bízik-is,
Heve vagyon néha, és néha fázik-is,
Mint a' változó nap fénlik, essőzik-is.

84. Mindazáltal tészen nagy köszöneteket,
Azzal sok ajánlást, és igéreteket,
Nem hadgya hasznatlan ő verítékeket,
Bizonságúl híván a' nagy Isteneket.

85. Mikor ezek ketten így beszéllgetnének,
Nansicles 's a' Biró együtt ebédlének,
Az után asztaltól ők-is fel-kelének,
És Thales házához mind ketten menének.

86. A' kik még beszédben találván azokat,
Hozzák-elő a' nem várt nagy záporokat.
Azok miatt el-múlt sok jeles dolgokat,
Mondván, abban ők-is vallottak károkat.

87. Minthogy nem láthatták azoknak pompáit,
A' nagy áldozatnak ceremoniáit,
A' szép seregeket, és Comédiáit
A' játékoknak, bajnokok pállyáit.

88. A' szerint szép rendit a' szűz-leányoknak,
Gazdag öltözetit a' dús-aszszonyoknak,
És az áldozatra rendelt állatoknak,
Nemét, számát, és le-ölését azoknak.

89. Mond Thales: nem hagyták magok az Istenek,
(Ők tudgyák, mi okért), hogy végben mennyenek
Most azok, kiért-is áldottak legyenek,
És tovább-is, a' mint tetszik, úgy tegyenek.

90. Arra nézve ugyan én-is el-múlását
Bánom, hogy most érvén házamhoz jutását
Kedves rokonimnak, és azok látását
El-fogá a' zápor, újítván húllását.

91. De minthogy az idő így akadállyozta
A' szándékot, 's annak tzéllyától meg-foszta,
Ezt pedig, (mint mondám) ő-maga okozta
Az Istenek kedve, legyen a' mint hozta.

92 Erre pedig sokat szegény bátyám sem hajt,
Hanem azon búsúl, mint ha bolygatnál rajt:
Ugy dongván a' sok gond, (és szaporét sok jajt)
Tovább mit tégyen, mert ád e' néki nagy bajt.

93. Fia után menni maga igyekezik,
A' mint hogy im most-is arról emlekezik,
Gyenge pedig szegény, holta következik,
Ha el-mégy az útban 's ezer búnk érkezik.

94. Én ugyan eleget ajánlom magamat,
El-hagyom érette minden más dolgomat,
Fel-mégyek Memphisben; ő addig házamat
Lakja itt, és birja minden jószágomat.

95. Fel-keresem fiát, akár mint hogy lehet,
Van-is reménségem, hogy véle jót tehet
Ottan az én munkám: mert hozzája mehet
A' Királyhoz Thales, és jó választ vehet.

96. El-jösz te-is, vagyok ollyan reménséggel,
Nansicles én velem, 's lészesz segétséggel
A' mondott dolgokban, szép esméretséggel
Lévén te-is ottan, 's némellyhez vérséggel.

97. Mi öreg bátyánkot méltó meg-kiméllyük,
Érette magunkat mi arra tekéllyük:
Hogy a' hol találllyuk, onnét ki-beszéllyük
A' fiát, 's az Attyához haza segéllyük.

98. És ez által régen kivánt vigasságra
Emellyük a' szivét, mely szomorúságra
Hajlott most, mint mikor jutván árvaságra,
Búsúl a' gerlitze, és száll száraz-ágra.

99. Mond erre Nansicles: tartya fogadása:
Érette mind addig lészen fáradása,
Meddig nem adatik reá találása
A' fiára, 's annak Attyához jutása.

100. Abban pedig annál nagyobb szerentséje
Leszen, tudgya, 's Isisnek-is ő igéje
Hamarébb bé-telik, ha ő-is melléje
Álland, és segéti elméjét elméje.

101. A' több szem többet lát: vagyon több értelme,
Ugy a' több főnek-is, mert az edgyes elme
Fogyatkozik gyakran, és van tsüggedelme,
Athlas-is többet bírt, ha volt segedelme.

102. Közben szól a' Biró, mondván : hogy van készen
Ő-is, a' mire kell, mindent félre tészen,
És tellyes erejét ki-adgya egészen.
Vélek edgyütt, 's a' hol kell, mindgyárt ott lészen.

103. Örül Chalisiris illy szép készségeknek,
A' kit tulajdonít igaz vérségeknek,
Kívánnya áldását a' nagy Isteneknek
Fejekre, és boldog folytát mindeneknek.

104. Azért mind a' három öszve-beszéllének,
És Chalisirisnek reá felelének :
Hogy el-mennek, a' mint el-is készülének,
És harmad-nap múlva útnak eredének.

105. A' Nylus vizéig inkább mind homokon
Mentek, többet tisztán, hogy sem mint gazokon,
Ott hajóra kelvén, vitettek azokon
Memphis városáig, négy egész napokon.

106. Chalisirist hagyván Thalesnek házánál,
Ki keveset mívelt ott imádságánál
Egyebet, ollykor kis el-szunnyadásánál,
És néha a' kertben sétálgatásánál.

107. Cnemon pedig maradt volt Charicliával
Chemisben, a' gazda két szép leányával,
A' kik várták szívek nagy kivánságával,
Hogy meg-jőjjön Attyok utazó-társával.

108. A' Chariclia-is sokszor ohajtotta
Attya meg-térését, sírni indította
Gyakorta szemeit, noha szólította
Arról sokszor Cnemon, sőt ugyan tiltotta.

109. De nehéz volt néki keservét meg-győzni,
Melly epedő szivét régen kezdte főzni,
Ugyan-is hamar kell a' kínt meg-előzni,
Ha meg-rögzik, abból nehéz ki-fejtőzni.

110. És a' leányok-is sokat vigasztallyák,
Intik-is, mihelyen kesergését hallyák:
Hogy mulassa magát ő velek, javallyák,
A' bús gondok épen hogy el-ne foglallyák.

111. És abból ne legyen ártalmas sérelme,
'S onnét következő élte veszedelme,
Mind a' két' leányban szép lévén az elme,
Okos beszédének használ-is kérelme.

112. Valamiben tudnak, örömest kedveznek,
És azzal tetszeni néki igyekeznek,
Néha sirnak együtt, néha nevetkeznek:
Azonközben egyrül, másról értekeznek.

113. Noha sérti szivét a' Charicliának,
Tsak említése-is sok nyavalyájának:
Mindazáltal abban nem kedvez magának,
Elő-adgya rendit ő minden dolgának.

114. Akarván kedvezni ott a' leányoknak
Ő-is ezzel, minthogy vészi-is azoknak
Sok jóakarattyát, inkább mint magoknak
Tévén kedvet nékik, majd mint aszszonyoknak.

115. Azért kezdetitől, mennyi veszélyekben
Forgott a' tengeren, mind a' bal szelekben,
Mind a' tolvajoknak rájok ütésekben,
És az után vérrel folyt vendégségekben.

116. A' mikor Tracinus feleségül venni
Akarta, és véle már ágyba-is menni,
De ezt az Istenek nem engedvén lenni,
Inkább az ő éltét siettek el-venni.

117. Annak a' kezétől így mint menekedett
Együtt a' báttyával: de a' sebessedett,
És fejekre megint új veszély gerjedett,
Mert rájok más sereg tolvaj felesedett.

118. A' kiknek sok kintsel akadván kezekben,
Vitték őket azok magok őr-helyekben,
Thiamus vólt a' fő Hadnagy seregekben,
Örvendett a' szivek nagy nyereségekben.

119. A' szigetben esett, és történt dolgokat
Beszélli ez után, 's számlállya azokat,
Az őtet titkoló setét áll-lyukakat,
A' prédáló tüzet, és a' nagy lángokat,

120. A' szerint Thiamus reá gerjedését,
És annak a' hartzon rabságra esését,
Az által kezétől meg-menekedését,
És azon szivének nagy örvendezését.

121. Az után a' lyukban Theogenesével
Jó-ideig létét, máskint keservével,
De minthogy szenvedett együtt kedvesével
A' keserűség-is vólt szája ízével.

122. Az után Tysbének véletlen vesztését,
A' Termutisnak-is oda érkezését,
Tysbé teste felett szíves kesergését,
És azzal Cnemonnak kétségbe menését.

123. Magok-is utánna menni mint kezdettek,
De fel-vett úttyokban elő nem mehettek,
Minthogy véletlenül ott körül-vétettek
Némelly seregektől, 's rabságra vitettek.

124. Végre Nansiclesnek mint esett kezében,
A' miképpen hozta ő lakó-helyében,
A' báttya hova lett tőle el-estében,
Nem tudván, 's mint érzi azt sebes szivében.

125. A' mikor húllatván szapora könyveket,
Keseredett szív(v)el beszélli ezeket,
A' kik hallyák, törlik azok-is szemeket,
És sok ohajtással emelik mel(l)yeket.

126. Cnemon mindazáltal kéri, és biztattya,
Legyen jó reménnyel, enyhödgyön bánattya,
Hidgye, hogy már nem sokára meg-láthattya
Teogenest, a' kit nem hágy-el az attya.

127. Mond az : Oh te a' nagy Jupiter Istennek
Szűz leánya, a' ki az én bús szivemnek
Vagy titka tudója, tiszta életemnek
Oltalma, 's orvosa én minden sebemnek.

128. Te viselted nékem eddig-is gondomat,
Tovább-is rád bizom én minden dolgomat,
Tudod jót szivemet, abbéli titkomat,
Add már fel-derülni régen húnt napomat.

129. Add, hogy édes apám, a' melly Nansiclessel
Fárad most úttyában, mint egy Achatessel,
Térjen viszsza együtt a' Theogenessel,
És ez kérésemtől, kérlek, ne-is vess-el.

130. Hogy ugy tovább édes apám se fáradgyon
Utánna, és az én szivem se szakadgyon :
Hozd közinkben, a' hol végig meg-maradgyon,
'S velünk együtt néked örök hálát adgyon.

131. Cnemon mond ezekre ; azt maga tudhattya,
Mint ment minap végbe apja áldozattya,
A' melly alatt esett dolgok példázattya,
Hogy nyertes lesz úttya, nyilván azt mutattya.

132. A' mikor maga-is akkor el-gyengüle,
És bágyatságára olly látás kerüle,
Mint ha édes báttya vólt vólna körüle,
Az-is jót jövendőlt akkor ő felüle.

133. Azért le kell tenni már minden kétséget,
Dianában vetvén tellyes reménséget,
A' ki a' mint eddig adott segétséget,
Ugy tart arra (hidgyed) tovább-is készséget.

134. Az alatt a' kertbe mennek mind a' négyen,
Hogy a' Chariclia bú-felejtést tégyen,
Fel-teszik magokban, minden azon légyen,
Miképen előtte kedves jádzást tégyen.

135. A' lugasok között erre 's arra térnek,
Meg-tsókollyák egymást, mikor öszve-érnek,
Magoknak pedig tzélt a' Cnemontúl kérnek,
Mert azt választották közöttök vezérnek.

136. Ő ugyan nem bánnya vélek mulatását,
A' gazda leányi közt futkározását,
Hol Chariclia-is kezdi mosolygását
Ollyankor azokkal, és együtt jádzását.

137. Mikor a' tsókolás sora rajta lészen,
Abban-is tisztinek ő eleget tészen,
De olly gondolattyát tartya arra készen,
Theogenesnek ád tsókot, 's tőle vészen.

138. Ők pedig így ottan gyakran mulatoznak,
Elő hol egy, hol más új játékot hoznak,
A' kikkel egymásnak vígságot okoznak,
És a' szív-fonnyasztó bánatok távoznak.

139. Ugyan-is a' mint bút nemz a' magánosság,
És származik abból komor unalmasság,
A' szerint a' kedves és nyájjas társaság,
A' bánat űzésre nagy alkalmatosság.

TIZENEDGYEDIK RÉSZ.

1. Társaival Thales Memphis városában,
Bé-szállott vala már a' derék utszában,
Egy esmerősének magos kő-házában,
A' Királyi várnak tsak szomszédságában.

2. Ottan pedig akkor nagy gyülekezetek
Lévén (mert egynéhány országi nemzetek
Jöttek oda) vóltak sok emlekezetek
Egyről másról köztök, és értekezetek.

3. Thessaliából-is vóltak nem kevesen,
A' kik Theogenest említvén könyvesen,
Mondgyák, mint szerették azt közönségesen,
De el-szakadt tőlök, kit bánnak szivesen.

4. Delphisbe ment vólt fel fényes udvarával
A' nagy áldozatra, és ott (mi tsudával,
Az Istenek tudgyák), egy pap leányával
Öszve-beszéllt, és azt el-vitte magával,

5. A' mint híre vagyon, de hová lehettek,
Arról bizonyos hírt eddig nem vehettek,
Noha sokat jártak, és értekeztettek,
Sőt ők-is most oda a' végre kütdettek.

6. Szeretsen követ-is találа ott lenni
Akkor, és egymás közt olly beszédet tenni,
A' mit kíván, vajha ott végére menni
Lehetne, nagy kintset fogna azért venni.

7. Tudakozzák, mi az? mond: a' Királyoknak
Nem lévén gyermeke, minthogy Aszszonyoknak
Meg-rekedt vólt méhe, a' melly mindnyájoknak,
Vala oka nem kis szomorúságoknak.

8. Végre egy lányok lőn, de az el-szakada
Tőlök még kisdeden, eddig hol marada,
Nem tudgyák, jóllehet sok ember fárada
Már keresésében, de rá nem akada.

9. Itt mind el-beszélli dolgát Persinának,
El-rejtése okát kedves leányának.
Azt-is, mint mondta-meg ezt végre urának,
És szép leányokra most már mint vágynának.

10. Minthogy több magzatot ők nem remélhetnek,
És a' nélkül fogyta lesz ott a' nemzetnek,
Azért azt keresni szüntelen küldetnek
Ide, 's oda most-is, kiknek jól fizetnek.

11. A' ki pedig annak olly hirét hozhatná,
A' melly után attya azt fel-találhatná,
Magát szerentsésnek az bizvást mondhatná,
Mert azt uraságra a' Király juttatná.

12. Delphisből-is vóltak ebben a' gyűlésben,
Charicles emberi kik vötték kérdésben,
A' melly hajó őszszel vólt el-evezésben
Ő tőlök, és a' nagy tengerre kelésben:

13. Nem de hallották, ez a' merre szakadott,
Mert egy ifjú ott egy leányt el-ragadott,
A' mellyel ő azon hajóra szaladott,
És onnét tsak hamar meszszére haladott.

14. Sok nép vala véle, kik-is sok károkat
Tettek a' városban, mert számos bóltokat
Vertek-fel, el-vévén onnét sok javokat
A' gazdáknak, és fel-prédálták azokat.

15. Fel-zendült vólt ugyan ellenek a' város,
Üzte-is sok szabó, szőts, varga,mészáros,
Egyéb városi rend, és idegen áros,
De el nem érhették, mert az út vólt sáros.

16. Máskint-is a' Czéhek nem sok vitézséget
Tesznek, noha szoktak mutatni készséget,
Tsak hogy fel-lázzasztyák hamar a' kösséget,
De nem vernek azzal soha ellenséget.

17. Azok ugyan vissza-mentek hazájokban,
Görög nemzetség vólt, a' mint van szájokban.
De a' leány jutott melly tartományokban
Nem tudván, érette vagynak bús gondokban.

18. Mert a' fő-papja vólt köztök Dianának,
'S hogy azt el-ragadták, tartván főbb-kárának
A' város, utánna sokan fáradának
Eddig-is, de reá nem találhatának.

19. A' ki hirét hozná, mind a' város tenne
Annak szép kedvezést, mind apjától venne
Jeles ajándékot, osztán azon lenne
Mind kettő, hogy papjok megint viszsza-menne.

20. Thales, és társai ezen beszédeket
Hallván együtt, 's másutt, és az eseteket
Értvén, álmélkodva lógattyák fejeket,
Noha nem egyaránt értik ők ezeket.

21. Tudgya ugyan Thales a' Charicliának
Mindenestül dolgát, a' mint azt magának
Mondta Chalisiris, de több baráttyának
Nem soknak adta ő koltsát e' titkának.

22. Vólt pedig hirekkel ezeknek az-is már,
Hogy Theogenes-is ott van, szabadon jár
A' várban, és rendet ott a' Királytól vár,
Mint lesz tovább dolga, jó éri-é, vagy kár.

23. És a' Thiamus-is hol légyen, hallották,
A' mikor a' báttyát ők meg-udvarlották,
De miben járjanak ott, el-titkollották,
Mivelhogy magok közt azt ugy javallották.

24. Hogy a' mig elsőben ott minden dolgokat
Jól ki nem tanúlnák, titkollyák magokat,
Addig miben járnak, 's a' mikor azokat
Meg-tudgyák, ugy kezdgyék, ha kell, munkájokat.

25. Azonban a' Király magához hivattya
A' Theogenest és ki légyen, tudattya,
A' tolvajok között vólt mi állapattya?
Kire mond az: hogy ő egy papnak magzattya.

26. A' kivel a' mikor a' nagy tengerekre
Ült vólna, vitettek félelmes helyekre,
És ott tolvajoknak akadván kezekre,
Adattak azólta sok veszedelmekre.

27. Nitratesnek pedig mint jutott kezében,
Nem kétli, fel-tette azt ő levelében.
Lészen-é itt már vég sok veszedelmében
Áll az a' Királynak kegyelmességében.

28. Tetszik a' Királynak mérészen szólása,
Biztattya, hogy nem lesz ott semmi bántása,
Nézvén, melly szép minden testének állása,
Gondollya, hogy az nem köz ember fajzása.

29. Azért pohárnoki közzé helyhezteti,
És ott ő-is magát mindennel kelleti :
De a' Charicliát most sem felejtheti,
Mert tőle el-este kinosan sebheti.

30. Ez alatt, mivelhogy az hir gyors szárnyakon
Szokott járni, tsak nem minden piatzokon
Beszéllik : egy ifjat az el múlt napokon
Hoztanak a' várban, de nem tudgyák, mi okon.

31. A' kit Thales hallván, hamar öszve-gyülni
Kezd a' társaival, és tanátshoz ülni,
A' fel-vött dologhoz mint kellyen készülni,
Mert a' késedelem sok kárt szokott szülni.

32. Vannak ott mások-is, a' mellyek tzirkállyák
A' dolgokat, és ki lehessen, visgállyák
Már-is, az az ifjú, 's ha annak találljyák,
A' kit ők keresnek, gáttyokat tsinállyák.

33. Azt pedig el-hidgyék, nem-is mást keresnek
A' Görögök, hanem a' Theogenesnek
Kimlik holott létét, 's lévén nem kevesnek
Az már itt hirével, nyomában-is esnek.

34. A' mit hárman tudnak, nintsen a' titokban,
Ugy mondgyák: hát a' mi adatik szájokban,
Sokaknak az annál inkább nő azokban,
'S tsak hamar nagy tzégér lészen ujságokban.

35. A' hirnek másként-is a' tulajdonsága,
Hogy az ő szárnyának nagy a' gyorsasága,
'S a' mi arra akad, vagy van valósága
Vagy nints, de sok felé vitetik újsága.

36. Sőt a' szerentsén-is jár a' melly dolgokban,
Azok-is rész szerint az ő mivóltokban
Erre néznek, noha van az itt titokban
Máskint, de én tudok eleget azokban.

37. Azért az olly hamar ki sem nyilatkozik,
Mert noha ő abban sokat fáradozik,
És a' végre edgyel, mással barátkozik,
De több, a' ki tudgya, itt nem találkozik.

38. Én pedig az aránt mind addig hallgatok,
Mig veletek együtt hozzá nem nyúlhatok
A' dologhoz, 's abban ugy el nem járhatok,
Hogy Theogenesnek azzal használhatok.

39. A' mikor a' dolgát végbe ugy vihettyük,
Hogy azon ifjat mi kezünkhöz vehettyük,
Akkor már az aránt-is meg-jelenthettyük,
Ő ki légyen, minthogy tovább nem félthettyük.

40. Azonban ugy tetszik, nékem nagy jót tenne
Nansicles, magára ha olly dolgot venne,
Hogy valami színnel a' várba bé-menne,
És Theogenessel ottan szembe lenne.

41. A' ki mihelt őtet vehetné szemében,
Tudom, hozzá futna, mert tartya eszében,
Midőn Nitratesnek vala seregében,
Az ő kedves húga ment ennek kezében.

42. És e' felől tőle sokat értekezne,
Azonban Nansicles rólunk emlékezne,
Hogy itt vagyunk, és bennünket meg-nevezne,
Mellyel néki, tudom, örömet szerezne.

43. Annál inkább, ha azt adná értésére,
Hogy Chalisiris-is ő keresésére,
Indúlván, házához jutott szerentsére,
És a' Charicliát adta ott kezére.

44. De nem kellene más dolgokra fakadni
Ott-is még most, hanem tsak tudtára adni
Mi itten létünket, az utánra hadni
A' többit, és abban más úton fáradni.

45. Ezt hallván Nansicles, ajánlya készségét,
El-mégyen örömest, és kötelességét
Meg-teszi ebben-is, baráttya szükségét
Ha segíti, tartván abban nyereségét.

46. Méltó-is, hogy legyen (mondgya) értésére,
Hogy el-jöttek az ő fel-keresésére,
Ne érjen annyira a' bú a' szivére,
Mintha nem gondolna senki védelmére.

47. Meg-is indúl mindgyárt, 's a' várba fel-mégyen,
Thales pedig tovább ezekben mit tégyen,
Azt hányván magában, tetszik : elmét végyen
Pentheseustól-is tenni jobb mit légyen.

48. Azért más dolgokat bizván a' Bíróra,
Izeni, fel-mégyen két vagy három szóra
Ő hozzája, kéri a' nagy Apollóra,
Ezen bizodalmát magyarázza jóra.

49. Maga-is meg-indúl 's gyorsítván járását,
Hamar közelíti az öt(t)se szállását,
Az hol el-végezvén köszöntő áldását,
Illyen renddel kezdi az után szólását :

50. Nem szóltam ugy veled minap itt házadnál,
A' mint kellett, sokan lévén asztalodnál,
Azért ha most nékem arra hitet adnál,
Hogy a' mit mondándok, marad tsak magadnál.

51. Szólnék most bővebben, és ollyan dolgokat
Mondanék, a' kiknek nem várt újságokat,
Ámúlva hallanád, 's tsudálnád azokat,
És tanúlnál onnnét új rokonságokat.

52. Kire Pentheseus örömest hitet ád,
Mondván: valamiket velem közlénd a' szád
Meg-tartom azokat, esküszöm rám, és rád,
Ugy hogy ezért köztünk ne legyen semmi vád.

53. Papi tisztemet-is le-kötöm azokban,
A' mellyeket nékem mondándasz titokban,
Lésznek azok nálam ollyan palástokban,
Hogy senki nem nézhet el-rejtett vóltokban.

54. Ezt igy hallván Thales, indíttya szóllását,
Köszöni öt(t)sének maga ajánlását,
Az után a' dolgok kezdetit, folyását
El-kezdi számlálni, és sok változását.

55. A' mint Calisiris maga mindenképen
Néki meg-vallotta, a'ként ő-is épen
Elő-adgya ennek, 's meg-beszélli szépen
Azokat, és végre azt-is azonképen:

56. Mint ment Chalisiris a' Biró házához
Ő nálok nem régen, 's mint vitte magához
Ő onnét, és menvén Isis oltárához,
Minémű válaszszal szólott a' dolgához.

57. Ottan rokonságot mint töttek egymással,
És reá feleltek erős fogadással,
Fel-keresik fiát, tsak ő nyugovással
Légyen addig helyben, és biztos várással.

58. Osztán mint indúltak a' Nylus folytában
Memphis felé, és mint juttak városában,
Azólta ott a' sok hirek járásában
Theogenesnek mit hallottak dolgában.

59. A' kiket midőn hall, néha fohászkodik
Pentheseus, mert az attyán szánakozik,
A' szerentse dolgán néha mosolyodik,
A' ki ennyiképen Prometheuskodik.

60. A' Charicliának (mondgya) születését,
És édes annyától hamar el-esését,
Idegen helyeken azzal kerülését,
Végre Theogenes kezére kelését.

61. Azzal a' háborgó tengeren járását,
És a' tolvajoknak kezeken forgását,
Most Theogenesnek Memphisbe jutását,
És Charicliának Themisben szállását.

62. Tsudállya leg-inkább pedig vén attyának
Gyakor változásit, bal sorsát dolgának,
És keserves terhét sok fáradságának
Szánnya; de azt tartya kedves újságának,

63. Hogy hirét hallhattya, a' kit ő szivesen
Kivánt Apollótúl, veszi nagy kedvesen,
Hogy ezt érte, kéri, adgya kegyelmesen,
Magát-is láthassa, és véle lehessen.

64. Azért valami áll ő tehetségében,
Hogy meg-tselekedgye, van nagy készségében,
Lévén másképen-is kötelességében,
Hogy segétse édes attyát szükségében.

65. De a' mit akarnak, azzal ne késsenek,
Hanem a' Királyhoz menni siessenek,
Hogy ottan másoknál hátrább ne essenek,
És kivánságoktól el ne vettessenek.

66. Iziben minden jó: a' ki serénységgel
Fogja meg dolgát, az jár nyereséggel,
Szemesé a' játék, mert ha elégséggel
Nem vigyáz, kotzkája fordúl veszteséggel.

67. Kész mindgyárt indúlni, bizván Dianában,
Hogy szerentséjek lesz a' mondott munkában,
Minthogy elein-is az ifjú dolgában
Ő vólt eszköz, a' mint van már tudásában.

68. A' mit meg-igérni szoktak az Istenek,
Azt ők meg-is adgyák, a' kiknek mindenek
Vannak birtokában, és onnét függenek
Ebben-is a' dolgok, végbe mint mennyenek.

69. 'S mond: tsak magunk fogjuk, úgy a' mint szükséges,
Van esméretségem nékem elégséges
A' Királynál, és a' másként-is bőséges
Az ő kegyelmével, mert élte szentséges.

70. Szembe lészen velünk, mihelt udvarában
Fel-megyünk, tsak mond(d)-meg, az ifjú dolgában,
Mit szóllyak ott, hogy a' legyen jó formában,
És kedvünk tellyen a' Király válaszában.

71. Mond Thales: a' dolgot adtam értésedre
Mindenestől, hadgyuk te itéletedre,
Mint kellyen kezdenünk, azért ott nyelvedre
Mint veénded, bizzuk azt-is szép eszedre.

72. Indúlnak ezekkel, menvén szállására
Thales elsőben, és azon órára
Meg-tér Nansicles-is szives várására
Társainak, 's adgya azoknak tudtára.

73. A' Király várában mihelt fel-mehetett,
Ő Theogenessel ott szembe lehetett
Tsak hamar, mert mindgyárt hozzája sietett,
Hogy őtet meg-látta, és örült 's nevetett.

74. Ereszkedvén véle biztos beszéllésben,
Minden dolgok felől vólt kérdezkedésben,
Azok közt némellykor el-keseredésben,
Néha pedig vigan, és jót reménlésben.

75. A' húgát és attyát szaporán kérdette,
Hogy ő nála vagynak, örömmel értette,
A' nagy Isteneket áldotta érette,
Hogy az attya őtet most sem felejtette.

76. Minket pedig kéret, a' kire bizatott
Az ő dolga, tegyünk kedves szolgálatot
Abban, hogy Phaebustól életünk áldatott
Légyen, jó hír, 's névvel meg-koronáztatott.

77. Ő ugyan másként-is meg-szabadúlhatna,
Mert ahoz sok módot, és útat tudhatna,
De azon olly pállyát talám nem futhatna,
Kin édes attyához, húgához juthatna.

78. Ha pedig akarjuk, hogy véle jót tégyünk,
Még ma a' Királlyal azért szemben légyünk,
És fel-mennyen oda, szükség mind az négyünk,
Hogy mig mások kezdik, mi választ-is végyünk.

79. Hogy pap fia légyen, ő ott azt vallotta,
Hogy mi-is úgy szóllyunk, igen javallotta,
E' pedig hogy igy van, maga-is mondotta
Nékem Calisiris, Thales-is hallotta.

80. Ezeket igy értvén, fel-fogják magokat
Mind négyen és elébb kis imádságokat
Végezvén Phaebusnál, hogy az ő dolgokat
Segétse, követik az után úttyokat.

81. És a' várba érvén sok Ur baráttyára
Talál Pentheseus, a' mellyek tudtára
Adgyák a' Királynak : hogy a' palotára,
Érkezett, és bé-is hivják nem sokára.

82. A' hol mind a' négyen görbítvén térdeket,
A' földre eresztvén alázva szemeket
És köszöntésére meg-hajtván fejeket,
Köztök Pentheseus kezd illy beszédeket:

83. Jó Uram, 's Királyom, a' kinek kegyelmét
Sokakban esmértem, 's vettem segedelmét,
Hallgasd-meg szolgádnak mostan-is kérelmét,
'S a' miért könyörgök, adgyad engedelmét,

84. A' kik itten állunk, mi mind egy vérségből
Vagyunk, Memphisbéli régi nemzetségből,
Fő papok fajzati, nem tsak a' kösségből,
A' mint nyilván vagyon e' sok jelenségből.

85. Az eleink vóltak sok szép magzatokkal
Áldottak, 's azok közt jeles leányokkal,
És egynéhány külső helyek-is azokkal
Részesültek, férjhez oda adásokkal.

86. A' mint im ezek-is mindnyájan szakadtak
Azok fajzatitól, nékem nagy jót adtak
Az Istenek, mert sok bús gondok el-hadtak,
Midőn igy egyszer 's mind házamhoz akadtak.

87. Ezek pedig hozzám a' végre siettek,
Hogy ide hozatni egy ifjat értettek,
A' mellyet immár ők meg-is tekintettek,
És ugyan az, a' kit lenni reménlettek.

88. Ez a' tolvajoknak akadt vólt kezében,
És sokat nyomorgott azok tömlötzében,
Végre Nitratesnek vitézkedésében
Szabadúlt-meg, 's lett vég rabi inségében.

89. Most már itten vagyon noha nem rabságban,
De vén attya nélkül ül szomorúságban,
A' kinek volt tiszti néha fő papságban,
Velünk pedig az-is köz a' rokonságban.

90. De szakadt vólt tőlünk idegen országra,
És ott-is emelték őtet fő papságra,
De mikor a' fia vitetett fogságra,
Azért adta magát hoszszas fáradságra.

91. Midőn pedig azért már sok járásában
Adatott akadni annak a' nyomában,
Esvén szegény jámbor erős nyavalyában,
Betegen maradott im Thales házában.

92. Őtet küldvén hozzám e' két rokonával,
(Kik véle itt állnak) hogy tellyes munkával
Járjuk: a' Királynak kegyelmes vóltával,
Mint vigasztallyuk-meg, még egyszer fiával.

93. A' kiért mint eped, nehéz meg-mondanunk,
Azért ha tovább-is szabad itt szólanunk,
Kérünk, vihessük-el, lehessen áldanunk
Jó hiredet, és azt mástól-is hallanunk.

94. Nintsen arra Király tenéked szükséged,
Mert azon kivül-is vagyon elégséged
A' sok szép ifjakban; de nő ditsőséged,
Ha ki-adod, mert áld azért sok száj téged.

95. Kiváltképen pedig annak öreg attya,
A' kinek fiáért győzhetlen bánattya,
Ha azt kegyességed által meg-láthattya,
Nyelve áldásodat örökké forgattya.

96. Azt pedig mindnyájan mi-is meg-szolgállyuk,
És ezzel magunkat kedvében ajánlyuk
A' Királynak, a' mint remélve táplállyuk
Szivünket, válaszát adgya, ugy találljuk.

97. Kevés szóval felel a' Király ezekhez,
Mondván, noha már ő a' pohár-székekhez
Rendelte az ifjat, mert nem közrendekhez
Illik szolgálattya, de Fejedelmekhez;

98. Mindazáltal értvén, dolga miben légyen,
Hogy ezzel néki-is kivánt választ tégyen,
És a' vén attya-is vigasztalást végyen,
Nem bánnya, ha vélek az ifjú el-mégyen.

99. De az után magát Thaleshez fordíttya,
És beszédét azzal kezdve szaporíttya,
Mondván: hogy láthattya, a' kedvét újíttya,
Hogy pedig a' ritkán lehet, szomoríttya.

100. Akarja, hogy véle most kezet foghatott,
Mert a' múlt éjjel-is előtte láttatott
Lenni, midőn tőle illyen szó hallatott,
A' melly nagy villámmal az égből adatott:

101. A' kinek személyét most látod álmodban,
Ha a' Memphisbe jő a' te udvarodban,
Meg-adgyad kérését, el-hivén magadban,
Hogy Istenek keze forog e' dologban.

102. Azért mindazólta vigyázva vártalak,
Hogy fel-jöttél hozzám, jó-szív(v)el láttalak
Társaiddal edgyütt, meg-is hallgattalak,
És a' mint kivántad, ugy vigasztaltalak.

103. Minthogy az Istenek eszközi ezeknek,
Igy kellett lenni, de ők-is kedveknek
Rontyák néha rendit, ugy hogy némellyeknek,
Egy kedvez, és más van ellene ügyeknek.

104. A' mint Trójának-is vólt Phaebus mellette,
És azt Cypria-is sokban segítette:
De ezeknek dolgát Pallas ellenzette,
Végre Mulciberrel fel-is perseltette,

105. Azért, hogy valamint néktek-is dolgotok
Ne fordúllyon, szükség vigyázva járnotok,
Hogy mint a' Phrygesek úgy ne romollyatok,
És magatok kárán későn tanúllyatok.

106. Végre Pentheseust-is szép ditsérettel
Illeti, hogy vagyon milyen szeretettel
Maga rokonihoz, kiknek kedvezettel
Kívánt ő-is lenni, és jó felelettel.

107. Ezekhez ragasztván sok szép ajánlását,
Bé-fejezi osztán a' Király szólását,
Köszönik amazok mind jó tanátslását,
Mind Theogenesnek szabadon hagyását.

108. Mondván Thales: a' kik laknak az egekben,
Dolgaidat azok áldgyák mindenekben,
Tartsák életedet gondviselésekben,
Örökös légy a' jó hírekben, nevekben.

109. Elébb a' tengerek fenékig apadnak,
A' világ üregi üressen maradnak,
Az egek felségi meg-alatsonodnak,
Mint te ditséretid szánkból ki-szakadnak.

110. Én-is gyakran tüzét az én oltáromnak
Éretted gyújtom-meg, és áldozatomnak
Szentelem illattyát hálaadásomnak
Okáért, hogy adtad jó végét útomnak.

111. Szegény vén bátyám sem felejt-el tégedet,
Istenekkel közli jótéteményedet,
Hogy azok fizessék azért érdemedet,
És ő magok közzé vegyék személyedet.

112. A' több rokonság-is azért áldó szóval
Magasztaland téged, hogy láttad illy jóval,
És szíves kérelmit közli Apollóval,
Hogy boldog éltedről végezzen Clothóval.

113. Ugy hogy ne szakaszszon véget fonalában
Mind addig, mig annak hoszszú folyásában,
Nem jutándasz Nestor ideje korában,
És az Isteneknek vitetel számában.

114. Azonban kedvedben ajánlyuk magunkat
Tovább-is, és kérünk, hogy búsításunkat
Ne nehezteld, magok rendelvén utunkat
Erre az Istenek, és fáradságunkat.

115. Ez után el-válván alázatossággal
Tőle, a' kapura ollyan bizonysággal
Mennek, hogy a' Király hagyta szabadsággal
Az ifjat el-menni az atyafiasággal.

116. Az után azt onnét fel-fogják kedvesen,
És a' várból véle ki-mennek tsendesen,
A' merre utoznak, visgállyák szemesen
Azt sokan, tsudálván, termett melly ékesen.

117. És Pentheseusnak menvén a' házához,
Örömmel ülteti őket asztalához,
Időt akar venni vígan lakásához,
'S kristályokat mosat malosa-borához.

118. Minthogy kedvek szerint ment a' dolog véghez,
Nem hijában bízván a' jó reménséghez,
És juttatván Isten megént új vendéghez,
Hasonlíttya ő azt gazdag nvereséghez.

119. Hogy jó szív(v)el legyen, az ifjat biztattya,
Mind attyát, mind húgát, (mond) már meg-láthattya,
Ez az Apollónak ebben akarattya,
A' ki az ő dolgát rendeli 's forgattya.

120. A' melly mellett ők-is fáradván érette,
Addig szóltak a' jó királynak mellette,
Hogy szabadúlását a' nem ellenzette,
Mikor az ő dolgát tőlök meg-értette.

121. Örülnek mindnyájan jól végzett dolgának,
Minthogy kedves híre lesz a' vén attyának,
A' szerint érette kesergő húgának,
Vessen azért véget ő-is bánattyának.

122. Ezek után Thales indíttya szólását,
Mondván: az Istenek adták jó folyását
Dolgunknak, de hogy ne hozza változását
A' ravasz szerentse, meg-tartván szokását:

123. Itten sok mulatást talám ne kövessünk,
Hogy nem remélt kárba a' miatt ne essünk,
Hanem az ifjúval innét el-siessünk,
Hogy kellő helyünkre békével mehessünk.

124. Nem használ mindenkor a' nagy bizodalom,
Sőt annak a' vége gyakorta ártalom,
A' nem vigyázással romlik sok hatalom,
A' mulatozásban sintsen diadalom.

125. A' Király szavát-is azok közt említi,
És a' sok példákkal ő-is erőssíti,
A' vigyázó szemet minden ditsőíti,
De az álom veszni Argust-is segíti.

126. Theogenes kezdi beszédét ezekre:
Köszöni, hogy dolgát vették ők kezekre,
De ő-is könyörög a' nagy Istenekre,
Ne késsenek, hogy kár ne jöjjön fejekre.

127. Ebben pedig tzéllya ez az ő szivének,
Hogy a' hol magnese vagyon szerelmének,
Annak menniél elébb kedves személlyének
Jutna látására, mint főbb örömének.

128. Tsak eddig-is várja, hogy Charicliának
Szemléllye ortzáját, és édes szavának
Hallya hangját, 's azzal sok fáradságának
Vessen véget már, és minden bús gondgyának.

129. A' kiknek fűl szivek igaz lángozástól,
Ha távozván, nints-is más fogyatkozástól
Sérelmek, de minthogy el-estek egymástól,
Ritkán szűnnek meg a' könyves ohajtástól.

130. A' ki pedig más búkkal-is terheltetik,
Annak annál mérgesb kén gyanánt eshetik,
Attól, a' kit szeret, ha távol vitetik,
A' szerelem méze így keseríttetik.

131. Végre mind a' négyen azon meg-egyeznek,
Hogy el-siessenek, órát-is végeznek
Arról egymás között; de közben érkeznek
Olly hírek, a' mellyek nékik nem kedveznek.

132. Az hogy: a' melly ifjú minap Nitratestől
Küldetett a' várba, a' mostan Thalestől
El-hozatott vólna onnét mindenestől,
Érte a' rokoni menvén seregestől.

133. Igen tudakozza a' sok idegen nép,
Ki legyen az, minthogy közel mennyei kép,
A' szeme sem ugy jár, ugy a' lába sem lép,
Hogy a' köz rend vólna, máskint-is deli 's ép.

134. A' kit hallván, venni nem kezdnek tréfára,
Lévén kinek-kinek az immár tudtára,
Az egy ifjú kivül, azoknak vására
Hová tzéloz, és mi légyen a' határa.

135. A' midőn az ifjú veszi elméjére,
Hogy a' mindnyájoknak van kedvek vesztére,
Kéri, a' mi légyen, adgyák értésére,
Hogy annyira teszi ki-ki a' szivére.

136. Mondgyák: másnál Thales nyilvábban tudhattya,
A' kit maga hallott, azt meg-is mondhattya,
Sőt előtte tovább el sem titkolhattya,
Hogy értse maga-is mint van állapattya.

137. Kire Thales bővön indíttya szólását,
És mind el-beszélli az hírek hallását,
Kit értvén az Ifjú, kezdi mosolygását,
Mondván, ő nem bánnya ezek így folyását.

138. Inkább ha nékik-is kedvek reá menne,
Egy görögge szemben ő örömest lenne,
A' hol ők akarják, hogy értelmet venne,
Az ő utozások itten most mit tenne.

139. Tanátsra veszik ezt, 's el-végzik végtére,
Nem bánnyák, hagyván azt a' maga kedvére,
A' mit abban teénd, és bízzák eszére,
Tsak hogy jól vigyázzon ki-menetelére.

140. Bizván azért maga a' maga dolgához,
Hivat hamar egyet közzülök magához,
Melly mihelt meg-láttya, omlik a' lábához,
És fel-kelvén, vészen illy szókat szájához :

141. Árván van szép házad, 's gyászra botsátkozott,
Miólta személlyed tőle el-távozott,
Hol vagy, 's hová löttél, sokat tudakozott,
Boldog a' nap, a' melly minket ide hozott.

142. A' hol találhattyuk kedves személlyedet,
'S az Istenek nekünk meg-adnak tégedet,
Majd a' társaim-is tsókollyák kezedet,
Mihelt meg-érténdik tőlem itt létedet.

143. Kinek Theogenes igy szól beszédére :
A' nagy Isteneknek tiltalak nevére,
És senkinek tőled ne légyen hírére,
A' mig a' nem jutánd az ő idejére.

144. Hogy mind seregestől innét fel-kellyetek,
A' hol én leéndek, utánnam jöjjetek,
Addig kis tűréssel itten fülellyetek,
Hogy a' várás után vígsággal tellyetek.

145. Hova kell jönnetek, lészen tudástokra,
Én viselek gondot osztán dolgotokra,
Nem fordúl a' várás, hidgyed, károtokra,
Tsak itt vigyázzatok addig magatokra.

146. Melly el-menvén Thales mond bő beszédekkel:
Jól van ez, de mit tész a' szeretsenekkel?
Mert ha azoknak-is esik az hírekkel,
Hogy te itt vagy, reád jőnek seregekkel.

147. Mond az Ifjú erre: azoktól sem félek,
Ha el-jőnek, vélek örömest beszéllek,
Sőt Királyokat-is meg-látom, ha élek,
Az én dolgaimban illy véget reménlek.

148. Thales felel megint, és mondgya tréfából:
Hát ha rád jö(v)éndnek Delphis városából,
A' vén Chariclesnek nehéz panaszából,
Mikint fejtőzöl-ki annak nagy vádgyából?

149. Mellyre Theogenes mond: meg nem rettenek
Ettől-is, mert magok adták az Istenek,
A' mit én ott tettem, hogy azok legyenek,
Azért én érettem ők-is felellyenek.

150. Más az: Charicles sem fogja ellenzeni
Jövendőben, a' mit ott mertem kezdeni,
Tsak én vén apámhoz hamarb evedzeni
Lehetne, és véle ezeket közleni.

151. Mind kettő ezekben végre véget vetve
Mondgyák: el kellene már menni sietve.
De Thales Thiamust most sem felejthetve,
Elő-hozza dolgát, öt(t)sét meg-követve.

152. Mondván: a' bátyádat, hallom, fog-házában
A' városnak tartod, mintha boszszújában
Rád törne, hogy kaptál e' hely papságában,
Mely őtet illetné ideje számában.

153. És azért nem szántad őtet meg-fogatni,
'S ennyi idő alatt azzal sanyargatni;
Azért ha meg akarsz jó ötsém hallgatni,
Meg-szabadúlását nem kell halogatni.

154. Nem-is illik pedig az a' te tesztedhez,
Jó emlekezetű nagy nemzetségedhez,
Hogy illy keménységet mutass te véredhez,
Melly motskot fog kenni szép híred 's nevedhez.

155. Vétett-é ő, vagy nem, én azt nem visgálom,
De hogy el-botsással, méltónak találom,
A' mit kérésemért tészesz, meg-szolgálom,
És őtet tovább-is kedvedben ajánlom.

156. Ugy hogy azt, közinkbe mindgyárt fel-hozassad,
Kérlek édes ötsém, ezt el-se mulassad:
Hogy őtet-is édes attyához juttassad,
Lovaidat pedig te-is bé-fogassad.

157. Nem tud mást mit tenni, el-futtat érette,
Melly az izenetet a' midőn értette,
Kérdi, ki szólhatott annyira mellette,
Hogy az öt(t)se magát mostan erre vette.

158. Mond a' követ: hozzá gyült sok rokonsága,
Hihető, azoknak tette barátsága,
És az Isteneknek adta nagy jósága,
Hogy lészen fejednek imé szabadsága.

159. Mert vala felőled más gondolatokkal
Az Uram, de jer fel, ne gondolly azokkal,
Lakjál te-is vígan ott a' rokonokkal,
Kik talám el-visznek téged-is magokkal.

160. Van egy szép Ifjú-is az ő seregekben,
Mondgyák tolvajoknak akadt vólt kezekben,
Onnét szabadult-meg az el-múlt hetekben,
'S remélhető, lehet ez-is vérségekben.

161. Hallván ezt Thiamus, meg-posdúl a' vére,
A' kis biró szítván tüzet a' szivére,
Mert tudgya, egy ifjú jutott vólt kezére
Néki-is, mikor vólt tolvajok vezére.

162. Azonban érkezik-fel a' palotára,
Hol az atyafiak borúlván vállára,
Kérik, ne hajtson már elébbi dolgára,
Botsássa a' búkat a' szelek szárnyára.

163. Meg-engedte vétkét az öt(t)se kértekre,
Arra ím' kezet-is ád, az Istenekre
Fogadgya, nem tekint a' már meg-löttekre,
Tsak ne adassék ok ez után többekre.

164. Légyen pedig az-is e' mellett hireddel,
Te édes apádat meg-láthadd szemeddel,
És meg-ölelheted a' te két kezeddel,
Tsak jöjj-el mi velünk, és áldását vedd-el.

165. Ezek közt mind kettőt ők kézen ragadgyák,
Öszve-békéltetik, a' kik-is fogadgyák,
A' szép szeretetet tovább el-nem hadgyák,
'S a' rút gyűlölségnek magokat nem adgyák.

166. És hogy mind a' kettő el-megyen attyához,
Hadd szóllyon maga-is a' papság dolgához,
Veszekedéseknek leg-nagyobb okához,
Tudván, úgy von egyhez, mint a' más fiához.

167. Hevül Tkeogenes, hogy Thiamust láttya,
A' pedig a' szemét a' földre botsáttya,
El-ijed, mert a' ki vólt annak sajáttya.
Azt el-vévén tőle, tudgya, nem baráttya.

168. De a' Theogenes ő-magát meg-győzi,
A' mi szivét sérti, tsak magában főzi,
Fel-kelvén helyéből, amazt meg-előzi,
'S véle a' kéz-fogást majd ugyan kettőzi.

169. Kivánván már magát ugy alkalmaztatni
Ő-is a' mint illett, 's dolgait folytatni,
Hogy mennél hamarébb lehessen juthatni
Szerelméhez, és ott magát meg-nyúgtatni.

170. Végre ezek után indúlni kezdenek,
El lévén készítve már régen mindenek,
Ugy hogy akkor tsak a' rév-parthoz mennyenek,
És ott más nsp reggel idején kellyenek.

TIZENKETTŐDIK RÉSZ.

1. Calisirisnek ez alatt Themesában
(Igy hivták az várost, hol Thales házában
Marad vala) már sok napoknak folytában,
Tsak magános léte volt nagy únalmában.

2. Bizott ugyan mind a' Chemisi dolgokhoz,
Oltáráról az égig ment illatokhoz,
És ott az egymásra talált madarakhoz,
Mind az Isisről vött szép biztatásokhoz.

3. Mindazáltal igy szól: Gyakran tsalatkozók
A' remények, és nem várt hibákat hozók,
'S az Isteneknek-is a' kedvek változók,
Mert hol velünk vannak, hol ránk hadakozók.

4. Ez ugyan követi a' mi érdemünket,
Magunk teszszük jóvá, roszszá-is igyünket,
Az egekbéliek vigyázzák éltünket,
'S a' mint érdemellyük, ugy adgyák bérünket.

5. Azért noha én-is hittel 's jó reménnyel
Vagyok: hogy fel-jövénd már napom szép fénnyel,
De hogy ne lehessen még az eseménnyel,
Nintsen el-végezve bizonyos törvénnyel.

6. Mig vég napja le nem száll, addig éltében
Nem mondhattya senki, hogy szerentséjében
Ne légyen változás, a' Parcák kedvében
Állván annak sorsa, 's forogván kezében.

7. A' mint 's meddig tetszik, azok ugy forgattyák
Életünk orsóját, 's a' szerint folytattyák
Annak minden dolgát, a' mig nem juttattyák
Végső tzéllyához, és ott meg nem nyugtattyák.

8. Semmi bizonyosság nints pedig ezekben,
Hanem forog dolgok tsak reménségekben,
Azok pedig gyarlók ő természetekben,
Mert gyakran hibálók ki-menetelekben.

9. Azért oh Apolló, Diana, és te-is
Jupiter kedvese Isis, Istene-is
E' helynek, a' kiknek én már eleve is
Sokat könyörgöttem, gyakran könyvezve-is.

10. Ne feletkezzetek a' ti szolgátokról,
'S annak gyakor ízben tött ajánlástokról,
Sőt (ha szabad szólnom) nagy fogadástokról,
És nékem parantsolt kemény hagyástokról.

11. Tudgyátok, Memphisben a' mikor tüntetek
Szobámba Apollo, Diana, 's tettetek
Ott nagy fényességet, és szembe lettetek
Velem, 's nagy hagyással arra intettetek:

12. Hogy a' Theogenest a' Charicliával
Kezem alá vegyem, és minden munkával
Azon legyek, miként azoknak dolgával
Jót tegyek, 's vigyázzak arra jó módgyával.

13. És hogy ti-is lesztek minden segítséggel,
Tettetek ajánlást arra nagy készséggel,
De láttatok ahoz késedelmességgel
Nyúlni, noha várom azt nagy reménséggel.

14. Én pedig azólta mit sem tselekedtem
Érettek, és mennyi bút 's bajt nem szenvettem,
Hol nem jártam, költem, el mit nem követtem,
Tudgyátok, mert néktek azt meg-jelentettem.

15. És én ezt nem másért, hanem kedvetekért,
Avagy inkább velem szemben létetekért;
Sőt akkor meg-ígért ti segítségtekért
Tselekedtem, 's kemény fenyítéketekért.

16. A' melly ellen én mást nem-is mertem tennem,
Sőt kívántam mindgyárt azt munkába vennem,
Nékik mindenekben segítséggel lennem,
És végre ő vélek együtt el-is mennem.

17. Azólta mind hárman eleget szenvedtünk,
Egymástól el-esvén, sok búban epedtünk,
És noha már ketten öszve verekedtünk,
De Theogenestől most-is el-rekedtünk.

18. Én ugyan őtet-is keresni kezdettem,
És már arról hírt-is hizonyost értettem,
Hol légyen: de tovább magam nem mehettem
Utánna, 's maradni itt kénszeríttettem.

19. Az Isteneknek van ez-is hagyásától,
Leg-közelebb pedig Isis válaszától,
A' melly tilt engemet Memphisnek úttyától,
A' mint ezt én magam vettem ő szájától.

20. Hanem Thales ment-el az ötsém helyettem,
(Mellyben-is tanátsot én Isistől vettem)
Nansiclessel, a' melly másban-is érettem
Sokat mívelt, a' kit meg nem érdemlettem.

21. Titus-is ez helynek mostan fő Birája,
A' melly-is az én húgomnak unokája,
El-ment edgyütt vélek, a' kiknek munkája
Hogy jól légyen, ti-is állyatok hozzája.

22. És legyetek ebben kivánt segétséggel,
Hogy jöjjenek viszsza kedves nyereséggel,
Ne epedgyen szivem több keserűséggel,
Hanem már valaha legyen tsendességgel.

23. Vagyon ugyan nékem más-is két magzatom,
És nem tsak fogadott, de saját rajzatom,
Kiknek-is személlyét noha nem láthatom
Már régen: de ezt én most ugy nem forgatom.

24. Mert tsak a' természet kötelez azokhoz,
De a' ti hagyástok kénszerít, dolgokhoz
Hogy ezeknek lássak, 's akaratotokhoz
Szabjam én magamat, mint leg-főbb okokhoz.

25. Azért el-is hagytam másokat érettek,
Mivel általatok annyira öntettek
Szivemben, hogy mást nem kivántam helyettek,
Ők-is pedig engem igazán szerettek.

26. Fél-halál vólt tűlök meszszére esésem,
De mint hogy meg-adta azt sok keresésem,
Hogy már az edgyikre lehetett lelésem,
Könnyebbült fél-szerint azzal szenvedésem.

27. Hogy pedig attól ment egészlen lehessen
Bús fejem, 's a' ti szótok-is bé-telhessen:
Adgyátok, hogy az-is kezemhez térhessen,
A' kiért el-küldtem, és hozzám jöhessen.

28. Juttassátok öszve az árva fejeket,
Egymásért szakadó keserves szíveket
Vigasztallyátok-meg, és szenvedéseket
Meg-szánván, adgyátok nyúgalmas helyeket.

29. Hogy így mind ők, mind én egyszer ki-köthessünk
A' búk tengeréről, 's olly partra kelhessünk,
Hogy néktek-is tsendesb elmével tehessünk
Áldást, és magunk-is békével lehessünk.

30. Várunk azért mi a' ti kegyességtektől,
És sokszor ajánlott gondviseléstektől,
Tudom, el sem mentek igéretetektől,
Ugy hogy el-vessetek minket kedvetektől.

31. Ideje-is vagyon, hogy már fel-derüllyön
Általok napunk, s' abban részesüllyön
Mi ohajtó szivünk, és öszve-kerüllyön
A' két keserves fél, 's egymásnak örüllyön.

32. Végtére midőn igy búsúl, 's epekedik,
Nehezül a' szeme, és el-szenderedik.
A' mellyel elméje noha tsendesedik,
De azonban illyen álma ereszkedik.

33. Ugy látszik, hogy az ég, melly nagy setétséggel
Borúlt vólt bé, vidul nem várt fényességgel,
És im Mercurius nagy véletlenséggel
Érkezik hozzája, illyen követséggel:

34. A' kik mind te néked, mind Charicliának,
Mint tőle el-szakadt kedves mátkájának
Oltalmi, és tartyák azt magok gondgyának,
Hogy jó vége légyen már azok dolgának:

35. Előre küldöttek engem, de követnek
Magok-is; általam azonban intetnek,
Bátor sziv(v)el várjad, semmi rémületnek
Ne engedgy, tartván ezt te jó jelenetnek.

36. Alig végzi ezt: hogy nagyobb villámlással
Telik minden szeglet, 's az ajtó nyilással
Látszik lenni, 's több-több fény szaporodással,
Mintha a' ház lenne majd mennyé válással.

37. Elsőben Apolló, a' mint a' Musákkal
Szokott mulatozni kedves musikákkal,
Ezek lantot vervén, azon cziterákkal
Zengvén, és némellyek éneklő nótákkal.

38. A' Pegasus körme erős rugásából
Fakadt forrás mellett, (mellynek folyásából
Élő kilenc szüzek szép társaságából
Sok öröm származik), sétálgatásából —

39. Maga-is jókedvet vészen, és hárfáját
Fogván, 's a' fejében tévén Laureáját,
Beszélli a' Python ellen vett Pálmáját,
'S arról költ versével, pengeti nótáját.

40. Láttatik érkezni ollyan vigassággal,
A' kit Diana-is követ hamarsággal,
Éppen olly formában, és hasonlósággal,
A' mikint vadászni szokott gyakorsággal.

41. Öve mellé vagyon aggatva ruhája,
Ágyéka fel-kötve, oldalán puzdrája
Aranyos ijával, kezében dárdája,
Utánna sereggel szép tsoport Nymphája.

42. A' kik közül ezek tartnak pórázokon
Jeles agarakat, azok más útakon
Lesik a' vadakat, 's vigyáznak sarkokon
Már fel-vont nyilakkal, 's kürt függ a' nyakokon.

43. A' mellyel egymásnak ők szokott jelt adnak,
Ha bizonyos létét láttyák hol a' vadnak,
Avagy ha egymástól ollykor el-szakadnak,
Hogy tudgyák, ki hól van, mig öszve-akadnak.

44. Azonban, a' mikor érkezik lesekre
Valamelly vad, azt mint várják ők kezekre,
És ha el-ejthetik, van melly örömekre,
'S mint állanak megint viszsza ő helyekre.

45. Diana egyfelől azért Nymphàival,
Másfelől Apolló pedig Musáival
Igy állván előtte vig musikáival,
Végre vigasztallya illyen szavaival :

46. Hogy én mostan jöttem te előtted épen,
A' mint Parnassusban, vagyok ollyanképen,
A' Musák serege közt állván középen,
És azokkal edgyütt musikálván szépen.

47. Azért tselekeszem, hogy azzal szivedet
Néked-is a' búktól el-vonnyam, 's kedvedet
Ujítsam, erősbé tévén te hitedet,
Hogy meg-láthatod már hamar gyermekedet.

48. A' mellyben bizonyság serege egészen
Im a' Musáknak-is, más okból nem lészen
Az-is, hogy Diana vagyon itt ugy készen,
Mint mikor ő szokott vadászatot tészen.

49. Vólt már Memphisben-is titkos jelenésünk
A' Királynál, 's arról fenyítő intésünk,
Hogy a' Theogenest (melly mi rendelésünk
Kézhez adgya, másként éri büntetésünk.

50. És végbe-is vitte immár hagyásunkat,
'S igy mi is egy részről mi fogadásunkat
Meg- tettük, tovább sem vonnyuk-meg magunkat
Tőletek, mig épen nem végzük dolgunkat.

51. Azért jöttünk ide mi olly seregestűl,
Hogy te-is örvendez nem tsak gyermekestűl
Most tsak hamar, hanem egész nemzetestűl,
Öszve-gyülvén, vigan lesztek mindenestűl.

52. A' mi itten létünk ezek jelensége
Bizonyossan, mellynek nintsen-is kétsége,
Mert van a' mi szónknak állandó szentsége,
És annak nem lehet változás a' vége.

53. Sőt más örülők-is lesznek ti veletek,
A' kikkel néktek-is bővül örömetek,
Bé-telik mindenként a' ti reményetek,
Tsak meg ne tsüggedgyen ezekben hitetek.

54. Diana szól végre, és igy bizonyíttya
Ő-is mind ezeket, osztán meg-indíttya
Ki-ki ő seregét, s' a' helyt távolíttya,
Melly után a' házat nagy setét boríttya.

55. Első álom-korban e' látás lehetett,
Midőn imádságát (kit gyakran követett,)
Elébb el-végezvén, ágyára sietett,
És ott mély álmában lőn, majd el-temetett.

56. Mert a' szüntelen búk a' gondos várással,
Némelykor az elmét a' nem alhatással,
Néha pedig nehéz álomban hozással
Terhelik, 's ezekből hol edgyel, hol mással.

57. Midőn Chalisiris azért fel-ebrüle
Ezekkel, elsőben félelem gördüle
Szivére, és abban tsuda, mint rémüle,
De meg-bátorodván, az után örüle.

58. Mert jóllehet vala a' tsak álomképen,
De mint valóságot ő ugy hitte épen,
A' mint látta őket állani középen
Szobájában és ott seregelni szépen.

59. 'S azonban Apolló beszédét értette,
Mellyre szive minden kétségét le-tette,
És dolga jó végét véle el-hitette,
Ugy hogy azt kérdésben tovább nem-is vette.

60. Azért a' mint fekütt, magát fel-emelé,
És tüzet gyújtatván temjént véve elé.
Annak illattyával azokat tisztelé,
A' kiknek látása álmos szemét telé.

61. Ugymint az Apollót a' kilentz Musákkal,
A' kik véle edgyütt zengtek musikákkal,
És a' szűz Dianát a' vadász Nymphákkal,
A' mellyek-is vóltak ott vig mulatással.

62. Köszönvén azoknak nagy hála-adással
És nevekre gyakor földre borulással
Kegyelmét, hogy illyen kivánt hir-mondással
Élesztik bús szivét, és vigasztalással.

63. Mert nem lehet abban már tovább kétsége,
Hogy az ő Memphisben küldött követsége,
Jó véggel ne járjon, és már reménsége
Bé-telvén, vigasság ne légyen a' vége.

64. Nem érheti ugyan azt elégségesen,
Hogy leénd nem tsak nemzetivel kedvesen,
De mások-is jutnak közikbe felesen,
A' mellyek-is lésznek ott örvendetesen.

65. Mindazáltal a' mint a' jövendöléshez,
És a' mesés, 's titkos szókbéli fejtéshez,
Ugy a tsillag-nézés, 's hamarja vetéshez
Ért ő-is, igyen szól azon jelenéshez:

66. A' mikor ollyan vég fog lenni dolgokban,
Hogy jut Theogenes már társaságokban,
Mások, a' kik akkor ő mulatásokban,
Érkeznek, és vesznek részt vigasságokban:

67. Azok Theogenes keresői lesznek,
Charicliáról-is tudakozást tesznek,
Ha fel-találhattyák, azon kedvet vesznek,
'S akkor vélek edgyütt, vig mulatást tesznek.

68. Ugy-is lehet, hogy ők saját országokban
Mehetnek azokkal, és uraságokban,
Vélek edgyütt juthat igy ő-is azokban,
És töltheti éltét ott tsendes napokban.

69. A' mint eleve-is igy jövendöllöttek
Erről az Istenek, most-is azért löttek
Szemben véle, hogy már napjai el-jöttek,
Azoknak, a' kikről igéretet töttek.

70. Hoszszas imádságát ezek közt végezvén,
És Charicliáról most sem feletkezvén,
Az alatt a' vig hajnal-is el-érkezvén,
S' az éjjeli gyászból az ég le-vetkezvén:

71. Rósa-szín köntöst ölt a' helyett magára,
Hámokat tétetvén mind a' négy lovára,
Bé-fogat Titán-is 's ülvén kotsijára
Meg-indúl és siet úttya határára.

72. De még az ég bértzét nem közelítette,
Mikor Chalisiris más gondgyát le-tette,
'S elméjére megint Charicliát vette,
Mert a' mire kérte, el nem felejtette.

73. Ugymint, a' mig vissza-forduland úttyáról
Addig-is értesse, hol 's mint járásáról,
És Theogenesnek ha mit hall dolgáról,
Ugy ha késéndenek, annak-is okáról.

74. Azért tudván, busong melly szives várásban,
Hogy vigasztaltatna, valamelly irásban,
Annyival-is inkább: mert nagy haladásban
Vagyon fel-tett napjok, a' haza jutásban.

75. Téntát, 's pennát veszen, és fog irásához,
Fel-tévén, miólta nyúlt ezen úttyához,
Hol mi jó, 's gonosz jött, abban ő dolgához,
És hogy 's miként jutott a' Thales házához.

76. Ez alatt mint vitték Memphis városában
Theogenest, annak mint estek nyomában,
És hogy Nitratesnek tovább birtokában
Nem vólna, hanem a' Király hatalmában.

77. 'S ott mind Thalesnek a' város fő papjának,
Mind Titusnak azon hely fő birájának,
Mind Nansiclesnek az ő úti társához,
Mint lött meg-tudója atyafiságának.

78. Ugy hogy azok véle mind egy nemzetségből
Származók, és közelről való vérségből,
A' mellyre találván tsak véletlenségből,
Nagy rokonság lőn az esméretlenségből.

79. És az után ezek szép meg-edgyezéssel
Mint mentek Memphisbe olly igyekezéssel,
Hogy Theogenesnek szabadság szerzéssel
Legyenek, és onnét vig haza jövéssel.

80. Azonban maradván ő Thales házában,
Midőn véget vetvén kis imádságában,
El-nyúgodott vólna az után ágyában,
Minémű látási vóltanak álmában.

81. Itt bővön le-irja azok mint let(t)ségét,
Áldgya az Istenek nagy kegyelmességét,
Hogy igy erősítik szive gyengeségét,
És bizonyosságra hozzák reménségét.

82. Azért ő-is inti leányát és kéri,
Tűrjön addig, a' mig ezek végét éri,
A' mint azt Apolló 's Diana igéri,
A' kiknek jó-tétét más-is sok ditséri.

83. Óránként várja már meg-érkezéseket
Memphisből, és a' mint a' jelenéseket
Érti, ugy végezték ott követségeket,
Hogy kedvekre vittek végbe mindeneket.

84. És Theogenessel foghat nem sokára
Ő-is kezet; de a' mint lehet tudtára
Azon jelenésből: az ő látására
Érkeznek mások-is, melly-is lesz javára.

85. Sőt Thiamusnak-is várja érkezését
Edgyütt az öt(t)sével, a' mint jelenését
Visgállya álmának, és annak jegyzését
Magyarázza, sőt hiszi-is bé-telését.

86. E' lévén summája hoszszas irásának,
El-is küldi ő azt hamar leányának,
A' mellyel a' midőn Chemisbe jutának,
Akkor-is a' kertben jádzva múlatának.

87. Cnemon, Chariclia, 's az gazda leányi,
A' kiknek vannak sok játék tsinálmányi,
Főképen Cnemonnak rendes hagyományi,
(Ő lévén gazdájok) 's elmés találmányi.

88. Őket hol egy, hol másképen mulattattya,
A' kert kerületit sokszor bé-futtattya
Vélek, most itt, most ott, ezt 's azt el-húnyatta,
És a' keresőket véle meg-tsalattya.

89. Történik, hogy magát egy nagy Cyprus-fához
Veszi Chariclia, mellynek árnyékához,
Láttya, hogy nem meszsze egy képes táblához
Viszen az út, a' kinn járnak látásához.

90. Kihez-képest ő-is indúl nézésére,
Remélvén valami lesz ott örömére,
De a' mikor tekint annak festékére,
Szomorodik inkább, és bú hat szivére.

91. Mert azon azt láttya: A' maga vérében
Mint fetreng Piramus, Tysbé-is tőrében
Mint ereszti magát, 's mind kettő éltében,
Véget vét, egymáshoz való szerelmében.

92. 'S mond: ezek-is egymást igazán szerették,
De szerelmek tzéllyát ugy el-nem érhették,
A' mint ő magokban mind ketten fel-tették,
Mivelhogy az attyok, 's annyok ellenzették.

93. Az ő szivek pedig másként nem nyúghatott,
Hanem minden kedvek az után adatott,
Mint légyen személlyek ugy öszve juttatott,
Hogy az ő szerelmek ne légyen tiltatott.

94. Azért azt végezik titkosan egymással,
Mihelt az első hóld lesz olly újúlással,
Hogy annak fényével bár tsak kis látással
Lehet indúlniok, ál-úton járással:

95. Ki-ki el-vonódgyon házától attyának,
A' várason kivül levő eperj-fának
Siessen bokrához, azt tartván tzéllyának,
Az hova kell várni jövését társának.

96. Ugy hogy a' ki módot elébb talál venni
Az el-menetelre, és a' fánál lenni,
Mig a' másiknak-is oda lehet menni,
Annak ott kell addig várakozást tenni.

97. Ott pedig a' fának tsak szomszédságában,
Vala egy kút-fő-is bő a' forrásában,
És az igen híres vize jó voltában,
'S szép ligetes-erdő annak le-folytában.

98. Tysbé jut hamarébb a' végzés helyében,
De ott egy oroszlán akad a' szemében,
A' kit látván el-fut, és ott ijettében
El-ejti fátyolát, kit viselt kezében.

99. És ezt az oroszlán vérrel folyt szájával
Öszve-tépi, a' melly valami prédával
Tsak akkor tölt vólt meg, és szomjú torkával
A' kúthoz sietett, arra vött úttyával.

100. El-jut Piramus-is, de ott kedvesére,
Nem találván, búsúl, hol késik ennyére,
El-tépett fátyolát láttya-meg végtére,
A' mellyen el-ijed, 's el-hül minden vére.

101. Azt tudván, hogy a' vad az ő szép szerelmét
El-szaggatta, mondgya, szörnyű veszedelmét
Ő szerzette, 's veti abban késedelmét
Okúl, és szenvedi szive nagy gyötrelmét.

102. Az el-vérzett fátyolt végre addig hánnya
Sűrő könyvei közt, hogy magát el-szánnya,
Mondván : tovább éltét már ő sem kivánnya,
Sőt hogy azt eddig-is nem végzette, bánnya.

103. Mert minthogy már az ő edgyetlen-edgyének
Régen lött el-este ártatlan testének,
Néki-is (ő lévén oka el-estének)
Fog(y)ni kellett vólna eddig életének.

104. Ez alatt könyvének sűrő záporában,
És keserves szive győzetlen kinnyában,
Rajta függő tőrét ragadgya markában,
És rá botsátkozván ölti ágyékában.

105. Azzal földre dűlve, a' midőn vérében
Fetreng már, im hol jő Tysbé, félelmében
Bátorodván, a' vad onnét el-mentében,
'S bizván, hogy Piramust leli már helyében.

106. Ott-is leli ugyan, de már által-verve
Ő magát tőrével, 's a' földön heverve.
És kedves személlyét vérében keverve,
A' kit látván, indúl iszonyú keserve.

107. És mint a' kő bálvány hidegül testében,
Melly miatt sokáig a' könyv-is szemében
Meg-reked, de végre nem férvén helyében
Ki-önt, 's majd el-merül annak özönében.

108. Borúl azonközben édes személlyéhez,
És sűrő tsókokat egyelit könyvéhez,
'S Echót vévén társúl nagy kesergéséhez,
Végre ollyan szókat tészen kedveséhez:

109. Ne hadd magad, kérlek: emeld-fel szemedet
Pirame, Pirame, 's a' te kedvesedet
Tekintsd-meg, 's hogy hidgyem igaz szerelmedet,
Mond(d)-meg, e' veszélyben mi hozott tégedet ?

110. Fel-emeli szemét ezek közt, 's rá veti
Kedvesére, a' ki várja, hogy veheti
Valamelly szavát-is, de azt nem teheti,
Sőt húnyik szeme-is, és halál követi.

111. A' kinn annál nagyobb jajjal keseredik,
Mit mívellyen tovább, búsúl, 's epekedik,
Most rá borúl, ugy sír, 's most fel-emelkedik,
Veszedelme okán sokként vélekedik.

112. Azonban fátyolát meg-látván mellette,
'S hogy azt öszve tépve, vérrel-is festette
A' vad, akkor onnét könnyen meg-értette,
Hogy halála okát ez, s nem más szerzette.

113. Mert tudgya: a' mikor a' fátyolt szemlélte,
Látván, hogy ezt a' vad foga el-metélte,
Hogy az ő magát-is fel-falta, azt vélte,
'S e' miatt fogyott-el maga által élte.

114. Azért nagyot sohajt és tekint az égre,
Az igaz szerelmet híván segétségre,
Szíve gyengeségét hozza mérészségre,
És kedvese tőrét emeli fel végre.

115. Ázzal a' testhez ér, 's azt megént könyvével
Mossa tsókjai közt, 's annak végzésével
Fel-emeli magát, és mind két kezével
Tartván az éles tőrt, belé dül mel(l)yével.

116. A' melly által járja, és hat a' szivére
Annak hegyi, 's halált hoz szép életére,
A' hol el-boríttya azt-is piros vére,
'S dől leomló teste szerelme testére.

117. Hogy a' kiknek nem vólt szabados éltekben
Edgyütt lenni, 's élni kivánt szerelmekben,
Halálok idején egyenlő ügyekben,
Edgyütt nyúgodgyanak edgyüvé estekben.

118. A' kiknek, a' fa-is ő természetében,
Alatta ki-omlott testeknek vérében
Változik, mert elébb fejér gyümöltsében
Feketévé lészen, mintegy keservében.

119. A' mikor számlállya magában ezeket
Chariclia, húllat ő-is bő könyveket,
Szánván illy véletlen keserves esteket,
És kezd azok után illyen beszédeket:

120. Istenek, a' kiknél nints semmi rejtekben,
Ti tudgyátok, mi van a' titkos szivekben,
Ti raktok, 's gyújtotok tüzet-is ezekben,
A' melly kit jóval lát, kit ejt nagy sebekben.

121. Az én szivemnek-is sebét ti tudgyátok,
Minthogy annak titkát jól által láttyátok,
Kár, hogy orvoslását igy halogattyátok,
A' ki gyógyíthatná, elé nem adgyátok.

122. A' ti végezéstek talám a' felőlem,
'S azért vetettétek ennyire előlem
Az én orvosomat, hogy azzal belőlem
Ki-szakadgyon lelkem, és távozzon tőlem?

123. Azaz, mint Piramus és Tysbé szerelme,
Léve mind kettőnek nem várt veszedelme,
És bennem-is addig kinlódgyon az elme,
Hogy halált okozzon végre nagy gyötrelme.

124. Mert ugyan-is mi a' hoszszú búknak vége
A' szerelmesekben? hanem vagy épsége,
Romol-el testeknek, és el-vész szépsége,
Vagy ugyan el-nyomja az halál insége?

125. De félénknek való ezt igy emlegetni,
Nemde nem lehet-é nékem-is követni,
A' mit Tysbé mívelt, 's halálra sietni?
'S azzal minden búknak egyszer véget vetni?

126. A' sok út és járás haszontalansággal,
Úgy a' hoszszú várás bizontalansággal,
A' lángos szerelem tsak magánossággal,
Sokra fakad néha, mert van boszszúsággal.

127. Én-is már eleget vártam, 's reménlettem,
A' mellett sokat-is jártam, és szenvedtem,
De pályám tzéllyához eddig sem érhettem,
Noha ahoz minden erőmmel siettem.

128. Azért ha másképen sok keserűségét
Tovább-is szivemnek, és ennyi inségét
Nem győzhetem, másként segítem szükségét,
Magam két kezével vetem annak végét.

129. Én-is ugy mint Thisbé egy tőrt el-birhatok,
Avagy ha olly hamar azt nem találhatok,
Mint Phyl(l)is egy sinórt magamnak fonhatok,
És azzal a' búban véget szakaszthatok.

130. Többet mond vala még, és talám másra-is
Fakad vala: de im fut két inassa-is
A' leányoknak, és Cnemon ő maga-is
Érette, 's hol légyen, ki-ki kiáltya-is.

131. A' kiknek meg-hallván sűrű kiáltását,
Abban hadgya mindgyárt bús gondolkodását,
Fel-kél, és feléjek indíttya járását,
Kit meg-látván Cnemon, így kezdi szólását:

132. Hová lehettél-el, mi sokszor kérdettük
Egymás közt, de már a' játékot le-tettük,
Azonban atyádnak im levelét vettük,
Magunkkal, hogy jó van, benne el-hitettük.

133. Azért ezt kezedhez hoztuk sietséggel,
Hogy tudgyad értelmét, a' kit kedvességgel
Veszen ő-is, de van mind addig kétséggel,
Mig fel-nyitván, meg nem tudgya elégséggel:

134. Mi van benne. Azért fordúl árnyékában
Egy fának Cemonnal, 's az alá ál(l)tában
Fel-szakasztya, lévén nagy kivánságában,
Hogy tudhassa, mit foglal az ő magában.

135. Elsőben tsak maga visgállya irását,
Ejtvén közben gyakran szives ohajtását.
Mikor pedig láttya már annek tartását,
Akkor Cnemonnal-is közli olvasását.

136. Végre már mind ketten tudván a' levélnek
Értelmét, egymással ott bővön beszélnek.
És mivelhogy abból minden jót remélnek,
Mondgyák: több gonosztúl már tovább nem félnek.

137. Mert nem játék szava a' mennyeieknek,
Hitelt kell adni az ő jelentéseknek,
Ideje is, hogy a' sok szenvedéseknek,
Vége légyen, 's öröm gyümöltse ezeknek.

138. De az hol a' levél arról emlekezik,
Hogy Charicliához más-is ígyekezik,
És az-is ő néki javára érkezik,
Ezt mire érthessék, egymástól kérdezik.

139. Noha Chariclia ennek-is értheti
A' titkát, minthogy az őtet-is illeti,
De mintha nem tudná azt ő, úgy tetteti,
Azért a' szót erről másra-is ütteti.

140. És a' Thiamusnak dolgát veti elé,
Mondván: mikor nevét a' levélben lelé,
Azon az elméjét nagy tsudálat telé,
És azt látván, ugyan el-ijede belé.

141. Mert noha nem tudgya, ez-é az, a' kinek,
Fogságában lévén, sok könyvezésinek
Vólt oka, 's eszköze gyakor félelminek
Az ál-lyukban, 's egyéb kesergetésinek.

142. De midőn Thiamust látta levelében
Az attyának, minden fordúla eszében,
A' mit tűrt, szenvedett annak tömlötzében,
A' kinek jutott vólt prédául kezében.

143. Thiamusnak pedig az-is neveztetett,
A' mint tudod, de a' talám más lehetet(t),
Nem az, a' ki felől tész emlekezetet
Apám, mert sok ember tart egy nevezetet.

144. Mond Cnemon: én pedig vagyok olly hiszemben,
Hogy ő ez, és nem más, mert nála létemben,
Igy szólt sokszor; Én-is az én nemzetemben
Memphisbéli vagyok, és fő pap tisztemben.

145. De az ötsém onnét engem' álnoksággal
Ki-tudván, a' bir most ott a' fő papsággal,
Nékem pedig élnem kell katonasággal,
A' melly jár gyakorta sok sanyarúsággal.

146. Memphisből elsőben Thebasnak kergetett
Engem' városában: de ott sem lehetett
Meg-maradnom, mert hogy sokat fenyegetett,
Bujdosóvá lennem végtére kelletett.

147. De el-nem felejtem ezt a' boszszúságot,
Mihelt találhatok alkalmatosságot,
Meg-mutatom néki az atyafiságot
Mint kell betsülleni, és az igazságot.

148. És másutt-is gyakran beszéllett illyeket
Ellene, és tött sok fenyegetéseket,
Az öttsének pedig meg-vitték ezeket,
És az-is utánna küldött sok kímeket.

149. Hogy hol, 's mint lehessen kézre keríteni,
Magáról a' veszélyt ugy el-tériteni,
A' másoknak hánt tőrt nékie ejteni
Nyakában, és magát attól meg-menteni.

150. Az-is onnét, 's nem-is más okból eshetett,
Hogy a' hartzon, a' hol sokakat sebhetett,
Nem bánták életét, noha le-veretett,
Hanem meg-fogatván, rabságra vitetett.

151. És az után talám Memphis városában,
Jutott az öttsének hoszszas fogságában,
És most az apjának itt közel jártában,
Lehetett valami mód szabadúltában.

152. Hogy pedig ő Chalisiris fia légyen,
Abban kételkedést senki ne-is végyen.
Mert szám arról vallást akár hittel tégyen,
Hogy ez így van, és már más voxra sem légyen.

153. Mert mikor Thermutis tőlem el-szakada,
És a' Nylus mellett nem vélve akada
Chalisiris reám, akkor-is fakada
Olly szókra, a' kikkel arra okot ada.

154. Hogy Thiamust az ő fiának hihettem,
A' mint ki légyen az, mindgyárt-is kérdettem,
Mihelt annak nevét ő tőle értettem,
De arról hamar más beszédre véttettem.

155. Azért nem kell ettől semmit-is tartani,
Ha közinkbe jő-is, sőt szaporítani
Illik örömünket, neveket áldani
Az Isteneknek, és víg paeant mondani.

156. Más az: Azt-is vettem a' maga szájából,
Hogy te nem származtál az ő ágyékából,
Hanem leányának tart fogadásából,
És az Isteneknek erős hagyásából.

157. Honnét vagyon pedig igaz eredésed
Tudod azt magad jól, nem szükség kérdésed
Ebben, 's az után mint lén fel-nevelésed,
És az ő kezéhez végre kerülésed.

158. Ezek pedig mind az Istenek szerzési,
Azok akarattya, 's kedveknek telési,
A' mellyekhez képest minden rendelési
Köd az embereknek, és párák nemzési:

159. Hogy igy öszve-hozzák fiát az attyával
Ujonnan, és annak kedves leányával
Te veled, ez előtt nékie rabjával,
Ez után pediglen szerelmes húgával.

160. Remélhető, hogy ő már Theogenessel
Kezet fogott eddig, ha vagyon Thalessel,
De te ezen semmi kedvet ne temess-el,
Tsak lehess hamarébb a' nálad kedvessel.

161. Erre Chariclia nagyot fohászkodik,
'S mondgya: tsak ő jöjjön, keveset bánkodik
A' többin: mert ez az, a' kiért búskodik,
És már tsak hirén-is kedve hajnalodik.

162. Sem más, sem Thiamus ugy nem szomoríttya,
Ha a' véle lészen, és kedvét újjíttya,
Nála nélkül pedig senki nem vidíttya,
Sőt bús fejét több-több bánatra szoríttya.

163. Elébb ugyan nehéz kén ért vólt szivére,
Piramus és Thisbé jövén elméjére,
Mint hozott mind kettő veszélyt életére,
Mivel nem lehetett szerelmek kedvére.

164. A' pedig a' kertben függő egy táblából,
És azon fel-jegyzett azok halálából,
'S az ő szerelméhez szabott példájából
Lett vala, és onnét vött búsúlásából.

165. De mihelt levele érkezett attyának,
És értette rendit kedves írásának.
Véget vete azzal minden bús gondgyának,
Tellyes jó igérvén ezen túl magának.

166. Már Thiamusnak-is értvén állapottyát,
Az sem háborgattya tovább gondolattyát,
Tsak ő kedvesének lássa ábrázattyát,
Meg-jő minden kedve, 's el-űzi bánattyát.

167. A' leányok közzé azonban fordúlnak,
És ott-is a' levél nézéséhez nyúlnak,
Mellynek értelmével azok-is újjúlnak,
És Charicliához szólni igy indúlnak:

168. Akarjuk szivesen, hogy vigasztaltatol
Kívánatos hírrel, nem szomoríttatol
Most-is úgy mint eddig: hanem már bizhatol,
Hogy majd kedves bátyád ölében nyúghatol.

169. De arra nézve-is kell ezen örülnünk,
És az Isteneknek jóvoltát betsülnünk,
Hogy édes atyánkkal öszve lehet gyülnünk
Nékünk-is igy hamar, és melléje ülnünk.

170. Mert nékünk-is az ő hoszszas távozása,
Vólt gyakran szivünknek meg-szomorodása,
Tudván, hogy úttyokban sokaknak romlása
Lett, és élteknek-is véletlen fogyása.

171. Őtet mi-is illyen esettől félthettük,
Mivel eddig semmi hirét nem érthettük,
De hogy holott létét már bizonnyal vettük,
Azért mi-is szívünk félelmét le-tettük.

172. És örömmel várjuk haza érkezését,
Annyival-is inkább, hogy véle levését
Értyük bátyádnak-is, és ide jövését,
'S azzal néked minden kedved bé-telését.

173. Ezek közt a' kertből mennek szállásokra,
És ott szorgos számot tartván a' napokra,
A' mellyeket vetnek meg-juthatásokra,
Nyughatatlansággal vigyáznak azokra.

TIZENHARMADIK RÉSZ.

1. Azonban Thales-is más napra virradván,
És ő társainak tanátsúl ezt adván,
Jobb lesz vizen menni, 's azok-is fogadván
Abban szavát, arra költöznek vigadván.

2. Mert örvendeztetik ők azzal magokat,
Hogy jól végezhették fel-vállalt dolgokat,
És Chalisirisnek (melly élt bús napokat,
Eddig) meg-vihetik kivánt rokonokat.

3. De a' mikor szinte indúlni kezdének,
A' révhez idegen emberek jövének,
Kiket látván, addig el nem evezének,
A' meddig azokkal nem beszélgetének.

4. Kérdik, honnét valók? kire azt felelik,
Régen járnak, kelnek, magokat terhelik
Sok utozásokkal, de kedvek nem telik,
Mert a' kit keresnek, azt sohol sem lelik.

5. Kérdik megint, ki az? mondgya: városából,
Athenásnak, sok szép örökös javából
Ment-el, mostohája nagy latorságából
Egy ifjú, melly maga van tsak nagy fájából.

6. Aristippus fia, Cnemonnak nevezték,
A' mig köztünk lakott: de jó nevét veszték
Végre. 's a' városból osztán ki-rekeszték.
De az után dolgát sokan meg-könyvezték.

7. Mert ártatlansága már ki-nyilatkozott,
'S azólta a' város sokat fáradozott,
Hogy viszsza-szerezze, de nem találkozott
Olly, a' ki tudhassa, a' hova távozott.

8. Ezt hallván Thiamus, könnyen észre vette,
Ki az, a' kit mondnak, hogy járnak érette,
Ugy Theogenes-is, de hová vetette
Most már a' szerentse, azt egy sem értette, —

9. Minthogy ő tőlök-is, régen el-szakadott.
Hanem Nansicles mond: hozzája akadott
Chalisirissel egy ifjú, mellynek adott
Ő-is ollyan nevet, és az ott maradott.

10. 'S ottan vagyon most-is, és minket meg-is vár.
Theogenes felel, mondván: el-hiszem már,
Ő az, nem-is egyéb, és örömömre jár,
Hogy veszély nem érte, melly lett vólna-is kár.

11. Azért ha úgy tetszik, hajónkra üllyenek,
És velünk Nansicles házához jöjjenek,
Hogy ott fel-találván néki örüllyenek,
'S az egek velünk-is illy jót közöllyenek.

12. Tetszik mindnyájoknak, veszik-is magokhoz
Őket, és az után nyúlnak kormányokhoz
A' Naszádosok, és ugy kezdnek úttyokhoz,
Hogy a' rendelt napra jussanak partyokhoz.

13. Könnyű vólt a' hajó, és úgy készíttetett,
Hogy a' viz ellen-is szaporán mehetett,
Minthogy sokan vonták, és el-is sietett,
Mivelhogy azoknak Thales jól fizetett.

14. Azonban most egy, most más dolgot forgatnak,
Sok jádzó beszédet, és tréfát folytatnak
Egymás közt, a' kikkel a' hajón mulatnak,
Nem akarván adni helyt ott a' bánatnak.

15. Már az Thiamus sem neheztel öttsére,
Ugy Pentheseus-is a' maga vérére,
A' melly harag gyült vólt mind kettő szivére,
El-oszlott, szeretet szál(l)ván a' helyére.

16. Ugy hogy már nyájason beszélnek egymással,
Hozván elő azt-is tsendes tréfálással,
A' mikor Thiamus élt hajdúkodással,
Mint fért öszve az a' papi tartozással.

17. Theogenesnek-is jó kedve érkezik,
Thiamussal-is szól, 's arról értekezik
A' szigeti lyukról, miként emlékezik,
A' kinn mind a' kettő végre nevetkezik.

18. Nehezen felejti jóllehet vágását
Farkának a' kigyó: de ha bé-forrását
Érheti, nem érzi annyira fájását,
Tsak megént ne végye sebe újjúlását.

19. Thales, és a' Biró azt hánnyák, forgattyák,
Ha Istenek őket házakhoz juttattyák,
És Chalisirisnek ott kezét foghattyák,
Mint fog az örülni, meg-nem gondolhattyák.

20. Nansicles beszéllget a' Charicliáról,
És a' mellett lévő két szép leányáról,
Mit gondolnak azok illy hoszszú úttyáról
Attyoknak, és haza jutásáról.

21. Tudgya ugyan: vannak nem kis búsúlással,
De el-hiszi azt-is, a' mikor egymással
Szemben jutnak, látván, hogy bóldog járással
Vólt úttyuk, leéndnek akkor vigadással.

22. Hallván nevezetit a' Charicliának
Thiamus, nagy tüze lobban ortzájának,
És illy tzégért tévén ő belső dolgának,
Kérdezik, mi oka meg-pirulásának.

23. A' kinn annál több láng gerjed ortzájában,
Ide, 's oda-is kap válasz adásában,
A' kinn Theogenes mosolyog magában,
És ő fogja pártyát végtére dolgában.

24. És tsendes jádzással elő-beszéllgeti,
A' mi reá nézve e' dolgot illeti,
A' mellyről beszédét maga-is neveti
Thiamus, köszönvén, hogy azt el-követi.

25. Nem tudta ő eddig a' Charicliának
Chemisben lételét, a' melly újságának
Hirtelen hallása, adott ortzájának
Illy hevülést, tüzet meg-pirúlásának.

26. Mert mind ekkoráig azt tudta, 's tartotta,
Hogy annak élete métsét el-óltotta
Ő még akkor, midőn Tysbének ontotta
Vérit ki helyette, 's azt el-is rontotta.

27. Theogenesről-is azért vólt félelme,
Hogy a' mint tartotta, ő vólt veszedelme
A' Charicliának, de azt segedelme
Az Isteneknek nam hagyta, 's nagy kegyelme:

28. Mert ugyan-is a' kit mi furdal szivében,
Ha más találllya azt venni beszédében
Az ő hallottára, tüzesül szinében,
'S ezzel tészen tzégért belső érzésében.

29. A' Cnemon emberi a' mostohájának
Mondgyák megint dolgát nagy bujaságának.
És Tysbének az ő hárfás leányának,
Ezer mesterségét sok ravaszságának.

30. 'S azt-is, Cnemonnak mint lőn számkivetése,
A' mostohájának kőrül leszökése,
Annak méltatlanul történt szenvedése,
Ennek érdemesen esett elveszése.

31. És most már a' város miként keresteti
Cnemont, és akarja, ha szerit teheti,
Vissza-menésének, mert sok jó illeti
Őtet hazájában, és minden szereti.

32. A' mikor ezeket nagy sebbel számlállyák,
Mások beszédeket bámúlva tsudállyák,
A' kik tudgyák pedig, mosolyogdogállyák,
Biztatván, hogy azt ők immár fel-találllyák;

33. Hanem Nansicles-is majd mintegy változik
Tysbe emlitésén, dolgán tsudálkozik,
'S az előtt nem tudott estin szánakozik,
A' mellyről most köztünk sok szó találkozik.

34. A' hajósok pedig a' Nylus dolgáról
Beszéllgetnek, annak tulajdonságáról,
Az egész országot öntöző árjáról,
És mezein annak sokféle hasznáról.

35. A' mellett számlállyák gazdag fövenyinek
Kintsét, 's abban termő drága köveinek,
És sok különbségét hala nemeinek,
Úgy nőttét, 's le-szál(l)tát habos vizeinek.

36. Ezek alatt minthogy szaporán eveznek,
És hajójoknak a' szelek-is kedveznek,
Midőn egyről, másról, ők igy emlekeznek,
Egynéhány nap alatt helyekben érkeznek.

37. Ugy mint Themesának szomszéd rév-partyára,
Kinek a' városhoz közel van határa,
Melly Chalisirisnek esvén tudására,
Tapsol örömében, és majd kél szárnyára.

38. Ott meg-elégitvén a' Naszádosokat,
A' várasban vészik az után úttyokat,
Hol Thales házához hivja mindnyájokat,
Hogy edgyütt üdvözlyék ott vén rokonokat.

39. A' hol Chalisiris régen kész tüzekkel,
És azokra bőven hintett temjénekkel
Várván, illatozva edgyenként ezekkel,
És áldgya 's üdvözli hosszú beszédekkel.

40. Azok a' fiait néki bé-mutattyák,
A' kikkel régen várt örömre juttattyák,
Vigadnak, hogy egymást már egyszer láthattyák,
És pállyájok tzéllyát el-érték, mondhattyák.

41. Chalisiris azt sem tudgya, mit kell tenni
Ezek között, látván fiait ott lenni,
Most ehez, most ahoz kezd azonban menni,
Azoktúl ő, azok töle tsókot venni.

42. De a' Theogenest leg-inkább sürgeti,
Kézen fogva tartya, bőven beszéllgeti,
Melly bús vólt utánna, és azt köszönheti
Ő a' rokoninak, hogy most szemlélheti.

43. És róla azokhoz fordítván szólását,
Köszöni kedvéért tett fáradozását
Kinek-kinek, 's azért nagy hálá-adását
Teszi, és kivánnya Istenek áldását.

44. El-oszolnak osztán, ki-ki szállására
Menvén, és nem vágyván ott nagy vatsorára,
Kis falatozással siet nyúgalmára,
Minthogy a' hosszú út vólt fáradságára.

45. A' mint merülnek-is mások jó álomban
Utozások után, és nyúgodalomban:
De a' Theogenes bús aggodalomban
Tölti éjtszakáját, és nagy unalomban.

46. Kivánkozván jutni a' Charicliához
Mennél elébb: nagy ok a' búsúlásához,
Hogy nints olly gyors úttya oda jutásához,
A' mint ő vágy annak meg-láthatásához

47. A' Chalisiris-is egy szobában hálván
Thalessel, és abban jó módot találván,
Sokáig beszélnek, hol ülvén, hol ál(l)ván,
Mint 's hogy jártak Thales mind elé-számlálván.

48. Memphisben érkezvén, valamit hallottak
Ott edgyütt 's másutt-is, és mikint forgottak
A' fel-vött dologban, mint 's hogy udvarlottak
A Királynak, 's onnét haza mint jutottak.

49. A' Chalisiris-is ugy meg-jelenését,
Az Isteneknek, és jó hirdetését
Meg-beszélli, 's azon nagy örvendezését,
Hogy láttya-is már most annak bé-telését.

50. Azonban az álom őket-is el-éri,
Theogenes pedig vigyáz 's azon kéri
Apollót, egyszer 's mind áldgya, és ditséri,
Sok fáradságának légyen-meg már béri.

51. Az-az jusson szembe a' Charicliával
Már mennél hamarébb, és ollyan javával,
A' sok tövis után kedves rósájával,
A' mint ő igérte maga Dianával.

52. Mellyre néki-is nagy villám tűn szemében,
És illetén szózat adatik fülében:
Jól indúlt már dolgod, tsak siess helyében
Annak, a' ki-is tart téged szivében.

53. De hogy ne romollyon újabb tsüggedéssel
Dolgotok, ott sem kell lennetek késéssel,
Hanem a' kik űznek már sok kereséssel,
Mennyetek-el vélek, rövid készüléssel.

54. A' melly Ifjú vagyon a' Charicliával,
És ti-is éltetek sok barátságával,
Minthogy sebessedett Cupidó nyilával,
Az-is, a' kit szeret, el-vigye magával,

55. Mellyeket igy hallván, fordúl elméjére
A' Memphisi sok hir, 's mint mondta hitére,
Hogy a' melly helyt választ meg-edgyezésére,
Azt a' Görögöknek adgya értésére.

56. De az Ifjú dolgát alítván mesének,
Nehezen veszi-fel rendit értelmének,
A' melly-is gondot ád félelmes szívének,
Tartván, hogy ebből-is gátlási lennének.

57. Mindazáltal, minden más gondolatokat
Félre tévén, hadgya épen a' dolgokat
Azokra, a' mellyek eddig-is gondgyokat
Viselték, ők lássák tovább-is azokat.

58. Hanem egy gyors postát hamar kerestetvén,
Ir a' Görögöknek: mennyenek sietvén
Chemisben utánna, ott szemben lehetvén
Jó móddal egymással, 's mindent végezhetvén.

59. Azonban okosan adgyák értésére
A' szeretseneknek: oda nem messzére
Nansicles házához jutott szerentsére
Egy idegen szép szűz, melly Királyok vére.

60. És lévén Memphisből nagy kereskedések,
Görög országokban-is adások, 's vevések,
Azért ha adatik költsönözhetések,
Légyen költségről-is jó gondviselések.

61. Hamar el-is viszi Memphisbe irását
A' posta, gyorsítván a' pénzért járását,
Hol a' Görögöknek fel-lelvén szállását,
Vigan értik azok a' levél tartását.

62. Az után a' miatt szorgosúl munkája.
Elméjének, minthogy távol van mátkája,
Miképen juthasson hamarébb hozzája,
Mert nagy nála nélkül szive nyavalyája.

63. Azért az Apjához mégyen 's azt sürgeti,
Hogy ne mulassanak, és meg-beszéllgeti
Az új jelenést-is, a' mellyből félheti
Dolga veszedelmét, ha úttyát késleti.

64. A' pedig beszéllget a' más két fiával,
Terhelvén füleit ki-ki panaszával,
De mondgya: hogy viszi Chemisben magával,
És ottan segéti őket tanátsával.

65. Három napot töltnek azért Themesában,
És mennek minden nap Isis templomában,
Hogy jó véget értek úttyoknak dolgában,
Ki-ki temjént éget hálá adásában.

66. Azonban hol vannak a' Titus házánál,
Hol mulattattya az egy 's más baráttyánál,
Többször pedig Thales marasztya magánál
Mindnyájokat, 's vigan tartya asztalánál.

67. Az után-is őket sokat tartóztattya,
Mind ő, mind a' Biró: de nints akarattya
Ahoz, a' Báttyoknak, 's hogy szorgalmaztattya
Indúlását, annak sok okát mutattya.

68. És hogy ők-is véle el-mennyenek, kéri,
Kire ki-ki magát reá-is igéri,
Nagy örömest, ha azt egésségben éri,
A' mellyért-is őket áldgya, és ditséri.

69. Azért mikor már a' három nap el-tele,
A' magok részéről mindent el-rendele
Nansicles: azonban Thales-is fel-kele,
És már ő-is mindent el-készítve lele.

70. A' Biró sem késett a' maga rászérűl,
Gondot viselt minden úti eszközérűl,
Mert jól emlékezik ki-ki vérségérűl
És öreg báttyoknak most nagy szükségérűl.

71. 'S tudgyák: tűz választtya az arany jóságát,
Hab a' hajósoknak szive bátorságát,
A' szerint a' szükség jó atyafiságát
A' vezérek, s' akar kiknek barátságát.

72. De akkor-is elébb mennek templomában
Isisnek, és ki-ki ő imádságában
Kéri, hogy melléje állyanak úttyában
Az Istenek, és jó vég legyen dolgában.

73. Az után indúlnak és adgyák magokat
Szapora járásnak, a' mint hogy úttyokat,
Ugy-is siettetik, szükítvén álmokat,
Hogy Chemisben tészik másnap hálásokat.

74. Az, hol el-gondolhadd, melly szives látással
Fogadgyák ők egymást, 's mennyi tsókolással
Ölelkeznek öszve, és melly sok áldással
Zeng ajakok, 's telik szivek vigadással.

75. Chariclia ugyan Thiamust szemlélvén,
Meg-irtózik tőle, és az-is azt vélvén,
Hogy neheztel reá s' azért tőle félvén,
El-kerülik egymást, másokkal beszélvén.

76. A' kit Theogenes hallván, szép szerelmét
Kézen-fogva kéri: tegye le félelemét,
És nyugtassa-meg már a' háborgó elmét,
Jó neven vévén az Istenek kegyelmét.

77. S' mondgya titkon néki: ha őtet szereti,
Ne idegenkedgyen. Azért el-követi
Az-is azt, a' mit mond; azonban vezeti
Thiamushoz, és azt véle köszönteti.

78. A' mellyen meg-pirul ugyan személlyében,
De meg-bátorkodik, és teként szemében,
Akarja, hogy nem rá talált vólt mérgében,
A' mikor Thisbének tött végét éltében.

79. Mert most már örülhet kedves személlyének.
'S tulajdoníttya-is nagy szerentséjének,
Hogy engedelmébűl az egek kedvének,
Im ő-is közöse szíve örömének.

80. Hasonló vigsággal vannak Attyok körül
Nansicles leányi, 's minden bút le-törül
Ki-ki elméjérűl, melly kinos tsömörül
Vólt eddig sziveken, a' melly most már örül.

81. Vagyon az Attyok-is vélek vigadásban,
De Camilla szive a' gyakor jádzásban
Cnemon szerelmétűl esvén lángozásban,
Kezd a' nála nélkül lenni búsúlásban.

82. Ez a' neve az ő edgyik leányának,
A' melly-is jóllehet örvend az Attyának,
Titkolván nagy tüzét szerelme lángjának,
De Cnemont vette már ő szíve tárgyának.

83. Sem Apja, sem Annya, sem öttse sem báttya,
Ugy nénnye' vagy húga nem ollyan baráttya
A' szerelmesnek, 's olly kedvesen sem láttya
Azokat, mint a' ki ő szive sajáttya.

84. Vóltak pedig ottan sok tágas szállások
A' faluban, oda szabad bé-állások
Az úton-járóknak, 's élés találások
Pénzekért, és rendes alkalmaztatások.

85. Azért Nansiclesnek unalmára lenni,
Nem kivánnak ők-is, és akadályt tenni
Házánál, hanem ki-kivánkoznak menni
A' faluban, 's amit kell, ott pénzen venni.

86. De meg nem engedi ki-menni magokat,
Hanem a' tselédet, 's kotsikat, 's lovakat
Viszik-ki, ott töltvén egynéhány napokat,
Sok szép vigassággal mulatván azokat.

87. A' kik alatt lévén már tsendes elmével
Theogenes, mint vólt tőle el-estével
Dolga, és az után Memphisben létével
Mit látott, mit hallott, közli kedvesével.

88. Tudására adván azt-is, hogy érette
Jöttek a' Görögök, magoktúl értette,
Hogy ide jöjjenek vélek azt végzette,
És haza mégyen, már magában fel-tette.

89. A' Szeretseneknek dolgát-is beszéli,
Azok pedig őtet nyomozzák, itéli,
És hogy ide-is el-jövéndnek, ugy véli,
De nem lészen az-is kárára, reméli.

90. Mond erre a' kegyes: ezek hire nem sért
Szivemben ugy, 's nem-is hidegít abban vért,
Mint a' mely sok gonosz, és veszély eddig ért,
Talán e' lesz, a' mit sok könyörgésünk kért.

91. Felel Theogenes: ne-is vedd kétségben,
Mert ezek itt lésznek, és mi követségben
Járjanak, meg-érted: légy jó reménségben
Arról, hogy már dolgod mégyen kivánt végben.

92. A' Chalisiris-is el-nem feletkezik,
Sőt titkon-is rólok sokat emlékezik,
Most pedig a' másik közikben érkezik,
Tovább mit tégyenek, arról értekezik.

93. Mondgya Theogenes: a' jövevényeket
Szükséges meg-várnunk, és követségeket
Meg-értenünk, 's addig a' jó Isteneket
Kérnünk: nyújtsák most-is segitő kezeket.

94. Tetszik ez néki-is, és a' fiaihoz
Menvén, kezd ott szólni azok dolgaihoz,
Nansicles, és Tytus kártya jádzásihoz
Látnak, és Cnemon a' gazda leányihoz.

95. A' kinek szivét-is már fel-gerjesztette
Camilla szerelme, és rabjává tette,
Ha tőle távozik, nints nyugta érette,
A' mint Apolló-is ezt meg-jelentette.

96. Alkalmatossága a' szabad jádzásnak
Tette ezt, a' melly sok jó erkölts romlásnak
Szokott lenni, 's ortza pirúlásnak,
És egyéb sok-féle gyalázat-vallásnak.

97. De az Isteneknek tetszett ő magoknak,
Hogy illyen gyümöltse légyen jádzásoknak,
Mert elöl-járója a' házasságoknak,
És Charicliával lévő járásoknak.

98. Szemben Cnemonnal-is valának pedig már
Az őtet keresők, mondván néki: nagy kár,
Hogy hazáján kivül illyen sokáig jár,
A' holott ő reá nagy érték, sok kints vár.

99. De azokon nem adná szép Camillájá,
Azért arra veti elméje munkáját,
Mint vigye azt ugy el, mint saját prédáját,
Nem kivánván lakni kivüle hazáját.

100. Titkolták ugyan még eddig szerelmeket,
Tsak magokban főzvén emésztő tüzeket,
De látván már arról bizonyos jeleket,
Hogy változtatniok meg kell itt helyeket.

101. Meg-jelenti titkon a' Charicliának
Cnemon ebben magát, 's kéri, hogy dolgának
Legyen segítője, szólván Camillának:
Végye őt (meg nem bánnya) mátkájának.

102. A' kit örömest hall Chariclia tőle,
Meg-tselekszi, mondván, a' minthogy felőle
Szól-is mindgyárt, el sem botsáttya előle,
Mig akarattyát ki nem veszi belőle.

103. És mivel hogy az előtt-is kedvellette
Személlyét, 's most már értekét-is értette,
'S ehez képest magát nem igen mentette,
Azért utollyára kezét-is bé-vette.

104. Ezalatt Memphisben látván ő dolgokhoz,
És azt el-végezvén, 's fogadván magokhoz
A' Szeretseneket, kezdenek úttyokhoz
A' Görögök-is, és sietnek urokhoz.

105. Az hova ők el-is jutnak nem sokára,
Mert sietnek azon úttyoknak tzéllyára,
Ezek Theogenes kezei tsókjára,
Azok Chariclia szemmel látására.

106. Már a' szállásokon tettek vólt rendeket,
Hogy ha el-érkeznek, találllyák helyeket
Készen ott, és minden egyéb szükségeket,
A' mint oda bé-is szállíttyák ezeket.

107. Más napra rendeltet gazdag áldozatot
Nansicles, és ahoz sok drága illatot
Készíttet azért, hogy békével juthatot(t)
Haza társaival, 's ott már meg-nyughatot(t).

108. A' mellyre a' Chariclia-is fel-mégyen,
Hogy a' végre ő-is hálá-adást tégyen,
A' Szeretsenek-is jelen lesznek négyen,
Hadgyák, hogy a' Görög követ-is ott légyen.

109. Ott van Thiamus-is a' Theogenessel,
A' Pentheseus-is a' szerint Thalessel.
Tytus-is a' biró ott van Nansiclessel,
Cnemon-is a' nála esmért két kegyessel.

110. Az hol Chalisiris maga az áldozó
Fő pap, 's az oltárnál temjénzőt hordozót
És az Isteneknek azzal illatozó,
A' melly alatt sok az áldozó, 's imádkozó.

111. Áldgyák az Apollót edgyüt Dianával,
És a' több segítő Istenek számával.
Hogy tzéllyokhoz juttak azok oltalmával,
Békével és dolgok szerentsés folytával.

112. Imádkoznak azért, hogy vélek legyenek
Tovább-is és a' mi hátra van, tegyenek
Abban-is jó véget, nyertessen mennyenek
A' magok földére, 's ott kedven éllyenek.

113. Chariclia közel áll nagy alázattal
És földre függesztett szemmel, 's ábrázattal,
Hol a' papnak dolga van az áldozattal,
Kit a' Szeretsenek néznek tsudálattal.

114. És ők öszve súgván, mondgyák mind a' négyen,
Nem tudgyák, honnét jött ez, és hová mégyen,
De méltó, tőlök olly itiletet végyen,
Hogy vagy Isteni, vagy Királyi mag légyen.

115. Azért szükséges az, hogy véle szóllyanak,
És állapottyárúl magától hallyanak
Bizonyost, és addig el se oszollyanak,
A' mig ebben mindent jól meg ne tudgyanak.

116. A' Theogenest-is valóban visgállyák
A' Görögök, és azt örülve tsudállyák,
Hogy ennyit keresvén, illy helyen találljyák,
'S az Isteneknek ezt köszönik, hálállyák,

117. A' Templomból elébb mennek ki mint mások
A' Szeretsenek, és van várakozások
A' templom ajtaja előtt, mig oszlások
Lészen másoknak-is 's ott által-járások.

118. Ugy a' Görögök-is hasonlót mivelnek,
Mert amazok után székekből fel-kelnek,
'S ki-jövén a' templom előtt seregelnek,
A' mig mások ott benn végig énekelnek.

119. A' midőn pedig már oszlani kezdenek,
'S Chariclia-is jő : ott a' Szeretsenek
Eliben állván, térdet görbítenek,
És gyenge kezéhez tsókkal békéllenek.

120. A' kinn noha vagyon nem kis pirúlással,
Kérdi mindazáltal: vannak mi járással?
Szeretsenül szólván, kit nagy tsudálással
Hallanak azok, és nem várt vigadással.

121. Mert midőn magát-is ők meg-tekintették,
És már magok nyelvén szavát-is értették,
Szivekben érzeni mint egy ugy kezdették,
Hogy ez az, a' kiért úttyokat fel-vették.

122. A' Chalisiris-is azonban érkezik,
'S midőn őket láttya, mindgyárt emlekezik
Apolló szaváról, 's kedve következik
Innét, mindazáltal tőlök értekezik.

123. Hol járnak, és miért? 's melly tartományábúl
Vannak országjoknak? ki hagyománnyábúl
Követik úttyokat, 's mi szükség dolgábúl
Fordúltak most erre az ország úttyábúl?

124. Szólván vélek ő-is a' magok nyelveken,
'S meg-is esmér kettőt, és saját neveken
Szólíttya-meg őket, mert némelly helyeken
Vólt azokkal, járván idegen földeken.

125. A' kinn annál nagyobb bizodalmat vesznek,
És mondgya mindenik magát arra késznek,
Hogy úttyok dolgárúl tellyes vallást tésznek
Azzal unalmasok a' mikor nem lésznek.

126. Erre Chalisiris mondgya: oszollyanak
Most ő szállásokra, 's ott várakozzanak,
Ha üzenénd nékik, akkor indúllyanak,
'S a' hová kivánnya, oda járúllyanak.

127. A' Theogenest-is mint saját urokat
A' Görögök körül-fogják, és magokat
Kedvében ajánlván, sok szép áldásokat
Mondnak rá, és ő-is üdvözli azokat.

128. Az után köszöni, hogy el nem maradtak,
Hanem irására utánna fáradtak.
Mondgyák azok : a' mit hagyott, szót fogadtak
Abban, és nékik-is mások hitelt adtak.

129. Tudgya Theogenes, e' szók mit tegyenek,
Azért a' szállásra, mondgya, hogy mennyenek,
És jó reménséggel addig ott legyenek,
Mig hivattya, akkor többet beszéllyenek.

130. Ezek alatt mondgyák : mások-is érkeznek,
Charicles emberi, a' mint emlékeznek,
Kik-is Theogenes felől értekeznek :
De ezen egymás közt ők tsak nevetkeznek.

131. Végre az áldozat után szállására
Menvén, ki-ki vagyon nem kevés gondgyára
Calisirisnek az : most már utóllyára,
Mint hozza gyermeki dolgát jól tzéllyára.

132. A' Themesabéli látás jut eszében
Gyakorta, a' mellyről irt vólt levelében
Charicliának-is, és adta fülében
Theogenesnek-is ott véle létében.

133. Innét vészen azért ő jó reménséget,
Hogy a' mint Apolló mondta, a' vérséget
Öszve-hozza már, és a' más nemzetséget,
A' ki tészen vélek itt vig vendégséget.

134. Kire nézve elébb szól Theogenesssel,
És Charicliával az annál kedvessel,
Az után Titussal edgyütt Nansiclessel,
Ugy a' fiaival-is és a' Thalessel.

135. A' kikkel sokáig tartó beszédében
Azt végezik, minthogy e' van tetszésében
Az Isteneknek-is, most ide gyültében
Ezeknek, légyen jó vég azok ügyében.

136. Ugy hogy Theogenes a' Charicliával
Mennyen hazájában, el-vivén magával
A' Calisirist-is idősbik fiával
És Cnemont-is az ő kedves mátkájával.

137. Theogenes pedig ezt szerelmesével,
Maga kivánta igy, és vólt a' kedvével
Calisirisnek-is, mert ugyan hitével
Fogadta, hogy vélek lesz tellyes éltével.

138. 'S az Isteneknek-is az lévén hagyása,
Hogy ne légyen tőlök addig távozása,
A' mig nem adatik tzéllyához jutása
Pállya-futásoknak, és ott meg-állása.

139. Thiamust pediglen ő édes Attyának
Kedvéért viszi-el, hogy Kapitánnyának
Tegye, haza jutván, egész udvarának,
Hogy ugy ójja mérgét öttse boszszújának.

140. Mert jóllehet most jó rokonság láttatik
Köztök, de szivekben titkon mi tartatik,
Ki tudgya; mikor pedig bé-gyógyittatik,
Mérgesb sokszor a' seb, ha fel-vakartatik.

141. Tudgya Nansicles-is immár leányának
A' dolgát, hogy Cnemont vette mátkájának,
Értvén azt szájából a' Charicliának,
A' melly tenyészése otthon nem voltának.

142. De minthogy Cnemonnak már mind nemzetségét,
Mind értékét tudgya, és nagy emberségét,
A' mellett szép eszét, 's azzal deliségét,
Nem bánnya lányának véle szövetségét.

143. És mivel mindkettő a' Charicliának
Sok jóval vólt, most-is akarja úttyának
Őket maga mellé fogadni társának,
Hogy gondgyát visellyék edgyének 's mássának.

144. Ugy hogy midőn jutnak a' Thessaliában,
A' Theogenesnek saját országában,
Onnét maga küldi őket városában
Athenásnak, 's lészen részek sok javában.

145. Minthogy pedig tudgyák, hogy a' Szeretsenek
Bizonyossan Charicliának legyenek
Keresői, azért ebben mit tegyenek,
Leg-több fő-töréssel azon teprengenek.

146. Mindazáltal itt-is végre elméjeket
Meg-nyugtattyák, mondván, hogy követségeket
Hallyák meg elsőben, és betsületeket
Meg-adván, örömest lássák személlyeket.

147. Itt Apollónak-is vigyázván szavára,
'S amikor a' dolog kél Charicliára,
Igazítsák őket az arany táblára,
Azt meg-is mutatván nékik utollyára.

148. És annak utánna vigyék-el magokkal
Tessaliában, és ott lássák: azokkal
Magok mennek-é-el, vagy tsak irásokkal
Jelentik-meg elébb, mint vagynak dolgokkal.

149. Végre Theogenes magános szólással
A' Görögökkel van arrúl traktálással,
Ha akarna lenni vélek indúlással,
Melly felé mennének kissebb utozással.

150. Mondgyák azok: hogy jól tudgyák az utokat,
Tsak meg-indíthassák ők kedves urokat,
Arra fordítándgyák szorgalmas gondgyokat,
Hogy érhessék mennél elébb hazájokat.

151. És hogy, a' mint irta, költséget-is hoztak,
Mert Memphisben ollyak sokan találkoztak,
A' kik ő nálok-is az előtt lakoztak,
'S azok nékik költsön bizvást adakoztak.

152. Van két ezer arany 's több-is nálok készen,
Ha pedig a' kevés. szert többre-is tészen
Az ő társaságok, és fel annyit vészen,
A' kivel úttyokat bé-érik egészen.

153. Köszöni ebben-is illyen készségeket
Theogenes, és kezd vélek mindeneket
Közleni : hol 's mint járt, 's a' sok eseteket,'
És azt-is, miképen győzte mind ezeket.

154. Szenvedését szánnyák, és vannak bánattal
Azon, de kedvesét, mondgyák, tsudálattal
Nézték, melly van merő égi ábrázattal,
Noha látszik lenni tsak köz ruházattal.

155. Ugy-is vólt, mivelhogy hoszszas rabságában
El-rongyollott vala, 's magánosságában
Sem vólt ahoz kedve, hogy ő friss ruhában
Járjon, ugy mostan-is, mert nints hazájában.

156. Mindazáltal mint hogy ki-néz a szűrbűl-is
A' nemes vér, ugy a' bársony köntösbűl-is
A' paraszt természet, a' szerint ebbűl-is
A' Királyi nem, mint a' nap a' ködbűl-is.

157. Mondgya Theogenes : kevessé legyenek
Vesztegségben, majd meg-lássák, mit tegyenek
Tsak elébb jöjjenek-fel a' Szeretsenek,
Hogy ők azokkal-is beszélgethessenek.

158. A' kikért az előtt el-is küldött vólt már
Chalisiris, (mint hogy a' többi ettől vár,)
Fel-is jőnek, mihelt a' hagyott pontra jár
Órájok, lovakra ülvén, mert vala sár.

159. Az hol várván őket rendes készülettel,
Chalisiris elé-áll, 's szép üdvözlettel
Fogadgya, azok-is azt nagy köszönettel
Végzik, látván egymást illő betsülettel.

160. Az után le-ülvén, kezdnek emlékezni,
A' látott leányról mindgyárt, 's értekezni,
A' ki mi lehessen, kérvén, hogy kedvezni
Kívánnyanak abban, és azt meg-nevezni.

161. Megint Chalisiris szól, minthogy nyelveket
Tudgya, és esmér-is köztök némellyeket,
Mondván: nem szaporít ő sok beszédeket,
Egy táblából mind meg-mutattya ezeket.

162. Kérik igen, 's tésznek gazdag igéretet,
Ha a' talál lenni, a' kiért kelletet(t)
Ennyit fáradniok, tehet köszönetet
Azért, a' mivel lesz meg-elégíttetet(t).

163. Ne késsen, 's ne tartsa azzal elméjeket
Függőben, és nehéz terh alatt sziveket,
Adgya elé, attól nem tiltván szemeket,
Hogy így ki-vethessék abból kétségeket.

164. Itt mind el-beszéllik okát járásoknak,
És parantsolattyát arról Királlyoknak,
A' mellett tájékát az ő lakossoknak,
És idejét, rendét sok utazásoknak.

165. Ez alatt kedvese a' Charicliához
Fut mondván: ne lásson most egyéb dolgához,
Hanem keresse-fel, és vegye magához
A' táblát, 's mennyen-bé azzal az attyához.

166. Chalisiris pedig mond: Ifjabb korában
Járván ottan, ő-is azok mivóltában
Tud valamit, de majd nézvén a' táblában,
Többet tanúlhatnak a' leány dolgában.

167. E' közt, mint a' hajnal virradó fényében,
Vagy Paphos rósái Pünkösd idejében,
Ollyan színt viselvén kedves személlyében,
Im jő Chariclia, a' tábla kezében.

168. A' kit látván, gyorsan fel-emelkedének,
Illő betsületet nékie tevének,
Az után helyekre megint le-ülének,
És Chalisiristől illyen szók esének:

169. Jó Uraim, a' melly táblát említettem,
Azt a' leányommal fel-is kerestettem,
Im' hol van: a' mikről tőletek kérdettem,
Mind meg-van az abban, a' mint jelentettem.

170. Azonban horgasúl a' leány térdében,
És a' fő követnek adgya a' kezében
A' táblát, a' mellyen első nézésében,
A' Persina neve akad a' szemében.

171. A' kit látván, rajta van nagy tsudálattya
Társaival, és mond: most már meg-láthattya
Ki-ki a' szép szűznek mint van állapattya,
És a' táblát mindgyárt rendre olvastattya.

172. Esmérik jél kezét ők a' Persinának,
És ezeket hiszik maga irásának,
A' mellyben mint létét nagy változásának,
Fel-tészi rend szerint, édes leányának.

173. És az testének-is minden ő állása,
Majd Isteni képe, szemei járása,
Ortzái rósái, 's nyelvének szólása,
Meg-mutattyák, hogy ő Királyok fajzása.

174. Azért tovább immár nem kételkedhetnek,
A' mikor dolgában ezek jelentetnek,
Hanem bizonyosak az aránt lehetnek,
Hogy ez, a' kit vélek régen kerestetnek.

175. Azonban mindnyájan ők fel-is kelének,
És hozzája menvén, lábához esének,
De tőle hirtelen fel-emeltetének,
És hogy le-ülnének, megint kéreténck,

176. De ezt nem akarják azok tselekedni,
Hanem bővebb szóban kezdnek ereszkedni
Fel-lelt Aszszonyokkal, 's véle esmérkedni,
És udvarlásokkal néki kedveskedni.

177. Ezek alatt főzet a' maga pénzére
Theogenes bőven, és ott ebédgyére
Maraszt mindeneket, lévén örömére,
Hogy fény kezd virradni már régi ködére.

178. Vagyon ugyan ebben ő olly reménséggel,
Hogy vőlegény lehet ezen vendégséggel,
Munkálódgya-is azt minden tehetséggel,
De nem lesz szándéka ő kivánta véggel.

179. Mert a' mátkájának kedvét nem veheti
Arra semmiképpen, a' melly emlegeti
Most-is fogadását, mondván: ha meg-veti
Ő azt, az Istenek haragja követi.

180. Mert most sints ideje, maga tudgya, annak,
Mivelhogy még magok földén kivül vagynak,
Félő megént, rájok veszélyek rohannak,
Ha az Istenekkel ebben ujjat vonnak.

181. Hanem mondgya: adgyák öszve mátkájával
Cnemont, annak jó alkalmatosságával,
De nem úgy hogy ő-is véle hálásával
Örüllyön most, hanem tsak kéz-fogásával.

182. Hogy igy köztök nagyobb kötelesség légyen,
És a' sok te-monda izgágát ne tégyen,
'S a' miatt szerelmek változást ne végyen
Addig, a' mig dolgok el-hálásra mégyen.

183. Ehez magának-is igy van Camillának
Kedve, meg-nem unván még koszorújának
Szép virágját, mellyben szolgál Dianának,
Mig honnyában nem jut ő-is mátkájának.

184. Van a' leányoknak mostan más szokása,
Kevés sürgeti, hogy légyen haladása
Le-fekvésének, de a' szivek vágyása,
Hogy lehessen mennél elébb el-hálása.

185. Sőt meg-is előzik ő mennyegzőjeket
Sokan, és előre engedik testeket
Meg-kóstolni, félre tévén szemérmeket,
Nem hogy halasztanák öszve-keléseket.

186. El-oszlottak vala, de hogy el-készültek
Az ebéddel, arra megint öszve-gyültek
A' vendégek, rendelt sorokra le-ültek,
Szép társaságokban mindnyájan örültek.

187. Hol a' Görögök-is a' Szeretsenekkel
Jelen lévén, végre mondgyák: jöjjenek-el
Már a' Delphisbéliek-is: hogy ezekkel
Azok-is legyenek most itt víg kedvekkel.

188. És a' dolog miben légyen, meg-érthessék,
'S a' tőlök el-hozott leányt-is nézhessék
Ott személlye szerint, és fel ugy vehessék
Ezeket, hogy ot(t)hon mind meg-beszéllhessék.

189. A' Chariclia-is ollyan ékességgel,
Mint midőn köd után süt a' nap hévséggel,
El-jut 's az egész ház telik fényességgel
Az ő személlyétől és gyönyörűséggel.

190. Mert ő meg-vigasztal ottan mindeneket,
És örvendezésre ingerli sziveket
Tsak tekinteti-is, nevel jó kedveket
Ott léte 's ízesbbé teszi az étkeket.

191. Ott van Nansicles-is két szép leányával,
Azok közt Cnemon-is kedves mátkájával,
És így ezeknek-is ő kéz-fogásával
Öregbül a' vígság, 's zeng több musikával.

192. Hol a' Theogenes sem szánván költségét,
Nansicles-is félre tévén fösvénységét,
Minden eledelnek teszik olly bőségét,
Hogy ott nem mondhattya senki-is szükségét.

193. Azért valami kell a' vígan lakáshoz,
Az atyafiságos 's kedves mulatáshoz,
És az elégséges evéshez, 's iváshoz,
Mind meg-van itt, 's ugy az rendes tanátsláshoz.

194. A' mellyekkel déltől mulatván magokat
Majd éjfélig, tésznek sok ajánlásokat
Egymásnak, amazok meg-lelt Aszszonyokat
Udvarolván, ezek fel-talált Urokat.

195. És némellyek régi esmeretségeket
Számlállyák, némellyek rokoni véreket
Hánnyák-vetik, tévén sok igéreteket,
A' mint a' bor szokta tenyészni ezeket.

196. Az a' nap, 's éjtszaka azért el így múla,
De a' Theogenes gondgya nem tágúla
Akkor is, és mihelt más napra újjúla
Az idő, mit kezdgyen tovább, ahoz nyúla.

197. A' mint hogy jó reggel fel-kelvén dolgához
Lát-is mindgyárt, a' Görögöket magához
Hivatván: hadgya, úgy legyenek úttyához,
Készek, a' mint illik ő állapottyához.

198. Találnak ott mindent a' bő szállásokon,
A' gazda-is kalmár, tsak nyerjen azokon,
Örömest pénzt tserél ő mind a' lovakon,
Mind hintón, mind egyéb szükséges dolgokon.

199. Vólt pedig azoknak elébb-is ezekre
Szorgos gondjok, ugy hogy úti szükségekre
Vala minden készen, lévén örömekre,
Hogy őtet fel-lelték nagy szerentséjekre.

200. Azért alig várják, hogy ott fel-foghassák,
És magukkal edgyütt útnak indíthassák,
Kedves hazájokban békével jut(t)assák,
'S kivánt személlyével azt vigasztalhassák.

201. A' Szeretsenség-is készen van pedig már,
Mikor indúllyanak, abban ő tőlök vár,
Aszszonyával edgyütt az-is örömest jár,
Kit fel-lelvén, mondgyák: sok járások nem kár.

202. Mert jó hirrel mennek viszsza Országjokban
És részesülnek ott sok adományokban,
Azért azt akarnák, hogy indúlásokban
Ne lenne haladék, 's haza jutásokban.

203. Már Chariclia-is Cnemon mátkájával
Készen vagyon minden magok dib-dábjával,
Ugy Chalisiris-is nagyobbik fiával,
Cnemon-is az érettek jövők számával.

204. Azonban Titus-is érkezik Thalessel
Közikben, Pentheseus-is Nansiclessel,
Most Charicliával, most Theogenessel
Szólván, most másokkal, most a' két kegyessel.

205. Tészen Chalisiris a' Pentheseusnak
Sok intést: visellye jól a' papi jusnak
Tisztét, és köszöni Thalesnek, Titusnak,
Jó-tételeket, őket ajánlván Phaebusnak.

206. Nansicles el-mentét szánnya leányának,
Azért sokat beszéll arról mátkájának,
Kérvén, hogy ne légyen oka siralmának,
'S azzal meg-sértője néki-is Attyának.

207. Egy tonna aranyat ád jegy-ruhájában
A' leányának, és jó-akarattyában
Charicliának-is ajánllya úttyában,
'S tovább-is akármelly szükséges dolgában.

208. Chariclia Titust, Thiamust báttyával,
Thalest 's Nansiclest-is ő két leányával,
Sok százakat érő egy-egy gyémántyával
Ajándékozza-meg, tőlök el-váltával.

209. Nansiclesnek pedig másképen-is tésznek
Ők meg-elégítést, 's mikor immár késznek
Látnak mindent, akkor osztán bútsút vésznek
Egymástól, és köztök sok sirások lésznek.

210. Indúlnak az után ahoz az ágához
Tartván a' Nylusnak, kit vészen magához
A' szomszédosb tenger, jutnak-is parttyához
Tsak hamar, mert látnak szaporán úttyához.

211. Hol akkor a' révhez egyebek-is gyülnek,
A' kik a' tengerre mennie készülnek,
És hogy társaságok adatik, örülnek,
Azért ők ott edgyütt hajókra-is ülnek.

212. Úgy hogy a' nagy tengert el-érvén, térjenek,
Ezek Görög-ország felé, és mennyenek
Hónyokban, 's a' mi még hátra van, legyenek
Azon, hogy abban-is jó véget tegyenek.

213. Vigyázván Apolló, 's Diana szavára,
A' szerint a' magok sok fogadására,
Hogy az mindnyájoknak fordullyon javára
Bús fáradságoknak víg nyúgodalmára.

214 Mennek-is szaporán erősen evezvén
A' hajósok, és a' szelek-is kedvezvén:
De én tovább menni vélek nem érkezvén,
Itt állok-meg, fel-vett munkámat végezvén.

V É G E.

JEGYZETEK

JEGYZETEK.

Az *Uj életre hozatott Chariclia* vagy röviden *Chariclia* Gyöngyösinek utolsó, már késő öregségében írt munkája, melyet ugyanannál a lőcsei Brewer-cégnél adott sajtó alá, ahol 1690. óta más munkáit is nyomatta. Kézirata sem eredetiben, sem másolatban nem maradt fenn.

A költemény nem eredeti munkája a költőnek (a IX—XIII. Rész is csak részben tekinthető annak), hanem mint a könyv címlapján maga is mondja: „a' Chariclia historiájának *némelly régi versek* rongyából és azoknak sok fogyatkozásibúl *újabb és jobb* rendben vétele." Ezeket a régi verseket, mint az utóbbi évtizedekben végzett kutatások alapján most már kétségtelenül megállapítható, a török hódítások idején a délvidéki Bodrog vármegyéből a Felvidékre menekült egyik főúri családnak nagyműveltségű ifjú sarja: Czobor Mihály írta, ki az 1570—1616. években élt, külföldi főiskolákon tanult, harcolt a török ellen, majd tevékeny részt vett a közéletben, buzgó párthíve lett Bocskainak s ennek megbízásából ügyesen eljárt diplomáciai küldetésekben, végül az erdélyi harcokban szerzett betegsége okozta korai halálát. Nyilván külföldön jártában ismerkedett meg a Kr. u. IV. században élt görög Heliodorosnak ifjúkori regényével, mely nyomtatásban az eredeti szöveggel először 1534-ben, latin fordításban 1556-ban,[1] s a század végéig majd minden nyugateurópai nyelven megjelenvén, egyike lett a legkedveltebb olvasmányoknak, s nagy hatással volt az újkori regény fejlődésére.

Czobor a görögül prózában írt s latinra és modern nyelvekre is

[1] A görög szövegű regényt először Vincentius Opsopoeus (*ΗΛΙΟΔΩΡΟΥ ΑΙΘΙΟΠΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΑ ΔΕΚΑ* címen) 1534-ben Baselben adta ki, s előszavában azt mondja, hogy a szöveget egy Mátyás király könyvtárából való kódex alapján közölte. Első latin fordítását egy lengyel nemes, Stanislaus Warschewiczki adta ki: „*Heliodori Aethiopicae Historiae libri decem*, nunc primum e Graeco sermone in Latinum translati: Stanislao Warschewiczki Polono interprete. Item locuples rerum ac verborum memorabilium index. Antwerpiae Apud Martinum Nutium, sub Ciconiis M.D.L.VI." (A Zsigmond lengyel királyhoz intézett ajánló-levél 1551-ben kelt.) Kisebb 8. r. 332 lapnyi szöveg. Utóbb két századon át, változatlan és javított alakban, még sokszor kiadták. Ezeket, úgy látszik, nem ismerve, Enyedi György erdélyi unitárius püspök is lefordította görögből latinra (1592) s Báthory Zsigmondnak ajánlva ki is akarta adni, de a könyv nem jelent meg s kézirata is csak másolatban maradt ránk. A XVI. század végéig francia fordításban ötször, németül háromszor, s később olasz, spanyol és angol nyelven is egész a XVIII. század végéig. Befejezi a sort Mitscherlich kitűnő filológiai kiadása görög és latin szövegű köv. címmel: „*ΗΛΙΟΔΩΡΟΥ* etc. (l. feljebb.) *Heliodori Aethiopicorum libri decem* graece et latine textum recognovit, selectamque lectionis varietatem adiecit Christ. Guil. Mitscherlich professor Gottingensis. I—II. (egyben) Argentorati ex typographia Soc. Bipontinae, Anno VI. (1792). Az alábbi idézetek ebből valók.

ugyanígy fordított regényt verses formában dolgozta fel, bizonyára nemcsak azért, mert a XVI században az volt a „szép históriák" rendes formája, hanem erre indította a tárgy költői természete is. Lehet, hogy már ifjabb korában hozzáfogott. Mivel később (1602) a páduai egyetemen tanult,[1] sokáig valószínűnek látszott a föltevés, hogy itt került kezébe az az olasz könyvecske, mely „*I primi cinque Canti d'Heliodoro*," V. Károly császárnak ajánlva, Milánóban 1557 ben jelent meg, s szintén versben s látszólag Heliodoros regényének szintén első felét dolgozta fel, éppen mint Czobor Mihály. A könyv igen ritka s a cím annyira megtévesztő, hogy külföldi könyvészeti munkák is a Heliodoros-irodalomba sorozták be, mintha Heliodoros regényének olasz fordítása volna. A párizsi Nemzeti Könyvtár példányából kitűnőleg azonban semmi köze a görög regényhez. Bossi Jeromos, az olasz szerző, ugyanis N. Károly frank királynak a mórokkal viselt hadjárata kapcsán egy Heliodorosnak nevezett osztrák királyi lovag (Re d'Austria) hőstetteit és regényes szerelmét beszéli el humanista hízelgésekkel, s azért nyomatta ki munkájának csak első öt énekét, mert a folytatás kiadásához nem volt pénze.[2]

Czobor Mihály tehát nem olasz, hanem — mint alább látni fogjuk — más forrásokból dolgozott, de Heliodorosnak csak I—V. részéig jutott el, mert később közéleti nagy elfoglaltsága s korai halála miatt nem fejezhette be munkáját, mely nyomtatásban sem jelent meg, de azért kézirati másolatokban a Felvidéken és az erdélyi részekben befejezetlenül is nagyon elterjedt. Létezéséről — a Zrinyi-könyvtár elkerülése kapcsán — már 1890-ben, de szerzőjéről és a költemény régi kedveltségéről csak 1901-ben Gyulaffi Sámuelnek 1633. május 26-án Hadadról Fráter Pálhoz intézett leveléből értesült irodalmunk :[3] „Adák ertesemre — úgymond — hogy egy *Kariklea historia, az mellyet Czobor Mihály uram forditot volt deakbol magiar versekre*, kegyelmednél volna" — kéri tőle lemásoltatás végett, aztán így folytatja : „ha derekasan (vagyis nagyobb részt), mind ot nem lennejs, az mi reze ot lezen, azt is küldje el Kegyelmed az teöb rézét is, ha kegyelmed tudná kinel volna, kegyelmed azt is adna ertesemre : tudom, hogy volt Zolyomi (Zólyomi Dávid) uramnak es az Grofnak (ifj. Bethlen István), azokat is ha kegyelmed tudna, kihez akadot volna, affelöl is tudo-

[1] Veress E. : „A páduai egyetem magyarországi tanulóinak anyakönyve 1264—1864. Bpest 1915.

[2] Éveken át hiába kutattam a hazai s több olasz, osztrák és német könyvtárban Bossi munkája után, hogy az olasz szöveget összevethessem Czobor költeményével. 1928. telén Török Pál akadémiai könyvtárnok Párizsba menvén tanulmányútra, kérésemre szíves készséggel kutatta fel a Bibl. Nation.-ban a keresett olasz könyvet s pontos leírással, bő tartalmi kivonattal és több jellemző versszak idézésével lehetővé tette számomra a kérdés végleges tisztázását. A mű teljes címe : „*I Primi cinque / Canti d'Heliodoro / DI M. Hieronimo Bossi / Gentil' huomo / Milanese / ALLO invittissimo e glorisissimo / Imperatore Carlo quinto d'Austria / In Milano / per Giovann' Antonio / Borgio L'Anno MDLVII.*" Mire azonban a könyvecske kikerült sajtó alól, Károly császár 1556. végén letévén koronáját, kolostorba vonult (itt † 1558). Talán ezért is ajánlotta a főcím hátlapján kisebb pártfogójának : *Allo Ill*(ustrissi)*mo et Ex*(cellentissi)*mo* S(igno)*re* Dom. Frcesco Ferdinando : *Davalo Marchese di Pescara Suo Sre.*" Úgy látszik, itt sem ért célt, mert a munka folytatása nem jelent meg.

[3] A levelet becses életrajzi adatokkal Zsák J. Adolf adta ki. (Irodalomtört. Közl. 1901.)

siczon kegyelmed, kegyelmedtől felette kedvesen veszem" stb. Még a levél záradékában is „kéri szeretettel", hogy legalább „olvasásra" adja oda neki a munkát, „igen hamar" visszaküldi és meghálálja szívességét.

Itt tehát a Czobor-fordította *Charicleá*nak három, sőt négy példányáról van szó: Fráter Pálnál, Zólyomi Dávidnál, ifj. Bethlen Istvánnál s a levélíró Gyulaffi Sámuelnél is volt egy, mert türelmetlen vágya bizonyára nem csillapodott addig, míg meg nem szerezte s le nem másoltatta. Ifj. Bethlen István példányáról más forrásból is tudunk. 1627. tajban megbízta atyja íródeákját, Laskai Jánost, hogy másolja le számára a *Charicleát* az atyjánál levő példányból; ez tehát az ötödik példány. Laskai eleget tett a megbízásnak, de midőn megküldi a másolatot, mentegetőzik a késedelem miatt: mert nem fért rögtön a kézirathoz, de aztán éjjel-nappal „irton írt", míg a hosszú költemény „puntrol puntra" való másolásával elkészült. Annyira benne volt a versírásban, hogy kísérő levelét[1] is a költeményhez hasonló ötrímű alexandrin sorokban írja, s ennek 56—65 sorai azt mutatják, hogy ez a két példány sem volt teljes; másrészt Laskai tudta azt is, hogy Czobor Mihály „németből" fordított munkáját mért nem végezhette el.

. . . . . , ezt ki szerzette,
Németből magjarra versekben rendelte,
Szép Rythmusok szerént edgibe szedegette,
Igaz szeretőknek kedvekre mívelte.
Tudom, annak nevét Nagyságod értette.
Noha tellyességgel el nem végezhette,
Ez éneknek rendit végbe nem vihette,
Mivel ez nélkül is elég dolgát lelte,
De nagi hölcz elméjét ebben addig törte,
Hogi Iffiaknak elég például rendelte.

Gyulaffi nyilván Czobornak széles körben ismert deákos műveltségéből következtetve mondhatta, hogy a klasszikus eredetű regényt latin nyelvből fordította. Laskai azonban valahogy jobban értesült, hogy „németből rendelte magyar versekbe" s az újabb kutatások neki adtak igazat. Rajka László ugyanis átvizsgálván különösen a latin és német szövegeket, ez utóbbinak és Czobor fennmaradt töredékének gondos összevetése alapján kétségtelenné tette, hogy Czobornak *főforrása* mindenesetre német fordítás volt.[2]

Jól észrevette Laskai azt is, hogy miért volt oly kedvelt Czobor költeménye „az igaz szeretők" előtt. A kitartó, tiszta szerelem győzelme minden akadályon, mint a mű alapeszméje, már a be nem fejezett munkából is eléggé kitűnt s elég „például" szolgálhatott „az Iffiaknak". Ez másolás közben Laskait is annyira elragadta, hogy Heliodoros munkájának azt a részét (IV. könyv.), midőn Calisiris megesketi Theogenest, hogy mátkája tisztasága ellen nem fog véteni, míg házasságot nem köt vele: mint mindkettejük csodás erkölcsét a kísérő levél harminc sorában (76—105.) magasztalja. A hosszú (465 sorra terjedő) ver-

[1] Kiadta Dézsi Lajos (Irodtört. Közl. 1908.) azt gondolván, hogy Laskai a verses levélben emlékezetből írta le a *Charicleát*. Ezt az állítást Rajka L. is átvette (l. alább id. m.), de Király Gy. mindkettőt megcáfolta, magából a levél szövegéből bizonyítván, hogy ez csak kísérő levele volt a *Chariclea* másolatának.

[2] Rajka László „Heliodoros Aithiopikájának feldolgozásai a magyar irodalomban" című Kolozsvárt 1917-ben megjelent alapos tanulmányában teljesen elfogadhatóvá tette azt a következtetést, hogy Czobornak, ha nem is egyedüli, de főforrása mindenesetre Zschorn János elzászi tanító 1559-ben Strassburgban, 1580-ban Frankfurtban (a/M) s 1597-ben Lipcsében megjelent német fordításának valamelyike volt.

ses levélben még csak egyszer (a 311—331 sorokban) tér ki Chariclea és Theagenes dicséretére, a többiben annyiféle mitológiai vonatkozás van, mintha Laskai kérkedni akarna ifjabb ura előtt a maga klasszikus irodalmi jártasságával.

Czobor munkájából a két Bethlen-féle másolat lehetett a legteljesebb; de bár egyre emlegetik s szívesen olvassák a költeményt, általánosságban megnevezik forrását s a magyar fordító nevét is: maga a verses munka sokáig ismeretlen volt s újabban is csak az első három ének egyrészének másolata került elő Zrinyi Miklós könyvtárából.[1]

Zrinyi kezébe, valószínűleg a Felvidéken járta alkalmával (1646.) került a Czobor-féle *Chariklea* egy példánya. A kéziratos folio-kötet belső táblájára Zrinyi a következő jegyzetet írta: „Anno 1646. 13. Oct. Indultam megh én az felső magyar Országban es azon felül más országokban látni, hallani, tanulni." Ekkor adhatott megbízást az általa futtában olvasva is érdekesnek tartott költemény lemásolására. A fennmaradt kézirat ugyanis *kétségtelenül másolat s nem Zrinyi kezeírása, és a költemény sem Zrinyi munkája.* Az I. rész 405, a II. rész 412, a III. rész 242 ötsoros, egyező rímű alexandrin versszakot foglal magában 74 folio-levélen; az utolsó két levél más kéz írása s itt a lap alján a következő verszak kezdetét jelző *„Szavát felemelni"* őr-szókkal megszakad az írás, mely a másolat alapjául szolgált kéziratban még bizonyosan folytatódott.[2]

A nyugati Felvidéken mindenesetre több teljes másolat forogható a verskedvelő urak kezén: ilyen lehetett a Zrinyi-féle másolat eredetije, s ilyen volt később az Andrássy Péter gömöri főispánnak valószínűleg a trencsénmegyei Zábláthon szerzett példánya is, ki szintén kedvelte Chariclea történetét, csak azt sajnálta, hogy „mind a' benne levő dolgokra, mind a' versekre nézve merő rendetlenség" volt. Gyöngyösi „maga szájából" hallotta ezeket a szókat: „Kár, hogy ollyan rendetlenül vagyon a' *Chariclea historiája* és nem vészi valaki azt igazításban." Ez az óhaj indította Gyöngyösit a munka átdolgozására. Ennek címlapján és az ajánló-levélben ismételve azt mondja ugyan

[1] Gr. Zrinyi Miklós könyvtára fia, gr. Zrinyi Ádám feleségének második házasságából származott utódaira szállott s 1890-ig a gr. Daun-család vöttaui várkastélyában volt, ahol Szluha László fedezte fel (L. Toldy László „Szluha L. emlékezete s a Zrinyi-könyvtár" Bpest, 1880.); de megszerzése iránt sokáig nem történt semmi. 1890. őszén elhalván a majorátus ura, özvegye az egész könyvtárt eladta Kende S. bécsi antikváriusnak, ki azt „Die Bibliothek Dichters Nik. Zrinyi. Wien 1890. című kiadványban ismertette. Itt említik először a *„Chariklia"* kéziratát, melyet az ismertető tévesen Zrinyi munkájának tart. E tévedésben osztozik Majláth Béla is, ki áttanulmányozván a töredék-kéziratot, néhány versszak összehasonlítása után azt hitte, hogy Gyöngyösi (vagy más) valami úton-módon lemásoltatván a kéziratot ennek alapján írta (ő vagy más) az 1700-ban kiadott *„Charikliát"*. (Akad. Értesítő, 1891.). A könyvtárt a Nemz. Múzeum nem szerezhetvén meg, az a kéziratokkal együtt vétel útján a zágrábi egyetem birtokába került.

[2] 1912. elején kérésemre az Egyetemi Könyvtár akkori igazgatója külügyminisztériumunk útján Zágrábból Budapestre hozatta, s így volt alkalmam a kéziratot közvetlenül tanulmányozni s főbb részeit lemásolni. A körülbelül egy ujjnyi vastag kötet (S. M. 30. D. 7. könyvtári jelzéssel) jó merített papíron van írva, a 72-ik levél 2 ik oldaláig egyféle fakult írással egy hasábosan, a 73-tól más kéz írásával két hasábosan (de így csak 40 oldal van beírva), a 75-ik levéltől a 91-ig üres lapok következnek.

saját munkájáról, hogy „régi versek rongyából és azoknak sok fogyatkozásiból" csupán „újabb és jobb rendben vette", de a költemény VIII-ik részének végére írt figyelmeztető jegyzetében világosan megmondja, hogy „ezen Historia ennek előtte *tsak eddig volt írásban véve*, az melly hogy tovább-is tsonkán ne légyen, a' következendő részek *most adattak bé-fejezésére*" (t. i. ő általa). A toldalék megírásáért Dugonics mégis másra hárítja a felelősséget, midőn a saját kiadásában a VIII-ik rész után írt jegyzetében azt mondja: „Eddig vagyon Heliodorosnak fele (t. i. az I—V. könyv) szorgalmatos ugyan, de még sem igazi lefordítása. Aki más felét (t. i. Heliodoros VI—X., Gyöngyösinél a IX—XIII. részeket) megmagyarázta, annak Heliodorussa nem volt, hanem az előbbenieket olvasván, csupán maga fejéből toldotta hozzá a következendőket. Ki is tetszik a sok szószaporítás minden velős történet nélkül." Utóbb a kiadása elé írt *Elő-intés*ben (I. db. LXIV—LXXII. l.) bővebben szólván H.-ról és munkájáról, az I—VIII. r. első magyar fordítóját is hibáztatja: hogy „az egész történetet versekkel írja, noha hozzá nem tudott; hibázott — úgymond — abban is, hogy Heliodorust sokakban meg-másolta vagy el-hagyván belőlle, vagy hozzá toldván valamit". Jól sejti, hogy ez a fordító (t. i. Czobor M., kinek azonban sem nevét, sem igazi munkáját nem ismerte) előbb elhalt, mint munkáját befejezhette volna, s aki „folytatni akarta, ... annak kezében Heliodorusnak könyve nem lehetett, hanem a többit (t. i. a IX—XIII. részt) a maga fejéből ragasztotta hozzá, oly dolgokat firkálván, mellyekről Heliodorus nem is álmodott)." Mindezek a megrovások — úgymond alább — „Gyöngyösi Istvánnak kissebbségére nem lehetnek, mert néki sem lévén Heliodorussa, se a neveket meg nem másolhatta, se azon hozzá foltozott történeteket meg-nem-ismérhette." Aztán egyenesen kimondja, hogy *„ezen két nevetlen fordítóknak munkája"* volt Gyöngyösi előtt, így tehát az *egész* régi költeményt vette „újabb rendbe". Dugonics nyilván Gyöngyösi régibb eredeti munkáinak sok szépsége iránt való elfogultságból igyekezett az átdolgozás s főkép a IX—XIII. rész toldalékának fogyatékosságáért a felelősséget másokra hárítani, bár Gyöngyösi — fent közölt jegyzetében — elég világosan megmondja a valóságot, Dugonics hévvel vitatott meggyőződését az is támogatni látszott — amit az Elő-intés IV. lapján írt, hogy az Andrássy-családtól a nyitrai piaristáknak ajándékozott könyvek és egyéb írások közt *„kezéhez kapta"* Gyöngyösinek *„maga keze írásában"* a *Charicliá*-t. Ez a kézirat azonban semmi esetre sem Gyöngyösi kezeírása, hanem a *Charicliá*nak az a példánya lehetett, melyet ő az „elrongyollott" Czobor-féle költemény átdolgozása után Andrássy Péternek adott át a nyomda számára. Ez pedig a maga — bizonyára sokféle törlése- s javítgatásaival készült — saját kéziratának csak másolata volt. Egyéb munkáit is így szokta sajtó alá adni. Panaszkodik is mind a *„Kemény János emlékezete"* utószavában (l. az Összes költ. II. köt.), mind itt a sajtóhibák felsorolása előtt, hogy nemcsak a nyomdában, hanem a másolók írásában is sok hiba esett.

Dugonics azzal a határozott állításával, hogy Gyöngyösiről másra hárította a *„Chariclia"* IX—XIII. részeinek fogyatékosságát, mindenesetre megtévesztette nemcsak olvasóit, hanem az irodalom embereit is. Gyöngyösi 1704-ben bekövetkezett halálakor Gábor fia, mint vármegyei főjegyző, Andrássy Péter főispánnal a Rákóczi-fölkelés kitörésekor Bécsben rekedvén, csak 1712-ben tért haza, s amit a család többi tagja addig szét nem vitt vagy el nem ajándékozott, egyéb örökségével együtt atyja kéziratait is magához vette, de utódai kezén utóbb ezek is elhányódtak.[1]

[1] Idősb Ráday Gedeon följegyzése szerint a költő fia: „néhai

Ugyanez a sors érte a Zrinyi-féle töredék eredetijét, valamint az erdélyrészi kéziratokat, melyek a háborús évszázadban sok kézen forogván, mind elkallódtak, vagy ismeretlen helyeken lappanganak. Talán az utolsó teljes (vagyis Heliodoros I—V. részének áldolgozását magában foglaló) kézirat volt a század végén a Gyöngyösihez került Andrássy Péter-féle példány, mely szintén elveszett. Vizsgálatainkban tehát egyedül a Zrinyi-féle csonkán maradt átdolgozásra vagyunk utalva. Nézzük már, mikép viszonylik ez egyrészt Heliodoros, másrészt Gyöngyösi szövegéhez.

Ahol Czobor szövege a Zrinyi-féle töredékben eltér Heliodoros latin fordítása szövegétől, így a számbeli viszonyok és nevek írásában, a cselekvények indokolása módjában és az eredetiből át nem vett részek elhagyásában, mindig Zschorn szövegével egyezik, sőt itt-ott ennek még kifejezéseit is átveszi. Vannak azonban Czobornál olyan helyek, melyek sem Zschorn szövegében, sem más fordításban nem találhatók, s amelyeket különböző olvasmányaiból (legtöbbször csak emlékezetből) írt, így a Nilusról, majd Heraclea, Memphis, Athén városok alapításáról; ezek s az önállóan betoldott szép lírai helyek azt mutatják, hogy Czobor a korabeli új-latin költészetet és Balassi Bálint költeményeit is jól ismerte. (Balassival 1594-ben Esztergom ostromakor együtt harcolt a török ellen s így valószínű, hogy személyesen is ismerte őt.) Ezek a betoldott részek Czobor előadását általában költőibbé s jóval részletesebbé tették, mint az előtte fekvő Zschorn-féle szöveg, de többször bőbeszédűvé tette az ötsoros verszak is.

Czobor kétségkívül ilyen módon folytatta Heliodoros IV. és V. könyvének átdolgozását is; egy ilyen teljesebb szövegű kéziratot használt Gyöngyösi. Ennek „*Charicliá*"-ja ugyanis úgy viszonylik Czobor I—III. részéhez, mint ez a Zschorn-féle szöveghez, s Gyöngyösi szövegén át ez a viszony állapítható meg a IV—V. könyv részleteire is. Gyöngyösi egyébként nem követi szorosan a Czobor s a Heliodoros—Zschorn eredeti felosztását, hanem kisebb részekre osztja, így az I. rész Czobor-féle 406 versszaka Gyöngyösinél 373-ra olvad, s tartalmilag mindkettő megfelel a Heliodoros—Zschorn-féle szöveg I. könyvének. Ennek II-ik könyve Czobornál a hosszú (412 vsz.) II. rész, de Gyöngyösinél arányosabb elosztással a II. (264 vsz.) és III. (226 vsz.) részre bomlik. Czobor szövegének III. része a Zrinyi-féle másolatban a 242-ik versszakkal megszakad, mely Gyöngyösinél a IV. rész 238-ik versszaka, s ezután még 10 vsz. következik, egészben pedig megfelel Heliodoros III. könyvének; a Zrinyi-féle másolat végén levő két őrszó

bécsi Referendarius Ur beszélte b. Szilágyi Sámuelnek, s ez később ő neki, hogy *attyának még sok munkáji* volnának manuscriptumban, mellyek közül némellyeket ki is ígér adni." (A bpesti Ráday-könyvtár rendezetlen kéziratai közt). Ráday nem említi ezek címét, de valószínű, hogy egyrészük még kiadatlan volt. Mivel Gy. Gábor 1745. június havában halt meg, a „*Daedalus templomá*"-nak 1724-iki s a „*Csalárd Cupidó*"-nak 1734-iki első kiadásait még ismerhette, de ezeknek erotikus részei nem igen buzdíthatták a hasonló természetűek kiadására, a „*Thököly és Zrinyi Ilonáról*"-ról szólót pedig a cenzura nem engedte volna, de magas udvari kamarai állása miatt maga sem akarhatta kiadni. Különben is nagyobb gondja volt vagyon-szerzésre, örökösei kezén aztán végkép elpusztultak. Én legalább éveken át hiába kutattam utánuk. Hogy Gyöngyösinek életében ki nem adott ifjúkori s későbbi munkái többféle másolatban mégis elterjedtek, annak oka az lehet, hogy maga s utóbb családja is többeknek átengedte azokat lemásolás végett. (L. Gy. Összes költ. I—III. köt. jegyz.).

azonban azt mutatja, hogy a Gyöngyösi 233—248. vsz.-ban foglalt beszéd a Zrinyi-féle töredék eredeti kéziratában is megvolt. Gyöngyösi szövege azután folytatódik a következő négy részen át olyformán, hogy az V. és VI. rész megfelel Heliodoros IV-ik, a VII. és VIII. rész pedig az V. könyvének, amelyben t. i. Calasiris elbeszéli tengeri kalandjaikat görögországi szökésüktől egész Heracleában való kikötésükig, ahol a rablók támadásával Heliodoros elbeszélése kezdődött.

Eddig tart Heliodoros regényének első fele, ahol a cselekvény első része be is fejeződik (talán ezért is állt meg itt a magyar fordító). A továbbiak során az Egyiptomban és Aithiopiában történteket : tehát a cselekvény kibonyolitását s a sok kalandon és szenvedésen átment hű szerelmesek boldog révbe jutását beszéli el a görög szerző. De sem Gyöngyösinél, sem a Czobor munkájáról szóló oklevelekben semmi nyoma sincs annak, hogy az első verses magyar átdolgozásnak folytatása lett volna, sőt éppen az ellenkezőt állítja Gyulaffi, Laskai és Gyöngyösi is.

Mivel Gyöngyösi sem Heliodoros, sem Zschorn munkáját nem ismerte, egyedüli forrása az I—V. éneket magában foglaló Czobor-féle átdolgozás volt. Mikép alkotta meg ebből a maga munkáját, azt a Zrinyi-féle töredékből nemcsak az I—IV. részre, hanem eddigi eljárásából következtetve, körülbelül az V—VIII. részekre vonatkozólag is megállapíthatjuk. Mindenekelőtt a cselekvényt csekély eltéréssel megtartja úgy, mint Czobornál találta ; de mint egyes részek föntebb közölt számadatai mutatják, forrását (pl. az I. r.-ben 34 vszkal) megrövidíti, máskor (mint a II. r. Gy.-nél II—III. r.-ben 78 vsz.-kal) bővíti. Bár a maga eredeti munkáiban sűrűen fordulnak elő alkalmi kitérések, Czobor szövegében az eredetivel való összehasonlítás nélkül is jól észrevette, hogy egyes helyek nincsenek szoros összefüggésben az elbeszéléssel ; ezeket tehát vagy tetemesen megrövidíti (mint Heraclea városának leírását) vagy egészen elhagyja (mint Athén városa alapításának mondáját), melyek Czobornál is önkényes betoldások voltak Viszont mintegy magyarázatul betold egy-két sort vagy egész verszakot olyan helyeken, ahol Czobor szövege nem volt elég világos (vagy talán a kézirat elrongyoltsága olvashatatlanná tette a szöveget) : alkalmilag, bár itt elég röviden, betold mitológiai vonatkozásokat is. Ha észreveszi Czobor tévedését (mint pl. a Heracleát alapító és feldíszítő császároknál), ott változtat (nem mondhatjuk, hogy éppen javít) ; Czobor anachronizmusai közül néhányat elhagy, viszont újakat követ el ; szívesen meghagyja azonban — néha megrövidítve, néha megtoldva — az érzelmek rajzát, melyek majdnem mind Czobor betoldásai, de aminőket Gyöngyösi eredeti munkáiban is sűrűen találunk.

Körülbelül ilyen módon bánt el Gyöngyösi a Czobor-szöveg nyelvével és verseivel is. Balassi és Czobor kora óta, ha sokat nem is, az elbeszélő és leíró szólamokban, s éppen Gyöngyösi művei által, egy század multán fejlettebb, hajlékonyabb s kifejezőbb lett a magyar költői nyelv. De Czobor munkájától sem lehet elvitatnunk, hogy ha többször küszködik is a nyelv kifejező erejével : stílusának van költői lendülete és zománca, s ha verselése nem oly zengzetes és könnyed folyású is, mint — másfél század mulva — Gyöngyösi főbb műveiben, korántsem szolgált rá arra a leszólásra, melyben Dugonics kétszáz év mulva részesítette, hogy Gyöngyösi érdemeit annál feljebb értékelhesse. Czobornál azt is számba kell vennünk, hogy munkája mindenesetre első fogalmazásban maradt félben, s környezete és barátai csak akkor tudtak róla, midőn halála után hagyatékában ráakadtak. Egyébiránt, hogy a költemény évtizedeken át, szinte a század végéig, oly kapós olvasmány lett, ebben úgy, mint Gyöngyösi átalakító munkájában, legjobban megnyilatkozik a kortársak ítélete. Gyöngyösi ugyanis, ha az öt-

soros alexandrinokat négy sorba vonván össze, rövidített is a szövegen, igen sokszor nemcsak egyes szókat és kifejezéseket, hanem egész sorokat és versszakokat csaknem változatlanul átvesz Czobortól, s inkább csak ott változtat, ahol a fejlettebb nyelvhasználat vagy a vers ritmusa kívánatossá tette. (A példákat l. alább az egyes részekhez fűzött jegyzetekben).

Az eddig mondottakból megállapítható, hogy ha az egykorú olvasók sajnálkoztak a Czobor munkájában „levő dolgok s versek rendetlenségén" s kívánták újabb munkába-vételét: mindezt jórészt a sok másolás miatt többhelyt megromlott szövegnek értelmetlensége, főkép pedig a mű csonkasága okozta. A mese befejezése, vagyis a mű második (IX—XIII.) részének megalkotása mindenesetre nagyobb gondot és munkát adott Gyöngyösinek, mint az I—VIII. rész átdolgozása, mert ahhoz semmiféle forrása sem volt. Ezért lett Gyöngyösinél a cselekvény kibonyolítása és befejezése egészen más, mint Heliodoros eredeti s bármily szabad fordításában és átdolgozásában ismerjük. Mindezekben az eredeti VI—X. rész rövid tartalma az, hogy Calasiris és Chariclea koldus-ruhába öltözve elindulnak Theagenes fölkeresésére s ezt Memphisben meg is találják, de Calasiris itt meghal. További kalandok során az ifjú pár Oroondateshez menet az aethiopok fogságába esik s Hydaspes király már-már feláldoztatja őket, midőn Chariclea az anyjától kapott jelekkel felismerteti magát, s kitűnik, hogy ő Persina királynőnek csecsemőkorában kitett s azóta sokat keresett leánya; Theagenes thessáliai királyfi pedig párviadalban vitézségével mutatja meg, hogy érdemes Chariclea kezére, akit végre nőül nyervén, mindnyájuk örömére véget ér hosszú bujdosásuk és sok szenvedésük.

Gyöngyösinél Chariclia Nansicles házánál Chemisben marad s Chalisiris Nansiclessel indul Theogenes fölkeresésére. (A nevek másított írását l. alább a jegyzetek elején.) Útközben megszállnak egy városban s itt a főpap Calisirisben régi barátjára ismer s a lakomán kiderül, hogy a város bírája és Nansicles is rokonok. A másnapi istentiszteleten Isis istennő Echo alakjában tudatja, hogy meg fogja látni Theogenest, de nem ő, hanem Nansicles és a főpap menjenek érte Memphisbe. Itt több követséggel találkoztak: egy thessaliai követség Theogenest keresi, egy aethiopiai követség pedig Chariclia után kutat. Theogenes kedvelt pohárnoka volt a királynak, de égi intés után kiadta Nansiclesnek és társainak. Calisiris ezalatt buzgó imádkozás közben megtudja, hogy nemcsak Theogenest és Charicliát, hanem saját fiait is meg fogja látni; az örvendetes hírt megírja Charicliának, aki Nansicles kertjében Pyramus és Thisbe szomorú történetét látván lefestve, már nagyon elbúsult. Calisirissel aztán mindnyájan Chemisbe mentek, ahonnét Theogenes Charicliával, Cnemon és Nansicles leányával, Calisirissel s ennek egyik fiával Thiamussal és a követekkel Görögországba mennek, az aethiopiai követek pedig Chariclia feltalálásának csak a hírét viszik meg Persina királynénak.

Bármennyire igyekezett Gyöngyösi az I—VIII. rész eseményeinek alkalmi ismétléseivel és a követjárásokkal szorosabbra fűzni a mese régi szálait az új fejleményekkel, s a jegyespár sorsát másokéval együtt jóslatok alapján is jó végre juttatni, Heliodoros ismerete nélkül természetesen egészen mássá lett a mese. Leleménye a sok bonyodalom mellett is szegényesebb, s végkifejlete is kevésbbé megnyugtató, mint Heliodorosnál. Nyilván a kevés cselekvény pótlása végett iktatta be a XII. részbe (91—118 vsz.) Pyramus és Thisbe mondáját is Ovidiusból (Metamorph. IV. 55—165.), mert ez semmivel sem viszi előbbre a cselekvényt, legfeljebb Chariclia bánatát növeli, pedig ez a nélkül is elég nagy. Az előadás is vontatottabb, nyelvezete pedig jóllehet a költő kedvelt kifejezéseivel, hasonlataival és élettapasztalati

axiómáival sűrűn találkozunk, egészben korántsem oly színes, mint régibb eredeti munkáiban. De azért itt is kitűnik hogy Gyöngyösi mennyire ura a nyelvnek. Lépten-nyomon látjuk, hogy — sokszor csak a versek szótagszáma és a rímek összehangzása érdekében ugyan — mily önkényesen változatja, rövidítgeti vagy megnyujtja a szókat, pl. *veszély* és *veszedelem*, *segítség* és *segedelem*, *viadal* és *viadalom* stb.; felváltva bátran használja a tájszókat mint *felyhő* és *felleg*, *tüske* és *tövis* stb.; felújítja a már-már feledésbe ment régi szókat, mint *fú*, (vizi madár neve), *hamarja-vetés* (= sorsvetés), *sinár* (= haszonleső, hitvány ember) *hajdúkodás* (= kalózkodás) stb. A nyelvújításnak im e gyakorlati alkalmazásában több mint száz évvel megelőzte Kazinczy hasonló utasításait. De nem lehet elhallgatnunk, hogy sokszor idegen szókat és szófűzést is használ és a versek ritmusa sem mindig kifogástalan. Nyilván első fogalmazása a munka s már belefáradt a javitgatásba.

Elhihetjük, amit az agguló költő könyve címlapján mond, hogy az átdolgozást és pótlást „beteges állapattyában nem kis munkával (s tegyük hozzá: nem költői becsvágyból, hanem inkább jóakaró ura iránt való kedvezésből) vitte végben." Legalább egy esztendeig, talán tovább is dolgozott rajta, s midőn az új század küszöbén újévi ajándékul átnyujtotta nagy jó urának, joggal mondhatta az ajánló-levél végén, hogy ez újabb és jobb rendben-vétel által „az abbéli már a' feledékenség terhe alatt haldokló dolgokat mintegy új elevenségre juttatta, a honnét „*Uj életre hozatott Charicliá*"-nak is nevezte", mint a már-már elveszett „*Kemény János emlékezete*"-nek új átdolgozását is „*Porából megéledett Phoenix*"-nek címezte.

Heliodoros regényét a változatos kalandok elbeszélése, a főszereplők erényes hősiessége, minden akadályon győzedelmeskedő állhatatos hűsége s az egésznek tiszta erkölcsi levegője egész Európában már egy század óta kedvelt olvasmánnyá tette. Nálunk Czobor költői átdolgozása lett volna hivatva arra, hogy necsak gyönyörűséget szerezzen az olvasónak, hanem fejledező irodalmunkra is hatással legyen. Bár töredékében is szívesen olvasták, szélesebb körben való hatását gátolta, hogy nyomtatásban nem jelent meg, s utóbb csonkasága miatt már-már feledésbe is ment. Gyöngyösi átdolgozása valóban „új életre" támasztotta. Ha ismeri Heliodorost, irodalmilag mindenesetre érdemesebb munkát végzett volna, de így is bekapcsolódott a világirodalmi hatásba s fogyatékosságai ellenére itthon is szívesen olvasták.[1] Heliodoros különféle nyelvű fordításai a XVIII. század folyamán még sűrűn kerülnek sajtó alá; bezárja a sort Gyöngyösi munkájának új kiadása Dugonicstól s ugyanennek prózai fordítása Heliodorosnak Warschewiczki-féle latin szövegéből.[2]

[1] Jellemzők erre nézve Z. Nagy János nagyváradi könyvárus levelei: míg 1732-ben egyéb munkákból legfeljebb 10—20 példányt rendel a Landerer-cégnél a *Murányi Venus*ból és *Kemény János*ból 50—50 példányt kér; 1733 jan. 28-án pedig biztatja a céget, hogy a „*Charicliát is nyomassa ki, mert jó üzletet fog vele csinálni.* A cég megfogadta a jó tanácsot s még az évben kiadta, s 1763-ban (esetleg már 1742-ben is) újabb kiadása vált szükségessé.

[2] „*A szerecsenek.* Ujjabb életre hozta Dugonics András kiráji oktató. I. könyv: Európai történetek. II. könyv: Afrikai esetek. Pozsony és Pest 1798." Népies, sőt néha szinte póriasan magyaros stílusa azonban távol áll a latin szöveg választékos komoly előadásától.

Kiadások.

1. A *Chariclia* átdolgozásából az első kiadást Gyöngyösi még maga rendezte sajtó alá, kétségkívül pártfogó ura, Andrássy Péter gömörmegyei főispán költségén. E kisebb 8-adrét alakú kiadás címlapja betűhíven a következő:

»Új életre hozatott | CHARICLIA, | Avagy | A' *Chariclia* ritka példájú, és az | olvasásra kedvet adó historiájának | némelly régi versek rongyából, | és azoknak sok fogyatkozásából | ujabb, és jobb rendben | vétele. | A' *mellyet* | A' *verseket örömest olvasó némelly jó* | *Urai kévánságára, és kedvéért be|teges állapattyában nem kis mun|kával vitt végben* | GYÖNGYÖSI ISTVAN. | LŐTSEN,| Nyomtattatott BREVER SAMUEL özv. | betűivel. 1700. Esztendőben.|« (Az s betű vegyesen, rövid és hosszú s.)

A címlap hátlapja üres. A 3-ik oldalon van az Andrássy Péterhez intézett ajánlás s ennek hátlapján kezdődik a 42 lapra terjedő, lapszám nélkül, s A—C_5 ívjelzéssel folyó *Ajánló levél*, mely Csetneken 1700. január 10-én kelt.

Új oldalon kezdődik a verses szöveg, mely I—XIII. részben D—Hh ívjelzéssel 1—439 oldalra terjed.

A 439-ik lap alján a VÉGE szó jelzi a verses szöveg befejezését. Hátlapján s még két oldalon vannak felsorolva a sajtóhibák a következő — kurzív szedésű — bevezetéssel:

„A' *Kedves Olvasóhoz.*

Legyen tudására az Olvasónak: hogy a' ki ezt a' Historiát rendbe vette, olly munkát tött vala az azon, a' mellyben mind a verseknek jó folyása, mind a' cadentiáknak rendes egyenlősége, mind a' dolgoknak világos értelme elégségesen meg-vólt; de elsőben a' nyomtatás alá adott irásban, és az után a' nyomtatásban-is esett vétkek által nem kevés helyeken levén meg-vesztegetve, minthogy már most másképen nem orvosoltathatnak, a' következő correcturával hozatnak azok, a' mennyire lehet, helyre."

A javításokat mind belevittem a szövegbe, egyenkint pedig a megfelelő helyeken a hibákkal együtt feltüntettem az alábbi jegyzetekben.

Ezek az első kiadásbeli hibák azonban nem mind sajtóhibák; sok van köztük, ami a kézirat hibás másolásából eredt, de van néhány olyan javítás is, amit utólag vitt bele a költő: egy-egy megfelelőbb szót tévén a régi helyébe, s különösen ügyelvén arra, hogy a sor-végi rímelő szók összehangzók legyenek. Ilyenkor a szó közhasználatú alakját is a többi rímhez szabta. (A példákat l. alább.)

Az első kiadás egy-egy példánya megvan az Akadémia régi s ugyanitt a Ráth- és Vigyázó-féle hagyatékban is egy-egy, továbbá a N. Múzeum könyvtárában, a bpesti Ráday-könyvtárban és egy-egy hiányos példánya az esztergomi főegyházmegyei s a kunszentmiklósi ref. főgimn. könyvtárában, meg a Todorescu-féle magán-könyvtárban (jelenleg a N. Múzeumban). Szabó Károly (Régi Magy. Kvtár 1564. sz. a.) a N. Múz. és Ráday-félén kívül felsorol még négy teljes s két hiányos példányt az Erdélyi Múzeum, kolozsvári s több ref. kollégiumi és két magán- (Teleki és Radvánszky-féle) könyvtárból.

2. A második kiadás: „Budán, nyomtattatott (a Landerer-utód) Nottenstein János | György által, 1733. Esztendőben." Alakja az elsőnél valamivel kisebb 8-rét; verses szövege 1—415 lapra terjed. Egy-egy példánya megvan a bpesti Egyetem, a N. Múzeum s a bpesti Ráday-könyvtárban, továbbá az egri érseki liceum, a pannonhalmi főapátság, s a szatmári püspökség (Bibl. Laurentiana) könyvtárában.

Nb. Petrik G. könyvészeti munkája említ még egy 1742-i, hely nélküli kiadást, de ezt egyetlen könyvtárban sem láttam.

3. A harmadik kiadás: „Budán nyomtattatott Landerer Ferenc

Leopold által 1763. Eszt." Kisebb 8-rét alakú, verses szövege 336 lapra terjed, apróbb betűkkel. A század végeig ez volt a legelterjedtebb kiadás, mely majd minden nagyobb könyvtárban megvan, így az Akadémia, N. Múzeum (2 péld.), bpesti Ráday-kvtárban, a pannonhalmi főapátsági (4 péld.), az esztergomi főegyházmegyei, a zirci apátsági, a kecskeméti kegyesrendi házi (2 péld.) és a ref. kollégiumi (2 péld.), végül a nagykőrösi, halasi és kunszentmiklósi ref főgimn. könyvtárban. Elterjedtsége annál károsabb volt, mert szövegében sok sajtóhiba és önkényes változtatás van.

4. Negyedik kiadása: Dugonics „*Gy. I. Költeményes Maradványi*" I. dbjában jelent meg F. Landerer Mihály költségével és betűivel Poson an és Pesten, 1796-ban. A verses szöveg 435 lapra terjed, az 1700-i kiadás nyomán, a költő által jelzett sajtóhibák nagyobbrészének kijavításával, de több önkényes javítással is. Azóta mindmáig leginkább ez forgott előbb az olvasók, utóbb már csak az irodalombúvárok kezén.

5. A jelen kiadás tehát (a hely nélküli ismeretlen kiadást nem számítva) az ötödik, mely kézirat híján az 1700-i kiadás után készült, de a költő javításaival. A későbbi kiadások közül rendesen csak a Dugonics-kiadás eltéréseit vettem figyelembe, de Gyöngyösi szövegét — feldolgozása jellemzéséül — többhelyt összevetettem Czobor magyar és Heliodoros latin szövegével.

A szereplők nevei. Az első (1700.) kiadás címlapján és szövegében a főszemély neve *Chariclia*. A görög szövegben: *Χαριχλεια* — Warschewiczki latin fordításában (1556.) mindig *Chariclia*, de Mitscherlich újabb kiadásában (1792.) állandóan *Chariclea*, Dugonics magyar fordításában *Karikléa*. Gyöngyösi előtt a Zrinyi-féle másolathoz hasonló szöveg feküdt s ebben szintén *Chariclia* a főszereplő neve. — *Theagenes* neve mindegyiknél (Czobornál is) *a*-val van írva, Gyöngyösinél azonban mindig *Theogenes*, mert nyilván így volt írva forrásában. A sok másolásban egyik-másik név egészen eltorzult, így: a görög, latin szövegben és magyar fordításban *Thyamis*, Dug.-nál *Tiamis*, Czobornál *Thyamus*, Gyöngyösinél *Thiamus*; *Nausiklés* — *Nausicles* — Gy.-nél állandóan *Nansicles*; *Mitranes* — Gy.-nél *Nitranes*; *Kalasiris* — *Calasiris* — Dug.-nál *Kalaziris*, Gy.-nél *Calisiris* és *Chalisiris*; *Petosiris* — Dug.-nál *Petoziris*, Czobornál *Petosyus*, Gy.-nél *Pentheseus* stb. — Gyöngyösi szövegében természetesen mindenütt meg kellett hagynom az általa használt, bár hibás írású neveket, valamint az egyenetlen helyesírást, mint jellemzőket, de a központozás helyesbítésével s a kétértelmű szókat egy-egy zárjelbe tett betű közbeszúrásával, valamint a költő egyéb munkáinak rokon helyeivel igyekeztem a helyes szöveget és értelmet megállapítani. Nyomdatechnikai okból és könnyebb olvashatás végett célszerűbb volt az ő, ű és hosszú s helyett ö, ő, ü, ű és rövid s betűket használni.

Ajánló-levél. Tartalmilag nemcsak a munka keletkezésének körülményeire s a költőnek az Andrássy-családhoz, különösen a gyermekifjúkora óta ismert Péterhez való benső bizalmas viszonyára jellemző, hanem hiteles és érdekes adatokat foglal magában mind a korviszonyokra, mind a költő életfelfogására, főkép a férj és feleség egyetértő szép életére vonatkozólag itt s a verses szövegben is. Ez utóbbiaknak változatai egyéb munkáiban is többször előfordulnak.

Szöveg-kritika.

I. Rész.

Czobor költeménye a Nílus leírásával kezdődik, melyet csaknem szószerint átvesz Gyöngyösi is. (Mindkettőnél az 1. és 2. vsz.)

1. Az *tágh* hyres *Nylus hét szép ágainal*
Aegeum *tengerben dől sok habiaiual*
meszi iarast szerez hoszu utaiual
vigh *tartomaniokath béuith* ariaiual
Kazdagith nepeket morhás haioiual

2. *Eredetith* neszi ez *paradicsombol*
Mert ot buzogh tizta es hiues forrrasbol
Küellieb hogi erkezik uizek toldasabol
el béueől vastagul azok sok uoltabol
s hatalmas naggia neő szaporodasabol.

A Nílus egyik ága torkolatánál épült Heraclea város szépségeiről és gazdagságáról Czobor a 8—23. vsz.-ban szól, bőven leírva egyebek közt „bádogtetős tornyait és bástyáin fekvő nagy ágyúit" is. Gyöngyösi mellőzi ezt a részt, mely inkább illik egy XVI. századi városra, mint az ókori Heracleára s a 12—15. vsz.-ban csak általánosságban szól a város szépségéről és népe gazdagságáról, meg élénk kereskedelméről ; kalmárait azonban szárazon és vizen gyakran fenyegetik a rablók. — Éppen egy ilyen rablóbanda megjelenésével kezdődik Heliodoros regénye : „Cum primum dies illucesceret et sol cacumina montium illustraret . . ." Dugonics fordítása szerint : Röggellött az üdő. Meg is-pirúlt immár annak a' Högynek háta . . ." Zschorn fordítása is így kezdődik : „Als eines tages sich *die morgenrote* erzeigte . . ."

Czobor — ámbár az utóbbi fordítást vette alapul, itt is színes leírást ad a *pirosló hajnalról*, majd a prédaleső tolvajokról (24—28 vsz.), amannak csak halvány mása Gyöngyösi 16—19. vsz. Alább mellőztem a Czobornál (29. vsz.) felsorolt „boltos-legényeket, gazdag tőzséreket és mészárosokat," mint akik szintén inkább a Gy. korabeli „sokadalmakon" jártak.

13—2. 1700 : *adgyon* — 14—4. *Árúlók* — mindkettő sajtóhiba, Gyöngyösi javítása szerint helyesen : *agjon* (= aggódjék) és *árújok*.

56—2 1700 : *dárda számra* — ellentétben az előbbi sor : *sing* (= rőfnyi) mértékkel. (1763 : *drága* számra — hibás és értelmetlen javítás).

66—1. 1700 : *sebest* (alább többször is) = sebesültet.

71—4. 1700 : *santzával* (sajtóhiba, mely Gy. figyelmét kikerülte) 1763. és Dug. helyesen : *sartzával*. (L. alább VII. 180—4. is.)

76—2. 1700 : *réh-hely* (feljebb 20—1. *rév-part*) = révhely, révház, de a népnyelvben ma is szokottabb : réh-hely, réh-ház.

81—4. 1700 : *meg-osztállya* a nyereségeket — Gy. javítása : *meg oszattya*. 1733. és 1763 is így, Dug. *meg-osztattya*.

83—3. 1700 (1733. és 1763. is) : *holdára* kelvén — Dug. *holnapra*. Gy. nem javítja.

97. vsz. csaknem teljesen egyező Czobor köv. vsz.-val :

Ezth monduan öueuel magat foitogatia
Almas Theagenes csak *aligh hallhattya,*
feol ugrik, trefanak nem szinten tarthatia
Szep *Charycleaiat* ekepen bisztattya.

109—2. 1700 : *mérsékellyed* — Gy. jav. *mértékellyed*. (L. Össz. Költ. I., II., III. is.)

110—3. 1700 : *ennyire* — Gy. jav. *ennyére* (a többi rímelő sorvéghez igazítva.)

114—115. vsz. között Czobornál, mint önkényes betoldást még négy vsz.-ot találunk, melyekben Athenas városának alapítási mondáját beszéli el. Erről sem Heliodorosnál, sem Zschornnál nincs szó,

Gyöngyösi is mellőzi, mert nyilván feleslegesnek tartotta a nagyon ismert mondának közbeszövését.

125—4. 1700 : De kígyó volt belöl, *ki-fitített hala* (1733., 1763. és Dug. is így, Gy. nem javította a sajtóhibák közt). *Kifitít* — Faludinál = *kimutat* ; *fitit* — a mai népnyelvben is : dicsekedve mutat. L. Ö. K. I. 42 ; *fitogatja magát.*

149—4. 1700. és Dug. *keni* ; 1763., : helyesebb *kenni*, mert Gy. előtt mindíg fontos a rímek teljes összehangzása.

153—1. 1700 : *Ezekben* — Gy. javítása : *Ezeken.*

163—4. 1700 : *menthetnek* (a pont helyén tintával írva : *é)* 1733. és 1763. nyomtatva is : *menthetének*, Dug. *menthetnének.*

164—4. 1700 : *hártfán* (Gy. nem javította) — 1733. Dug. *hárfán.* A 227—2. 1700. is : *hárfálásával.* L. még a Szómutatót.

182—1. *indittka* — Gy. javítása : *indittya.*

186—3. 1700 : *fel-otsoltam*, Dug. *fel-ocsódtam* ; alább 266—1. Gy.-nél is *fel-otsódván.*

195—197. vsz. A bírák ítéletének kimondásába Czobor ismét nem a latin, hanem feltűnően a német fordítást használja. Míg Heliodoros 1700 szavazatról s agyonkövezésről vagy mélységbe-dobásról szól, Zschorn a halálos ítélet két nemét egybevonja s tizenhatszáz szavazatot említ. Czobor négy vsz.-ban tárgyalja az ítéletet Zschorn nyomán („egi *magas keö szalrol* vessék le, iauallák, *tizenhat-szaz* ferfi voxanak szamlalak" stb.) s még Zschornnál is részletesebben indokolja a kisebbségnek számüzetésre szóló szavazatát. Gyöngyösi átveszi a *kőszálról* való *alá-vetést* s a *tizenhatszáz voxot*, de a számüzetés indokolását mellőzve csak annyit mond, hogy „sok zajgás" után győzött ez a felfogás.

206—2. 1700 : *Charim* (alább többször is) ; ez a név a görög, latin és német szövegben *Charias*, de Czobornál — nyilván a másolók hibájából — egyszer *Carina*, máskor *Carin*, *Carinus* alakban fordul elő. Gyöngyösi Czobor-példányában valószínűleg a szövegbeli *Charim* volt.

207—1. 1700 : *örömömre* — Gy. jav. *örömemre* (t. i. így rímel a többi sorvégi szóval.)

218—1. 1700 : *hagymázza* — Gy. jav. *hagymáza.*

227—1. 1700 : *Arsina* — a görög-latin szövegben *Arsinoë*, de a németben *Arsina*, s ezt vette át Czobor és ettől Gyöngyösi.

233—4. 1700 ; *Termundust*, így Czobornál is, de a görög-latin-német szövegben Teledemus.

243. vsz. csaknem szószerint egyező Czobor szövegével.

284—286. vsz. Gyöngyösi itt a kötőszók nélkül kapcsolt rövid mondatokban igen élénken rajzolja a tengeri vihart.

302—3., 4. 1700 : *tétedned—gerjesztened* — Gy. javítása : *tétetned—gerjesztened.*

305—3. 1700 : *kellene* — Gy. jav. *kelletne*, így hangzik össze a többi rímmel.

324—3., 4. 1700 : *újjúlna—szorúlna* — Gy. javítása *ujjolna—szorólna* (hogy t. i. egyezőbb legyen az 1. és 2. sor rímeivel.)

348—4. 1700 : *igyekezetiben* — Gy. jav. *igyekezetében* (u. a. okból.)

356—1. 1700 : *melléie* — Gy. jav. *melléje.*

363—1. 1700 : éltét — *kézen veszesse* = kézi viadalban.

373. vsz. Gyöngyösinél = Czobornál 406. vsz,, mindkettőnél ez az I. Rész utolsó versszaka.

II. Rész.

Az 1—50. vsz.-ban oly élénk rajzát találjuk a rablók szigeti ta-

nyája pusztulásának s Theogenes kétségbeejtő fájdalmának, hogy e részt annál inkább Gyöngyösi önálló alkotásának tarthatnók, mert szokott kifejezéseivel is többször találkozunk. De Gyöngyösi itt is egészen Czobor nyomán halad; néha szószerint, máskor némi rövidítéssel vagy bővítéssel átírja ennek szép vsz.-ait. Nem lehet tagadni, hogy — különösen a fájdalom bensőségének átérzésében és tolmácsolásában — nem éri utól Czobort.

22—3. 1700: *mondani* — Gy. javítása: *felelni.*

42—3. 1700: *veszélyeknek* -- Gy. jav. *veszélyekben.*

53—2. 1700: *sok* — Gy. jav. *szép*, mert az előbbi sorban: *sok.*

55—1. 1700: *Ám mint* — Gy. jav. *Ám ugy.*

83—2. 1700: *feletkezne* egyebütt (Dug.-ig) *feletkezve* (így rímel a többi három sorral).

88—3. 1700 (másutt is): *szédeledtél (Össz. Költ.* I. is).

97—4. 1700: *szágodik*; alább IX. 68. szágódások (Össz. Költ. I., II. is.)

151—2. 1700: *vitézséggel* — Gy. jav. *vitézségét.*

172—173. vsz. A Cornelius Rufus megvakulásáról szóló történet sem a görög-latin, sem a német szövegben nincs meg, ezt tehát Czobor toldotta közbe s valószínűleg Plinius (Hist. Natur. VII. 41. f.) munkájából vette. Gyöngyösi majdnem szószerint átírja Czobor szövegét (még Rufus nevét is két ff-vel írva). Amint aztán (175—177. vsz.) Cnemon Chariclia álmát a szülőkről vett hasonlattal igyekszik megfejteni, az megvan az eredeti görög-latin szövegben is. (II. 16. c.)

195—3. 1700: reánk *felesedni* = nagy, feles számmal jönni L. alább 219—3. *feles* legelő barmok = *feles* számú, sok, s még többféle változatban. (l. a Szómutatóban).

230—2. 1700: gyomra *sérését* (= sérelmét, fájdalmát.) Gy. egyéb munkáiban is sokszor. (L. Ö. K. I., II., III.)

238—4. 1700: *őket* — Gy. jav. *őtet.*

245—3. 1700: *sultol* = sujt, sujtol. — (1733. *soltol*, 1763: *soldol* hibás) — Dug. *sujtol* Gy. nem javítja.

III. Rész.

9—2. 1700: *gyermekemet* — Gy. jav. *gyermekimet.*

10—4. 1700: *Miért* kapsz a' neveken? — (így azonban a versor első fele hét szótagú). Dug.-nál helyesen: *Mért* kapsz stb.

32—34. vsz. Memphis alapításának története itt is (mint feljebb Athén városáé) Czobor önkényes betoldása:

1. *En lakásom uagion*, hogi erched, *Memphisben*,
meli fekszik a syros *Aegiptus feoldeben*,
Ogdoneus kyral az ő idejeben
vala epittetője, melliet jó kedueben,
Memphis a' *Leania* len el *neuzesben* stb.

Gyöngyösi mind a három vsz.-ot átírja, de az állítólagos városalapító király: *Ogdoneus* nevét *Ogdo*-ra rövidíti; átveszi különben azt is, hogy a király leánya nevéről nevezte el Memphist, melyet felékesített s székhelyévé tett.

52—1. 1700: *magamat* — Gy. jav. *fejemet* (így hangzik össze a többi sor rímével.)

54. vsz. Elmélkedő tanulság, mely természetesen fűződik az 53. vsz.-hoz s aminőket Gyöngyösi egyéb munkáiban is sűrün szokott közbeszőni; de ezúttal is Czobort követi a köv. vsz.-nak csaknem szószerinti átírásával.

Mi *nem ok nekwl* leth, *hogi Zwz Dianának*
nem árthath Cipria, nynch hele langhianak?
sem *hathatosaga Cupido Nylanak*,

mert faraztia testet s nem keduez maganak
munkas dolgozassal al ellene Annak.

98—1. 1700 : *tőle* — Gy. jav. *tüle.*

112—4. 1700 : *mennénk* — Gy. jav. *mennek.*

136—3. 1700 : *de igen* bokrosan — Gy. jav. *de immár.*

137—4. 1700 : *szivemben* — Gy. jav. *szivömben*, hogy teljesen egyező legyen a többi rímmel.

213—226. vsz. megfelel Czobor Pars II. 403—412. vsz.-ainak, melyeket Gyöngyösi a szokott módon ír át.

IV. Rész.

1—13. vsz. az eredeti szövegekben csak röviden van szó az ünnepélyekről, de Czobor részletesen felsorolja a „jövevény boltosokat, papokat" s a felvonulás sorrendjét, díszes öltözetét, stb. Gyöngyösi — a részleteket rövidítve — Czobor szövegét követi.

13—2. 1700 : *frissek* és *ékesek* — Gy. jav. *frissek és színesek*, mert a 3-ik sorban : *tzifrák* és *ékesek*, mely utóbbi szó ide jobban illik.

14—3. 1700 : *sok ezrekben* szintén sajtóhiba, melyet Gy. *ezekben*-re javított.

21—2. 1700 : *Gorgomis feje* — Gy. jav. *Gorgonis* feje. A latin szövegben : „Gorgonis caput" az egyik Gorgo (t. i. Medusa) feje, melyet a monda szerint Perseus levágott s Minerva aztán pajzsára tett.

23—3. 1700 : *Uszón állva festett* (t. i. Theagenes almásszürke lova) a későbbi kiadásokban ugyanígy. V. ö *Kemény J. eml.* I—II. 36—4 : *úszóvan-is festet(t)* — (a két török fajta kutya) ; u. o. III—III. 6—1. *Fejér-kék a' Lova, úszóvan festették.* Magyarázatát l. Gy. *Össz. Költ.* I. 450. és *Magy. Nyelv.* 1913. 448—9. „Gy. magyarázatok" című cikkemben.

31. vsz. *Arachna* (görögül *Arachné*) szövéséhez hasonlítja Chariclia remekül készült s kivarrásokkal ékes fehér bársony ruháját, Czoborral egyezően. V. ö. Gy. *Ó. K.* II. Lónyay Anna és Proserpina hímző ügyességét.

31—3. 1700 : *erdei nép* — t. i. a *Driadesek*, mint erdei nimfák. (*Drias* többes száma latinosan használva.)

32—1. 1700 : *Sár arany* eredetileg a *sár-ga* (kicsinyített szóalak) tőszava ; későbbi nyelvhasználatban fövenyből kimosott, tiszta arany szemcse.

43—3. 1700 : szivemet *sebhetted* = sebesítetted. (Gy.-nél gyakori.)

54—2. 1700 : szíből = szívből. L. alább 228—2. is.

66—1. 1700 : *viselték* a gyertyákat — vitték, hordták, a XVII. században elég gyakori. Alább 78—3. mint *viselé magát* Ch., és VIII. 194. gondját viseli már mai nyelvhasználat szerint.

99—2. 1700. s a későbbi kiadásokban is : *Tsipalyagosság* = gennyes szemfájás, csipásság.

108—109. vsz. A Circe és Medea varázslásairól írottak nincsenek meg az eredeti és fordított szövegekben, de mindkét vsz. megvan Czobornál, ki e mitológiai példákat Calasiris és Charicles szavai kapcsán szövi közbe. Gyöngyösi mindkét vsz.-ot csaknem szószerint átveszi.

100—2. 1700. (Dug. is) : *dögös egeknek* (Gy. nem javítja a sajtóhibák közt) — talán : *dögösségeknek* (ami összehangzik az előbbi sor rímével) vagy : *dögös* (levegő-) *egeknek*, nyavalyákkal telt levegőnek.

118—1. 1700 : Ch. *számállya* — Gy. jav. *sajnállya.*

121—1. 1700 : *örülnek* — Gy. jav. *ülének.*

151—4. 1700. (Dug. is) : *Nagy fényén* = t. i. a „világos felyhőben" megjelenő Apollo *nagy fényességén.* 1763 : *Nagy fennyen* önkényes javítás, mely értelmetlenné teszi a sort. (V. ö. *Ó. K.* II. 298. lapon : Apollo *szép ragyosásával.*)

177—3. 1700: *dolgálva* — Gy. jav. *dorgálva.*

183—184. vsz. Ezekkel végződik a Zrinyi-könyvtár Czobor-féle kézirat-másolatának az a része, mely egyik kéztől ered. A 185. vsz. a 73-ik levélen s új íven kezdődik, fekete tintával és élesebb írással, mely szembeötlően más kéztől ered. A kézirat helyesírása teljesen azonos az előbbi részével, tehát folytatólag ugyanazon példányról készült, mint a költemény eddigi része.

185—196. vsz. több kevesebb stiláris eltéréssel egészben egyező Czobor 185—197. vsz.-val.

209—4. 1700: *sok szóval* — Gy. jav. *sok jóval.*

217—218. vsz. A gyász és bánat miatt hervadó szép női arc rajzát v. ö. Gy. Ó. K. II. 19—20. l. Lónyai Anna rajzával.

221—1. és 3. 1700: *apolgattya* — *tsókolgattya* u. a. vsz.-ban s egyebütt is megkülönböztetve; amaz inkább *cirógat, ölel* jelentésű.

223—1. 1700: Mond-meg *mid 's holott sér* = hol fáj? (v. ö. alább 224—4: fejed *fájt*-is.)

224—4. 1700: *könyvezni* — Gy. jav. *könyveztem.* (L. Szómutató.)

225—2. 1700: *fel-vette* — Gy. jav. *fel-vettem* (a rímelő szókkal is így egyezik).

228—2. 1700: *szíből* = *szívből.* L. feljebb 54—2. is.

228—3. 1700: *öklel* minémű gyötrelem = kínoz, gyötör. Czobornál a vsz.-nak megfelelő helyen (III. 230. vsz.) nincs meg ez a szó, hanem: gyötrelem, kínzó sérelem. Gy.-nél is ilyen értelmű. Régen az *öklelés* a torna-játékokban öklelő-fával való bajvívást jelentett (l. VIII. 99.).

229—4. 1700: *Hermesnek irását forgattya.* Heliodoros csak általában mondja, hogy Calasiris „excellit in arte divina". Czobor azonban azzal dicsérteti a főpap orvosló tudományát: „mert eő *Hermenesnek* irásit forgattia"; de Gyöngyösi valahol olvashatta, hogy *Hermes Trismagistus* — Diodorus Siculus és Eusebius említése szerint — az ókorban híres egyiptomi tudós volt.

230—239. vsz. csaknem szószerint egyező Czobor III. 234—239. vsz.-kal.

236—2. 1700: Ha mi *betűkkel-is kéván orvoslani* (a későbbi kiadásokban is így.) A Gyöngyösi által használt kéziratban — hibás másolattal — bizonyára így volt, s Gyöngyösi és olvasói is úgy értették, hogy Calasiris valami „ráolvasást", vagyis varázsló igéket fog alkalmazni, mert a 3. és 4. sorban nyiltan megmondja, hogy „jól tud ő-is varáslani". Czobor szövege (III. 240. vsz.) azonban azt mutatja, hogy itt nem *betükről,* hanem *böjtről* van szó s a szóval-varázslást külön említi:

El felettem uala ezt-is megmondani,
ha *bőytökkel* akar teged *orvoslani,*
uagy ualamely *szokkal* oluasni s aldani,
el szenued, mert ugis *iol tud varasolni.*

237—238. vsz. Czobornál megfelel a 241—242. vsz.-nak, melyek a Zrinyi-könyvtárban levő kéziratnak utolsó versszakai. A lap alján az átviteli őr-szók: *„Szauat fel emeluẽ"* (= emelvén) jelzik, hogy a folytatás (Gyöngyösinél a 239—248. vsz. stb.) szintén megvolt a másoló előtt, de az írást nem folytatta, mert a következő 75-ik levéltől kezdve már üres a kötet minden lapja.

A 239—248. vsz.-kal Gyöngyösinél véget ér a IV. R. Innét kezdve tehát Gyöngyösi szövegét — Czobor költeményének folytatása ismeretlen lévén — csak a latin és Zschorn-féle német fordításból ellenőrizhetjük. Ezekben Chariclea nem felel nevelő-atyja szavaira, de beleegyezését hallgatag is jelzi: „Tacebat quidem, annuebat tamen". A két főpap beszélgetésének részletesebb kidolgozása bizonyára Czobor munkája,

amit Gyöngyösi is átvett, de a 247—4. sorban s az egész 248. vsz.-ban említett régi magyar közmondások valószínűleg tőle erednek.

243—1. 1700: *Tudom* — Gy. jav. *tudod.*

244—2. *Alchenesről* az eredeti szövegben nincs szó.

244—4. 1700: *örömest* — Gy. jav. *örömét.*

245. vsz. A házasulandó férfi kívánatos tulajdonai: *érték* (= vagyon), *nemzet* (= származás), *szép személy* (= jó külső), *deli termet, jó erkölcs* — Gyöngyösi más munkáiban is előfordulnak. (V. ö. Wesselényi F., Kemény J. és Thököly jellemzésével).

V. Rész.

Ez a — mindössze 45 vsz.-ra terjedő Rész — tartalmilag megfelel Heliodoros IV-ik könyve elejének (1—3 és $^1/_2$ caput). Ebben csak a verseny-játék előkészületei és lefolyása foglaltatnak; Gyöngyösi — bizonyára Czobor szövege nyomán — sokkal részletesebben és szemléletesebben beszéli el.

6—4. 1700: *gyorsságát* = gyorsaságát. V. ö. Gy. *Ö. K.* I., II. III.

12—2. 1700: Nem jó tzégért tenni benn való dolgának. V. ö. Gy. *Ö. K.* I. 157. a titkos dolgok intézéséről.

13—3. 1700: *aligság* = aligha.

19—4. 1700: Ne vegyen illy *kordélyt* ő gondolattyában (alább VIII. 167—2: *kordét* nem beszélnek) = tréfa-szót, hiábavalóságot.

23—2. 1700: *a' kis szerelmet* (t. i. Cupidót), sugár szárnnyal *irják* (= festik, rajzolják).

28—2. 1700: *Fuvat látván 's űzvén; fú* (régi szó) Molnár A.-nél = *vad-réce.* V. ö. Balassi B.-nál: „Mint sólyom kis *fuat,* Bús lelkem magadat szerelmében úgy üldöz". Dugonics már nem ismervén a szót, *buárt* tesz helyébe.

28—3. 1700. (Dug. is): *ketseg belé* (ige, hangutánzó szó) mint tájszó: *kecseg* = hízeleg, locsog.

33—3. 1700. trombiták *rivadása.* Gy. egyéb munkáiban is.

34—2. 1700: *Arcadiai vitéz az Ormenes* — az eredeti szövegekben: „Ormenus Arcas et Theagenes Thessalus".

37—4. 1700. (és minden későbbi kiadásban): Felhánnya paisát nagy *hahatolásban* = nagy *hahotára fakadva* azon való nagy örömében, hogy a versenyfutásban elhagyta társát.

39—41. vsz. Theogenes, mintha futás közben nem tudna megállni, de voltakép szándékosan „esik Ch. lábához" (VI. 1. szerint: „*ölében dülni* szerelmese hadta") s így észrevétlenül csókolhatja kedvese kezeit. Mindez az előzményekkel együtt egészen egyező az eredeti (s ezen át Czobor) szövegével: „Accurrens igitur ad Charicleam *ex industria in illius pectus incidit, quasi* impetum cursus *continere non posset,* et, cum palmam auferret, me non latuit, quod *virginis manum oscularetur*".

VI. Rész.

Mivel Gyöngyösi az V-ik Részbe a Heliodoros IV-ik könyvének megfelelő részéből csak igen keveset vett föl, a versenyfutás után történtek elbeszélése a VI. részre maradt.

8—2. 1700: *tsomolék* (alább 100—3. is) — a latin szövegben *fascia* — többféle apróbb tárgy egybekötött csomagja. (V. ö. *csomolyag* a székelyeknél = göngyöleg.) Calasiris itt azokra a drágakövekre, ékszerekre s apróbb szövetekre gondol, melyeket Persina királyné kitett gyermekével, Charicleával adott s amelyek most Chariclesnél vannak. (L. alább 104. s köv. vsz.)

15. vsz. Hozzanak *tüzellőt, laurus-fa ágait, sebes tüzet, temjént és dörgellőt.* Az eredetiben Calasiris kiküldvén mindenkit Chariclea szobájából, így rendelkezik: „tripodem autem quispiam tantum et *laurum* et *ignem* ac *thus* apponat, — neque me prius quisquam interturbet, quam advocavero".

20—21. vsz. Chariclea mosolyogva nézi Calisiris hókusz-pókuszait, mintha észrevette volna, hogy mindez nem a gyógyításra, hanem csak arra való, hogy egyedül maradhasson vele. Az eredetiben is: „Illa autem identidem caput commovebat et *subridebat, operam me ludere et morbum ignorare significans*".

36—2. 1700: nyavalyáknak . . . *terjed dögleti* = döglelete, terjedésének veszedelme.

39—4. 1700: *délteg ló* = szilaj, makacs, engedetlen. Gyöngyösinél átvitt értelemben is: *Ö. K.* I. délceg erkölcs, délcegség.

41—2. 1700: szemeimet *telé* = eltölté. Gy.-nél gyakori.

44—4. 1700: *reá-is* — Gy. jav. *rá-is.*

47—1. 1700: *tudalmasság* = tudományosság. Baróti Szabó D.-nál 1792. 251. l. — Az előbbi vsz.-ban (46—4): *tudomány*, ennek megfelelő helyen az eredetiben: „Non desines me et *artem meam* afficere contumelia!" (l. még a Szómutatót)

51. vsz. Calisiris és Theogenes párbeszéde tartalmilag megvan az eredetiben, de ez a vsz. sem itt, sem Zschorn fordításában nincs meg; lehet, hogy Czobornál megvolt, de különben a tartalom és a kifejezések sora annyira hasonlít Gyöngyösi egyéb munkáinak hasonló megjegyzéseihez, hogy az egész tőle is eredhet.

57—4. 1700. *hibállyunk* = tévedjünk, hibázzunk. Gy.-nél gyakori. V. ö. *Ö. K.* I—III.

71—1. 1700: *léptsélvén* = lépegetvén, apró lépésekkel járván.

77—1. 1700: *Aristinus* — eredetiben: *Akestinos* (lat. Acestinus).

83—4. 1700. (s minden későbbi kiadásban): *glét* — Baróti Sz. D. (K. Sz. 1792.) szerint: *gelét* = ezüst-tajték, máz.

87—2. 1700: *szüntelen* — Gy. jav. *szünetlen*, mert így jobban összehangzik a többi rímmel.

A 94 151. vsz. főbb részeiben megvan Heliod. IV. k. 7. és 8. cap.-ban. A magyar szöveg vége azonban (152—155. vsz.) — az érzékeny búcsú után a tiszta életnek mint „legbecsesb ékességnek és legdrágább nemesség"-nek ajánlása — nincs meg az eredeti szövegben, de valószínűleg megvolt már Czobornál. Ez a költött toldalék igen beleillik az anya érzékeny előadásába s Chariclea eddigi s későbbi élete anyjának mintegy teljesült óhaja. V. ö. *Csal. Cup.*-ban Diana többszöri hasonló nyilatkozatával.

134—1. 1700; *e' részént* — Gy. jav. *e' szerént.*

146—2. 1700: *tenni* — Gy. jav. *venni.*

150—2. 1700. (s a későbbi kiadásokban is): *Pantacles* (hibás másolat után) — az eredetiben *Pantarbe*; a gyűrűről írott 149—150. vsz.-nak teljesen megfelelő sorok azonban megvannak az eredetiben is.

156—245. vsz. Ennek a hosszú szakasznak Heliod.-nál a IV. k. 10—18. caputjai felelnek meg. A párbeszédnek egyes helyei, így az a szép lírai rész, midőn Chariclea lelkében a szerelem és szemérem küzdelme nyilatkozik (170—176. vsz.), vagy amidőn Calisiris az élő világ természetrendjéből vesz példákat a szerelmi tár-ulásra (185—190. vsz.) olyan helyek, melyeknek gondolatmenete, szólásmódjai és egész előadása nagyon hasonlítanak Gyöngyösi egyéb munkáinak hasonló helyeihez. Valószínű, hogy ezek — részben vagy egészben — megvoltak Czobor munkájában is, mert munkája Zrinyi-féle töredékében is vannak ilyen hosszabb betétek, melyek sem a latin, sem a német fordításban nincsenek meg, míg Gyöngyösi önálló betoldásai — legalább

azokban — legfeljebb egy-két vsz.-ra terjednek, bár alkalmi kitérésekre s bőbeszédűségre eredeti munkáiban is mindig hajlandó.

163—2. 1700. (s a későbbi kiadásokban is): el-fogta *székit* ő gyenge *szívének* — szívének mélyéig, belsejéig hatott. V. ö. a tojás *széke*, az alma széke.

169—3. Te lángod az övét . . . csak *képzi* = annál sokkal kisebb, annak csak gyengébb képmása. V. ö. Ő. K. I. és II. képzem, képzés.

182—3. 1700: *gyúladalom* = gyulladás, szerelmi lángolás.

189—1. 1700: Földön a' *bestyék*-is (= bestia); a *bestye, bestyelélek* a XVII. században gyakori.

190—4. 1700: társsal felesedvén = társulván, társul vévén. Alább 194—3. jobb *meg-felesedni* = társat venni, megházasodni.

194—4. 1700: *senyvedni* — 1733. és 1761, *szenvedni*, de amaz régibb s Gy. más munkáiban is előfordul.

204—1. 1700: *Alchmenes* (Charicles unoka-öccse) az eredetiben *Alcamenes*.

248—3. 1700: *dedergeszsz* = dideregsz. (Barótinál is id. h.)

254—4. 1700: *tudalom* = tudomány. (Barótinál is id. h.) V. ö. feljebb 47—1: tudalmasság.

260—1. vsz. A késedelem nélkül való cselekvést említi Heliodoros is, de az annak *káros voltáról való elmélkedés* alighanem Gyöngyösi közbetoldása.

286—373. vsz. tehát a VI. rész végeig Chariclea elszöktetésének körülményei teljesen megfelelnek — kisebb részletekben némi eltéréssel — Heliodoros IV. k. 17—21. cap.-nak.

292. vsz. az alkonyat és éj beálltának képletes rajza egészen Gyöngyösi szokott képzet-társításának felel meg, s e vsz. valószínűleg tőle is ered.

296—2. 1700: *ágyú* és ostrom ott nem kívántatik. Époly anachronizmus, mint Heraclea leírásánál.

308—3. 1700: *ébrülés* = ébredés. L. alább IX. 130. is.

323—1. 1700: *akartok* (sajtóhiba) = *akarok*,

323—333. vsz. Chariclea — midőn Calasiris távozni akar s magukra akarja hagyni a szerelmes párt — tiltakozik ez ellen s a 324—331. vsz.-ban olyan élettapasztalatot mutat, mely nem igen illik a szemérmes Charicleához. Megvan ez az eredetiben is, de a magyar átírásban erősebben van kifejezve.

354—2. 1700: Mézzel *trágyált* étkek = ízesített, fűszerezett. V. ö. Ő. K. III: trágyáltatja étkét. L. alább VII. 75—2.

355—2. 1700: *meg-tromfolhattyátok*. V. ö. U. o. I. 377—378.

366—4. 1700: *Hegias* — a' város fő Hadnagya — Heliod.-nál „Hegesias dux". A magyar szövegben csak itt jelenik meg, de az eredetiben előbb is.

367—4. 1700: lovának *kivágott* oldala (t. i. az erős sarkantyúzástól).

369—4. 1700: vérrel *veríteznünk* — verítékeznünk. L. alább VIII. 215—3.

373—3. 1700: A' halogatásban szokott lenni sok kár. — Gyöngyösinél többször előforduló reflexió.

VII. Rész.

Az 1—5. vsz. Heliodorosnál az V. k. 1. cap.

5—3. 1700. (s a későbbi kiad. is): *kemént* viszem = kemény tartással, szilárd léptekkel.

15—4. 1700: *halyónk* (sajtóhiba) — Gy. jav. *hajónk*.

A 16—19. vsz. Heliod.-nál az V. k. 1. és 3. cap.

25—2. 1700. és (Dug.) : *Ne zúrjam, zavarjam.* (L. Ö. K. I. 99., III. 126.

40—2. és 3. 1700 : mindkét sor utolsó szava : *tsendességgel* — Gy. a 2. sorban : *békességgel* szóra javitja, ide kell tartoznia azért is, mert előtte *türjed* szó áll.(V. ö. *béke-tűrés).*

41—2. 1700 : *verekedem* = törekszem, küszködöm.

42—3. 1700. (s alább a VIII. 56. vsz. is) : *Aegyiptusban;* máskor u. itt 126—1 : *Aegyiptomi* király, s alább : *Aegyiptom* földére.

A 70—121. vsz. egyező Heliod. V. 4—5. c.

72—3. 1700 : *szíveknek* = szivöknek.

75—2. 1700 : tsókokkal *trágyált* ölelgetések — (l. feljebb VI. 354—2.)

89—3. 1700 : *alitottam* = véltem, gondoltam.

95. vsz. Theagenes *Pithius*, Chariclea pedig *Pithia* álnevet vesznek fel menekülő útjukra ; Heliod. V. k. 5. c. amaz *Pythicus*, emez *Pithias*.

96—4. 1700 : *az homályt szép nap követi* ; — ez a kifejezés sokféle változatban Gy. minden munkájában előfordul. (L. Összes Költ. . II. III. s alább 174—4. is.)

100—3. 1700 . *tsomolékban* — l. feljebb VI. 8—2.

104—4. 1700 : *szélire* — Gy. jav. *szélére.*

122—153. vsz. tartalmilag egyezők Heliod. V. 7—9. cap. Gyöngyösi előadása azonban — nyilván Czobor szövege után — körülirób magyaros ízű toldalékokkal.

148—151. vsz. *Nitranes hadnagy* levele *Orandetes főkapitányhoz* Heliodorosnál : „*Nitranes* praefectus excubiarum, *Oroondatis* satrapiam Aegypti regi magno administrantis." A levél itt katonás rövidségű, Gyöngyösi (Czobor) azt úgy irja át, ahogy nálunk a XVII. századi leveleket szokták fogalmazni ; tartalma is részletezőbb, mint Heliodorosnál.

154. s. köv. vsz. egyeznek a Heliod. V. k. 10—15. c.-ban foglaltakkal, néhol bővítve, másutt rövidítve.

166—4 és 177—1. 1700 : *essőznek szemei* = könnyeznek. L. Gy. Ö. K. II. III. is.

167—3. 1700 : *esdeknek* = egymás karjaiba omlanak. Baróti Sz. id. : csüngnek egymáson Mint tájszó *esdek* = áhitozik, vágyakozik.

180—4. 1700 : *santzon* onnét kiveheti (alább 201—4. is igy) — sajtóhiba ; Dug.-nál mindkét helyen *sartzon*. L. feljebb I. 71—4.

183—1. 1700 : *a' fiu* — Gy. jav. *a' fia.*

186—2. 1700 : *kérésünkkle* — Gy. jav. *kérésünkkel.*

192—3 1700 : hagyom azt *sinár* emberekre (a sor értelme szószerint : haszonleső), Dug.-nál : *zsinár*, Baróti Szabó (id. h.) is igy : *zsinár ember* = alávaló, haszontalan, hivalkodó.

206—7. vsz. Gyöngyösi csak általánosságban dicséri a gyűrű szépségét, értékére pedig csak annyit mond : „várakat érő köve", de Heliodoros részletesen leírja, hogy a gyűrű olyan, mint minden indiai és aethiopiai amethystus, de ez „longe vel has superabat. Pictura enim fuerat exornata et ad imitationem animalium exculpta" stb.

Itt megszakad Gyöngyösi elbeszélése, s bár a köv. vszakok szorosan az előbbiekhez kapcsolódnak, ezeket már a VIII. részbe foglalja.

VIII. Rész.

Az 1—98. vsz. Heliod. V. k. 16—21. c. — a 99—176. vsz. u. o. 22—28 c, — a 177—275. vsz. u. o. 28—34. c.-tal egyező. Czobor és utána Gyöngyösi eddig is nyomon követte — a német fordítás után — Heliodoros elbeszélését, de — mint föntebb láttuk — több kisebb-na-

gyobb leíró vagy elbeszélő részletet szőttek közbe. Mintha a hosszú elbeszélés átdolgozásába már belefáradtak volna, ez utolsó részben legfeljebb rövidítnek valamit, egyébként a legapróbb részletekig követik — voltakép csak versekbe foglalják — az eredeti prózai elbeszélést, sokszor szószerint átvéve annak szövegét.

27—1. 1700: Mert a *két tsillag* is hajósok vezére stb. Ez a *Gönczöl-szekere* néven ismert csillag-képlet, mely azonban nem két, hanem *hét* csillagból áll. A hiba nyilván a másolásból került Gyöngyösi szövegébe, mert Zschornnál is *hét csillagról* van szó s a latin szövegben is: „iam occidentibus *Pleiadibus*."

36—2. 1700: némelly rosz *martzonák* = vad fickók. Baróti Szabónál (id. h.): *martzonaság* = kis vadság.

37—1. 1700: *rév-hely* (feljebb . . . *réhely*) — alább 177. és 176. is, 123. pedig: *révpart*. — U. o. *butykálni* sajtóhiba: *bulykálni* helyett, alább 1700. is mindig: *bujkál, bujdosik*.

37—2. 1700: *habarnuitza* = polyp, sepia.

38—1. 1700: *hallod* (sajtóhiba) = Dug.-nál helyesen javítva: *hálód*.

42—1. 1700: nem *űszsz* — Dug. jav. űzsz.

50—1. 1700: *Thyrus, ura a' gállyának* — az eredetiben: *Tyrius — mercator*."

59. vsz. A *közszó* (= közmondás)-sorozat körülírása az eredeti szöveg e szavainak: „rursus fluctum, ut aiunt, supra fluctum numen advolvit." (V. k. 20. c.)

61—1. 1700: *Tyrenus* (a halász-gazda neve) az eredetiben: *Tyrrhenus*.

64—2. 1700: (és Dug.): *egy hajói tolvaj vár* = hajónyi.

99—1. 1700: Egy nagy *aszszú* ember = kiaszott, sovány, mint az alábbiakból (110. vsz.) kitűnik: Ulysses szelleme.

99—4. 1700: Mintha *ökleléstől* vólna seb testében = bajvívástól. (L. feljebb 418 l.)

105—1. 1700: *fel-ebrülök* (feljebb VI. 307—3: *ébrülök*) = felébredek.

130—3. 1700: *Tracinus* (rabló-vezér) neve Heliod.-nál; *Trachinus*.

131—1. 1700: *Mi lőn?* = Mi történt?

134—1. 1700: *evezni* — Gy. jav. *nevezni*.

152—155. vsz. Trachinus beszéde Charicleához megvan Heliod.-nál is, a 2-ik vsz.-tól kezdve szinte szószerint: „*Nihil ad te*, inquit, pertinet hoc bellum, carissima, *sed propter te* susceptum est; et te iam pridem *inde usque ab eo tempore, quo Zacynthum reliquistis*, semper tantum propter te" stb. (V. k. 26. c)

156—4. szükség *korán* = szükség idején.

167—2. 1700: *kordét* nem beszélnek = tréfa-szót, hiábavalóságot. (L. feljebb V. 19—4.)

180—1. 1700. (Dug. is): *vettet* asztalokat = teríttet. L. Gy. O. *K*. II. vetett asztal.

180—2. 1700: Tiriai édes bor — az eredetiben: „vinum Tyrium."

199—3. 1700: *Polerus* — az eredetiben: *Pelorus*

210—2. 1700; *duskáznak*; l. alább 233—4. alatt.

215—3. 1700: *verítezik* = verejtékezik. (L. feljebb VI. 369—4.

219—4. 1700: *tudogattya* (sajtóhiba) — 1763. és Dug. helyesen javítja: *dugogattya*, mert a sor értelme szerint elrejtésről van szó.

229—2. 1700: *villámást* = villanást. L. Gy. Ö. *K*. I.

233—4. 1700: *duska* = bő lakoma — Baróti Szabónál (id. h.: *duskát inni* = mértéketlenül, ökör módon inni" (V. ö. feljebb 210—2) dúskálnak.

242—1. 1700: Th. is *sebbel virágzik* már (= több sebből vérzik). L. Ö. *K*. II. 198. is.

245—1. 1700 : Ch. is *hal 's vész* félelmében. L. Gy. *Ö. K.* III. 104.
251—1. 1700 : *kelletett* — Gy. jav. *lehetett.*

A 274. vsz.-kal végződik Gyöngyösinél a VIII. rész. A bevezetésben már idéztem Gyöngyösinek a 296-ik lapra írt jegyzetét, mely szerint „Ezen Historia ennek előtte *csak eddig volt írásba véve . . .*", t. i. az általa egyedül ismert Czobor-féle írásban. A folytatást ill. a történet befejező részét (a X—XIII. részt) tehát Andrássy Péter kérelmére, az öreg költő maga írta hozzá, hogy ne maradjon „tsonkán."

IX. Rész.

Mivel Gyöngyösi Heliodorosnak sem latin, sem német fordítását nem ismerte, a IX—XIII. rész az ő eredeti alkotása. E toldalék költői értékéről e jegyzetek bevezető részében már szólván, itt csak az előző részekkel összefüggő ismétlésekre és idegen betoldásokra, valamint a szöveg variánsaira s a költő egyéb munkáiban előforduló szólásmódokra szorítkozom.

3—2. Kezdenek a' fetskék *firitsékelni* (hangutánzó szó).
8. vsz. Axiómák a szív-fájdalomról...
14. vsz. Axióma a szerelmesekről...
20—3. 1700. (Dug. is) : *tóltál* (= toldtál, szaporitottál).
22—3. 1700 : *ne hibállyon* (Dug. ne hibázzon). L. feljebb VI. 57.—4. s az O. *K.* II.
33—1. 1700 : *nagy* segétségével — Gy. jav. *ugy.*
34. vsz. Axiómák a bajok után kelő örömről.
39. vsz. Axióma a szótartásról.
46. vsz. *Ködömből napfényre mehessek* — Gyöngyösi kedvelt szólása, minden munkájában többféle változatban előfordul.
46—3. 1700 : *készülhessek* — Gy. jav. *kerülhessek.*
84—1. 1700 : *szerentsélkednünk* — szerencsét próbálnunk.
85. vsz. Gyöngyösi szokott leíró eljárása : az időt (itt az alkonyatot) a külső jelenségekkel rajzolni. V. ö. *Mur. Vén.* II. 1—6. vsz. és Proserp. elrag. IV. 54—56. és V. 1—6. vsz.)
101—4. 1700 : *fő-bor* (úgy mint fő lovak) = kiváló minőségű.
103—2. 1700 : *véle* emberségét — Gy. jav. *vette.*
105. vsz. Calisiris nem vett részt a dús vacsorában, hanem kenyeret szelt *egy ital borához.* Gyöngyösi elfeledte, hogy Calisiris nemcsak Heliodoros, hanem az ő költeménye szerint is, *sohasem iszik bort.*
123—4. 1700 : *példázattya* — Gy. jav. *példázása.*
128—1. 1700 : *ők* (t. i. a követek) e' végre *küldöttek* (sajtóhiba), — Dug.-nál helyesen *küldettek.*
128—3. 1700 : van-é *úti tzédulájok* ? (= útlevelük) — anachronizmus.
130—1. 1700 : *ébrülének* l. feljebb.
148—3. 1700 : *hostát* — külső város.
156—4. 1700 : *helyre* — Gy. javítása : *híre.*
164—1. 1700 : *Orandetesnek* — Gy. jav. Az Orandeiesnek (mert amúgy a sor egy szótaggal rövidebb). Ennek neve különben, mint föntebb láttuk, az eredeti szöveg szerint *Oroondates.*
171—4. 1700 : mint *tehessen* — Gy. javítása : *mint lehessen.*
179—1. 1700 : kezéhez *bé-kelének*-sajtóhiba, helyesen : *békélének.*
181—2. 1700 : *olly* volt — Gy. jav. *hol* volt.
184—4. 1700 : *készültt* — Gy. jav. *készül.*
204. vsz. Axiómák a gyógyult sebről s a hallgatásról.
211—226. Calisiris Thales kívánságára elbeszéli a Memphisből való elbujdosása után vele történteket. Gyöngyösi azonban csak ösz-

szegezi a Calisirissel, Charicleával és Theagenessel történt sokféle kalandot és szenvedést.

241—242. vsz. Axiómák az élet változandóságáról : Mord időre kedves napfény, komor télre víg tavasz, köd után tiszta ég stb. Gyöngyösi kedvelt szólamai, melyek munkájában sűrűn előfordulnak.

249—3. 1700 : *a'mit* — sajtóhiba, későbbi kiadásokban : *a'mint* helyesebb.

263. vsz. Axiómák az istenek segítségéről.

264—3., 4. 1700 : ezreket *dúlsz* tudományoddal = meghaladsz, felülmúlsz. L. *Ö. K.* II. többször.

274—3. 1700 : *A' zettzel-székeket* (Dug. zetzeltt sz.) inasok ragadgyák. A vsz. értelme s a szó jelentése szerint : ülő székek.

280—2. 1700 : láttatik *tenni* (sajtóhiba) Dug. *lenni* (helyes javítás.)

281—2. 1700 : bátyát *ne tágítsa* = ne hagyja el. Több változatát l. a. Szómutatóban

282—290. vsz. Thales családi leszármazási táblája, mely Calisiris és Nansicles atyafiságát bekapcsolja, merőben költött dolog, s ez úgy, mint a lakoma, a költő századabeli szokásokra emlékeztet.

X. Rész.

4—3. 1700 : *malomhajtó víz* = amennyi egy malmot is elhajtott volna.

7—2. 1700 : *pállyázás* = pályafutás, versenyzés.

12—3. 1700 : *tüzönként* — Gy. jav. *tüzönket*.

16—2. 1700 : hozzá *folyam* = folyamodik.

25—41. vsz. Az *Echo felelete* Calisiris segélykérő könyörgésére. Gyöngyösinek más munkájában is előfordul az új latin költőktől tanult eme módja a szereplő személyek érzelmei és cselekvése irányításának. (L. bővebb magyarázatát Gy. *Ö. K.* II. 396. l.)

58—3. 1700. (s a köv. kiadásokban) : *És* (sajtóhiba) = *E'*

113—124. vsz. Chariclea elbeszélése Nansicles házában a tengeri kalózok s az egyiptomi rablók támadásai miatt szenvedett bajokról ismét csak összegezése a történteknek, mint feljebb Calisiris elbeszélése.

122—4. 1700. (és Dug.) : *kétségbe menését* — Gy. jav. *kimségben*. (L. *Ö. K.* II. 32. l. *kimlés* = kémlelés.)

131—3. 1700 : *dolgunk* — Gy. jav. *dolgok*.

XI. Rész.

3—1. 1700 : *Phoeniciából* — Gy. jav. *Thessaliából*.

3—19. vsz. Thales és társain kívül még három követség érkezett Memphisbe : Thessaliából görögök (3—5. vsz.), Charicles küldöttei Delphisből (16—19. vsz.), akik Theagenest, és Aethiopiából Persina királyné szerecsen követei, akik Charicleát keresik. Természetesen mindegyik elmondja a keresettnek rövid történetét egész eltűnéseig, amit az olvasó már régen ismer az I—VIII. részben előadottakból.

12—3. 1700 : *volt az evezésben* — Gy. jav. *volt el-evezésben*.

16. vsz. A városi céhek kétes vitézségéről mondottak itt is inkább a költő korabeli városok polgárságára illenek.

29—4. 1700 : *sebheti* — l. feljebb.

31—4. Axióma a késedelemről.

34. vsz. Axiómák a titokról.

35. vsz. Axiómák a hírről.

47—63. vsz. Amit Thales elmond Pentheseusnak Theagenesről,

Charicleáról és Calisirisről, az mind ismétlése az olvasó által már ismert dolgoknak.

66. vsz. Axiómák a serénységről és szemességről.

86—4. 1700: *házâhoz* = *házamhoz.*

104—105. vsz. Példázat Trója ostromáról.

104—4. 1700: *Mulciber* = Vulcanus, ki a kemény ércet *tűzzel* meglágyítja.

109. vsz. A lehetetlenségek sorozata annak körülírása, hogy *soha.* V. ö.

110—2. 1700: *érette* — Gy. jav. *éretted.*

112—3. 1700: *közlé* — Gy. jav. *közli.*

113—4. 1700: *vételel* — Gy. jav. *vitetel.*

124—125. vsz. Axiómák a bizodalomról és éberségről.

129—130. vsz Axiómák a szerelmeseknek távollétök miatt érzett fájdalmáról.

136—1. 1700: *nyilvábban.* L. *Ö K.* II. 235. l. is.

136—4. 1700: *állapottya* — Gy. jav. *állapatty*a.

139—3. 1700: *tęénd* — V. ö. feljebb (XI. 71—4.) *veénd.*

143—3. 1700: *És* senkinek — Gy. jav. *E'* senkinek.

148—2. 1700: *jöéndnek* — V. ö. feljebb XI. 71—4. és 139—3.

XII. Rész.

5—2. 1700: *fel-jövénd* — V. ö. XI. 148—2.

6—7. vsz. Axiómák az ember sorsáról.

11—1. 1700. (s a későbbi kiadásokban is): *Memphisben* tollhiba, mely a sajtóhibák javításakor elkerülte a költő figyelmét; Apollo és Diana ugyanis nem itt, hanem *Delphiben* jelentek meg Calisiris előtt.

20—3. 1700: *értettem* — Gy. jav. *érettem.*

36—1. 1700: *nagyobb villámlással* = fényességgel. A 33. vsz.-ban Mercurius is *nagy fényességgel* jelent meg, alább a 36—3.-ban is: *„több-több fényszaporodás"*-ról van szó.

37—45. vsz. Apollo a zenélő Musák s Diana a vadászó Nymphák kiséretében jelenik meg. Amazt v. ö. *Proserp. elragadt.* bevez. versszakaival, ahol az alvó költő bánatát (mint itt az alvó Calisirisét) kívánják elűzni. Diana és kíséretének hasonló rajzát l. *Csalárd Cupido* több helyén.

40—2. 1700: *hamarsággal*; több változatát l. a Szómutatóban. — v. ö. 40—4: *gyakorsággal.*

56. vsz. Axiómák a bú- és gondokról.

57—1. 1700: *fel-ébrüle* — l. feljebb:

65—3. 1700: *hamarja-vetés* = varázsló sorsvetés. U. e. vsz.-ban Calisiris ért „a jövendöléshez, mesés 's titkos szókbéli fejtéshez, úgy a' tsillag-nézéshez". V. ö. *Kemény J. eml.* II—III. 46. vsz. *h. hányása.*

81—1. 1700: leírja *azok mint letségét* = azok mikép lettek, történtek. V. ö. *lett dolog* = megtörtént, igaz dolog.

91—2. 1700: *Priamus* — Dug. *Piramus* (helyesebben *Pyramus*), s ez a helyes, mert a *Pyramus és Thisbe* regéjéről s nem a trójai hősről *Priamus*ról van szó. Ilyen névcsere néha a költő tollhibája lehet, de gyakrabban a másoló vagy nyomda rovására írandó, s javítása elkerülte a költő figyelmét.

91—118. vsz. *Pyramus és Thisbe regéje egész terjedelmében Ovidius Metamorph. IV. k. 55—165. verseiből van átvéve.* Gyöngyösi ezt a végzetes szerelmi történetet Chariclea szerelmi bánatának fokozása végett kétségbeesett lelkiállapotában adja elő, midőn aztán megérkezik Calisiris levele a remény keltő, biztató hírekkel. A betoldás tehát némileg a cselekvény motivuma s az ellentét a hatást is fokozza. E-

gyébként P. és T. regéje rövidebb vagy bővebb kivonatban előfordul Gy. más munkájában is. L. *Ő. K.* I. és II.

103—4. 1700: *fogni* — életének (sajtóhiba) = *fogyni*. L. alább 113. vsz. s másutt is többször.

XIII. Rész.

16—3. 1700. (Dug. is): Thiamus (a rablóvezér) élt *hajdúkodással* = zsákmányolásból.

18. vsz. Közmondás a kígyóról.

21—2. 1700: *el-űzi* — Gy. jav. *el-hiszi*.

52—1. 1700: *nagy villám* = az isteneket kísérő nagy fényesség. L. feljebb

71. vsz. Axiómák az arany, a barátság stb. próbájáról.

92—3. 1700: *közinkben* — Gy. jav. *közikben*.

96 vsz. Axiómák a játszással történő bajokról.

106—1. és 4. 1700: *szóllásokon* — *szólíttyák* (sajtóhibák) — helyesen: *szállásokon* — *szállíttyák*.

112—4. 1700: *kedven éllyenek* = kedvökre, kedvesen. L. Gy. *Ő. K.* I. és II. nagyon sokszor.

119—4. 1700: *kezéhez* tsókkal *békéllenek* — l. feljebb

123—2. 1700: *ki' hagyományából* = kinek hagyásából (l. 138. vsz. istenek *hagyása*), parancsából. L. *Ő. K.* II. többször.

131—4. 1700: *hozá* — helyesen: *hozza*.

133—3. 1700: *'s a' más nemzetességet* — Gy. jav. *és a' más nemzetséget*.

144—1. 1700: *Thesseloniában* — Gy. jav. *a' Thessaliában*.

156. vsz. Axiómák a nemes vérről.

162—3. 1700: *tehát* — Gy. jav. *tehet*.

176—3. 1700: *Fel-költ* — Gy. jav. *Fel-lelt*.

182—2. 1700: *te-monda* = pletyka. L. *Ő. K.* I. 158. l. és Gyöngyösinek Széchy Máriához 1669. máj. 4. írt levelét.

184—185. vsz. Gyöngyösi nyilván a maga korabeli lányok szokását ostorozza.

SZÓMUTATÓ.*

Agjon (= aggódjék) 24.
aggodalom 219, 276, 378.
akartva 208, 229.
aligság 164.
alít 31, 54, 89, 226 (= vél, gondol.)
apolgat (= ölelget) 28, 36, 167, 189, 207, 252, stb. **418.**
apolgat és csókolgat (ugyanegy vsz.-ban) 158, 48.
arányzás 6.
artzal fordul (= szembe) 69, 173, 229.
artzulat 64. (l. ábrázat)
asszú (nagy a.) ember 253. **423.**
aztat 65. (l. eztet is) 94.
ábrázat 43, 87, 154, 174, 230, 247, 267. (l. ortza is.)
ágyság (nem paraszt á. = nem p. származású) 121.
álláud (= álland) 324.
által-kultsol 207.
árbutz-fa 58, 262.
áros (= kereskedő, kalmár) 23. 24. 102. 118. 216. 287. 331.
árosok és kalmárok (megkülönböztetve) 89.

Betegesít 159.
bizodalom 22. — bizodalmas Uram (megszólítás) 178.
bizonyomat vetem (= bizalmamat) 145.
bértze (az ég b. = teteje.) 286. 360. hegyek bértze (= csúcsa) 216.
békél (kezéhez b.) 167, 297. békél (kezéhez tsókkal b.) 387.
bokrosan 110, 119, 148.
bokrozik (= sokasodik) 153.
boszszúllás (= b. állás) 35. 224.
botja alatt (= vezérsége a.) 13.
bőven 102, bővön 77, 145.
bőves 143.
bűzben kever (= bajba, szégyenbe) 94.

Tsellegve (= halkan megy) 28.
tsikorít (ajtót) 54.
tsipallyagosság, 143. **417.**
tsomóba kötvén 186. (l. tsomolék)
tsókol s apolgat 48.
tsomolék (= csomag) 121, 169, 227. **419.**
tsüggedelem 324.

Dandára (= nagyja, zöme vlminek) 214.
derék út (= fő-) 207. d. tenger 242. (= t. mélye 225.)
dedergesz 199. dedergette 97. **421.**
déltzeg ló 173. **420.**
dérlelő hidegség 76.
diadalom 345. diadalmas 9. diadalmaskodik 13. 68.
dögleti 172. **420.** dögösség 143. **417.**
dörgellő 170.
dúl (= pusztít) 68. dúl (= felülmúl) 308. **425.** dúl s fúl magában 99.
duska 270. duskáznak 267. **423.**
duzzad (jó kedve d.) 288.
dühödség 143.

Ebrülés, 206. ébrül 291. félébrülök 254, 358. fel-ébredvén 234. **421.**
egyelít 66, 364. egyveledvén vélek 270. egyvelült 115, 270.
eldugánt (= eldug, elrejt) 74. — eldugogat 268.
elégséggel (= eléggé) 220, 338, 341, 367.
elfogyat (a bú —) 38, 50. elf. eltét 76.
elhitet vkit 51.
elig várom (= alig) 136.
eljövénd 384.
ellentartó 205.
elmeddült (= meddő lett) 115.
elokult (= kitanult, jártas.) 15.
elsillyeszt 60.
enyhődni 50, 117.

* Itt csak azok a szók és szólamok vannak jegyzékbe véve, melyek alakjuknál vagy jelentésüknél fogva nyelvtörténeti vagy stilisztikai szempontból valamikép figyelemreméltók. Az arab számok a kötet lapját jelzik, a kövér számok az illető szó vagy szólam bővebb magyarázatának helyére utalnak.

ennyére (= ennyire) 263.
enyv 59. l. lép.
erdei nép (Driadesek) **417.**
esdeknek 235. **422.**
eset (= történet) 50, 53, 40, 108, 136, 210, 332.
esett (így e. = történt) 67, 69, 81.
eszt (= észt) 287 v. ö. eszrevesz-
essőznek szemei 237. **422.**
evedzeni 348.
éh (= éhes) 93. 97. éhel vész 97.
éj (az é.) sátora 71, 274.
eztet 94. (l. aztat 65.)

Fázta (= fázás) 147.
fedele (titoknak) 62.
fejére telt (= megvalósult) 91. lágy fejére (= feje lágyára) esett 92. forgó szél van a fejében (= szelekótya ember) 143.
feles (= sok) 30. felesedik 69, 90, 94. stb. felesen (= sokan) 214. felesít 153.
felesel 46, 195, 216.
feleségell (= f-nek nevez) 76. (l. mátkáll.)
felmúl 234. fellyülmúl 232.
felhő 312. felyhő 150, 243.
felleg 56. 243.
felotsódtam 46. felotsódván 56.
feneség (= gonoszság). 32. fenéül 182.
fenteregve 77.
ferdő 71.
fertő 66, 73, 227-8.
félségben (= félben) marad 111.
félsz (= félelem) 99. 124.
firitsékel (a fecske) 275. **424.**
fogyott élete 364, 365.
folyam (= folyamodik) 314.
folyt a gállya 256. folyhat (= mehet) a hajó 356.
formálat 230.
futom (társaságát f.) 39.
futos 107. futozás 169.
fuvat lát 165. **419.**
fürtesség (= a haj fürtözete) 135.
fűtözés (= melegedés) 86.

Gátlás (= akadály) 380.
glét 178. **420.**
gondolatlanság 289.
gondos éj 151.

Gyakor (= gyakori) 12. 105, 118, 166, 242. gyakorta 108, 112, 147, 202, 241, stb. gyakorság (= gyakori dolog) 54, 355. gyakran 147, 158, 168.
gyalánt 108.
gyorsság 179. gyorsaság 190, 334.
győzelem 107. győzedelem 9. 104, 165. győzedelmes 165, 176. győzedelmesség 279.
gyúladalom 190. **421.**
gyüjtemény (= gyüjtött vagyon) 38.

Habarnyitza 245. **423.**
habzó és habozó elme 168, 176, 206.
háborult szív 267.
hagyás (= parancs) 84, 302, 309, 369, 352-4. hagyott hely 99.
hagyomány (= hagyás) 388. **427.**
hahatolás 167. **419.**
hal s vész 154, 271.
hajdúkodás (= kalózkodás) 375. **427.**
hamarja-vetés (= sors-v., jövendölés) 359. **426.**
hamarjában 113. hamarság 86, 356. hamarsággal (= gyorsan) 95, 117, 155, 356. hamarb 348.
hasznatlan 276, 322.
hártfa 44. egyebütt: hárfa 356. hárfál 307. hárfálás 51. hárfás leány 376.
hármaztatás (neve h-a) 77.
haza (patria) 47, 60, 69, 75, 113, 116, 125; de: honnyom 12, 117.
ház (= szoba) 40. hálóház 41.
helyén (= helyesen) 92.
hibál 175, 278, 352. **420.**
hiresít 200.
hiszemben (vala olly h.) 369.
hit (= fogadás, eskü): hitet tesz 175, 187, 204. hites kötelesség 10. hittel fogad 295.
hitele a szónak 27, 63, 71, 110, 195.
holdára kelvén 33. **414.**
holdol (= hódol). 164.
holvaló (= holmi) 181, 215.
holott létét (= hol létét 372.
horgasíttya térdét 261. (l. térd.)

Idő-csalás (= szórakozás) 6.
igétske (= szó) 62.
illyenség (= ilyenképen) 359.
imádánd 138.
innep illése 107.
istáp 178.
istenlettek (= istenként tiszteltek) 112.

Járton-jár 91.
jövénd 348, 351.
jutánd 54, 104, 175, 181.
jutton-jut eszébe 7.

Kárlom (= kárát vallom) 47.
kávája (arany k. drága gyöngynek) = foglalata, kerete 135.
kedven (= kedve szerint) 90. kedvén apolgatta 167.
kedvét kerestemben 273. kedvezet (= kedvezés) 343.
kegyes 32, 175. száz bokor kegyesek (= szűzek) 132.
kegyelem 382. kegyelmesség 361.
kellemetes 38.
kelletése (maga k.) 12, 106.
kemént (= keményen) fogni 215.
kevest 313.
kertelet 32.
kén (= kín) 50, 68, 75, 78. kin és kén u. a. lap 251. kénzatom 62.
kényén (maga k.) = kedve szerint 13.
kérdtemre 295.
késedelem 188, 200, 224. késedelmes 197.
késedelmesség, 197, 352.
késénd 360.
késleti (úttyokat) 380.
késtén (= késése miatt) 98.
készb 270.
kétlem (nem k.) 218. 277, 333. kétlés 78.
kételenség 15. 65.
kézen veszesse éltét (= kézi viadalban) 68.
kifitít 38. **415.**
kikség 311.
kimség 327. **425.**
kolts-lyuk 220.
korán (szükség k. = idején) 260.
kordély 164. kordét nem beszél 261. **419.** és **423.**
könyhít 47, 48. könyhülni 36, 48.
könyv (= köny) 61, 62, 70, 71. könyvez 99, 288, 296, 309, 316. könyvezés 74, 368. könyvező szem 49.
kötölék (= köteg, csomag) 121. l. tsomolék.
követénd 127.
köz föld 95, köz akarat 94. közember 333, közrend 290, 295, 307, 346, köz szó (= közmondás) 268.
közlet (= közöl) 268.

Lábütő kő (= akadály) 16.
látánd 97.
leányzó 130, 250 (egyebütt : leány vagy lyány.)
leénd 359, 375.
lettsége (a dolognak) 30.
lénk (= levénk) 184.
lép (szemeket, madarat fogó lép) 106, 113. (l. enyv.)
léptsél 177. **420.**
lézeng 214.
ligetes erdő 363.

Maga-hitt (= elbizakodott) 8.
maga-kelletése 12.
martzona 245.
marha (= értékes ingóság) 260, 266.
markában hordozta lelkét (= kockáztatta) 12.
mátkáll (m-nak szólít) 76.
megádáza elméje (a szerelem mérgétől = megzavarodott) 50.
megbájol (szemveréssel) 38.
megdúl (felülmúl) 23.
megérténd 347.
megfelesedni (= megházasodni) 192. felesedvén társul 191.
meghühöget (a füles bagoly 73.
megkedvetlenül 148.
megosztat 33.
megposdul a vére 269, 349.
megsajdít 31.
megtromfol 212.
mellyünk (= melyikünk) 92.
méltán 215. 298. méltábban 269.
mérgesb 346.
mértékel (= mérsékel) 36, 96, 205
mérész 9, 59, 165, 239, 365. — mérészen 333.
messze 95. messzére 100, 116, 123, 354.
mihelyen 244, 326, mihelt 338, 347.
mindgyárt 48, 52, 59, 64, stb. mindgyárást 59, 144.
minden (= mindenki) 141, 163, 185, 191, 291, 376. jelzőül : 371.
mindenek 161, 162, 202. 361, 380.
mondándok 336.
mondtam dolog 251.
mosolyogdogál 377.

Nádméz 75.
negédes kérkedékeny 8.
nősztet 193, 198

Nyavalyás (= szánandó, szegény) 78, 115, 145, 148, 180, 210. (l. szegényt is)
nyilvábban tudhat 346.
nyugalom 99, 116, 204, 275, 277, 378. nyugalmas 354.
nyugodalom 74, 217, 245, 275-6, 378.
nyughat 363. (nincs nyugta) 384.
nyughatatlankodik 168.
nyughatatlanság 119, 372.
nyűgbe akad 318.

Otsódik 36. (l. felotsódik is)
olly (jelzőül) 170.
ollyanság (olyanféle) 180.
ortza 111, 142, 149, 153. stb.
öklelés (= viadal) 253, öklel (= kinoz, gyötör) 159. **418.** és **423.**
ördöngösség 144.
öregség (= nagyság) 118.
örménye (búknak ö.) 222.
örömesb 266.
örüli (érkezést) 271. örüli, hogy 192.
őszület 100.

Pálllyás (= pályázó) sereg 162. pállyázás (= versenyfutás) 313.
pediglen 126, 150, 152, 171, 285, 371.
piszegő szemek 176.
pénzes (= hópénzes, zsoldos) katona 211.
próbált vitéz (= gyakorlott, tapasztalt) 258.

Ragadományra kész (= zsákmányolásra) 59, 72.
rántánd 257.
rejtek (= rejtett, titkolt) dolog 56. rejtek hely 65, 73, 79.
reménl 340. reménlés 145. 339.
reszketség 181.
réh-hely 32. rév-hely 255, 263. **414.**
rév 243. rév-part 253, 256.
rivadása (trombitáknak r.) 166.
rövidséges 151.
rútalom (= rútság) 229.

Sajdít (= sejt) 30, 269. (l. megsajdít)
sebbel (nagy s.) = sebességge. 379.
sebbel virágzik (a test) 271. **423.**
sebes (= sebesült) 28, 29, 31-3.
sebhet (= sebesit) 52, 86, 104, 136, 159, 304. sebhető búk 152.
segedelem 137, 157, 324, 376.
segitség 12, 352, 353.
senyved 192. **421.** de szenyvedni is 13.
sérni 73. sérés (= fájás) 98, 159, 172, 179. **418.**
sérelem (= baj) 114, 160, 172, 209. sértemény 279.
sohol 49, 97, 196, 373.
sokság 93, 156, 271, l. sokaság is 112.
sultol (= sujt) 100.

Szakatkozott 154.
szalmát tesznek fejére (csúfságul) 109.
ságódik 81. ságódás 284.
származat 311.
szegény (= sajnálni való) 65, 71, 89, 157, 165, 206-7. (l. nyavalyás is.)
szembe jut 279. szemben lettek (= találkoztak) 215, 293, 295, 338, 352, 353. szemközben 140, 176.
szemérem és szemérmesség 189. szemérmetesen 102.
szemérmeskedik 94, 190.
szerentseség 48, szerentsésség 248.
szerentsélkedni 286. **424.**
szerentséltetni (= kockáztatni) éltét 13
szerentsézés 158.
szédeledik 80.
színeskedés 38. színlet 107.
szítat (levegőt) 144.
szí(v)el (= szívvel) 95, 118. szí(v)ből **111.**
szívének *széke* 188. **421.** szíve *közepét* furdallya 144.
szíves (= bátor) 206. szívesít (bátorít) 9. és végy szívet (= bátorságot) 45.
szivfonnyasztó bánat 329.
szorgalmatosan 148.
szorgalmatosság 157.
szorgalmaztat 381.
szorgosul munkája 162, 380.
szóli beszéd 136.
szükség (= szükséges) 342.

Tanáts (= tanácsos, a tanács tagja) 42.
tágít (= távoztat) 178. tágítja magát (= távozik) 173.

tágul (a gond keserve stb.) = távozik 61, 80, 168, 176, 270, 272.
tágadalom 74.
tágultával (búk t.) 74.
tárháza (szíveknek t.) 189. kintses tárház 124.
teli (= tölti) 198, 358. **425**.
tellyességesen (= teljesen) 100.
te-monda 395. **427**.
teremptmény 222.
térdet hajt 125. t. görbít 387. meggörbült térdek 112. térdet horgasít 261.
térenget 65.
titok fedele 62 titok-lyuk (= titkos rejtekhely) 73.
töltemény (= töltelék) 97.
tövis 279, 379. (l. tüske.)
trágyált (mézzel tr. étkek) = ízesített 212. **421**. tsókokkal tr. ölelések 224.
tudalom 199, **421**. tudalmasság 174. **420**.
tudására ad 384.
tudomány 173. tudósság 190.
tüske 217, 254. (l. tövis.)

Udvariság 125, 379.
udvarol 298, 379. udvarló 195.
unalom 145, 378. unalmasság (komor u.) 329.
ural (= úrnak tart) 60.
úszón állva festett ló 134. **414**.
utat irtogat (147, 173. úti tzédula (= útlevél) 291. **424**.
úton-járó (= vándor) 69. 304, 383.
üresség (= szabad idő) 297.
üstök-vonás (= birkózás) 145.

Vajki (= vajmi) 190, 225.
vak (= sötét) erdő 96.
vak-szerencse 257.
vallást (= vallomást) tenni 37.
veénd 338,
vertékezik 267.
veszedelem 34, 41, 49, 52, 61, stb.
veszély 29, 30, 33-4, 37, 43, 52, stb. veszetség (= veszély) 58.
veszézés 249.
veszteg legyenek 177, 211.
vesztegség 152, 156, 163, 208.
vettet (= teríttet) asztalokat 263.
viadalom 9.
viadal 65. 285.
villám 302. 379. villámás (= villanás) 268, villám (= fényesség) 355. **426**. **427**.
világ (= fény, világosság) 45, 74, 78, 86, 117. szeme-világa 178.
világ (= élet) 51, 74, 77, 88, 91, 186.
világ (az egész v.) 35, 130, 183.
viselték (= hordták a gyertyát, fáklyát) 139, 163. **417**. visel (gondot v.) 265. viseli (jól v. magát) 155.
vont arany ruha 133.

Záporult könyvek (könnyek) 158.
záró (= ajtó-zár) 88.
zetzel-szék 309. **425**.
zurja-zavarja (a beszédet) 218.
(z)sibong 214.
(z)sinár ember (= hitvány) 239 **422**.
(z)siros 19. 116. meg-sirosíttya 113.

SAJTÓHIBÁK.

23.	lap	3.	vsz.	*arja*	helyett	*árja*	olvasandó.
24.	„	14.	„	*vévések*	„	*vevések*	„
25.	„	16.	„	*hajnalanna*	„	*hajnallana*	„
27.	„	34.	„	*szeretmétül*	„	*szerelmétül*	„
61.	„	305.	„	*kellene*	„	*kelletne*	„
80.	„			*feletkeze*	„	*feletkezve*	„
104.	„	10.	„	*Miért*	„	*Mért*	„
118.	„	121.	„	*Vószem*	„	*Vészem*	„
133.	„	21.	„	*Gorgomis*	„	*Gorgonis*	„
144.	„	109.	„	*Maedae*	„	*Medea*	„
165.	„	24.	„	*készem*	„	*készen*	„
184.	„	134.	„	*részént*	„	*szerint*	„
228.	„	111.	„	*vézs*	„	*vész*	„
231.	„	133.	„	*vitézzéggel*	„	*vitézséggel*	„
238.	„	188.	„	*tegyen*	„	*tegyem*	„
248.	„	60.	„	*Az*	„	*Azt*	„
249.	„	67.	„	*Minthogn*	„	*Minthogy*	„
257.	„	128.	„	*ezezőkkel*	„	*evezőkkel*	„
263.	„	178.	„	*igyenezünk*	„	*igyekezünk*	„
269.	„	224.	„	*létztek*	„	*lésztek*	„
273.	„	257.	„	*Amellyel*	„	*A'mellyel*	„
279.	„	34.	„	*tűres*	„	*tűrés*	„
281.	„	50.	„	*Az mit*	„	*A'mit*	„
327.	„	122.	„	*kétségbe*	„	*kimségben*	„
382.	„	74.	„	*Az, hol*	„	*Az hol,*	„
386.	„	110.	„	*hordozót*	„	*hordozó*	„

TARTALOM.

	Lap
Gyöngyösi István *ajánló levele* Andrási Péterhez	5—22.
Chariclia I—XIII. Rész	23—399.
Jegyzetek	401—427.
Szómutató	428—432.
Sajtóhibák	433.

KERTÉSZ JÓZSEF KÖNYVNYOMDÁJA, KARCAG